

ใช้เฉพาะห้องศูนย์ข้อมูล

ภาคตะวันออก

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษในจังหวัดชลบุรี

: กรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนสอนภาษาจีน

Development Approach of The Special Policy's School in Chonburi Province

: A Case Study of The Chinese School

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์

๒ 9 ก.ค. 2546

166434

ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุน

จากเงินรายได้ของคณะศึกษาศาสตร์

ประจำปีงบประมาณ 2541

ISBN 974-9603-14-1

๗

**Development Approach of The Special Policy's School in Chonburi
Province : A Case Study of The Chinese School**

By

Suwichai Kosaiyawat

Assistant Professor

**Department of Foundations of Education
Burapha University Bangsaen Chonburi**

**Supported by The Faculty of Education
Burapha University, Thailand**

๗ ๗๗๗ ๗๗๗

ISBN 974-9603-14-1

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หมดเงินรายได้เพื่อพัฒนาบุคลากรและผลงานทางวิชาการประจำปีการศึกษา 2541 ซึ่งผู้วิจัยได้รับการจัดสรรทุนนี้จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

งานวิจัยจะสำเร็จลงมิได้ หากขาดความช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์ คณะศึกษาศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ ประสาทพร หัวหน้าภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุน ให้ข้อคิดเห็นและให้กำลังใจในการทำวิจัยเรื่องนี้มาตั้งแต่แรกเริ่มขอรับทุนจนถึงขั้นดำเนินการวิจัย แม้ว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์ ได้หมดวาระการดำรงตำแหน่งคนเดิมไปแล้ว และรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ ประสาทพร ได้ล่วงลับไปอย่างกระทันหันก่อนที่งานวิจัยนี้จะแล้วเสร็จ แต่กำลังใจและความสนใจติดตามซักถามเกี่ยวกับงานวิจัยขณะท่านยังมีชีวิตอยู่สร้างความซาบซึ้งแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณและระลึกถึงท่านตลอดไป

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์บังอร ประดิษฐ์ อาจารย์ชาญชิต กิตติวิทยานุกูล อาจารย์ธีรารัตน์ พิทักษ์พนัสกุล และอาจารย์สุภิญญา สุทธิชาติพิทย์ แห่งโรงเรียนวุฒิวិทยา ที่ได้กรุณาให้การต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็น ตลอดจนช่วยเหลือนัดหมายอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีอุปการคุณโรงเรียนที่สละเวลาอันมีค่าของท่านให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสพบ ซักถาม สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการแบบเจาะลึกหลายครั้ง และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ ขณะที่ผู้วิจัยไปสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมทุกครั้งตลอดเวลา 1 ภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2541 คือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2541 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2542 ด้วยความเต็มใจและมีอัธยาศัยอันดียิ่ง พร้อมทั้งช่วยจัดหนอเอกสารที่ผู้วิจัยต้องการ แนะนำผู้วิจัยให้กับอาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากบุคคลที่หลากหลายมากขึ้น งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาแง่มุมต่างๆ ได้กว้างและลึกซึ้ง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทุกแห่งที่ผู้วิจัยไปใช้บริการ ทั้งที่มหาวิทยาลัยบูรพา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ และกองจดหมายเหตุแห่งชาติ ที่เต็มใจให้บริการ ตอบข้อซักถาม ช่วยสืบค้นหาข้อมูล จัดทำสำเนาจากต้นฉบับเอกสารเก่าและไมโครฟิล์มให้แก่ผู้วิจัยได้ตามกำหนดเวลา และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 36 ท่าน ดังรายชื่อในภาคผนวกที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามให้แก่ผู้วิจัย เลขของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยติดตามการตอบแบบสอบถามและ

จัดส่งคืนแก่ผู้วิจัยได้ครบทุกฉบับ เจ้าของผลงานด้านตำรา หนังสือ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาและใช้อย่างถึงในงานวิจัยนี้ ดังรายชื่อในบรรณานุกรมทุกท่าน

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง ที่ช่วยให้คำแนะนำด้านกรอบแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ในการนำมาใช้ศึกษาเรื่องนี้ รองศาสตราจารย์ ณรงค์ พ่วงพิศ แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ที่ได้พบกันอย่างไม่ได้นัดหมาย แต่เมื่อได้สนทนากันทำให้รู้จักและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยมากในฐานะที่ท่านเคยศึกษาเรื่องนี้มาก่อน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ เลขะวงนิช แห่งภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้เคยสนทนากันอย่างไม่เป็นทางการ แต่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดที่มีสาระประโยชน์ในการวางแนวทาง โครงร่างของงานวิจัยนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาจารย์สมใจ จิตวารินทร์ แห่งโรงเรียนเทพศิรินทร์ จังหวัดภูเก็ต และอาจารย์นิตยา ศิริเวชกุล แห่งโรงเรียนบ้านชะบ่อน้อยเหนือ จังหวัดสระบุรี ที่ได้ช่วยค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบงานวิจัยนี้ ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จิรกรณ์ ศิริประเสริฐ วิไลสัน แห่งภาควิชาพลศึกษาและสันทนาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และอาจารย์ตรีสต์ วิไลสัน อาจารย์พิเศษแห่งสถาบันสอนภาษาเอยูเอ สาขาวิทยาลัยบูรพา ที่ช่วยตรวจแก้ไขภาษาอังกฤษให้ผู้วิจัยทุกครั้งที่ทำกรวิจัย อาจารย์ ดร.สมนึก จันทร์ประทีน แห่งภาควิชาบริหารการศึกษาศาสตร์ อาจารย์ ดร.ประชา อินัง แห่งภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทัฬหศรี คณะศึกษาศาสตร์ ที่ช่วยเหลือด้านภาษาแก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบูรพาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่เบื้องต้นจนถึงขั้นสูงสุด บุญการุณผู้ให้ชีวิตและวางรากฐานการศึกษาอันมีค่าเป็นสมบัติทิพย์แก่ชีวิตของผู้วิจัย โดยเฉพาะคุณแม่และน้องชายที่ทำให้กำลังใจและความหวังใจตลอดทุกครั้งที่คุณผู้วิจัยทำงานวิจัย รวมทั้งงานวิจัยเรื่องนี้ด้วย

คุณความดีและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยเรื่องนี้ ขอมอบบูชาแด่ คุณพ่อพิชัย โกศัยยะวัฒน์ บิดาของผู้วิจัย อาจารย์นิตยา ศิริเวชกุล เพื่อนร่วมชั้นเรียนระดับปริญญาโทของผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ ปรานต์ประทานพร อดีตหัวหน้าภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และอดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา และศาสตราจารย์ประโยค สุนทริสง่า อดีตหัวหน้าภาควิชาพลศึกษาและสันทนาการและผู้อำนวยการโครงการพัฒนากีฬาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้ได้รับทุนทำวิจัยในเรื่องของท่านพร้อมกับผู้วิจัย และได้ช่วยเหลือด้านการเดินทางไปกับข้อมูล ซึ่งทั้ง 4 ท่านได้ล่วงลับไปแล้วอย่างกระทันหัน โดยไม่มีโอกาสได้

เห็นงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เล่มนี้เหมือนกับเล่มอื่น ๆ ที่ผ่านมา และขอให้คุณประโยชน์จากงานวิจัยนี้ เป็นสื่อสัมพันธ์อันดีระหว่างพี่น้องไทย-จีน เพื่อความสามัคคีกันสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ร่วมกันให้กว้างไกลและลึกซึ้งในประเด็นต่างๆ ต่อไปในอนาคต ขอให้งานนี้เป็นจุดเริ่มต้นในการ ศึกษาและสืบสานสายสัมพันธ์ของสองแผ่นดินให้ยั่งยืนนานตราบนิรันดร์

สุวิชัย โกศลยะวัฒน์

ผู้วิจัย

ชื่องานวิจัย	แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนโยบายนโบายพิเศษในจังหวัดชลบุรี
ชื่อผู้วิจัย	กรณีศึกษาเฉพาะ โรงเรียนสอนภาษาจีน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิชัย โกศลยะวัฒน์
เดือนและปีที่ทำเสร็จ	พฤศจิกายน 2543

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนนโยบายนโบายพิเศษในจังหวัดชลบุรี กรณีศึกษาเฉพาะ โรงเรียนสอนภาษาจีนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ปัญหา ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษาและการเรียนการสอนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การวางแนวทางเพื่อพัฒนาโรงเรียนในอนาคต วิธีการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์จากเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ปัญหา และการแก้ปัญหาของโรงเรียนจีนที่ผ่านมา การวิจัยภาคสนามเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา สภาพปัญหา และการแก้ปัญหาของโรงเรียนตัวอย่างที่เป็นอยู่ขณะนี้ จากการสังเกต การสัมภาษณ์เจาะลึก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการวิจัยทางชาติพันธุ์วรรณาเชิงอนาคต เป็นการศึกษาพรรณนะของผู้เชี่ยวชาญทางการวางแผน การกำหนดนโยบายและการบริหารการศึกษา จำนวน 36 ท่าน ด้วยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาโรงเรียนจีนในอนาคต ผลการวิจัยมีดังนี้

1. จากประวัติศาสตร์ ชาวจีนอพยพมาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและมีจำนวนมากขึ้น ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อสอนบุตรหลานของตนเป็นภาษาจีนและสอนเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศจีนทั้งหมด ใช้หลักสูตร แบบเรียน และครูผู้สอนที่มาจากประเทศจีน ดำเนินการสอนเรื่อยมาจนกระทั่งเกิดปัญหาในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อเกิดการปฏิวัติขึ้นในประเทศจีนเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสาธารณรัฐ โรงเรียนจีนในเมืองไทยกลายเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดลัทธิการเมืองและแนวความคิดในการปฏิวัติ ชาวจีนจำนวนมากได้ก่อความไม่สงบขึ้นเพื่อขอการสนับสนุนให้ช่วยเหลือกบฏปฏิวัติ กระทบถึงการเมือง และความมั่นคงของประเทศไทยอย่างมาก เพราะลัทธิการปกครองแตกต่างกัน ผู้บริหารประเทศไทยตั้งแต่รัชกาล ที่ 6 เป็นต้นมา ได้ดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหาอันเกิดจากการเมืองเรื่องนี้ด้วยการออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ กำหนดจำนวน โรงเรียนจีนและครูชาวจีนให้อยู่ในจำนวนที่พอเหมาะกับการควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ปรับหลักสูตร ให้เรียนเป็นภาษาไทยตามระเบียบและเรียนภาษาจีนได้ไม่เกินสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมงเป็นวิชาเลือก เปิดสอนได้เพียงระดับประถมศึกษา

เท่านั้น ทำให้โรงเรียนจีนหลายแห่งปิดกิจการไปและความนิยมจากชาวจีนรุ่นใหม่ลดน้อยลงไปตามลำดับ

2. จากสภาพการณ์ปัจจุบัน ชาวไทยกับชาวจีนมีการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตจนแทบไม่มีความแตกต่างและไม่นำไปสู่ความขัดแย้งเหมือนในอดีต ชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดชลบุรียังมีอยู่เป็นจำนวนมาก มีโรงเรียนจีนที่เปิดทำการสอนอยู่ 5 แห่ง สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปัจจุบันอนุญาตให้สอนภาษาจีนเป็นวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ สอนได้สัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง รัฐบาลผ่อนคลายนโยบายหลายประการเพื่อสนับสนุนให้เอกชนลงทุนด้านการศึกษา โรงเรียนตัวอย่างที่ไปศึกษาได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับอนุบาลได้ สอนพร้อมกัน 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ เจ้าครูเจ้าของภาษาเป็นผู้สอนโดยตรง แนวทางพัฒนาโรงเรียนของผู้บริหารคือจะขยายการสอนเปิดถึงชั้นมัธยมศึกษา จะจัดตั้งเป็นศูนย์ภาษาต่างประเทศเปิดสอนบุคคลทั่วไปนอกเวลาทำการ ปรับปรุงสถานศึกษาเพื่อให้มีมาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และเข้าสู่การประเมินคุณภาพสถานศึกษา จัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่ครูนอกเหนือจากที่รัฐกำหนด ส่งเสริมให้ครูไปอบรมสัมมนา ศึกษาต่อเพิ่มพูนคุณวุฒิและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เป็นโรงเรียนพหุภาษา

3. จากทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญให้แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนว่า ภาษาจีนมีความสำคัญใช้กันมากในวงการธุรกิจ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ไทยกับจีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกันแล้วและจีนมีนโยบายเปิดประเทศมากขึ้น โอกาสทางการค้า การลงทุนและการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับไทยจะมีมากขึ้นด้วย ผู้รู้ภาษาจีนจะได้เปรียบด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต โรงเรียนจีนควรพัฒนาการสอนภาษาให้ผู้เรียนได้ทักษะทางการพูด การฟัง อย่างเป็นธรรมชาติ มีโอกาสฝึกภาษาและใช้ภาษาจริงกับเจ้าของภาษา เพิ่มเติมประสบการณ์ให้ผู้เรียนและผู้สอนด้วยการไปดูงานหรือทัศนศึกษาที่ประเทศจีน รวมทั้งเพิ่มการผลิตครูคนไทยที่สอนภาษาจีนได้ให้มากขึ้น เพื่อป้องกันการถ่ายทอดลิขสิทธิ์การเมืองอย่างที่เราเคยมีมาและร่วมมือกับจีนเพื่อทำวิจัยค้นคว้าความรู้ใหม่แขนงต่าง ๆ ของไทยและจีนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

Research Topic	: Development Approach of The Special Policy's School in Chon Buri Province : A Case Study of The Chinese School
Researcher	: Assistant Professor Suwichai Kosaiyawat
Year Published	: November 2000

Abstract

This research aimed to study the development of a special policy's school in Chonburi, a case study of the Chinese School concerning historical background, problems outcomes of the schooling, and the educational administration from the past to the present in order to provide information for planning in the future. The methodology involved documentary analysis for school evolution, problems and problem solving of school in the past. The author used a historical approach on the educational management, problems and problem solving of school. The indepth interview with school administrators, teachers, students, school activity participation and observation was also used. An ethnographic future research approach was used to study the opinions of 36 external experts in planning and educational administration field. Questionnair and interview were used in order to study the opinions on trend and direction of Chinese School development in the future. The research findings were as follow :

1. According to the historical evidences concerning Chinese and Chinese School evolution, they indicated that Chinese have migrated to Thailand since Ayudhya period. When the number of the population increased there was a need for schooling for their children to study Chinese. Teachers and textbooks were from the mainland China. The schooling went on until the late period of King Rama V. When there was revolution in Mainland China, Chinese Schools in Thailand were then used as a bridge for transferring political and revolution believe. Chinese in Thailand at that time have caused an up rising in supporting the revolution. This seriously affected the stability of the Thai government at

that time. Thai government since King Rama VI has tried to correct and prevent this political conflict by introducing a private school act. Limited the number of Chinese Schools in order to be able to completely controlled by the Ministry of Education. The Chinese School Curriculum was forced to teach in Thai. Chinese language was allowed to teach only 5 hours a week as an elective subject. The Chinese school can offer Chinese language course not higher than grade 4. This pressure has resulted in the close down of many Chinese schools. The popularity of Chinese school gradually diminished.

2. For the present situation, Thais and Chinese have mixed in cultures and lifestyle. Chinese and Thais were not be easily identified. With this good blend, there was no conflict as it was in the former time. There are still a lot of Chinese or Chinese-Thai in Chonburi. There are 5 Chinese School operating in the province using the curriculum of the Ministry of Education. Chinese language are allowed to be taught 10 hours per week as a special experience subject. The Thai government has relaxed the rules to promote private sectors to invest in education. The school that the author studied was allowed to teach from preschool level using 3 languages; Thai, Chinese and English. The language instructors are native speakers. The school administrator planned the expansion of school up to junior high school level. It is planned to be a Center for foreign language for people who want to learn the languages. The school was planned to meet the education standard of the Council of the National Education Standard and Evaluation. Proposing fringe benefit for teachers and staff. Encouraging school teachers to attend seminar, workshop and training in order to move to be a trilingual school in the next 2-3 years.

3. The opinions of the 36 educational experts upon Chinese school development were that Chinese language is vital for business, industries, and tourism. Thailand has a long diplomatic relationship. When China has opened her country, there is more opportunity for Thailand for trading, investment, education and cultural exchanges between the 2 countries. The person who know Chinese will gain advantage in terms of Education opportunity and future career. The Chinese School should develop her language teaching to enable learners to practice their speaking and listening naturally. School should provide

students with opportunity to practice their language with the native speakers. School should manage to let her teachers and students have chance to go to visit Mainland China, School should acquire more Thai teachers to teach Chinese in order to avoid the political problem as it happened in the past. The Chinese school should work collaboratively with China in conducting research to expand the knowledge of Chinese.

สารบัญ

		หน้า
	กิตติกรรมประกาศ	v
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
	สารบัญ.....	ฉ
	สารบัญตาราง.....	ณ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
	แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	2
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	การสร้างเครื่องมือวิจัย.....	4
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	5
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	5
	ระยะเวลาของการวิจัย.....	5
	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
	สมมุติฐานของการวิจัย.....	6
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2	ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนและกำเนิดโรงเรียนจีนในประเทศไทย.....	8
	ตอนที่ 1 : ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน.....	8

	ตอนที่ 2 : ประวัติความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย.....	9
	ตอนที่ 3 : การศึกษาของชาวจีนในประเทศไทย.....	18
	ตอนที่ 4 : การตั้งโรงเรียนจีนในประเทศไทย.....	20
	ตอนที่ 5 : ผลกระทบจากชาวจีนและโรงเรียนจีนที่มีต่อประเทศไทย.....	32
3	กรณีศึกษา : โรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนในจังหวัดชลบุรี.....	51
	ตอนที่ 1 : จังหวัดชลบุรี : ที่ตั้ง ลักษณะทางสังคม ความเป็นมา.....	51
	ตอนที่ 2 : โรงเรียนจีนในจังหวัดชลบุรี : ความเป็นมา ความเป็นอยู่ และความเป็นไป.....	53
	ตอนที่ 3 : การเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนและทิศทางการพัฒนา ในอนาคต.....	76
4	แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษ : จากนโยบายสู่การปฏิบัติ.....	96
	ตอนที่ 1 : โรงเรียนนโยบายพิเศษ : ความเป็นมา บทบาทหน้าที่ และการกำกับดูแล.....	96
	ตอนที่ 2 : การพัฒนาโรงเรียนตามแนวนโยบายแห่งชาติ.....	97
	ตอนที่ 3 : การวิเคราะห์เนื้อหา นโยบายหลักในการพัฒนาโรงเรียน นโยบายพิเศษ.....	117
	ตอนที่ 4 : การวิเคราะห์แนวทางพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีน ในอนาคตตามทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญ.....	120
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	149
	สรุปผลการวิจัย.....	149
	อภิปรายผลการวิจัย.....	15
	การศึกษากับความสัมพันธ์ทางการเมือง.....	15
	การศึกษากับความสัมพันธ์ทางสังคม.....	16
	การศึกษากับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	16
	การศึกษากับการเมือง : ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง.....	16

ข้อเสนอแนะ.....	178
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	178
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	178
บรรณานุกรม.....	180
ภาคผนวก.....	187
ประวัติผู้วิจัย.....	203

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนครูจีนและนักเรียนจีนทั่วประเทศระหว่าง พ.ศ. 2471 – 2475	43
2	แสดงจำนวนโรงเรียนจีนทั่วประเทศจำแนกตามประเภทและที่ตั้ง.....	49
3	แสดงจำนวนครูจีนทั่วประเทศจำแนกตามประเภทโรงเรียนและที่ตั้ง.....	49
4	แสดงจำนวนนักเรียนในโรงเรียนจีนทั่วประเทศจำแนกตาม ประเภทโรงเรียนและที่ตั้ง	49
5	แสดงจำนวนโรงเรียนจีนและที่ตั้งในจังหวัดชลบุรี	54
6	แสดงรายนามครูใหญ่คนไทยของโรงเรียนวุฒิวិทยา	58
7	แสดงรายนามครูใหญ่คนจีนของโรงเรียนวุฒิวิทยา	59
8	แสดงรายชื่อและตำแหน่งของคณะครูและบุคลากร โรงเรียนวุฒิวิทยา.....	60
9	แสดงสถิติจำนวนนักเรียนชั้นอนุบาลของโรงเรียนโรงเรียนวุฒิวิทยา.....	68
10	แสดงสถิติจำนวนนักเรียนชั้นประถมของโรงเรียนโรงเรียนวุฒิวิทยา.....	69
11	แสดงเนื้อหานโยบายหลักในการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษ.....	118
12	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	129
13	แสดงคำตอบเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีน ตามทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญ	131

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม การที่มีคนหลายชาติประกอบกันอยู่ในสังคม ย่อมส่งผลกระทบต่อการจัดการการศึกษาให้กับคนใน สังคมนั้นด้วยโดยตรง การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและเป็นสวัสดิการของรัฐที่ต้องจัดให้คนใน สังคมโดยไม่มีข้อจำกัดในด้านสภาพร่างกาย เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว ตลอดจนสถานภาพ ทางสังคมอันเป็นข้อกำหนดตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาจึงต้องมีความ หลากหลายในด้านรูปแบบ แนวนโยบายและจุดมุ่งหมายของแต่ละสถาบัน เพื่อความเหมาะสมแก่ ผู้เรียนให้ได้รับประโยชน์จากการศึกษาโดยตรง

ในบรรดาชาวต่างวัฒนธรรมทั้งหลาย ชาวจีนจัดได้ว่าเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศที่มี ความเป็นอยู่ติดต่อกับสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนไทย ตลอดจนมีความผสมกลมกลืนกันระหว่างคนทั้ง 2 ชาติอย่างต่อเนื่องมายาวนานในประวัติศาสตร์แล้ว ชาวจีนอพยพมาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่สมัย โบราณ มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและสืบเชื้อสายอยู่ในเมืองไทยมาหลายชั่วอายุ เป็นชาติที่มีบทบาททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในสังคมไทยมากกว่าชนชาติอื่น รวมทั้งมีกิจการ ต่าง ๆ ที่ดำเนินอยู่ในประเทศไทยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ อุตสาหกรรม สถาบันการเงิน หลายแห่ง รวมทั้งสถาบันการศึกษา คือ โรงเรียนหลายแห่งเช่นกัน

โรงเรียนจีนที่เกิดสอนโดยชาวจีนในประเทศไทยมีมานานแล้วตั้งแต่อดีต และเคยประสบ ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการเมืองและความมั่นคงของชาติมาครั้งหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้จัด โรงเรียนจีนเป็นโรงเรียนราษฎร์ประเภทหนึ่ง สังกัดกองนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน อนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ประกอบการซึ่งมีสัญชาติไทยสามารถเปิดดำเนินการ สอนในระดับการศึกษากาถมัธยมศึกษาได้ แต่ต้องสอนโดยใช้หลักสูตรไทยตามกระทรวงศึกษาธิการ เหมือนโรงเรียนราษฎร์ทั่วไป จึงกล่าวได้ว่าเป็นสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อเยาวชนของชาติใน การให้ความรู้ขั้นพื้นฐานตามสิทธิของพลเมือง ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการต้องการให้เป็นสถาน ศึกษาสำหรับสอนภาษาจีน ซึ่งเป็นภาษาที่สำคัญภาษาหนึ่งในระดับนานาชาติเพื่อไปใ้สอดส่องกับ นโยบายการเกิดประเทศสู่ความเป็นนานาชาติของรัฐบาล และด้วยเหตุที่จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่ เป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออก เป็นจังหวัดที่มีชุมชนชาวจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมี

โรงเรียนจีนอยู่จำนวน 5 แห่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาสอนภาษาต่างประเทศ รวมทั้งเป็นแนวทางพื้นฐานในการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมให้เหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการจัดการศึกษา ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสอนภาษาจีนในอดีต
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนสอนภาษาจีนในปัจจุบัน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสอนภาษาจีนในอนาคต

3. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในส่วนแรกเป็นการวิจัยทางประวัติศาสตร์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่มีผลต่อกันมาในอดีต รวมทั้งแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาที่ผ่านมา ส่วนที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้ทฤษฎีและวิธีการทางสังคมวิทยาการศึกษาและมานุษยวิทยาการศึกษา ซึ่งเป็นการวิจัยโดยการมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ประกอบด้วยวิธีการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) คือมีการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน (Joined-Activities) โดยอาศัยแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ แนวทางพัฒนาด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านครูและบุคลากร ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านระบบการบริหารจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539 : 2) กับแนวการวิเคราะห์รูปแบบจำลองการศึกษาด้านแนวคิดของสำนักค้นทามตี ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านนโยบายและหลักการในการจัดการเรียนการสอน ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านผู้สอนและด้านผู้เรียน (ชนิตา รัศมีพลเมือง, 2539 : 270) เป็นแนวทางในการสังเกตและสัมภาษณ์ ส่วนที่สามเป็นประเด็นที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนา เป็นการศึกษาพรรณษาของผู้เชี่ยวชาญตามทฤษฎีมานุษยวิทยาการศึกษา ที่ใช้ในการศึกษาโรงเรียนต่างวัฒนธรรมซึ่งมี 6 ด้านดังนี้ (James Lynch, 1986 : 149-165)

1. ด้านวัฒนธรรม (Cultural / Contextual Dimension) สืบสานนโยบาย แนวคิด วิธีการของสภาพแวดล้อม บริบทด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ที่มีผลต่อการศึกษา

2. ด้านจริยพิสัย (Moral / Affective Dimension) ศึกษาทัศนคติ ความคิด ค่านิยม ความรู้สึก ลักษณะนิสัย และความสัมพันธ์ของบุคลากรที่มีผลต่อการศึกษา
3. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Dimension) ศึกษากระบวนการเรียนการสอน การถ่ายทอดวิชาความรู้ การจัดเนื้อหา หลักสูตร แผนการเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในโรงเรียน วัตถุประสงค์ การสอนของโรงเรียน
4. ด้านพฤติกรรมวิชาการ (Pedagogical Performance Dimension) ศึกษาด้านการจัดกิจกรรมเสริม การจัดบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชา กับการปฏิบัติตัวนอกชั้นเรียนภายในโรงเรียน
5. ด้านผลที่ตามมา (Consequential Dimension) ศึกษาผลกระทบ โอกาส ผลสัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ พฤติกรรมที่แสดงออกภายในโรงเรียน การปรับตัว การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ
6. ด้านประสบการณ์ (Experiential Dimension) ศึกษาความเป็นมา การแก้ปัญหา การป้องกันความผิดพลาด การเตรียมการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับการศึกษา การเรียนรู้ การเตรียมและฝึกความพร้อมจากโรงเรียน เมื่อต้องนำมาประยุกต์ใช้ภายนอกโรงเรียน

4. ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความเป็นมาของการตั้งโรงเรียนจีนในประเทศไทยพอสังเขป เพื่อเป็นพื้นฐานทำความเข้าใจสาเหตุ ปัญหา และผลกระทบที่เคยเกิดขึ้น พร้อมทั้งวิธีการแก้ไขที่เคยปฏิบัติมาในประวัติศาสตร์
2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนวุฒิวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนจีนที่มีความเก่าแก่และมีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดชลบุรีเป็นกรณีศึกษาในสภาพการณ์ปัจจุบัน
3. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตามทฤษฎีที่ใช้ในการทำวิจัย คือศึกษา 6 ด้านดังที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ด้านจริยพิสัย ด้านพุทธิพิสัย ด้านพฤติกรรมวิชาการ ด้านผลที่ตามมา และด้านประสบการณ์ โดยศึกษาจากทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาข้อสรุปเป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียนไทยชายพินสมในอนาคต

5. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยชาติพันธุ์วรรณาเชิงอนาคต ประกอบด้วยการวิจัยจากเอกสารและการวิจัยภาคสนาม มีวิธีการดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร ศึกษางานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีนในประเทศไทย นโยบายการจัดการศึกษาของชาวจีนในประเทศไทย เอกสารจากกระทรวงศึกษาธิการ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และเอกสารจากโรงเรียนที่ไปศึกษาเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

2. การวิจัยภาคสนามในสภาพการณ์ปัจจุบัน เป็นการศึกษาโดยเดินทางไปยังโรงเรียนตัวอย่างเพื่อไปสังเกตการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน การสัมภาษณ์นักเรียน อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. การวิจัยภาคสนามในเชิงอนาคต เป็นการศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในเชิงนโยบาย เพื่อประมวลทัศนะเป็นข้อสรุปแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเป็นการวิจัยชาติพันธุ์วรรณาเชิงอนาคต

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบมีโครงสร้าง (Structured Research) ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจ	เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเกริ่นของโรงเรียน
2. แบบสังเกต	เพื่อสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน การใช้ชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน
3. แบบสัมภาษณ์	เพื่อสัมภาษณ์ครู ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง
4. แบบสอบถาม	เพื่อสอบถามความเห็น ความคิดของผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียน การวางแผนและการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการโรงเรียนนโยบายพิเศษ

7. การสร้างเครื่องมือวิจัย

กระทำโดยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร จากการสำรวจพื้นที่อย่างไม่เป็นทางการ และจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วสร้างเป็นแบบสังเกต แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง นำไปปรับปรุงและแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเอกสาร ศึกษาและเก็บข้อมูลจากห้องสมุดต่าง ๆ ทั้งห้องสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดของโรงเรียนที่ไปศึกษา
2. ข้อมูลภาคสนาม ทำการเก็บข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจและการออกแบบสอบถามโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น ประกอบกับการถ่ายรูป อัดเทปการสัมภาษณ์ การจดบันทึกขณะทำการวิจัยในโรงเรียนที่ไปศึกษา และส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบกลับส่งคืนผู้วิจัย

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเอกสาร จะวิเคราะห์และนำเสนอในเชิงพรรณนาตามลำดับเหตุการณ์ และความสำคัญของหัวข้อเรื่องในรูปความเรียง
2. ข้อมูลภาคสนาม จะวิเคราะห์และนำเสนอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ประกอบการพรรณนาและแสดงข้อมูลโดยเสนอสถาบันมีค่าความถี่และร้อยละ

10. ระยะเวลาของการวิจัย

ช่วงเวลาเก็บข้อมูลคือตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2541 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2542

11. ข้อจำกัดของการวิจัย

การค้นคว้าเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามจากโรงเรียนตัวอย่าง กระทำได้ตามกำหนดเวลา แต่การศึกษารรสนะของผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบสอบถามส่งกลับคืนมีความล่าช้ากว่ากำหนด ทำให้การเขียนงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต้องช้าออกไปเกินกว่าเวลาที่กำหนด คือทำให้งานแล้วเสร็จในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2543 และการจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์จึงล่าช้าออกไปอีกระยะหนึ่ง

ในการสัมภาษณ์อาจารย์และคณะผู้บริหาร โรงเรียนที่ไปศึกษาเป็นกรณีตัวอย่าง ได้ให้ข้อมูลและความสะดวกเป็นอย่างดี แต่หลายท่านขอมิให้เปิดเผยชื่อเพื่อนำไปอ้างอิงและบางส่วนขอมิให้บันทึกเสียงหรือถ่ายภาพ เพราะยังมีผลกระทบทางการเมืองอยู่บางประการผู้วิจัยจึงได้อ้างอิง

ในภาพรวมของคณะผู้บริหารโรงเรียน และอ้างอิงในกรณีให้ผู้ให้สัมภาษณ์อนุญาตให้นำไปอ้างอิงได้เท่านั้น และไม่มีผลกระทบในเชิงนโยบาย

12. ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานและการตั้งโรงเรียนจีนในประเทศไทย รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพรวมของทั้งประเทศ แต่การศึกษากรณีตัวอย่างเพื่อหาแนวทางพัฒนาโรงเรียน จะเลือกโรงเรียนตัวอย่างในจังหวัดชลบุรีที่มีขนาดใหญ่ที่สุด และเก่าแก่ที่สุดเป็นกรณีศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบัน ส่วนแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในอนาคตเป็นการศึกษาจากทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ความสำคัญของภาษาจีนซึ่งมีผลต่อการพัฒนาโรงเรียนจีนต่อไป

13. สมมุติฐานของการวิจัย

โรงเรียนจีนเคยมีผลกระทบต่อการเมืองและความมั่นคงของชาติไทยมาในอดีต ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวผ่านคลายลงไป และมีแนวโน้มพัฒนาให้เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานได้เหมือนโรงเรียนประเภทอื่น เพราะภาษาจีนมีความสำคัญมากภาษาหนึ่งในโลกปัจจุบันและอนาคต

14. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางพัฒนา หมายถึง วิธีการ กุ้ทาง รูปแบบ ข้อคิด ข้อเสนอแนะ หลักการหรือวิถีปฏิบัติเพื่อปรับปรุง ส่งเสริม หรือสร้างสรรค์ให้โรงเรียนดีขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

โรงเรียนนโยบายพิเศษ หมายถึง โรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งที่มีแนวนโยบายเฉพาะในการบริหารจัดการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนสอนภาษาจีน หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นโดยชาวจีนในประเทศไทย เปิดดำเนินการสอนโดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ

15. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาโรงเรียนสอนภาษาจีน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ใช้เป็นข้อมูลพัฒนาโรงเรียนหลายภาษา

2. เป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสอนวิชาต่าง ๆ ทางการศึกษา ได้แก่ ปรัชญาการศึกษา ประวัติศาสตร์การศึกษา สังคมวิทยาการศึกษา มานุษยวิทยาการศึกษา ได้โดยตรง

3. เป็นแนวทางแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ใช้เป็นแนวทางขยายการศึกษาและพัฒนาการศึกษาโรงเรียนนโยบายพิเศษให้ดีขึ้น เป็นโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศได้ต่อไปในอนาคต

บทที่ 2

ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนและกำเนิดโรงเรียนจีนในประเทศไทย

บทนี้เป็นการศึกษาความเป็นมาทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนอันเป็นจุดกำเนิดของการตั้งโรงเรียนจีนในประเทศไทย และผลที่มีต่อสังคมไทยที่เกิดขึ้น รวมทั้งวิธีการแก้ไขของรัฐบาลไทยที่เคยดำเนินการมา เพื่อเป็นพื้นฐานทำความเข้าใจและศึกษาหาแนวทางการพัฒนาต่อไปตามข้อมูลที่น่าสนอดังนี้

ตอนที่ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน

ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยและจีนต่างได้บันทึกไว้ว่า ชาวไทยและชาวจีนได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่เมื่อครั้งชาวไทยยังมีถิ่นฐานอยู่ทางบริเวณตอนใต้ของประเทศจีน เช่น อาณาจักรไทยมุง อ้ายลาว และน่านเจ้า จนถึงขนาดที่ว่าจักรพรรดิจีนได้ยกพระธิดาให้อภิเษกสมรสกับพระโอรสของพระเจ้าพะ กษัตริย์ไทยยุคน่านเจ้า เมื่อ พ.ศ. 1427 ซึ่งมีผลต่อการผสมกลมกลืนระหว่างชาวจีนและชาวไทยมาตั้งแต่ตอนนั้น ต่อมาแม้ชาวไทยได้เคลื่อนย้ายลงมาทางใต้ตามลำดับ ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงประเทศไทยในปัจจุบัน ก็ได้มีการติดต่อกับจีนสัมพันธ์กันในด้านต่างๆ ไม่ขาดระยะและเพิ่มพูนยิ่งขึ้นเรื่อยมา (ลิขิต ยุนตระกุล, 2504 : 4)

การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนนั้น นอกจากเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยทั่วไปแล้ว ยังเป็นที่ยอมรับกันว่ามีความใกล้ชิดสนิทสนมกันอย่างมากยิ่งกว่าประเทศอื่นใดทั้งหมด ดังที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสไว้ว่า

“..... อันที่จริงไทยกับจีนนั้นต้องนับว่าเป็นชาติที่เป็นพี่น้องกันโดยแท้ นอกจากนั้นเลือดไทยกับจีนนั้นได้ผสมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว จนต้องนับว่าแยกไม่ออก ข้าราชการชั้นสูง ๆ ที่เคยรับราชการหรือรับราชการอยู่ในเวลานี้ ที่เป็นเชื้อจีนก็มีอยู่เป็นอันมาก พวกจีนที่ได้มามีเคหสถานตั้งครอบครัวอยู่ในเมืองไทยจนกลายเป็นไทยก็มีอยู่เป็นอันมาก” (ทวี วีระวงศ์เสรี, 2517 : 8)

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงตรัสไว้ว่า

“..... ความจริงบุคคลต่างชาติกันจะมีชนชาติใดที่รักชอบกันยิ่งกว่าไทยกับจีนนี้ไม่มีเห็นมี ด้วยไว้เคยเป็นศัตรูกัน เคยแต่ไปมาทำขายแลกเปลี่ยนประโยชน์ต่อกันมาได้หลายร้อยปี

ความรู้สึกทั้งสองชาติจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตั้งแต่โบราณจนตราบนานเท่าทุกวันนี้ ซึ่งควรจะหวังว่าจะเป็นอย่างเดียวกันต่อไปในวันหน้า.....” (ยุพเรศ มิสลิแกน, 2510 : 11)

นอกจากนี้ ยังมีลักษณะพิเศษจากการที่ได้มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งรกรากอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากตั้งแต่ครั้งก่อน ๆ และได้สืบเชื้อสายลูกหลานออกไปมากมาย จนผสมกลมกลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งของไทยตลอดจนชาวจีนที่อพยพเข้ามาในระยะหลัง ซึ่งยังคงรักษาความเป็นจีนเอาไว้ ชาวจีนเหล่านี้ต่างก็มีความสัมพันธ์กับชาวไทยในชีวิตประจำวันแทบทุกด้าน และได้มีผลกระทบต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ตลอดมาไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ธุรกิจ รวมทั้งการศึกษา

ตอนที่ 2. ประวัติความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย

คนจีนได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานแล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แต่มีได้อพยพเข้ามาเหมือนกับตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งปรากฏว่าชาวจีนในเมืองไทยเริ่มมีมาก และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนจีนต้องอพยพ ก็เนื่องมาจากได้รับแรงผลักดันจากความลำบากยากแค้นและความยุ่งยากในประเทศจีน เป็นต้นว่า ความอดอยากอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ ภูมิภาค ภูมิประเทศ และผลกระทบจากภัยของสงครามกลางเมืองนับตั้งแต่สงครามฝิ่น และกบฏชาตินิยมหรือเรียกกันว่า กบฏนักมวย (Boxer Rebellion) ในยุคจักรวรรดินิยม ตะวันตกเข้าปกครองประเทศจีนส่งผลให้ชาวจีนได้อพยพออกจากแผ่นดินใหญ่เข้าไปอาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์แทบทุกประเทศ ประเทศไทยก็เป็นแหล่งที่ชาวจีนพากันอพยพเข้ามาตั้งรกรากอาศัยอยู่ตั้งแต่นั้น ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ประกอบด้วยคนไทย มีนิสัยโอบอ้อมอารี ไม่รังเกียจคนต่างชาติต่างภาษา ไม่เบียดเบียนหรือจำกัดสิทธิแก่ผู้ที่นับถือศาสนาอื่นแต่ประการใด จึงทำให้ชาวจีนพากันหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยไม่ขาดระยะ เนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่ขยันขันแข็งและยึดอาชีพในทางการค้า จึงเป็นเหตุให้ชาวจีนเข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากในเวลาต่อมา

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากมณฑลทางใต้ของจีน จำแนกตามภาษาพูดได้เป็น 6 กลุ่ม คือ (วัลภา นุรุชพัฒน์, 2517 : 15-16)

1. จีนแต้จิ๋ว (Teachiu) คนจีนร้อยละ 56 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทยเป็นพวกแต้จิ๋ว ชาวจีนกลุ่มนี้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ตามเมืองต่าง ๆ ของชวช่า และตามท้องถิ่นบริเวณแม่น้ำอันในมณฑลกวางตุ้งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเรียกว่า เซาซุ

2. จีนแคะ (Hakka) มีอยู่ประมาณร้อยละ 16 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย จีนกลุ่มนี้ไม่รวมตัวอยู่เป็นกลุ่มเหมือนจีนแต้จิ๋ว มักอยู่เป็นหมู่ ๆ ตามนอกเมืองจากมณฑลฮกเกี้ยนไปจนถึงกวางสี และในระหว่างช่องเขาที่เป็นแนวทางไปจนถึงทางเหนือของมณฑลกวางตุ้งในประเทศจีน ดังนั้นคนจีนบางพวกจึงถือว่าคนจีนแคะเป็นพวกเร่ร่อน

3. จีนไหหลำ (Hainanese) มีอยู่ราวร้อยละ 12 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย มาจากเกาะไหหลำทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน

4. จีนกวางตุ้ง (Cantonese) มีอยู่ราวร้อยละ 9 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย เป็นประชากรส่วนใหญ่ของมณฑลกวางตุ้งและมณฑลกวางสี

5. จีนฮกเกี้ยน (Fukienese) มีอยู่ประมาณร้อยละ 7 ของคนจีนทั้งหมดในประเทศไทย จีนกลุ่มนี้มาจากทางภาคใต้ของมณฑลฮกเกี้ยน

6. จีนกลุ่มอื่น ๆ ที่มาจากไต้หวันบ้าง เซี่ยงไฮ้และจากนิงโป (Ningpo) รวมกันแล้วมีจำนวนประมาณร้อยละ 2 ของจำนวนคนจีนในประเทศไทย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์ติดต่อกันโดยใกล้ชิดตลอดมานับตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เนื่องจากประเทศทั้งสองนี้มีอาณาเขตติดต่อกัน การติดต่อดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นไปในรูปของการทูตและการค้าขาย บรรดาชาวจีนเองก็นิยมพากันเดินทางออกนอกประเทศด้วยสาเหตุด้านการครองชีพ การค้าขาย และการหนีภัยการเมือง โดยได้เดินทางมาตั้งถิ่นฐานอยู่ตามประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งอยู่ทางใต้ของจีน ประเทศไทยก็เป็นประเทศที่มีชาวจีนเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากประเทศหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากว่าชาวจีนกับชาวจีนเข้ากันได้เป็นอย่างดี และประเทศไทยให้สิทธิเสรีแก่ชาวจีนเป็นอย่างมาก ชาวจีนจึงได้อาศัยความขยัน อดทน และความชำนาญทางการค้า เข้ามามีบทบาทและมีส่วนช่วยสร้างความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของไทยตลอดมา บทบาทดังกล่าวส่งเสริมให้ชาวจีนสามารถเลื่อนฐานะของตนขึ้นมาเป็นชนชั้นบรรดาศักดิ์ และเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นทั้งชาวจีนและชาวไทยโดยทั่วไปก็มีการผสมกลมกลืนกันเป็นอย่างดี เพราะการเอื้ออำนวยของปัจจัยต่างๆ เช่น ศาสนา ค่านิยม และการแต่งงานระหว่างกันทำให้เกิดการหลอมรวมกันทางสายเลือดจนแยกออกจากกันได้ยาก

ความเป็นอยู่ของคนจีนในประเทศไทย

ชาวจีนได้เข้ามาตั้งรกรากเป็นหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชาวจีนในสมัยนั้นเข้ามาพำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทยระยะแรกตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ซึ่งทางการไทยจัดให้เป็นพิเศษภายนอกกำแพงเมือง เหมือนชาวต่างชาติอื่น ๆ ภายหลังเมื่อได้สตรีไทยเป็นภรรยา จึงโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทั่วไปแม้ในพระนคร ชาวจีนที่มาตั้งหลักฐานอยู่ในกรุงศรีอยุธยานั้นนอกจากจะเป็นพ่อค้าแล้ว บางคนยังเข้ารับราชการเป็นขุนนางไทย และใช้ความรู้ความชำนาญของตนประกอบอาชีพเป็นแพทย์ คีตกวี ตลอดจนประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น ทำสวน ปลูกผัก เลี้ยงเป็ด เลี้ยงหมู รับจ้างเป็นกรรมกรในกิจการต่าง ๆ ด้วย ในสมัยนั้นชาวจีนได้รับความไว้วางใจจากพระมหากษัตริย์และขุนนางไทยเป็นอย่างดี เนื่องจากชาวจีนมีคุณลักษณะที่อ่อนน้อมถ่อมตัว ปรับตัวเข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยได้ง่ายจนได้รับสิทธิพิเศษเกือบมีฐานะเท่าเทียมคนไทย (ทวี วีระวงศ์เสรี, 2517 : 17)

ในสมัยธนบุรี ได้มีชาวจีนตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับพระราชวังในเขตแนวคูพระนครเดิม และบริเวณตั้งแต่ด้านใต้ของปากคลองบางหลวงมาจนถึงแถบวัดกัลยาณมิตรหรือเขตกะตี่จีน (กุฎีจีน) ปรากฏว่าย่านที่ชาวจีนอาศัยอยู่นั้นได้กลายเป็นย่านการค้าใหญ่แห่งหนึ่งในสมัยธนบุรี และในสมัยนั้นชาวจีนแต่จิวได้เดินทางมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตพระนครมาก เพราะได้รับการสนับสนุนจากสมเด็จพระเจ้าตากสินเป็นพิเศษ ภาษาจีน "แต้จิว" ได้รับการยกย่องเป็นภาษา "จีนหลวง" เพราะเป็นภาษาทางเชื้อสายของพระองค์ นับเป็นครั้งแรกที่ผู้สืบเชื้อสายชาวจีนในไทยได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อประเทศไทย และทำให้เกิดการผสมกลมกลืนในระดับสูงระหว่างไทยกับจีนสืบมา

ในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ทรงย้ายเมืองหลวงใหม่มาตั้งที่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่พระองค์ย้ายมาอยู่ใหม่นั้นเดิมเป็นถิ่นที่อยู่ของชาวจีน จึงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายชุมชนชาวจีนไปอยู่นอกเขตกำแพงพระนครทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ระหว่างคลองวัดสามปลื้มกับคลองสำเพ็ง บริเวณนั้นจึงกลายเป็นชุมชนของชาวจีนมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ โดยเรียกกันว่า "สำเพ็ง" ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ชาวจีนย้ายไปอยู่ที่วัดสำเพ็ง ชาวจีนส่วนใหญ่มีความถนัดและชอบอาชีพค้าขายอยู่แล้ว จึงทำการค้าขายในย่านที่พักอาศัยนั่นเอง ชาวจีนเดินทางเข้ามาในกรุงเทพฯ ในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้ตั้งถิ่นฐานในสำเพ็งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ พร้อมกับประกอบอาชีพค้าขายไปด้วย ดังนั้นบริเวณที่ชาวจีนไปตั้งถิ่นฐานนับแต่

วัดสามปลื้มไปถึงวัดสำเพ็ง จึงกลายเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญแห่งแรกในกรุงเทพฯ เป็นแหล่งที่มีความเจริญทางการค้าและมีผู้คนอยู่หนาแน่นมาตั้งแต่นั้น ในระยะเวลาต่อมาชาวจีนที่อยู่ในประเทศไทยเมื่อทำการค้าขายร่ำรวยแล้วส่วนหนึ่งก็อพยพกลับประเทศจีนก็มี ประเทศไทยมิได้เข้มงวดกวดขันแต่อย่างใดในขณะนั้นเพราะถือว่าชาวจีนเป็นผู้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารปล่อยให้ชาวจีนมีอิสระเสรีเหมือนคนไทยคนหนึ่ง การทำมาหากินของชาวจีนก็ได้มีได้ชัดผลประโยชน์กับไทย แต่กลับเอื้ออำนวยให้แก่ประเทศไทยเป็นอย่างมากโดยเฉพาะด้านอর্থการเกษียณ ซึ่งคนไทยไม่นิยมทำเหมือนอาชีพรับราชการจึงแย่งหน้าที่กันลงตัว ในระยะหลังตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ชาวจีนได้พากันหลั่งไหลเข้ามาไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการเมืองที่ขัดแย้งในประเทศจีนและความต้องการของประเทศไทยในเรื่องแรงงานและช่างฝีมือมีมากขึ้น เพราะเป็นระยะพัฒนาประเทศจึงเข้ามาเป็นแรงงาน ครั้นเป็นเวลานานหลายปีเข้าก็มีจำนวนมากเกินความต้องการ จนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สงบแล้วประชากรทั้งไทยและจีนมีมากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจโลกเริ่มตกต่ำเป็นเหตุให้การดำรงชีพของคนไทยค่อนข้างฝืดเคือง สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป เริ่มเห็นความแตกต่างทางเชื้อชาติมากขึ้น ความก้าวหน้าทางการศึกษาทำให้เกิดปัญหาแบ่งแยกชนแต่ละกลุ่ม เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว ชาวไทยได้ตื่นตัวด้านความสำนึกในชาตินิยมมากขึ้น เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายจำกัดสิทธิเกี่ยวกับคนต่างด้าวให้รัดกุมยิ่งขึ้น ไม่ปล่อยให้ชาวต่างด้าวรวมทั้งคนจีนด้วยเข้าสู่ประเทศไทยโดยเสรีเหมือนสมัยก่อน แต่การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบเป็นการจำกัดสิทธิของชาวจีนนี้ก็มีผลช่วยสร้างเสริมให้ชาวจีนปรับตัวให้มีความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงจากการถูกจำกัดสิทธิดังกล่าว เช่น แต่งงานกับคนไทย เปลี่ยนสัญชาติเป็นไทย เปลี่ยนการดำเนินชีวิตมาเป็นแบบไทย ต่อมาเมื่อมีการแบ่งแยกประเทศจีนเป็น 2 ฝ่าย ทางการเมืองมีการแข่งขันกันหาความสนับสนุนจากจีนโพ้นทะเล ทำให้การผสมกลมกลืนของชาวจีนช้าลงไปบ้าง เพราะในหมู่ชาวจีนก็มีชาตินิยมเกิดขึ้น ไม่ต้องการผสมทางเชื้อชาติกับชาติอื่น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินนโยบายต่อชาวจีนที่เหมาะสม เช่น อนุญาตให้ค้าขายประกอบกิจการต่าง ๆ ได้ ชาวจีนในประเทศไทยจึงอยู่กันอย่างเป็นอิสระใช้ชีวิตตามวัฒนธรรมของตนมากขึ้น (วัลลภา นุรุชพัฒน์, 2517 : 20)

ด้านสิทธิ บทบาท และผลกระทบของชาวจีนที่มีต่อไทยในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งการศึกษาของคนจีนในประเทศไทยเริ่มมีมากขึ้นตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ชาวจีนได้เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนานแล้ว ในสมัยแรก ๆ นั้นชาวจีนส่วนใหญ่เป็นพวกพ่อค้าซึ่งเดินทางมาค้าขายในเมืองไทย ต่อมาเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศจีน ปัญหาความหนาแน่นของประชากรและการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้ชาวจีนอพยพ

มาสู่ประเทศไทยมาตั้งได้กล่าวมาแล้ว และชาวจีนที่อพยพมาอยู่เมืองไทยในระหะหลังนี้ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน เมื่อมาอยู่เมืองไทยก็มารับจ้างเป็นกรรมกรตามโรงสี โรงเลื่อย และเหมืองแร่ รวมทั้งเป็นลูกจ้างของราชการ ทำงานขุดลอกคลอง และงานก่อสร้างถนน ทางรถไฟ เป็นต้น เนื่องจากนิสัยของคนจีนมีความขยันและอดทน รู้จักอดออม ฝีมือมีรายได้จากการรับจ้างพอควร ก็จะหันมาทำการค้าขายโดยเริ่มจากร้านเล็ก ๆ ขายของเบ็ดเตล็ด จนกระทั่งขยายกิจการไปได้กว้างขวาง และได้รับความช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างคนจีนที่มาอยู่ก่อนแล้ว จึงทำให้เป็นเจ้าของธุรกิจการค้าที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบต่อคนไทยอย่างมากในด้านต่าง ๆ ดังจะแยกกล่าวในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

บทบาทของชาวจีนในด้านเศรษฐกิจ

เมื่อชาวจีนเริ่มค้าขายและประสบความสำเร็จ สามารถขยายกิจการได้อย่างกว้างขวาง เพราะคนไทยส่วนมากยังนิยมการรับราชการมากกว่าการค้าขาย จึงเท่ากับเปิดโอกาสให้คนจีนทำการค้าขายเต็มที่ กิจการใหญ่ ๆ เช่น โรงสี โรงเลื่อย ร้านค้า โรงพิมพ์ ฯลฯ ต่างเป็นกิจการของคนจีนเกือบทั้งสิ้น แม้แต่การผลิตอ้อยและน้ำตาลทรายในจังหวัดชลบุรีคนจีนก็เป็นเจ้าของไร่และเจ้าของโรงงานหลายแห่ง คนจีนในระยะนี้จึงมีฐานะอำนาจทางเศรษฐกิจสูง รัฐบาลไทยเริ่มมองเห็นปัญหาจากการเข้ามาอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีนในสมัยรัชกาลที่ 5 ชาวจีนได้พากันนัดหยุดงาน ไม่ยอมเปิดร้านขายของตามปกติ สาเหตุเนื่องจากทางราชการได้เพิ่มภาษีเงินรัชชูปการให้แก่ชาวจีนในอัตราเท่ากับคนไทยและชาวต่างประเทศอื่น ๆ อีกทั้งในขณะนั้นประเทศไทยกำลังพัฒนาประเทศมีการค้าขายกับต่างประเทศอย่างมาก เมื่อบรรดาธุรกิจการค้าขายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ความเจริญแผ่ขยายออกไปตามเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ จากผลการพัฒนาด้านการค้าของไทยนี้เองทำให้ชาวจีนมีบทบาทมาก สามารถกระจายออกไปตามหัวเมืองต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางในประเทศไทยมีชาวจีนเข้าไปอาศัยอยู่ในทุกที่และประกอบอาชีพค้าขายทั้งสิ้น (สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ, 2504 : 291)

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ชาวจีนสามารถดำเนินธุรกิจการค้าได้ผลดี นอกจากจะได้โอกาสจากการที่คนไทยไม่นิยมการค้าขายแล้ว และลักษณะส่วนตัวของคนจีนที่มีความขยัน อดทน และประหยัด สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือความลำบากเมื่อครั้งอยู่ในประเทศจีน เมื่ออพยพมาตั้งหลักแหล่งจึงมีแรงจูงใจและความพยายามสูงที่จะต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด สร้างฐานะของตนให้ป็นปึกแผ่น เพื่อจะได้ส่งเงินไปช่วยเหลือญาติพี่น้องในประเทศจีนด้วย เรียกว่า “โพยก๊าน” โดยเฉพาะที่ชลบุรีเป็นแหล่งส่งที่ใหญ่แห่งหนึ่ง (สุชาติ ตันตสุรฤกษ์, 2532 : 45) ซึ่งแสดงให้เห็น

เฉพาะสหภาพเมือง ซึ่งขณะนั้นในประเทศจีนกำลังมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้วย จีนคอมมิวนิสต์และจีนคณะชาติ ต่างก็พยายามหาแนวร่วมจากชาวจีนโพ้นทะเล โดยผ่านทางสมาคมต่าง ๆ ในต่างประเทศที่มีชาวจีนไปอาศัยอยู่เป็นผู้ประกอบการ พ่อค้านักธุรกิจและมีหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสารและรายงานความเคลื่อนไหวให้ทราบอยู่ตลอดเวลา หนังสือพิมพ์มีหลายฉบับและหลายประเทศ นอกจากหนังสือพิมพ์ที่วางตลาดในเมืองไทยแล้ว ยังมีหนังสือพิมพ์จีนจากต่างประเทศส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยอีกด้วย ส่วนใหญ่จะมาจากไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ ซึ่งก็จัดจำหน่ายโดยชาวจีนในประเทศเหล่านี้ทั้งสิ้น หนังสือพิมพ์เหล่านี้มีอิทธิพลมากในด้าน ถ่ายทอดความคิด ปกป้องวัฒนธรรมและรักษาความเป็นจีนให้แก่คนจีน ลูกหลานจีนในไทยเป็นอันมาก อีกทั้งยังสร้างความผูกพันและความรู้สึกสำนึกในเชื้อชาติของตนอย่างแน่นแฟ้นอีกด้วย (วิภา อุดมฉันทน์ และคณะ, 2528 : 1)

บทบาทของชาวจีนในด้านการเมือง

ในระยะแรกที่ชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองไทยนั้น ชาวจีนเข้ามาอยู่เกี่ยวกับการเมืองไทยน้อยมาก ส่วนใหญ่จะตั้งหน้าตั้งตาประกอบอาชีพทำมาหากินอย่างขยันขันแข็ง มีการติดต่อกันในหมู่ชาวจีนและชาวไทยบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นในทางการค้า มีชาวจีนบางคนเข้ารับราชการและทำความคิดความชอบจนพระมหากษัตริย์ไทยได้พระราชทานยศบรรดาศักดิ์ให้หลายคน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อชาวจีนมีจำนวนมากขึ้น มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มสังคมอย่างแน่นแฟ้นย่อมต้องมีผลกระทบต่อการเมืองไทยอย่างแน่นอน และในขณะที่ประเทศจีนกำลังมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองซึ่งต่างลักษณะกับประเทศไทย ดังนั้นย่อมเป็นอันตรายต่อเสถียรภาพทางการเมืองของไทยอย่างมาก แม้ผู้นำจีนจะเคยได้กล่าวตักเตือนชาวจีนโพ้นทะเลให้จงรักภักดีต่อประเทศที่ตนอาศัยอยู่ก็ตาม แต่ก็มีได้เป็นหลักประกันความปลอดภัยให้กับประเทศไทยอย่างแน่นอนเสมอไป เพราะมีปรากฏอยู่บ่อยครั้งที่สมาคมต่าง ๆ ขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์และวิถีทางการค้า ก็รวมตัวกันก่อความไม่สงบขึ้นรัฐบาลไทยต้องเข้าระงับเหตุการณ์ ดังกล่าวก็มี (นฤมิตร สอดสุข, 2524 : 20) ซึ่งบทบาทดังกล่าวของชาวจีนนั้นพอจะสรุปได้ดังนี้

ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ชาวจีนได้อพยพมาสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ชุมชนชาวจีนขยายตัวมากขึ้น ในขณะนั้นมีชาวจีนเข้ามาทำมาหากินอยู่ 2 พวก คือ จีนฮากกอน เมื่อร่ำรวยแล้วก็กลับไปส่วนอีกพวกหนึ่งไม่กลับไปเมื่อมีฐานะดีแล้วก็ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร จีนที่ไป ๆ มา ๆ เรียกว่า จีนใหม่ ส่วนจีนที่อยู่ถาวรเรียกว่า จีนเก่า และประเทศไทยในขณะนั้นก็ได้แสดงความเป็นเอกราชหรือคิดกันแต่อย่างใด เพราะถือว่าชาวจีนเป็นผู้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร จึงปล่อยให้ทำมาหากินโดยอิสระ คนไทยก็ได้ประโยชน์จากการเก็บภาษีอากรอาศัยคนจีนเป็นพ่อค้าคนกลางในการซื้อขาย

สินค้า นอกจากนี้ยังได้อาศัยแรงงานในการก่อสร้างหรือขนส่ง และช่างฝีมือในการประดิษฐ์หรือก่อสร้างงานทางศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย (เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร, 2503 : 375)

ชาวจีนเริ่มก่อความไม่สงบขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 3 เพราะมีชาวจีนบางกลุ่มได้จัดตั้งสมาคมลับขึ้นเรียกว่า "ตั้วเหี้ย" หรือ "ฮั้งฮี้" ทำการที่ขัดกับกฎหมายของบ้านเมือง เช่น ค้าขายฝิ่น คิดสินบนเจ้าพนักงาน ทะเลาะวิวาทกันเองระหว่างกลุ่มฮั้งฮี้เนื่องจากผลประโยชน์ รวมทั้งมีส่วนสนับสนุนให้กรรมกรชาวจีนในเมืองแร่ โรงงาน โรงสีต่าง ๆ ประทุรังขอค่าจ้างแรงงานขึ้น นัดหยุดงาน บางกลุ่มก็ก่อกบฏขึ้น และบางกลุ่มก็ตั้งเป็นกลุ่มโจร ปล้นสดมภ์ตามหมู่บ้านของคนไทย เป็นต้น (กรมศิลปากร, 2511 : 3-4) ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้เป็นเรื่องกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ นำมาซึ่งความยุ่งยากแก่ทางราชการไทยในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองด้วย แม้รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติควบคุมการตั้งสมาคม การประกอบกิจการหรือสงวนอาชีพบางอย่างไว้สำหรับเฉพาะคนไทย เพื่อความสะดวกในการบริหารประเทศ แต่ก็ตาม แต่ก็ยังมีชาวจีนบางกลุ่มลักลอบตั้งสมาคมลับกันอยู่เสมอ และเหตุการณ์เริ่มมีท่าทีไม่ปลอดภัยมากขึ้นในตอนปลายรัชกาลที่ 5 เมื่อในประเทจีนได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้น กลุ่มคณะปฏิวัติในจีน ซึ่งนำโดย ดร.ซุนยัตเซ็น ได้ทำการโค่นล้มราชวงศ์แมนจู เพื่อสถาปนาระบอบสาธารณรัฐขึ้น ทั้งจีนคณะชาติและจีนคอมมิวนิสต์ต่างแสวงหาความสนับสนุนจากชาวจีนโพ้นทะเล รวมทั้งชาวจีนในประเทศไทย การแทรกซึมในด้านลัทธิการเมืองก็จะผ่านมาจากสมาคมเหล่านี้และหนังสือพิมพ์จีน ทำให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมขึ้นและคิดจะช่วยเหลือบ้านเกิดเมืองนอนของตน แม้รัฐบาลได้จะผ่อนปรนให้ความสะดวกสบายแก่ชาวจีนในประเทศไทยตามสมควร เพื่อให้ชาวจีนอยู่ในไทยอย่างมีความสุข รักประเทศไทย เข้าใจคนไทย โดยไม่มีความรังเกียจในด้านเชื้อชาติก็ตาม

แต่ในปี พ.ศ. 2450 รัฐบาลจีนในราชวงศ์แมนจูได้ส่งคณะผู้แทนทางการค้า มาเยือนไทย และดำเนินการเจรจาเรื่องสนธิสัญญากับไทย ในปี พ.ศ. 2452 รัฐบาลจีนได้ประกาศให้พระราชบัญญัติว่าด้วยสัญชาติจีนฉบับแรก ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่มิบิดามารดาเป็นชาวจีนโพ้นทะเลไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ต้องมีสัญชาติจีน เป็นการให้ความสำคัญแก่ชาวจีนโพ้นทะเล ทำให้ชาวจีนในประเทศไทยเกิดความตระหนักในความยิ่งใหญ่ของประเทศจีนและภูมิใจในสัญชาติ เกิดความผูกพัน ความรู้สึกชาตินิยมขึ้น ดังนั้นชาวจีนจึงมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น เพราะรัฐบาลจีนก็ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทยและคนไทยด้วย จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลไทยต่อมาที่จะต้องพยายามดำเนินนโยบายผสมกลมกลืนให้ชาวจีนเหล่านี้รักแผ่นดินไทย มีความรู้สึกที่ดีต่อคนไทย เริ่มจะมีการให้สัญชาติไทยแก่ลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย กำหนดให้ต้องรู้ภาษาไทย หากจะติดต่อค้าขายกับคนไทย

และมีการให้บรรดาศักดิ์แก่ชาวจีนที่ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยด้วยเป็นต้น (เทพย์ ชีระจันทรา นนท์, 2515 : 19) ทำให้จีนกับไทยอยู่ร่วมกันได้ต่อไป

สำหรับทางด้านการเข้าเมืองไทยนั้น สมัยก่อนประเทศไทยได้เปิดโอกาสให้ชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาโดยไม่จำกัดจำนวน มีชาวจีนเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก จนก่อให้เกิดความวิตกว่าจะเป็นปัญหาได้ จึงได้มีการควบคุมการเข้าเมืองของชาวจีนขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2470 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งเพื่อผ่อนปรน ต่อมาเมื่อประเทศไทยได้มีสัญญาทางไมตรีกับประเทศจีนใน พ.ศ. 2489 ได้กำหนดจำนวนชาวจีนเข้าเมืองไทยปีละ 10,000 คน แต่หลังจาก พ.ศ. 2491 ก็ลดเหลือเพียงปีละไม่เกิน 200 คน เช่นเดียวกับหมดทุกสัญชาติ ชาวต่างด้าวที่จะขออนุญาตเข้าเมืองได้จะต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมาย เช่น รู้ภาษาไทย ไม่มีคดีติดตัว ต้องมีใบสำคัญแสดงถิ่นที่อยู่ และใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเพื่อความสะดวกในการควบคุมของราชการ

สำหรับลูกชาวจีนต่างด้าวที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเกิดในราชอาณาจักรก็จะได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายสัญชาติทันที ส่วนชาวจีนต่างด้าวที่ได้พำนักอยู่ในราชอาณาจักรไทยครบกำหนดตามกฎหมาย และมีคุณสมบัติตามบทบัญญัติก็จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ ซึ่งจะทำให้ได้รับสิทธิต่าง ๆ เช่นเดียวกับชาวไทย อย่างไรก็ตามลูกของชาวจีนที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดและชาวจีนต่างด้าวที่ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติในนั้น ยังคงมีสัญชาติจีนตามกฎหมายสัญชาติของจีนในเวลาเดียวกันด้วย จึงทำให้เป็นปัญหาทางการเมืองต่อไทย แต่ต่อมาเมื่อจีนแยกออกเป็น 2 ประเทศ และเหตุการณ์สงบลงคนจีนในประเทศจีนไม่จำเป็นต้องใช้คนจีนในไทยเป็นเครื่องมืออีกต่อไป จีนเหล่านี้จึงสงบลงยอมปฏิบัติตามกฎหมายไทยและได้รับการผสมกลมกลืนเข้ากับคนไทยในที่สุด

ส่วนบทบาททางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น รัฐบาลไทยก็ได้พยายามลดบทบาทของชาวจีนลง โดยออกกฎหมายควบคุมการจัดตั้งสมาคมหรือประกอบอาชีพรวมทั้งให้สัญชาติและให้สิทธิบางอย่างในด้านการนับถือศาสนาการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จึงทำให้ชาวไทยกับชาวจีนค่อย ๆ ผสมผสานกัน ไม่มีพรมแดนขัดแย้งกันอย่างรุนแรง และความรู้สึกถึงภัยในด้านเชื้อชาติก็ค่อย ๆ หมดไป

ตอนที่ 3 . การศึกษาของชาวจีนในประเทศไทย

ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยกล่าวได้ว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่เป็นกลุ่มใหญ่และมีจำนวนมากที่สุดเพราะไทยกับจีนมีความสัมพันธ์ติดต่อกันมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ในปี พ.ศ. 1825 พ่อขุนรามคำแหงได้ส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับพระเจ้าหงวนเสี้ยวองค์หนึ่ง

ราชวงศ์หงวน จากนั้นไทยได้ติดต่อกับค้าขายกับจีนเรื่อยมา และปรากฏว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชการค้าของไทยเจริญถึงขีดสุด ชาวตะวันตกที่ค้าขายกับจีนมีความจำเป็นต้องพึ่งไทยในการค้าด้วยเพราะภาษาเป็นอุปสรรค ไทยเคยค้าขายกับจีนมาก่อนและมีชาวจีนอยู่ในเมืองไทยบ้างแล้วในขณะนั้นจึงมีคนไทยรู้ภาษาจีนอยู่บ้าง อีกทั้งในแผ่นดินพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2058 ได้ส่งราชทูตไทยนำสาส์นและสิ่งของไทยไปถวายพระเจ้าบู๊จ้องฮ่องเต้ กษัตริย์องค์ที่ 10 แห่งราชวงศ์หมิง ปรากฏว่าในราชสำนักจีนไม่มีเจ้าพนักงานแปลหนังสือไทย ราชทูตจึงได้กราบทูลขอให้คนไทยที่มากับราชทูต 1 หรือ 2 นาย อยู่ประจำที่เมืองจีน เพื่อเป็นครูสอนภาษาไทยในราชสำนักจีน (พระเจนจันอักษร, 2504 : 27) จากหลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดียิ่งระหว่างไทยกับจีน และเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้และถ่ายทอดภาษาให้แก่กัน

สำหรับการศึกษาของชาวจีนในเมืองไทยในระยะแรกนั้น ยังไม่เป็นที่แน่นอนเพราะชาวจีนยังมีจำนวนน้อย ส่วนมากจะค้าขายเดินทางไปมายังไม่ตั้งหลักแหล่งแน่นอน ยังไม่เป็นที่ชุมชนขนาดใหญ่ อีกทั้งชาวจีนที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งส่วนมากเป็นชาวไร่ชาวนาและเข้ามาประกอบอาชีพโดยใช้แรงงานเป็นสำคัญ ฉะนั้นการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตน จึงเป็นการสอนกันเองภายในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่มิใช่เป็นแบบระบบโรงเรียน แต่ก็แสดงให้เห็นว่าชาวจีนนั้นได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางด้านภาษา วัฒนธรรมความเป็นอยู่และความสำนึกในเชื้อชาติจีนของตนให้แก่บุตรหลานแล้วในลักษณะของการศึกษาดำเนินชีวิตหรือนอกกระบวนโรงเรียน

เมื่อชาวจีนเริ่มอพยพเข้ามาในไทยมากขึ้นในตอนปลายกรุงศรีอยุธยา และต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวจีนที่เข้ามาในช่วงนี้ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนจากมณฑลภาคใต้และอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร ในช่วงนี้เองปรากฏว่ามีโรงเรียนจีนเกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ปรากฏตามหลักฐานขึ้นที่เกาะเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างไรก็ตามก่อนที่จะกล่าวถึงการให้การศึกษาแก่ลูกหลานจีนในระบอบโรงเรียนนั้น จะขอสรุปวิธีการให้การศึกษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนก่อนมีระบบโรงเรียนเพื่อให้เห็นลักษณะการปลูกฝังความเป็นจีนดังนี้ (กรมวิสามัญศึกษา, 2500 : 1-3)

1. ชาวจีนในไทยที่มีฐานะมั่งคั่งจะส่งลูกหลานของตนไปเรียนที่เมืองจีน หลังจากที่ได้การศึกษาแบบกันเองในครอบครัวแล้ว โดยเฉพาะลูกชายที่เกิดจากแม่จีนหรือแม่ไทยก็ตามเพราะต้องการให้มีความรู้ลึกเป็นจีนแท้ ๆ ไว้สืบสกุลตามค่านิยมของประเพณีจีน และดำเนินกิจการค้าของตนต่อไป เมื่อบุตรที่ไปเรียนเมืองจีนกลับมาถึงจะเป็นที่รักใคร่ห่วงใยมากขึ้นเพราะถือว่าเป็นผู้มีความเป็นจีนเต็มตัว สำหรับการส่งไปเรียนนั้นจะเดินทางไปกับเรือสำเภาสินค้า

2. จ้างครูชาวจีนที่พอจะหาได้ในเมืองไทยขณะนั้น ที่เป็นคนเก่งมีความสามารถเป็นที่ยอมรับมาสอนบุตรหลานของตนในบ้าน ซึ่งจะทำให้ได้แต่กับครอบครัวที่มีฐานะดีเท่านั้นเพราะครูจีนหาได้ยากมากและถ้ามีก็ต้องเสียค่าจ้างแพง ทั้งยังมีมาตรฐานการสอนไม่ดีนักแต่ก็เพียงให้อ่านออกเขียนได้และรู้ภาษาจีนเท่านั้น

3. มีการสอนภาษาเงินกันตามศาลเจ้า โดยมีผู้ดูแลศาลเจ้าซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “เสี้ยกง” เป็นผู้สอนหนังสือเด็กด้วยวิธีใช้หนังสือสัมผัสกับศีลธรรมเก่า ๆ เป็นตำราเรียน หรือไม่ก็สอนด้วยการเล่านิทานประเภทตำนานพื้นบ้านจีน วรรณคดีจีน หรือเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจีนให้แก่เด็ก ๆ ที่มานั่งฟัง การสอนแบบนี้ผู้สอนจะสอนด้วยภาษาเงินล้วน ๆ ไต่ เก้าอี้ หรืออุปกรณ์การสอนใด ๆ ก็ไม่มี เรียบกันตามความสะดวกและความพอใจของผู้สอนกับผู้เรียน ไม่มีระเบียบใดเคร่งครัดนัก สำหรับค่าเล่าเรียนนั้นก็แล้วแต่ผู้ปกครองจะให้ แต่ส่วนใหญ่มิได้คิดค่าสอนเป็นเงิน จะตอบแทนเป็นสินน้ำใจด้วยการให้สิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สุดแต่เด็กหรือผู้ปกครองจะจัดมาให้เอง ในด้านความมุ่งหมายของการศึกษานั้นผู้ปกครองก็ต้องการให้ลูกหลานของตนอ่านออก เขียนได้ รู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนเท่านั้น

จากวิธีการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชาวจีนได้จัดให้มีการศึกษาภาษาจีนและวัฒนธรรมของตนแล้วทั้งๆ ที่ยังไม่มีการจัดตั้งโรงเรียน เหตุผลนี้แสดงถึงความเป็นชาตินิยมของจีน ต้องการให้ลูกหลานของตนเป็นจีนโดยสมบูรณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าชาวจีนเป็นชาติที่เห็นประโยชน์ของการศึกษา เพราะการศึกษาในประเทศจีนมีประวัติความเป็นมายาวนานมากนับพันปี จีนเป็นประเทศแรกในโลกที่นำเอาความรู้ความสามารถของบุคคลที่ได้มาจากการศึกษา มากำหนดเป็นเครื่องมือในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ คือ การสอบจอหงวนหรือสอบคัดเลือกเข้ารับราชการ (จื๊อซังคี้ มุขิตาภรณ์, 2511 : 8) ดังนั้นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อการศึกษาก็เป็นมรดกที่ได้รับการถ่ายทอดมาเมื่อชาวจีนไปอาศัยอยู่ในประเทศใด รวมทั้งประเทศไทยด้วยซึ่งพวกนี้จะถูกเรียกว่า “ชาวจีนโพ้นทะเล” แม้ชาวจีนที่อยู่ในประเทศไทยเหล่านี้จะเป็นพวกพ่อค้า ชาวไร่ชาวนาหรือกรรมกรรับจ้างก็ตาม แต่ก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมเรื่องภาษาและให้ความสำคัญกับการศึกษาภาษาจีนแก่ลูกหลานของตนอยู่เสมอ และเป็นเพราะค่านิยมเรื่องนี้เองทำให้จีนยังคงรักษาความเป็นจีนอยู่ได้แม้จะอยู่นอกประเทศจีน

ตอนที่ 4. การตั้งโรงเรียนจีนในประเทศไทย

โรงเรียนจีนที่ตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทยตามหลักฐานปรากฏว่า ได้เริ่มมีขึ้นก่อนโรงเรียนอัสสัมชัญประมาณ 100 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา

โลก โรงเรียนแห่งนี้ตั้งขึ้นที่เกาะแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อมาภายหลังเรียกชื่อว่า "เกาะเรียน" เพราะโรงเรียนตั้งอยู่เป็นเกาะกลางแม่น้ำเจ้าพระยา ตามหลักฐานไม่ปรากฏว่าใครเป็นผู้จัดตั้งขึ้นแต่เข้าใจว่าเป็นชาวจีนใช้สอนภาษาจีนแก่ลูกหลานชาวจีน มีนักเรียนประมาณ 200 คน การเรียนการสอนคงเป็นแบบที่ 3 คือ การเรียนในศาลเจ้า เพราะมีหลักฐานเป็นศาลเจ้าเก่า ๆ มีรูปปั้นในศาลนาของจีนค้ำอยู่ แต่เรื่องราวของโรงเรียนแห่งนี้ไม่ปรากฏชัดและเงียบหายไป ไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลไทยแต่อย่างใด (สมาคมโรงเรียนราษฎร์, 2505 : 31)

จนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงปรากฏหลักฐานในการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2371 พวกมิชชันนารีอเมริกันเข้ามาเมืองไทย โดยมีหมอสอนศาสนาชื่อ หมอกุสลาฟ (Gustlav) และหมอทอมลิน (Tomlin) แห่งสมาคมมิชชันนารีลอนดอน ณ สหรัฐอเมริกา ซึ่งแต่เดิมสอนศาสนาอยู่ในเมืองจีนก่อน ครั้นทราบว่ามิชชันนารีอยู่ในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก จึงเดินทางเข้ามาเผยแพร่ศาสนาแก่ชาวจีนในเมืองไทย และในปี พ.ศ. 2395 คณะมิชชันนารีอเมริกันคณะหนึ่งได้ตั้งโรงเรียนขึ้นบริเวณใกล้วัดแจ้งหรือวัดอรุณราชวราราม ฝั่งธนบุรี อันเป็นที่ดินของคณะมิชชันนารีซึ่งได้รับพระราชทานจากรัชกาลที่ 4 โรงเรียนนี้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2395 เป็นโรงเรียนประจำสอนเด็กด้วยภาษาจีน โดยมีครูจีนในคณะมิชชันนารีนับถือศาสนาคริสต์ ชื่อซินแสเกียง กวา ซิน (Sinsaa Ki-eng Qua Sean) เป็นผู้จัดการสอน ในขณะนั้นมีนักเรียนชาย 27 คน และต่อมาในปี พ.ศ. 2402 โรงเรียนนี้ได้ย้ายไปตั้งที่ตำบลลำหารุ่ ฝั่งธนบุรีเช่นกัน ได้ก่อสร้างอาคารสถานที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม นอกจากรับนักเรียนชายแล้วก็ยังรับนักเรียนหญิงด้วย ให้ภาษาจีนในการสอนเหมือนเดิม ต่อมาในปี พ.ศ. 2403 ซินแสเกียง กวา ซิน ถึงแก่กรรมลง ครูที่รับหน้าที่สอนต่อมาเป็นคนไทยชื่อครูแก้ว จึงเปลี่ยนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาไทยทั้งหมด โรงเรียนนี้จึงเปลี่ยนกิจการไป หลังจากนั้นเป็นเวลานานก็ไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้มีการจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นอีก การตื่นตัวของชาวจีนในไทยเรื่องการจัดการศึกษาภาษาจีนให้แก่ลูกหลานของตนได้เริ่มขึ้นอีกครั้งเมื่อสมัยที่เกิดการปฏิวัติขึ้นในจีน พ.ศ. 2443 โคนล้มราชวงศ์แมนจูเพื่อสถาปนาระบอบสาธารณรัฐขึ้น โดยมี ดร.ซุนยัตเซ็น เป็นผู้นำซึ่งในการดำเนินการครั้งนี้ ดร.ซุนยัตเซ็น ได้ส่งพรรคพวกของตนออกไปดำเนินการหาความสนับสนุนและปลุกใจให้ชาวจีนโพ้นทะเลได้เกิดความเป็นชาตินิยมขึ้น มีการจัดตั้งสาขาของคณะปฏิวัติขึ้นที่สิงคโปร์และต่อมาก็ได้จัดตั้งขึ้นในประเทศไทยด้วย คือ คณะตั้งมั่งหวย ซึ่งเป็นคณะปฏิวัติของจีนและชาวจีนในประเทศไทยได้จัดตั้งสมาคมจุงหัว (Chung-hua Association) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เรียไโรเงินในหมู่ชาวจีนเพื่อส่งไปช่วยเหลือคณะปฏิวัติของ ดร.ซุนยัตเซ็น ซึ่งการดำเนินการของสมาคมอยู่ในความสนับสนุนและส่งเสริมจากคณะตั้งมั่งหวย

ต่อมาสมาคมจุฬารัฐ ได้จัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นชื่อ “โรงเรียนฮั่วเอี๊ยะ” (แปลว่าโรงเรียนเพื่อผลประโยชน์ของชาวจีน) ขึ้นในปี พ.ศ. 2451 ที่ตรอกกัปตันบุช ถนนเจริญกรุง โดยการสนับสนุนของคณะตั้งเม่งหวย เพื่อให้การศึกษาแก่ลูกหลานจีน นำแบบอย่างต่าง ๆ จากโรงเรียนจีนในประเทศจีนมาใช้ และครูผู้สอนนั้นทางคณะตั้งเม่งหวยได้จัดส่งมาจากเมืองจีน 3 คน เป็นจีนเสฉวน 1 คน กวางตุ้ง 1 คน และไหหลำ 1 คน (กรมวิสามัญศึกษา, 2500 : 3) เนื่องจากโรงเรียนจีนแห่งนี้ได้ริเริ่มและมีการสนับสนุนโดยบุคคลที่มาจากคณะปฏิวัติในจีน ครูผู้สอนก็ส่งมาจากจีน และในประเทศจีนขณะนั้นก็มีความขัดแย้งกันในเรื่องลัทธิการเมือง ดังนั้นโรงเรียนจีนในช่วงนี้จึงเป็นเครื่องมือของนักการเมืองในการถ่ายทอดความรู้สึกรีกนักคิดชาตินิยม ใช้โรงเรียนเป็นสถานที่อบรมลัทธิการเมือง กระตุ้นเตือนให้ชาวจีนในประเทศไทยสนใจในกิจการชาวมเกี๊ยะไปหของประเทสจีน การเรียนการสอนนอกจากจะให้รู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมของจีน ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตแบบจีนแล้ว แบบเรียนภาษาจีนที่ใช้เป็นตำรา ก็จัดทำขึ้นและส่งมาจากประเทศจีน หนังสือเหล่านี้ได้แทรกคำสอนที่แฝงถึงการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีความสำนึกในชาติจีน จนมีคำสอนว่า “ฉันเป็นคนจีน ฉันรักประเพณีของฉัน” (พิชัย รัตนพล, 2512 : 16) และครูจีนบางคนยังได้ใช้วิธีสอนให้เด็กจีนเกิดความรู้สึกรักตื่นตัวทางการเมืองในเรื่องชาตินิยม โดยใช้บทเรียนที่กล่าวถึง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณคดีของจีน ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักภูมิใจในความยิ่งใหญ่ของชาติและมีวัฒนธรรมอันสูงส่งของจีน ทำให้เด็กจีนเหล่านี้มีความเป็นจีนเต็มตัว อันเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติเป็นอันมาก รัฐบาลไทยจึงต้องเข้าควบคุมการจัดตั้งโรงเรียนและการเรียนการสอนในโรงเรียนในเวลาต่อมา

การดำเนินการภายในโรงเรียนจีนช่วงนี้เอง นับว่าเป็นก้าวแรกอันสำคัญที่ประเทสจีนเริ่มเห็นบทบาทและประโยชน์ที่ได้รับจากชาวจีนโพ้นทะเล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองและสนับสนุนทางการเงินแก่คณะปฏิวัติในประเทศจีน และการจัดตั้งโรงเรียนจีนของสมาคมจุฬารัฐนี้ ก็มีสวนกระตุ้นให้ชาวจีนในไทยเริ่มต้นจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นเอง ดังนั้นต่อมาจึงมีการร่วมมือกันจัดตั้งโรงเรียนจีนโดยชาวจีนในไทย ซึ่งมีสมาคมภาษาพูดต่าง ๆ ของคนจีนในสมัยนั้น 5 กลุ่ม ภาษาด้วยกันคือ แต้จิ๋ว ไหลหลำ ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง และ แคะ ได้ร่วมมือกันจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นใหม่คือ “โรงเรียนชินหมิน” (แปลว่า โรงเรียนของชาวจีนยุคใหม่) การดำเนินงานของโรงเรียนนี้ บริหารงานโดยชาวจีนแต้จิ๋ว ภาษาที่ใช้ก็เป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว ตลอดจนครูและนักเรียนก็เป็นชาวจีนแต้จิ๋ว ดังนั้นในเวลาต่อมาจึงมีชาวจีนกลุ่มภาษาอื่น ๆ ที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้ง ร.ร.ชินหมิน เริ่มไม่พอใจ จึงได้แยกตัวออกไปตั้งโรงเรียนเพื่อสอนด้วยภาษาของตนเองขึ้นบ้าง คือ พ.ศ. 2456 สมาคมจีนแคะจัดตั้งโรงเรียนจีนแคะ พ.ศ. 2457 สมาคมจีนกวางตุ้งจัดตั้งโรงเรียนม่งลัก พ.ศ.

2458 พวกจีนฮกเกี้ยนจัดตั้งโรงเรียนบิวย้ง่วน และ พ.ศ. 2465 พวกจีนไหหลำจัดตั้งโรงเรียนยูกหมิน (หรือยอกหมิน) ขึ้นสอนกันเองทุกตระกูลภาษา (แสวง รัตนมงคลมาส, 2509 : 45)

จากหลักฐานดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าชาวจีนแต่ละกลุ่มภาษาต่างก็มีความรักในภาษาและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของตนเป็นอันมาก จึงได้แยกตัวออกมาจัดตั้งโรงเรียนเพื่อสอนภาษาและวัฒนธรรมเฉพาะของตนต่างหาก เพื่อถ่ายทอดให้ลูกหลานของตนและยังแสดงให้เห็นว่าชาวจีนในไทยนั้นยังมีการถือชาติตระกูล แบ่งแยกฐานะชนชั้นกันอยู่ ยังมีได้รวมตัวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว แต่สิ่งหนึ่งที่ยังเหนียวแน่นก็คือ ความรักในเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมของตนอย่างจริงจัง จึงต้องแยกมาตั้งโรงเรียนตามตระกูลภาษาของตนเอง สมาคมจีนต่าง ๆ เหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการขยายจำนวนโรงเรียนจีนในประเทศไทยอย่างมากในเวลาต่อมา และนอกจากจากนี้ยังมีชาวจีนทั่ว ๆ ไปที่มิได้จัดตั้งสมาคมหรือชุมชนชาวจีนที่อยู่ห่างไกล ไม่สามารถรับบริการด้านการศึกษาได้ทั่วถึง จึงขยายออกไปยังต่างจังหวัดด้วย และมีการจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นในนามของเอกชน เพื่อให้การศึกษาแก่ลูกหลานของตนในแต่ละชุมชนแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย เช่น ในปี พ.ศ. 2460 ในสมัยรัชกาลที่ 6 พวกชาวจีนกวางตุ้งได้จัดตั้งโรงเรียนคุณเด็ก ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีแห่งแรกขึ้นเพื่อให้เด็กผู้หญิงได้มีโอกาสเรียนเหมือนเด็กผู้ชายอีกด้วย (กรมวิสามัญศึกษา, 2500 : 3-4)

หลักฐานที่ทำให้ทราบว่าชาวจีนนั้นเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาแก่บุตรหลาน ซึ่งไม่เฉพาะแต่ลูกชายเท่านั้น ยังเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาแก่ลูกผู้หญิงด้วย เหตุผลเพราะต้องการถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรมของชาวจีนนั่นเอง การเรียนการสอนในโรงเรียนสตรีนั้นนอกจากจะเรียนภาษาและวรรณคดีจีนแล้ว ยังสอนเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม หัตถกรรม การประดิษฐ์ ตกแต่ง ก้านเรือน การประกอบอาหาร การขับร้องรำทำเพลง ซึ่งจะมีการแสดงในงานรื่นเริงประจำปีโรงเรียนจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีอีกด้วย ถึงเหล่านี้ก็เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมเพื่อให้เอกลักษณ์ของความเป็นจีนนั่นเอง ส่วนผู้ชายก็เน้นหนักในด้านการเมืองและการค้าขาย เพื่อส่งไปเรียนต่อในประเทศจีนและกลับมาดำเนินกิจการแทนบรรพบุรุษตามประเพณีจีน อย่างไรก็ตาม ทั้งโรงเรียนหญิงและโรงเรียนชายต่างก็พยายามถ่ายทอดวัฒนธรรมของตนให้ลูกหลานมีความสำนึกในชาติ มีความเป็นอยู่ตามวิถีชีวิตของชาวจีน ความเชื่อและเอกลักษณ์ต่าง ๆ ของจีนเหมือนกัน

ถ้ารับจำนวนและประเภทของโรงเรียนจีนในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น สามารถแบ่งโรงเรียนจีนออกได้ 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาคมตามตระกูลภาษาต่าง ๆ 5 กลุ่ม กับโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยชาวจีนในแต่ละชุมชนร่วมมือกันจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชน ซึ่งไม่จำกัดตระกูลภาษา ส่วนจำนวนของโรงเรียนทั้งหมด 2 ประเภทนี้ จากหลักฐานของกระทรวงธรรมการในขณะนั้นไม่ปรากฏว่ามีจำนวนแน่นอนเท่าใด ทั้งนี้จะเนื่องมาจากในระยะนั้นทางราชการยัง

ไม่ได้มีการควบคุมและให้มีการจดทะเบียนอย่างจริงจัง ประกอบกับขณะนั้น รัชกาลที่ 5 ทรงดำริที่จะขยายการศึกษาของไทยให้ทั่วถึงทั้งประเทศ เห็นเป็นโอกาสดีที่มีชาวต่างชาติมาตั้งโรงเรียนจึงยังมีได้ควบคุมแต่ให้อิสระในการจัดตั้งเพื่อเป็นการขยายการศึกษาออกไปด้วย ดังนั้นในช่วงดังกล่าวจึงมีโรงเรียนของต่างชาติเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งเรียกชื่อตามชาติที่มาตั้ง เช่น พวกมิชชันนารีอเมริกันตั้งโรงเรียนกรุงเทพฯคริสเตียน มิชชันนารีฝรั่งเศสตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญ ฯลฯ โรงเรียนเหล่านี้เรียกว่า “โรงเรียนฝรั่ง” ถ้าชาวจีนมาตั้งก็เรียก “โรงเรียนจีน” ถ้าชาวแขก (ผู้นับถืออิสลาม) มาตั้งก็เรียก “โรงเรียนแขก” เป็นต้น โรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนราษฎร์เพราะดำเนินการโดยเอกชน สมัยนั้นก็มีคนไทยจัดตั้งโรงเรียนด้วยคามหัวเมืองต่าง ๆ เรียกว่า “โรงเรียนเชลยศักดิ์” แต่ถ้าชาวต่างประเทศมาจัดตั้งและสอนเป็นภาษาต่างประเทศเรียกว่า “โรงเรียนวิเศษเชลยศักดิ์” ดังนั้นประเทศไทยในขณะนั้นคือช่วงรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 6 จึงมีโรงเรียนของต่างชาติเกิดขึ้นมาก และโรงเรียนจีนก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นเพื่อถ่ายทอดภูมิและวัฒนธรรมของตน แข่งขันกับการเผยแพร่ศาสนาของพวกมิชชันนารีอเมริกัน (สมาคมโรงเรียนราษฎร์, 2505 : 38-39)

จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งโรงเรียนจีน

ตั้งแต่ชาวจีนมาอาศัยอยู่ในประเทศไทย และเริ่มมีการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่ลูกหลานของตนเริ่มตั้งแต่สอนกันเองในครอบครัว ช้างครูมาสอนที่บ้าน เรียนตามศาลเจ้า และเมื่อโลจันก็ส่งไปเรียนที่ประเทศจีน เป็นอย่างนี้เรื่อยมาจนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ลูกหลานของตนอ่านออก เขียนได้ รู้ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีจีน มีชีวิตและความเป็นอยู่แบบจีน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายกว้าง ๆ และยังไม่มีการเรียนการสอนเป็นระบบที่มีหลักเกณฑ์แน่นอน แต่ในระยะต่อมาคือช่วงรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 6 ได้มีชาวจีนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก มีการจัดตั้งสมาคมต่าง ๆ ขึ้น ชาวจีนเริ่มมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ มีรายได้พอที่จะเลี้ยงตัวเอง จึงมีการจัดตั้งโรงเรียนขึ้น เพื่ออบรมให้การศึกษาแก่ลูกหลานของตนเพื่อให้รู้ภาษาจีนและคงรักษาไว้ซึ่งความเป็นจีน ในระยะแรก ๆ ของการจัดตั้งโรงเรียนก็มีจุดมุ่งหมายเพียงดังกล่าวนี้เท่านั้น

แต่พอในช่วงรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7 ของไทยในประเทศไทยเกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองขึ้น ประกอบกับชาวจีนในประเทศจีนให้การช่วยเหลือ สนับสนุนโรงเรียนจีนในไทยด้วย ดังนั้นจุดมุ่งหมายในช่วงนี้จึงเป็นไปในลักษณะปลูกฝังค่านิยมเรื่องความรักชาติ กระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง อบรมลัทธิการเมืองและเน้นให้ตระหนักถึงความยิ่งใหญ่ของจีนแต่โบราณมา ฉะนั้นจุดมุ่งหมายในช่วงรัชกาลที่ 7 นี้ โรงเรียนจีนจึงมีเรื่องการเมืองแอบแฝงมาเป็นสำคัญ

คนจีนที่มาขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนจีนต่อกระทรวงธรรมการในขณะนั้น ได้พยายาม แสดงหลักฐาน ตลอดจนจตุตถจุตมุงหมายของการจัดตั้งโรงเรียนว่า เพื่อต้องการให้การศึกษาคณะบุตรหลานของตนได้เล่าเรียนภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี อันเป็นลักษณะประจำชาติของตน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการค้าขายและประกอบอาชีพของตนต่อไป ทางภาษาไทยก็ไม่มีข้อพิพาทใดที่ชัดเจนและประกอบกับเป็นช่วงที่ไทยกำลังขยายการศึกษา เมื่อจีนมาขอตั้งโรงเรียนก็เห็นเป็นโอกาสดี โดยเฉพาะในต่างจังหวัดเพราะจะทำให้ไม่เฉพาะเด็กจีนเท่านั้นที่เรียน เด็กไทยก็ได้เข้าเรียนด้วยจึงอนุญาตให้จัดตั้ง แต่การเรียนการสอนนั้นจะเห็นหนักในด้านการเมือง ลักษณะชาตินิยมจีน ซึ่งก่อนหน้านี้นสอนเน้นในด้านภาษา วัฒนธรรม ความเป็นอยู่แบบจีนอย่างเดียว ส่วนการอบรมสั่งสอนลักษณะการเมืองนั้นในประเทศจีนมีทั้งก๊กมินตั๋ง และคอมมิวนิสต์ ซึ่งพยายามเผยแพร่และปลุกฝังลักษณะการเมืองของพรรคคนให้แก่ลูกหลานจีนโพ้นทะเล ซึ่งลักษณะคอมมิวนิสต์นี้เริ่มแพร่หลายเข้ามาในโรงเรียนจีนสมัยรัชกาลที่ 7 ดังนั้นจตุตถจุตมุงหมายในการจัดตั้งโรงเรียนจีนสมัยนี้จึงแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ ประเภทรณรงค์สอนภาษา วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของจีนล้วน ๆ ประเภทที่สองคือ สอนลักษณะการเมืองของพรรคก๊กมินตั๋ง (ก๊กอู๋ มินตั๋ง) และประเภทที่สาม สอนลักษณะการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ (ทวน วิริยาภรณ์, 2475 : 237)

คณะผู้จัดตั้งโรงเรียนและแหล่งอุดหนุนทางการเงิน

คณะผู้จัดตั้งโรงเรียนจีนในสมัยแรก ๆ จะเป็นพวกพ่อค้าจีนจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ลูกหลานของตนรู้ภาษาจีนสำหรับประกอบการค้าขาย แต่ในสมัยต่อมาจะเป็นคนจีนที่มีความรู้มาจากประเทศจีน และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในเรื่องการเมืองเข้ามาช่วยจัดตั้ง ช่วยสอน ซึ่งพวกนี้จะเข้ามามากในสมัยรัชกาลที่ 7 และมีอุดมการณ์ทางการเมืองแอบแฝงมา (พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2475 : 238)

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มสมาคมภาษาถิ่นต่าง ๆ ของชาวจีน เป็นผู้จัดตั้งโรงเรียนตามตระกูลภาษาของตนด้วย ดังที่ได้กล่าวแต่ละประเภทไปก่อนหน้านี้ และก็มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นใน พ.ศ. 2468 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6 พวกสมาคมแต้จิ๋วได้ตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่อีก 2 แห่ง คือ โรงเรียนจุ่งหัว และโรงเรียนสิงหิมัง ซึ่งต่อมาได้รวมเป็นโรงเรียนเดียวกัน เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “โรงเรียนแปยหิมัง” (กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2475 : 18)

และยังปรากฏว่ามีชาวจีนที่อยู่ในชุมชนที่ห่างออกไปตามหัวเมืองและชนบท ได้ร่วมมือกันจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นในหัวเมืองนั้น ๆ ด้วย ในต่างจังหวัดมีการต่อเติม ขยาย สร้างศาลาเข้าให้

กว้างขวางขึ้นเพื่อใช้เป็นพี่เลี้ยงของบุตรหลานจีนด้วย จึงทำให้ถูกจีนที่เกิดในเมืองไทยไม่ว่าจะอยู่จังหวัดใด ต่างก็ได้รับการศึกษาและการถ่ายทอดความเป็นเงินแบบเดียวกัน

ส่วนแหล่งอุดหนุนทางการเงินของโรงเรียนจีนในขณะนั้น ก็ได้รับจากพ่อค้าและสมาคมต่าง ๆ เป็นสำคัญ เพราะพ่อค้าเหล่านี้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและมีการรวมตัวกันในหมู่ชาวจีนอย่างเหนียวแน่นจึงให้ความช่วยเหลือกัน มีวิธีการให้เงินอุดหนุนโรงเรียนคือจะใช้วิธีชักส่วนร้อยละราคาสินค้าไปบำรุงโรงเรียนจีน เช่น ขายสินค้าตามราคาได้ 100 บาท ก็จะตกลงกันว่าจะหักเอาไปเป็นค่าบำรุงโรงเรียนซึ่งจะหักบาทแล้วแต่สมาคมหรือพ่อค้านั้น ๆ เช่น พวกแต่จิวหักไปบำรุงโรงเรียนร้อยละ 5 ดังนั้นถ้าขายสินค้าได้ 100,000 บาท ก็จะมีเงินบำรุงโรงเรียน 5,000 บาท เป็นต้น (กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2475 : 19)

นอกจากนี้ยังมีวิธีหาเงินอุดหนุนโรงเรียนอีกหลายวิธี เช่น การกำหนดเก็บเงินบำรุงโรงเรียนเรียกว่า เทียนแป๊ะเจี๊ยะ และจัดการตั้งให้ผู้บริหารการเงินเป็นกรรมการโรงเรียน ตั้งสมาคมศิษย์เก่าสมาคมครู-ผู้ปกครองโรงเรียนจีน จัดงานเลี้ยงประจำปี โรงเรียนจึงมีรายได้มากทำให้เลิกเงินที่ฐานะไม่ค่อยดีก็มีโอกาสเข้าเรียนได้ด้วยอย่างทั่วถึง โรงเรียนสามารถจัดการศึกษา หาอุปกรณ์ ซื้อเครื่องมือ ตำราต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ซึ่งตั้งซื้อโดยตรงจากเมืองจีนทั้งสิ้น

บรรดากลุ่มสมาคมภาษาถิ่นแต่ละภาษา ต่างก็มีบทบาทมากในด้านให้ความสนับสนุนทางการเงิน ช่วยติดต่อซื้ออุปกรณ์ ตำรา ฯลฯ และยังมีกรหาเงินอุดหนุนโรงเรียนด้วยการเรียไรรจากห้างร้านใหญ่ ๆ และขอบริจาคช่วยสมทบทุนในยามที่ขาดแคลน หรือเมื่อโรงเรียนขอความช่วยเหลือมาอีกด้วย (กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2475 : 20)

ดังนั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ จากความช่วยเหลือและความร่วมมือของชาวจีนทั้งในและนอกประเทศไทยจึงทำให้โรงเรียนจีนในไทยมีเสถียรภาพมั่นคง แพร่หลายไปทั่วประเทศและชาวจีนก็เริ่มต้นตัวมากขึ้นเมื่อเกิดการปฏิวัติในจีน ยิ่งทำให้เกิดความเป็นชาตินิยมต้องการช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น ถึงเหล่านี้กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติและลูกหลานจีนที่เกิดในเมืองไทย เพราะไม่มีความรู้สึกว่าคุณคนเป็นคนไทย กลับมีความรู้สึกว่าคุณคนเป็นจีนโดยสมบูรณ์ ทำให้รัฐบาลไทยต้องมีวิธีการควบคุมโรงเรียนจีน และวางมาตรการผสมกลมกลืนให้ชาวจีนในไทยมีความรักและรู้สึกว่าคุณคนเป็นไทยให้มากขึ้น

การจัดการศึกษาในโรงเรียนจีน

นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยได้ให้ความสนใจในเรื่องโรงเรียนจีนเป็นอันมาก เพราะมีผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยโดยตรง พระมหากษัตริย์ไทยทุก

พระองค์ตั้งแต่รัชกาลที่ 7 เป็นต้นมาได้เสด็จเยี่ยมโรงเรียนจีนและชุมชนชาวจีนที่สำคัญ เช่น เยาวราช ราชวงศ์ ท่าแพ่ง โป้เป้ จักรวรรดิ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ลักษณะของการจัดการศึกษาในโรงเรียนจีนตั้งแต่รัชกาลที่ 7 เริ่มเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน และตั้งแต่ประเทศไทยประกาศพระราชบัญญัติประถมศึกษาในปี พ.ศ. 2464 โรงเรียนจีนระดับประถมศึกษาก็อยู่ภายใต้การควบคุมตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ เช่นเดียวกับโรงเรียนราษฎร์อื่น ๆ จะแตกต่างกันก็คือต้องขอรับอนุญาตสอนภาษาจีนเป็นวิชาเลือกสำหรับหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ ส่วนโรงเรียนราษฎร์ของชาติอื่นก็ต้องขออนุญาตเหมือนกันเช่น สอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน หรือ อาหรับ เป็นต้น

การสอนภาษาจีนในโรงเรียนจีน ซึ่งได้รับอนุญาตให้สอนเป็นวิชาภาษาต่างประเทศ ปลายทางละไม่เกิน 6-10 ชั่วโมง นอกจากนี้จะต้องสอนวิชาอื่นเช่นเดียวกับโรงเรียนราษฎร์ทั่วไป เป็นภาษาไทยวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ พลานามัย ฯลฯ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรประถมศึกษา ส่วนวิชาภาษาจีนนั้นให้สอนการอ่าน คัด เขียน รียงความ และจดหมาย ซึ่งต้องสอนเนื้อหาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ เพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในภาษาจีนพอที่จะใช้ในชีวิตประจำวันได้ คือสามารถ ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาจีนได้ตามสมควร ในด้านแบบเรียนนั้นแต่เดิมโรงเรียนจีนเป็นฝ่ายจัดหาและขออนุญาตทางกระทรวงศึกษาธิการเพื่อใช้สอนเป็นเล่ม ๆ ไป แต่เมื่อมีการดูแลมากขึ้น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้จัดแต่งเรียบเรียงตำราเรียนจีนโดยมีเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเอเซีย (Asia Foundation) คือ นายเฟรดเดอริก คับบลิ้ว โมท (Mr. Frederick W. Mote) ผู้เชี่ยวชาญภาษาจีนมาร่วมช่วยเหลือจัดทำร่วมกับเจ้าหน้าที่ของไทยจากกระทรวงศึกษาธิการ แบบเรียนสอนอ่านภาษาจีนมี 2 ชุด ชื่อว่า “หว่าเหวินเค่อเก็น” และ “หว่าเหวินตู้เปิ่น” ให้โรงเรียนจีนใช้สอนโดยเลือกเพียงชุดเดียว (กรมวิสามัญศึกษา, 2500 : 18) และตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา การสอนภาษาจีนรวมทั้งภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในโรงเรียนประถมก็ได้ถูกลดความสำคัญลงเหลือเป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้น และอนุญาตให้สอนได้ไม่เกิน 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ฉะนั้นภาษาจีนที่สอนในโรงเรียนจีนขณะนั้นจึงเหลือเพียง 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ใช้แบบเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สอนเพียงให้เด็กสามารถอ่านออกเขียนได้ภาษาจีนเบื้องต้น โรงเรียนจีนในขณะนั้นมีการเรียนการสอนภาษาจีนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น

นอกจากมีสอนภาษาจีนในโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว ยังมีการแบ่งการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินงานได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1. ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งโดยมูลนิธิหรือสมาคมของชาวจีน เรียกว่า “กงฮัก” เป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่วนรวมหรือของชาวจีนกลุ่มหนึ่ง ๆ มีโรงเรียนยฺหมินกงฮัก ซึ่งมีสมาคมไหหลำเป็นเจ้าของ คำว่า “กงฮัก” ในภาษาไหหลำแปลว่าส่วนรวม หมายถึงโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อชาวไหหลำ หรือโรงเรียนมั่งกู่จั้นเตอะกุงเซี่ยะ มีสมาคมจั้นแคะเป็นเจ้าของ คำว่า “กุงเซี่ยะ” ในภาษาจีนแคะแปลว่าส่วนรวม เป็นต้น โรงเรียนประเภทนี้มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีนักเรียนมาก ฐานะทางการเงินดี ครูผู้สอนมีคุณวุฒิสอง

ประเภทที่ 2. ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยเอกชน เรียกว่า “ซื่อลิม” เป็นสำเนียงแต้จิ๋ว แปลว่า จัดตั้งโดยเอกชน ซึ่งจะมีขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่มากนักและฐานะการเงินไม่ค่อยมั่นคง โรงเรียนประเภทนี้ปิดตัวเองไปหลายโรงเรียนแล้ว ส่วนที่เหลือก็ค่อย ๆ หยุดกิจการไปเพราะขาดทุนสนับสนุนและไม่ได้ได้รับความนิยม

การเรียนการสอนภาษาจีนอีกประเภทหนึ่งที่ทำกันอยู่ คือ โรงเรียนจีนเวลาพิเศษ เป็นโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในเวลาเย็นและกลางคืน ซึ่งสอนเฉพาะวิชาภาษาจีนเท่านั้น สอนตามหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดขึ้น และขออนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีกองการศึกษาโรงเรียนราษฎร์เพื่อสอนภาษาจีน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นผู้ดูแลการเรียนการสอน แบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับ 1 คือ ระดับประถม ระดับ 2 คือ ระดับมัธยมต้น และระดับ 3 คือ ระดับมัธยมปลาย วิชาที่สอนได้แก่ การอ่าน คัด เขียน แต่งความ จดหมาย พุคสนทนาเบื้องต้น อ่านประกาศ แปลบทความ แบบเรียนนั้นสั่งซื้อจากต่างประเทศ แต่ต้องขออนุมัติและอยู่ในการควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัด เนื้อหาที่ใช้เรียนรวมทั้งบทความต่าง ๆ จะต้องผ่านการพิจารณาจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ลักษณะภาษาที่ใช้เรียนเป็นคำศัพท์และสำนวนประโยคที่ใช้ถามตอบในชีวิตประจำวัน โรงเรียนประเภทนี้ยังเป็นที่นิยมแก่ลูกหลานจีนในปัจจุบันอยู่โดยเฉพาะคนที่ต้องประกอบอาชีพในตอนกลางวัน มักไปหาความรู้เพิ่มเติมในตอนเย็นและไม่จำกัดเพศหรือเชื้อชาติ แต่ผู้เรียนต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป เวลาทำการสอนประมาณ 17:00 - 20:00 น. แล้วแต่ละโรงเรียนกำหนดไม่เท่ากัน บางแห่งแบ่งการสอนเป็นรอบ ๆ ก็มีแล้วแต่จัดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2530 : 2-4) เปิดโอกาสให้คนไทยที่สนใจไปเรียนกันไม่น้อยโดยเฉพาะคนที่ทำงานค้าขายกับบริษัทชาวจีนเป็นต้น

สำหรับการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับสูงชันกว่านี้ ในปัจจุบันอยู่ภายใต้การควบคุมและกำหนดหลักสูตรโดยกระทรวงศึกษาธิการ คือ ในโรงเรียนอาชีวศึกษาประเภทพาณิชย์การ 3 หลักสูตร 3 ปี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพตอนภาษาจีนกลางและจีนแต้จิ๋ว การเรียนการสอนประกอบด้วยวิชาอ่าน คัด เขียน พุค ในระดับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อประโยชน์ในกา

คิดต่อลำขายและประกอบอาชีพ ส่วนในระดับอุดมศึกษามีการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นวิชาเอก วิชาโทและวิชาเลือกเสรี ที่คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ที่คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และที่มหาวิทยาลัยเอกชนอีกหลายแห่ง ทั้งหมดนี้อยู่ในความควบคุมของรัฐบาลและทบวงมหาวิทยาลัย การเรียนการสอนนอกจากจะฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน เบื้องต้นแล้วก็มีการเรียนเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวรรณคดีจีนด้วย แต่เรื่องที่ต้องผ่านกรพิจารณาจากทางราชการไทยซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละสถาบัน

ยังมีการเรียนการสอนอีกลักษณะหนึ่งคือ เรียนตามบ้าน ซึ่งส่วนมากเย็นเวลาเย็นหรือวันหยุด โดยครูที่สอนในโรงเรียนจีนหรือชาวจีนที่ประกอบอาชีพอื่นรับจ้างสอนให้แก่ลูกหลานจีนหรือผู้ที่สนใจทั่วไปเรียนเป็นส่วนตัวหรือกลุ่มย่อย เพื่อประกอบอาชีพหรือหาความรู้พิเศษหรือเพิ่มเติมจากที่เรียนในโรงเรียน ยังมีอยู่แม้ในปัจจุบันซึ่งการเรียนการสอนแบบนี้มิได้ขออนุญาตหรือจดทะเบียนต่อกระทรวงศึกษาธิการแต่อย่างใด และมีได้มีพระราชบัญญัติกำหนดหลักสูตร ระบบการเรียนการสอนหรือคุณวุฒิของผู้สอนเลย การเรียนการสอนแบบนี้ยังไม่ถูกต้องตามกฎหมายแต่เป็นการเรียนตามความสนใจของแต่ละบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531 : 5) การเรียนในลักษณะนี้กล่าวได้ว่า ชาวจีนส่วนหนึ่งยังคงให้ลูกหลานได้รู้ภาษาจีนและรักษาความเป็นจีนไว้เหมือนเดิม

จำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนจีน

จากหลักฐานของกระทรวงธรรมการในสมัยรัชกาลที่ 6 ไม่พบการบันทึกไว้ว่ามีจำนวนเท่าไร แต่ในรายงานของ Richard J. Coughlin (1960 : 144) ที่เขียนไว้ในหนังสือ *Double Identity The Chinese in Modern Thailand* นั้นว่าในปี พ.ศ. 2463 มีโรงเรียนจีนในประเทศไทยทั้งหมดประมาณ 30 โรงเรียน ซึ่งเป็นทั้งโรงเรียนของสมาคมกลุ่มภาษาพูดต่าง ๆ และของเอกชนรวมอยู่ด้วยและในสมัยรัชกาลที่ 7 โรงเรียนจีนก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะได้รับความนิยมาจากชาวจีนในไทยมาก ในปี พ.ศ. 2468 มีโรงเรียนจีนทั้งหมด 48 โรงเรียน พอถึงปี พ.ศ. 2471 เพิ่มขึ้นเป็น 188 โรงเรียน และเมื่อปี พ.ศ. 2476 เพิ่มขึ้นถึง 271 โรงเรียน (สมาคมโรงเรียนราษฎร์, 2505 : 19)

จำนวนการเพิ่มโรงเรียนจีนมาอย่างมากมายในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้ทราบว่ามีชาวจีนในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง มีคนจีนอพยพเข้ามาไทยเพิ่มมากขึ้น มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อประโยชน์หลายด้าน นับตั้งแต่การให้การศึกษากับบุตรหลานจนกระทั่งเป็นเรื่องของการเมือง และยังแสดงให้เห็นถึงสติยภาพทางเศรษฐกิจของชาวจีนด้วย เพราะในสมัย

ก่อนจีนเข้ามาอยู่ในไทยใหม่ ๆ ยังมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่สู้ดีนัก คงขยับขันแข็งทำมาหากินอย่างเดียว ยังไม่มีทุนพอที่จะจัดสร้างโรงเรียนหรือจ้างครู แม้แต่ความเป็นอยู่ก็ยังแบ่งแยกกันตามฐานะ และตระกูลภาษาของตนยังคงแบ่งชั้นกันอยู่ แต่พอระยะต่อมามีฐานะทางเศรษฐกิจดีประกอบกับความผันผวนทางการเมืองในประเทศจีน ทำให้ชาวจีนอพยพมาอยู่ในประเทศไทยมากขึ้น และมีความรู้สึกชาตินิยมต้องการถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรม และรักษาความเป็นจีนให้คงไว้อย่างสมบูรณ์ จึงรวมตัวกันจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้แก่ลูกหลาน ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อ ดร.ซุนยัตเซ็น กำลังแสวงหาความร่วมมือจากชาวจีนโพ้นทะเล มีการประกาศพระราชบัญญัติว่าด้วยสัญชาติจีนฉบับแรก กำหนดให้เด็กที่มีบิดามารดาเป็นชาวจีนไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่แห่งใดต้องมีสัญชาติจีน จึงทำให้ชาวจีนในต่างประเทศพยายามรวมตัวกันตั้งโรงเรียนขึ้นสอนบุตรหลานเพื่อขัดเกลา ปลูกฝัง และถ่ายทอดความเป็นจีนให้แก่ลูกหลานของตน ตระหนักถึงความรักชาติจีนมากยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวจีนจัดตั้งโรงเรียนจีนขึ้นมากมายในช่วงนี้ก็เพราะต้องการแข่งขันกับพวกมิชชันนารีด้วย เนื่องจากพวกหมอสอนศาสนาคริสต์ก็อาศัยโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการสอนศาสนาเช่นกัน (พิชัย รัตนพล, 2517 : 186)

สำหรับจำนวนครูผู้สอนในโรงเรียนจีน ในปี พ.ศ. 2468 มี 231 คน ในปี พ.ศ. 2472 เพิ่มขึ้นเป็น 269 คน และในปี พ.ศ. 2473 มีทั้งหมด 331 คน เป็นครูที่มีคุณวุฒิจากเมืองจีนทั้งสิ้น (กระทรวงธรรมการ, 2474 : 128)

จำนวนนักเรียนในปี พ.ศ. 2471 มีทั้งสิ้น 4,853 คน แยกเป็นนักเรียนชาย 3,812 คน นักเรียนหญิง 1,043 คน และในปี พ.ศ. 2474 มีจำนวนนักเรียนมากถึง 7,726 คน แยกเป็นนักเรียนชาย 5,461 คน และนักเรียนหญิง 2,265 คน (กระทรวงธรรมการ, 2474 : 129)

สำหรับระดับของโรงเรียนจีนในช่วงนี้ ตามหลักฐานปรากฏว่าเปิดทำการสอนเพียงระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งเปิดสอนตามการศึกษาภาคบังคับของไทยและหลังจากจบแล้วก็เป็นลูกหลานคนมั่งมีก็จะส่งไปเรียนต่อในเมืองจีน ส่วนคนยากจนก็อาจไปศึกษาเพิ่มเติมในโรงเรียนภาคค่ำเพราะต้องประกอบอาชีพตอนกลางวันหรือเรียนกันเองในครอบครัวตามเดิม เพราะบ้านและโรงเรียนไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เด็กยังคงถูกหล่อหลอมให้เป็นจีนโดยสมบูรณ์เหมือนกันไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ความเป็นอยู่ อาหารการกิน การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนแต่คงไว้ซึ่งความเป็นจีนทั้งสิ้น ส่วนจำนวนโรงเรียนจีน ครูจีนและนักเรียนจีนค่อย ๆ ลดจำนวนลงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา เพราะไทยมีนโยบายที่จะผสมกลมกลืนให้ชาวจีนมีความรู้สึกเป็นคนไทย โรงเรียนจีนจึงถูกสั่งปิดไปมากมายในช่วงนี้ และที่มีอยู่ก็คงให้มีการเรียนการสอนตาม

กล่าวได้ว่า การศึกษาของชาวจีนในประเทศไทยสมัยก่อนที่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนนั้น มีการเรียนการสอนกันภายในครอบครัว ตามศาลเจ้า และจ้างครูมาสอนที่บ้าน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รู้ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของจีน เพื่อให้ทั้งความเป็นจีนไว้โดยสมบูรณ์

ครั้นพอมีการจัดตั้งโรงเรียนขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือและช่วยเหลือจากชาวจีนทั้งในและนอกประเทศ โรงเรียนจึงเป็นสถาบันการศึกษาที่ทำการถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวิถีชีวิตตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ ของจีนให้แก่ลูกหลานจีน ในระยะแรกก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและรักษาเอกลักษณ์ของคน แต่ในระยะต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จุดมุ่งหมายของโรงเรียนจีนจึงแอบแฝงมาในเรื่องของการเมืองและลัทธิชาตินิยมจีน มีความตื่นตัวและเคลื่อนไหวของชาวจีนในการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นอย่างมาก โดยได้รับความช่วยเหลือจากจีนในเมืองจีนอย่างมากทั้งครูผู้สอน อุปกรณ์การสอน แบบเรียน และเงินทุนอุดหนุน มีโรงเรียนจีนเกิดขึ้นมากมายตามกลุ่มภาษาท้องถิ่น การเรียนการสอนใช้ภาษาจีนล้วน เรียนเรื่องราวของจีนทั้งทางด้าน ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณคดี ตลอดจนความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และลัทธิการเมืองที่สอดคล้องเข้ามาในระยะหลังด้วย

ลูกหลานจีนที่เกิดในเมืองไทยจึงยังมีความเป็นจีนโดยสมบูรณ์ เพราะได้รับการศึกษาอบรมขัดเกลาให้เป็นจีนตลอดเวลาทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนไม่ว่าจะเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิง ความเป็นอยู่ที่บ้าน รวมทั้งการเรียนการสอนในโรงเรียนล้วนแต่หล่อหลอมเด็กให้เป็นจีนอย่างแท้จริง การให้การศึกษาแก่เด็กชาวจีนแบบนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมกันปลูกฝัง ขัดเกลาและถ่ายทอดความเป็นจีนให้แก่เด็กทั้งสิ้น

โรงเรียนจีนที่จัดตั้งขึ้นมานั้นมีบทบาทสำคัญหลายประการ ตั้งแต่ให้หาความรู้ทางภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อของชาวจีนให้แก่เด็กจีน ส่วนผู้ใหญ่ก็มีหนังสือพิมพ์จีนไปข่าวสารเป็นตัวกลางเผยแพร่การติดต่อกันในหมู่ชาวจีน รวมทั้งเป็นเครื่องมือทางการเมืองด้วย ทั้งโรงเรียนและหนังสือพิมพ์มีบทบาทสำคัญมาก สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของชาวจีนในประเทศไทยด้วยว่ามีความช่วยเหลือกันและรวมตัวกันเป็นอย่างดี โรงเรียนเกิดขึ้นได้เพราะมีความช่วยเหลือและอุดหนุนจากสมาคมต่าง ๆ เด็กที่เรียนจบจากโรงเรียนจีนในไทยแล้วเมื่อจะไปเรียนต่อยังเมืองจีน สมาคมเหล่านี้ก็ยังติดต่อจัดหาที่เรียนให้ ช่วยเป็นธุระและเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างชาวจีนบนดินแดนดินใหญ่กับชาวจีนโพ้นทะเล ลูกหลานจีนที่เรียนจบกลับมาก็ได้มาบริหารสมาคมและประกอบธุรกิจการค้า ขยายกิจการได้กว้างขวางใหญ่โตในเวลาต่อมา โดยที่ลูกหลานจีนเหล่านี้ไม่มี

อันมากในขณะนั้น (ณรงค์ พ่วงพิศ, 2514 : 30-40) สิ่งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการถ่ายทอดวัฒนธรรมของโรงเรียนจีนเป็นสำคัญ และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของไทยอย่างมากด้วย เพราะชาวจีนเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากและนับบทบาทในสังคมไทยทุกด้าน ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมโรงเรียนจีน และมีการดำเนินนโยบายผสมกลมกลืนชาวจีนในไทยกับคนไทยให้อยู่ร่วมกันโดยสันติ ปราศจากความขัดแย้งกัน เพราะเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เป็นเครื่องเตือนใจในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 5. ผลกระทบจากชาวจีนและโรงเรียนจีนที่มีต่อประเทศไทย

ชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ระยะก่อนที่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนก็มีชาวจีนก่อความไม่สงบขึ้นในประเทศไทยหลายครั้ง ในระยะแรกนั้นมีสาเหตุส่วนใหญ่เป็นเรื่องทางเศรษฐกิจ ขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ทางการค้าขาย เพราะในช่วงรัชกาลที่ 3-5 นั้น มีกลุ่มชาวจีนได้จัดตั้งสมาคมลับขึ้นเรียกว่า “อั้งยี่” ซึ่งการดำเนินงานของสมาคมนี้ขัดกับกฎหมายบ้านเมืองเช่นในปี พ.ศ. 2390 พวกอั้งยี่ได้ทำการค้าขายฝิ่นขึ้นที่ตำบลวัดกรุด แขวงเมืองสมุทรสาคร จึงมีทิวเสนาออกไปจับแต่ไม่สามารถจัดการได้ จึงโปรดฯ ให้พระยามหาเทพกับพระยาสวัสดิวาริออกไปจับพวกอั้งยี่ต่อผู้ซึ่งพระยามหาเทพเสียชีวิตจึงโปรดฯ ให้เจ้าพระยาคลังและข้าราชการผู้ใหญ่อีกหลายท่านออกไปปราบปรามจับหัวหน้ามาลงโทษได้ พวกอั้งยี่จึงได้หยุดไประยะหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2391 พวกอั้งยี่ได้กำริบขึ้นที่เมืองฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ถึงกับทำการกบฏฆ่าพระยาวิเศษถือชัยผู้ว่าราชการตาย แล้วเข้ายึดป้อมเมืองฉะเชิงเทราไว้เป็นที่มั่น รัชกาลที่ 4 จึงโปรดฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมมหาประยูรวงศ์ยกพลจากสมุทรสาครไปปราบได้ ซึ่งจุดประสงค์ของพวกอั้งยี่นี้ต้องการรวบรวมชาวจีนที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยใหม่ ๆ แล้วจัดหางานให้พวกนี้ทำ โดยคิดผลประโยชน์ตอบแทนเป็นค่านายหน้า จึงเกิดการทะเลาะวิวาทกันเพราะแย่งลูกค้าในกลุ่มอั้งยี่ด้วยกัน (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2481 : 83-84) ทำให้บ้านเมืองเกิดความไม่สงบขึ้น

ในสมัยรัชกาลที่ 5 พวกอั้งยี่ก่อความไม่สงบขึ้นที่ระนองและภูเก็ต เนื่องจากกิจการเหมืองแร่ของ 2 จังหวัดนี้ มีกรรมกรชาวจีนมาก สาเหตุของความวุ่นวายเกิดจากแร่เคาดีบุกตกค่านายเหมืองไม่มีเงินจ่ายค่าจ้าง กรรมกรเหล่านี้เป็นพวกอั้งยี่จึงไม่พอใจ ร่วมมือกันก่อความไม่สงบ ทำเป็นโจร ออกปล้นสดมภ์ ขโมยของชาวบ้าน วางเพลิงในสถานที่สำคัญต่าง ๆ เป็นต้น ทางกรุงเทพฯ ต้องส่งกองทัพเรือไปปราบจึงสงบลงได้ พวกอั้งยี่นี้มีหลายก๊กหลายกลุ่มมีอยู่ทั่วไปแทบทุกจังหวัด แต่ละกลุ่มจะมีลักษณะประจำเป็นสัญลักษณ์ของคน เช่น อั้งยี่แถบหัวลำโพงในกรุงเทพฯ สมัยนั้นจะเฝ้าการพิชขากางเกงครึ่งเข้าข้างหนึ่ง บางครั้งก็สวมเสื้อแขนเดียว มีผ้าโพกศีรษะ มียาสูบไว้ที่ปาก

ต้องทำการกวาดล้างจับกุมอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนมีการตั้งแก๊งเล่นการพนัน ก่อการวิวาท ล้างแค้นกันเสมอ (ณรงค์ พ่วงพิศ, 2514 : 5) เป็นการก่อความไม่สงบแก่บ้านเมืองอย่างมาก

สำหรับในช่วงรัชกาลที่ 5 ตอนปลายถึงรัชกาลที่ 7 พวกอั้งยี่ที่ก่อความไม่สงบขึ้นเป็นพระยาเสนาบดีจากการเมืองด้วย โดยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนพวกปฏิวัติในจีนทำการพิมพ์ใบปลิวแจกจ่าย ปลุกระดมของชาวจีนที่เป็นลูกจ้างและกรรมกร ก่อการประท้วง นัดหยุดงาน เพื่อขอขึ้นค่าจ้างและเรียกรื้อกับเงินเพื่อส่งไปช่วยคณะปฏิวัติ อีกทั้งเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ สร้างลัทธิชาตินิยมและกระตุ้นให้ชาวจีนในไทยเกิดความรู้สึกตื่นตัวทางการเมืองและรักชาติจีนแผ่นดินใหญ่ จากนั้นผลทางเศรษฐกิจก็มีบทบาทตามมา เพราะชาวจีนที่เป็นพ่อค้าที่มั่งคั่งรวมตัวกันตั้งสมาคมขึ้นทำการกักตุนสินค้าเพื่อขึ้นราคา ทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้นและหาซื้อยาก เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับความกระทบกระเทือนมาก รัฐบาลไทยต้องดำเนินการประนีประนอมกับชาวจีนอย่างมาก เพราะในขณะนั้นเหตุการณ์บ้านเมืองของไทยไม่สงบสุขหลายด้าน มีทั้งปัญหาจากภายในและภายนอกประเทศ เพราะเป็นช่วงเวลานเดียวกับที่อังกฤษและฝรั่งเศสกำลังล่าอาณานิคมอยู่รอบประเทศและปกครองประเทศเพื่อนบ้านอยู่ คนไทยก็ต่อต้านเพื่อเรียกร้องดินแดนคืนอีกทั้งญี่ปุ่นก็เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในทางการค้าและการเมือง จนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้นถ้าหากรัฐบาลไทยดำเนินนโยบายรุนแรงกับชาวจีน จะเป็นการเพิ่มศัตรูที่อยู่ใกล้ตัว เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติอย่างมาก เพราะชาวจีนมีจำนวนมากในประเทศไทย การดำเนินนโยบายของไทยจึงเป็นไปในลักษณะผ่อนปรน และพยายามผสมกลมกลืนไปเข้ากับจีนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ขจัดความขัดแย้งเพราะไม่ต้องการให้เกิดความรุนแรงขึ้น อีกทั้งชาวไทยกับชาวจีนมีความสัมพันธ์กันมานานแล้ว และมีการผสมกลมกลืนกันพอสมควรในด้านสายเลือด ความเป็นอยู่ ค่านิยม ทัศนคติก็คล้ายคลึงกัน จนมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ก็หลายชั่วอายุคน จนไม่สามารถจะแยกแยะไทยกับจีนออกไปได้ (ณรงค์ พ่วงพิศ, 2514 : 8) ดังนั้นการให้นโยบายกับชาวจีนจึงต่างไปจากชนกลุ่มอื่น

ครั้นรัชกาลที่ 6 ขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ. 2453 พระองค์ทรงตระหนักถึงปัญหาชาวจีนเป็นอันมาก พยายามหาทางลดความรู้สึกชาตินิยมในหมู่ชาวจีนและสร้างความรู้สึกชาตินิยมในหมู่ชาวไทยขึ้น เพราะถ้าหากปล่อยให้ชาวจีนในไทยมีความรู้สึกชาตินิยมอย่างรุนแรงต่อไปแล้ว จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และจะสร้างความขัดแย้งภายในชาติขึ้นได้เหมือนอย่างในประเทศอื่น โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศจีนกำลังเปลี่ยนแปลงการปกครองยังเป็นอันตรายต่อการปกครองและบริหารประเทศไทยอย่างมากเพราะต่างลัทธิกัน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2455 จึงได้ทรงประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติฉบับแรกขึ้น (กฎหมายรัชกาลที่ 6 ร.ศ. 131, 2455 : 280)

เชื้อชาติใด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2455 เป็นต้นมาลูกคนจีนที่เกิดในประเทศไทยจึงถือว่าเป็นคนไทยตามกฎหมาย พระราชบัญญัตินี้อาจนำมาพิจารณาได้ว่า รัชกาลที่ 6 ทรงพยายามหาทางให้ชาวจีนในประเทศไทยมีความรู้สึกเป็นคนไทย รักแผ่นดินไทยและลดความรู้สึกชาตินิยมจีนลง เพื่อขจัดความขัดแย้งด้านลัทธิการเมือง

นอกจากนี้พระองค์ยังทรงเห็นว่า เครื่องมือสำคัญที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้สึกชาตินิยมของชาวจีนได้ดีที่สุด คือ โรงเรียนจีน ซึ่งตั้งกันอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ 5 อันเป็นผลมาจากการที่ ดร.ซุนยัตเซ็น ปฏิวัติในจีนและส่งพรรคพวกเข้ามาหาฝ่ายสนับสนุนพยายามปลุกฝังลัทธิชาตินิยมในหมู่ชาวจีน โดยเหตุนี้เองรัชกาลที่ 6 จึงทรงประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช 2461 ขึ้น เป็นผลให้ทางราชการสามารถควบคุมโรงเรียนจีนได้ด้วยเพราะโรงเรียนจีนจัดเป็นโรงเรียนราษฎร์ประเภทหนึ่ง จึงนับได้ว่าการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นก้าวแรก ที่สำคัญที่รัฐบาลไทยตระหนักถึงการป้องกันมิให้โรงเรียนจีนเป็นสถานอบรมลูกหลานจีนให้คงความเป็นจีน และได้วางมาตรการที่จะให้โรงเรียนเหล่านี้เป็นเครื่องมืออบรมให้ลูกหลานจีนได้กลายเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผ่านระบบการศึกษาตามหลักสูตรแบบไทย สะดวกในการควบคุมและไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกระหว่างไทยกับจีนในด้านลบ (พิชัย รัตนพล, 2512 : 69)

ในขณะที่เดียวกันพระองค์ก็ทรงสร้างจิตสำนึกให้คนไทย เกิดความรู้สึกตื่นตัวในเรื่องชาตินิยมขึ้นด้วย เพราะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ในยุโรป และเกิดปัญหาชาวจีนในประเทศพร้อมกัน จึงได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเพื่อเป็นสื่อสอนเกี่ยวกับความรักชาติขึ้นหลายเรื่อง เช่น ปลุกใจเสือป่า โคลนติดถัก เขยามานูสติ เป็นต้น เป็นการกระตุ้นให้คนไทยเกิดความสำนึกในอันที่จะช่วยตนเอง โดยมีต้องอาศัยคนต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีน ดังจะเห็นได้จากบทนิพนธ์เรื่อง “เมืองไทยจงตื่นเถิด” ซึ่งมีข้อความบางตอนที่บ่งบอกว่าพระองค์มิได้ทรงรังเกียจชาวจีนแต่อย่างใดเลย แต่ต้องการให้คนไทยขยันขันแข็งขึ้น และให้มองการณ์ไกล เห็นอันตรายที่จะเกิดขึ้นภายภาคหน้าดังนี้

“ เพราะฉะนั้นไทยเราโดยมาก ด้วยเหตุเพื่อความเกียจคร้านก็ดี หรือเพื่อความสะดวกส่วนตัวก็ดี เลยต้องหันไปอาศัยคนจีนจนถึงกับบางคนยึดถือเป็นความจริงจึ่งว่าเงินเป็นส่วนจำเป็นแท้แก่ความเป็นอยู่แห่งชาติไทยเรา และเหตุนี้ไทยจะก่อเหตุให้บาดหมางกับจีนไม่ได้ ขอให้ท่านคิดดูเถิด ท่าน ผู้เป็นสหายทั้งหลาย ไม่มีเงินเราจะอยู่ไม่ได้ฉะนั้นเจียวหรือ ถ้าเช่นนั้นเราเป็นชาติอยู่ที่อะไรชาติใด ๆ ก็ดี ถ้าเป็นอยู่ไม่ได้โดยตนเองแล้ว ก็ไม่สมควรว่าจะมีชื่อว่าเป็นชาติ... เหตุใดคนไทยท่านจึงไม่กระตือรือร้นและแสดงให้เขาเห็น ประกฎว่าท่านอยู่ได้ด้วยไม่ต้องอาศัยจีน... เพื่อนร่วมชาติของข้าพเจ้าทั้งหลายจงตื่นเถิด... การที่ข้าพเจ้าได้พยายามแสดงให้ท่านเห็นว่าเงินเป็นของคนต่างภาษา

ข้าพเจ้าต้องถูกหาว่าตั้งต่อนให้เกลียดชังจีนโดยไม่มีเหตุอย่างอื่น นอกจากจีนเป็นคนต่างภาษา ถ้าข้าพเจ้าได้ทำเช่นนั้นจริง ข้าพเจ้าต้องเป็นคนที่มีคชขบยิ่งไปกว่าคนทั้งปวง ข้าพเจ้าไม่ได้ขอให้ท่านเกลียดชังจีนเลย ที่ข้าพเจ้าขอท่านเพียงขอให้ท่านคิดถึงตัวของท่านเองให้มากขึ้นอีกสักหน่อยเท่านั้น...” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2481 : 15)

หลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัชกาลที่ 6 ในอันที่จะสร้างความรู้สึกราชาธิปไตย กระตุ้นให้คนไทยช่วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยชาวจีน ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าชาวจีนนั้นมีอิทธิพลและบทบาทมากในสังคมไทย โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจและการเมือง พระองค์มิได้ยอมให้เกลียดชังคนจีนแต่อย่างใด แต่ต้องการให้คนไทยขยันขันแข็ง กระตือรือร้นและก็ต้องการให้คนไทยกับจีนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ พึ่งพาอาศัยกันและมีความรู้สึกที่ดีต่อกันในฐานะที่เป็นคนร่วมชาติเดียวกัน

สาเหตุที่ต้องมีการควบคุมโรงเรียนจีน

ในสมัยรัชกาลที่ 7 มีหลักฐานปรากฏว่า บรรดาโรงเรียนจีนมีพฤติกรรมอันไม่น่าไว้วางใจ นั่นคือ เผยแพร่และปลุกฝังลัทธิชาตินิยมจีน รวมทั้งลัทธิการเมืองที่ขัดต่อหลักการปกครองของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ ดร.ชุนยัตเซ็นปฏิวัตินั้น ได้ส่งพรรคพวกก็กมตั้งออกหาฝ่ายสนับสนุนจากชาวจีนนอกประเทศด้วย และได้ใช้โรงเรียนจีนเป็นสถานที่รวบรวมสมัครพรรคพวกนัดประชุม พากะปรึกษาหารือกันอย่างเปิดเผยและอย่างลับ ๆ พฤติการณ์ที่ไม่น่าไว้วางใจนี้จะกล่าวสรุปประเด็นสำคัญดังนี้ (ณรงค์ พ่วงพิศ, 2514 : 44-46)

ในปี พ.ศ. 2470 โรงเรียนอนุบาลชำหมิน ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านขมิ้น อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี ขณะนั้นได้หยุดทำการสอนในวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2470 ซึ่งถือเป็นวันชาติของจีน ก็กมตั้ง ทำการตกแต่งธงชาติจีนที่หน้าโรงเรียน โดยใช้ธงเล็ก ๆ ติดเป็นราวตลอดหน้าโรงเรียนถึง 16 ธง ในธงมีตัวอักษรจีนธงละ 4 ตัว จนถึง 10 ตัว มีความหมายว่า “การปฏิวัติของจีนยังไม่สำเร็จ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการปฏิวัติครั้งนี้จะต้องร่วมมือกันช่วยให้บรรลุผลขั้นสุดท้ายให้จงได้ และต้องช่วยกันกำจัดระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ให้หมดสิ้นไป”

ในปี พ.ศ. 2471 นายหลิว ชัน ของ ครูใหญ่โรงเรียนซุ่นหฺวุ่น (ซุ่นหฺวุ่น) ได้มอบให้นายลี นายจี้จ้องและนายจื่อฮุกไปแจกจ่าย ดร.ชุนยัตเซ็นกับหนังสือจีนที่เกี่ยวกับคำแนะนำให้คนจีนร่วมมือกันทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เป็นแบบสาธารณรัฐให้สำเร็จและตีพิมพ์ ดร.ชุนยัตเซ็น กับคำขวัญต่าง ๆ ไว้ในโรงเรียนด้วย เพื่อหลอกล่อมเยาวชนจีนให้ไว้ใจสำนักในความรักชาติ

ในปี พ.ศ. 2472 ที่โรงเรียนเอ็งเม็ง ตำบลคลองสิบสอง อำเภอท่าตุ๊กกา จังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนก๊กมื่น ตำบลหัวรอ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีการแลกเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบประชาธิปไตย แบบสาธารณรัฐของไท่แกลี่ยตซังคนชาติอื่น ซึ่งเป็นการเผยแพร่ “ลัทธิซุนยฺฮุน” ใ้กรอบคิดไว้ที่โรงเรียนด้วย และที่โรงเรียนฮัวเฮง จังหวัดแพร่ ได้ทำการตีพิมพ์ประกาศแจ้งความด้วยใบปลิวว่า ในวันที่ 1 มกราคม เป็นวันจัดตั้งรัฐบาลที่นานกิงของจีน ขอให้บรรดาคนจีนในจังหวัดแพร่หยุดงาน เพื่อให้ระลึกถึงพระคุณของรัฐบาลจีน 1 วัน และขอให้ชักธงชาติจีน รวมทั้งจุดโคมไฟสีแดงด้วย ส่วนที่โรงเรียนฮัวเคี้ยว ตำบลนาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาตินิยมของโรงเรียนจีนอย่างมาก คือ ผู้จัดการโรงเรียน ได้เขียนชื่อโรงเรียนไว้ตอนบนหน้า मुख ของโรงเรียนเป็นภาษาจีนตัวใหญ่ แต่เขียนชื่อโรงเรียนเป็นภาษาไทยไว้ตอนล่างได้หน้าต่าง ซึ่งทางการห้ามเด็ดขาดมีกฎหมายออกมาให้เขียนชื่อร้าน ชื่อโรงเรียนเป็นภาษาไทย ถ้าจะเขียนภาษาจีนต้องเขียนตัวเล็กและอยู่ใต้อักษรไทย

ในปี พ.ศ. 2473 นายบอเด็กซ้วน เก้าเอี้ยน ผู้จัดการโรงเรียนฮัวเฮง อักเฮา จังหวัดตรัง ได้ส่งหนังสือเกี่ยวกับการเมืองมาจากปีนัง แจกจ่ายให้นักเรียนอ่าน หนังสือนี้เป็นการส่งเสริมลัทธิการเมืองชื่อว่า “ชามินจูหงี” ซึ่งทางกระทรวงธรรมการได้ประกาศสั่งห้ามใช้สอนนักเรียนตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2472 เพราะถือว่าผิดกฎหมาย (กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2474 : 1-4) นับว่าการกระทำทั้งหลายเหล่านี้เป็นสิ่งที่ขัดกับการประกาศห้ามของรัฐบาลไทย ทำให้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ จากพฤติกรรมของโรงเรียนจีนเช่นนี้ ทำให้รัฐบาลไทยต้องตระหนักถึงความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติเป็นสำคัญ เพราะโรงเรียนจีนได้เปลี่ยนจุดมุ่งหมายจากเดิมคือ ให้การศึกษาแก่ลูกหลานจีนอย่างเดียว มาเป็นการปลุกฝังและเสริมสร้างค่านิยม ความเชื่อทางการเมือง ซึ่งเป็นระบบที่ขัดกับระบอบการปกครองของไทย นับเป็นอันตรายต่อชาติไทยอย่างยิ่งในด้านการเมือง

นอกจากนี้ในสมัยรัชกาลที่ 7 ยังปรากฏว่ามีนักเรียนจีนในโรงเรียนยกหมื่น ถนนสุรวงศ์ จังหวัดพระนคร ได้ก่อการประท้วงหยุดเรียนเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2471 ด้วยสาเหตุเนื่องจากไม่พอใจในการที่ครูคนหนึ่งของโรงเรียน ลงโทษเขียนตีนักเรียนผู้มีความประพฤติไม่เรียบร้อย โดยมีนักเรียนรุ่นพี่ 80 คน ซึ่งเป็นเพื่อนของนักเรียนผู้กระทำผิดได้ชักชวนยุยงให้นักเรียนรุ่นน้องหยุดเรียน พวกกันไปชุมนุมกันในสวนลุมพินี เสร็จแล้วมีการลงชื่อเป็นบัญชีทางว่าในจดหมายไปลงในหนังสือพิมพ์ขึ้นหลายฉบับ กล่าวถึงความผิดของครูที่ลงโทษนักเรียน ทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียงมาก จากการสอบสวนของโรงเรียน ปรากฏว่ามีผู้ยอมรับว่าลงชื่อในจดหมายทั้งหมดประมาณ ๓ คน คณะกรรมการโรงเรียนตกลงให้นักเรียนทั้ง 31 คนออก แต่ถ้าผู้ปกครองของ

นักเรียนคนใดพานักเรียนมาขอขมาต่อคณะครูแล้ว ก็จะรับเข้าเรียนต่อ ปรากฏว่ามีนักเรียนเพียง 2 คนเท่านั้นที่ได้เข้าเรียนต่อ นอกนั้นบางคนไปเรียนต่อในประเทศจีน บางคนย้ายไปเรียนโรงเรียนอื่นและบางคนก็หยุดการเรียนไว้เพียงเท่านั้น

ส่วนเรื่องที่มีการต่อต้านครูและประท้วงหยุดเรียนนั้น จากการสืบสวนเหตุผลของคณะกรรมการ โรงเรียนและคณะผู้จัดการสรุปได้ความว่า สาเหตุที่เกิดขึ้นเพราะมีกลุ่มบุคคลที่มาจากเมืองจีน มีเจตนาเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างลับ ๆ ยุยงนักเรียนชั้นเด็กโตของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทำลายคณะค่างัวเป็นกลุ่มพ่อค้าจีนคณะหนึ่ง ซึ่งให้ความอุปถัมภ์โรงเรียนอยู่ เนื่องจากกลุ่มพ่อค้านี้ไม่สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จึงถูกถั่นแถ้งเพื่อทำลายชื่อเสียง และโรงเรียนยกหมิ่นนี้เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พอสมควร มีนักเรียนชาย 400 คนเศษ อายุสูงสุด 19 ปี นักเรียนหญิง 50 คน อายุสูงสุด 17 ปี เปิดสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ปัจจุบันนี้ก็ยังเปิดสอนอยู่ที่เดิมคือ ถนนสุรวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพฯ (สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์, 2505 : 85-87) การกระทำดังกล่าวเป็นการเผยแพร่ลัทธิต้องห้ามโดยตรง ซึ่งขัดกับกฎหมายไทย

จากการเคลื่อนไหวทางการศึกษาของคนจีน ในช่วงดังกล่าวทำให้ทราบได้แน่ชัดว่า ชาวจีนในไทยให้ความสนใจการศึกษาตามแบบฉบับของคนจีนในประเทศจีน ใช้โรงเรียนจีนเป็นเครื่องมือในการปลุกฝัง ลัทธิชาตินิยม ถ่ายทอดความเชื่อ ประเพณีและวิถีชีวิตแห่งความเป็นจีนให้แก่ลูกหลานได้เป็นอย่างดี และยังใช้เป็นเวทีเผยแพร่ลัทธิการปกครองเป็นที่ประชุม พบปะสังสรรค์และเป็นที่ยอมรับกันระหว่างชาวจีนทุกฐานะทุกอาชีพ เพื่อรับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวและความเป็นไปของประเทศจีนตลอดเวลา ทำให้ชาวจีนมีความรู้สึกผูกพันต่อบ้านเกิดเมืองนอนอย่างเหนียวแน่น แต่เพราะมีลัทธิการปกครองที่ต่างไปจากไทยแล้วไม่เหมือนในอดีตที่มีระบบกษัตริย์เหมือนกัน อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งกับรัฐบาลไทย และต้องการแบ่งแยกเป็นอิสระปกครองตนเองได้ต่อไป เหมือนอย่างในสิงคโปร์และไต้หวัน ดังนั้นเมื่อชาวจีนใช้การศึกษา ใช้โรงเรียนจีน เป็นสื่อกลางในการติดต่อ เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดจิตใจและความนิยมในชาติจีน รัฐบาลไทยจึงได้ดำเนินนโยบายเดียวกันคือ ใช้การศึกษา ใช้โรงเรียนจีน ให้เป็นประโยชน์ในการหล่อหลอม สร้างความรู้สึกเป็นคนไทยให้กับชาวจีนเช่นกัน

การติดตามและการควบคุมโรงเรียนจีน

รัฐบาลไทยตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือ รัชกาลที่ 4 - รัชกาลที่ 7 ได้ตระหนักถึงปัญหานี้ และดำเนินวิธีการควบคุมโรงเรียนจีนต่อเนื่องกันมาหลายยุคหลายสมัย สามารถแยกกล่าวรายละเอียดได้ดังนี้ (พิชัย รัตนพล, 2512 : 190-191)

1. การควบคุมโรงเรียนจีนในยุคเริ่มแรก (ก่อนรัชกาลที่ 4) ตั้งแต่เริ่มมีโรงเรียนจีนขึ้นที่เกาะเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมไปถึงการสอนภาษาจีนแก่ลูกหลานภายในบ้าน ตามศาลเจ้า ช้างครุมาสอนที่บ้านและส่งไปเรียนที่เมืองจีนนั้น ยังไม่มีการควบคุมจากรัฐบาลเลย เพราะมีชาวจีนเป็นส่วนน้อยยังไม่แพร่หลายหรือมีผลกระทบต่อไทยมากนัก และหลังจากตั้งโรงเรียนจีนที่เกาะเรียนแล้วก็ได้มีการตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีกหลายเป็นเวลานาน ทางราชการจึงยังไม่มีความจำเป็นต้องควบคุม ซึ่งเหตุผลที่อาจพิจารณาได้ เช่น ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีจำนวนชาวจีนน้อย ส่วนมากที่เข้ามา ก็ประกอบอาชีพค้าขายกับคนไทยและใช้แรงงานรับจ้างทำงานกับคนไทย ฉะนั้นจึงเรียนภาษาจีนตามความจำเป็นเท่านั้น และเนื่องจากทำงานกับคนไทยจึงต้องพูดภาษาไทย ปรับตัวให้เข้ากับคนไทยด้วย ความรู้สึกชาตินิยมจีนจึงยังไม่รุนแรงนัก สำหรับการเรียนที่ศาลเจ้าเป็นการเรียนคำสอนทางศาสนาเพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามลัทธิศาสนา รัฐบาลจึงไม่ได้ควบคุม ชีวทัศน์การเล่าเรียนของคนไทยในระบบโรงเรียนในสมัยนั้นก็ยังไม่เหมือนกัน คงเรียนกันตามวัด ประกอบพิธีทางศาสนาในวัด ฉะนั้นจึงต่างคนต่างอยู่ยังไม่มียุทธศาสตร์อะไรรุนแรงต่อกัน

2. การควบคุมโรงเรียนจีนในยุคของการขยายตัว (รัชกาลที่ 4-7) ในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โรงเรียนจีนได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นและชาวจีนก็อพยพมาสู่เมืองไทยมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะในช่วงรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 เป็นเพราะในประเทศจีนเริ่มมีการเคลื่อนไหวกองทัพการเมือง คณะตั้งเม่งหวยหรือคณะปฏิวัติในจีนได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งโรงเรียนจีน โดยนำแบบอย่างการจัดการศึกษาของจีนตลอดจนครูผู้สอน ตำรา หลักสูตร อุปกรณ์ต่าง ๆ มาจากจีนทั้งสิ้น นอกจากจะให้การศึกษาก็ยังมีการอบรมเผยแพร่ลัทธิการเมืองอีกด้วย และโรงเรียนจีนที่ตั้งขึ้นในช่วงเวลานี้จะมีคนที่เกี่ยวเนื่องกับคณะปฏิวัติจากเมืองจีนแฝงมาอยู่ ทั้งที่เป็นเจ้าของโรงเรียน ครูใหญ่ ครูผู้สอน กลุ่มพ่อค้าที่สนับสนุนโรงเรียน รวมทั้งมีการสอนลัทธิการเมืองและความคิด ความเชื่อตามลัทธิใหม่ของคณะปฏิวัติระบอบอยู่ในตำราแบบเรียนและวิธีการสอนของครู ซึ่งเป็นลัทธิและวิธีการที่ตรงข้ามกับระบอบของไทย รัฐบาลจึงควบคุมดังนี้

2.1 การควบคุมโรงเรียนจีนโดยพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

ในปี พ.ศ. 2460 กรมศึกษาธิการในสมัยนั้นได้กำหนดประเภทของโรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนราษฎร์ คือ โรงเรียนของคนไทยเรียกว่าโรงเรียนเชลยศักดิ์ ส่วนโรงเรียนของชาวต่างประเทศเรียกว่า โรงเรียนวิเศษเชลยศักดิ์ ให้มาขอจดทะเบียนเพื่อรับเงินอุดหนุนจากราชการ แต่มิได้เป็นการบังคับ โรงเรียนใดมาขอจดทะเบียนเพื่อรับเงินอุดหนุนของกรมศึกษาธิการ กรมก็ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจตราการศึกษา และเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้การอุดหนุนตามแต่ลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนและจำนวนนักเรียน เรียกว่า “โรงเรียนเชลยศักดิ์ในบารุง” ส่วนโรงเรียน

มีได้มาของจดทะเบียนเรียกว่า “โรงเรียนเขลขัตถ์กัตินอกบางรุ้ง” ก็จะไม่อยู่ในความช่วยเหลือดูแลจาก กรมศึกษาธิการ แต่ปรากฏว่าไม่มีโรงเรียนจีนมาขอจดทะเบียนต่อทางราชการเลย (กรมวิสามัญศึกษา, 2500 : 4) อาจเป็นเพราะว่าไม่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเงินก็ได้เพราะมีสมาคมพ่อค้า ในแต่ละกลุ่มภาษาของตนสนับสนุนอยู่แล้ว ดังนั้นวิธีกรุนั้นจึงไม่ได้ผล ควบคุมโรงเรียนจีนไม่ได้

ในปี พ.ศ. 2461 กระทรวงธรรมการหรือกรมศึกษาธิการเดิมซึ่งเปลี่ยนชื่อใหม่ได้ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ขึ้นฉบับแรกเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2461 ซึ่งนอกจากจะเพื่อวางระบบและปรับปรุงกิจการโรงเรียนเอกชนโดยทั่วไป ให้เหมาะสมอยู่ในระดับมาตรฐานที่จะให้การศึกษานักเรียนแล้ว ยังใช้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมโรงเรียนจีนขณะนั้นไปพร้อมกันด้วยมีความว่า

“.....การออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับนั้น ยังเป็นการกระตุ้นเตือนใจให้โรงเรียนจีนทั่วไปได้สำนึกอีกโสดหนึ่งด้วยว่า การจัดการศึกษาในประเทศไทย จะจัดตามแบบอย่างในประเทศจีนล้วนๆ หรือจัดไปตามใจชอบไม่ได้ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับเด็กที่เติบโตขึ้นในประเทศไทย ความปลอดภัยของสังคม ความเรียบร้อยในด้านการปกครองและความสงบภายในประเทศด้วย.....” (กรมวิสามัญศึกษา, 2500: 8)

มาตรการควบคุมโรงเรียนจีนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์และที่กำหนดขึ้นตามกฎหมายกระทรวงที่อาศัยอำนาจกฎหมายฉบับนี้มีระเบียบออกตามมา มีสาระสำคัญดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2461 : 5)

1. กำหนดให้โรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ตัวหรือจะจัดตั้งใหม่ทั่วประเทศต้องมาจดทะเบียน และอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงธรรมการ
2. โรงเรียนราษฎร์จะต้องจัดสอนนักเรียนให้อ่านเขียนและเข้าใจภาษาไทยได้คล่องแคล่วพอสมควร
3. โรงเรียนราษฎร์จะต้องจัดให้นักเรียนได้ศึกษาหน้าที่พลเมืองดี ปลูกฝังความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ และให้มีความรู้ในวิชา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นอย่างน้อย
4. ครูชาวต่างประเทศจะต้องผ่านการสอบภาษาไทยภายใน 6 เดือนหรือหนึ่งปี
5. การดำเนินการสอนของโรงเรียนจีนต้องสอนภาษาไทยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง
6. หนังสือและอุปกรณ์การเรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการมีอำนาจห้ามมิให้ใช้ หากพิจารณาเห็นว่าบกพร่องต่อศีลธรรมและขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนในชาติ

จากพระราชบัญญัติที่ทางราชการไทยประกาศใช้ฉบับนี้ ทำให้โรงเรียนจีนต้องมาจดทะเบียนขอจัดตั้งและอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงธรรมการตั้งแต่นั้น และคำว่า “โรงเรียน

จีน” ในทางกฎหมายก็ไม่มีอีกต่อไป คงมีแต่คำว่า “โรงเรียนราษฎร” ซึ่งหมายถึงโรงเรียนที่เอกชนขอจัดตั้ง ไม่ว่าจะขอสอนภาษาต่างประเทศภาษาใดก็ตาม แต่โรงเรียนจีนตั้งขึ้นก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติและเปิดสอนภาษาจีนโดยคนจีนชาวบ้านจึงเรียก “โรงเรียนจีน” ติดปากมาจนทุกวันนี้ เช่นเดียวกับเรียกโรงเรียนฝรั่ง โรงเรียนแขกหรือโรงเรียนวัดของไทยเป็นต้นและจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็แสดงให้เห็นถึงการควบคุมอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ในข้อ 4 ให้ครูที่จะสอนมาสอบเทียบภาษาไทยและในข้อ 5 กำหนดให้สอนภาษาไทย 3 ชั่วโมง ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่ายังให้มีการสอนภาษาจีนได้ต่อไป แต่ต้องสอนภาษาไทยด้วยและเรียนรายวิชาอื่นๆ ตามข้อกำหนดเหมือนโรงเรียนราษฎรทั่วไป

2.2 การควบคุมโดยกระทรวงธรรมการส่งครูไปช่วยเหลือการดำเนินการโรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2464 กระทรวงได้ส่งขุนวิชา (ทิม สุขวัฒน์) ไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนจีนหมิน และในปี พ.ศ. 2466 ได้ส่งนายศักดิ์ จิตตะทัต ไปช่วยโรงเรียนนี้อีก 1 คน ส่งนายเชื้อไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนเหม่งหว่า ส่ง น.ส. จุฬา อุภะสาร ไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนเตี้ยจิวหนึ่งชื่อ หักหา ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรี และส่งครูไปช่วยในโรงเรียนนี้อีกหลายคนด้วยในปีเดียวกัน นับว่าเป็นการช่วยส่งเสริมกิจการ โรงเรียนจีนให้ปฏิบัติภารกิจที่ต้องตามกฎหมายยิ่งขึ้น ซึ่งครูที่ส่งไปสามารถทำงานร่วมกับทางฝ่ายโรงเรียนได้ดี แต่เป็นเสมือนตัวแทนของรัฐบาลไทยในการกำกับดูแลการดำเนินการของโรงเรียนจีนให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับที่กำหนดไว้

2.3 การปรับความเข้าใจระหว่างราชการไทยกับเจ้าหน้าที่โรงเรียนจีน

กระทรวงศึกษาธิการได้เชิญบรรดาเจ้าของโรงเรียนจีนที่มีอยู่ทั้งหมดในขณะนั้นมาประชุม เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการมีมาตรการดูแลโรงเรียน ที่สามัคยาจารย์สมาคมไปบริเวณโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยจังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2470 มีสารสำคัญเกี่ยวกับ โรงเรียนจีนดังนี้

“การศึกษาในด้านโรงเรียนราษฎรนั้น เป็นส่วนร่วมมีอันสำคัญระหว่างราษฎรกับรัอันจะจัดการศึกษาให้แพร่หลาย เพราะฉะนั้นจึงได้มีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎรขึ้น ด้วยความประสงค์ที่จะบำรุงกิจการแผนกนี้ให้เจริญยิ่งขึ้น หาใช่เป็นการกดขี่บีบบังคับดังที่บางคนเข้าใจ รัฐบาลไม่รังเกียจที่ทางโรงเรียนจีนจะอบรมเด็กจีนแท้ ๆ โดยเสียดเนื้อเชื้อไขให้รักษาดีจีน แต่ขอให้เป็นที่นอนงร่าใจเด็กให้ประพฤติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความสงบสุขของบ้านเมืองหรือให้จีนต่อใจหรือต่อชาวต่างประเทศอื่นๆ เกิดการต่อสู้นั้นขึ้นในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นเหตุให้เจ้าของบ้านเป็นอันสุข เนื่องแต่การที่ต้องระงับดับขี้ฉุย ส่วนพวกจีนเองที่เข้ามาเหย้ามาเรือนในเมืองไทย

จะไม่เป็นอันประกอบอาชีพของตนด้วย ซึ่งขัดกับคุณสมบัติของชาวจีนในเรื่องการทำงานตามที่ทราบกันมาแต่ไหนแต่ไร ฉะนั้นขอให้ทางฝ่ายโรงเรียนจีนที่มาประชุมช่วยพยายามอย่าให้มีเรื่องที่จะทำให้นักเรียนเกิดฮึกเหิมกันขึ้นได้ การทำได้เช่นนี้จึงจะนับว่าได้ร่วมมือกันจัดการศึกษาโดยแท้จริง” (กรมวิสามัญศึกษา, 2500 : 9)

เมื่อพิจารณาจากสาระสำคัญของการประชุมแล้ว จะเห็นว่ารัฐบาลไทยได้พยายามประนีประนอมมากเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ไม่คิดที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างชาวไทยกับชาวจีนเลย พยายามทำให้ชาวจีนเกิดความรู้สึกที่ดีและเป็นมิตรภาพแก่กันอย่างมีได้จริงเพียงใดจันทน์ นักว่ารัฐบาลไทยได้ใช้โรงเรียนและการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการผสมกลมกลืนชาวจีนในไทย

3. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมโรงเรียนจีน เนื่องจากชาวจีนได้ก่อความไม่สงบขึ้นเพราะในเมืองจีนมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ประกอบกับโรงเรียนจีนก็มีพฤติการณ์ที่ไม่น่าไว้วางใจอย่างมาก ดังนั้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2470 พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 และพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระราชินีทรงมีพระราชดำริจะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยือนชาวจีนและทอดพระเนตรโรงเรียนจีนในจังหวัดพระนคร (ซึ่งกรุงเทพฯ ในขณะนั้น) 4 แห่ง คือ โรงเรียนยกหมิน โรงเรียนหม่งตัก โรงเรียนป้วยเอ็ง และโรงเรียนจีนเด็ก ซึ่งเป็นโรงเรียนใหญ่ของทั้ง 4 สมาคม แต่ละตระกูลภาษาเป็นเวลา 2 วัน และได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่บรรดาเจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนทั้ง 4 โรงเรียนดังนี้

“ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์อะไรยิ่งไปกว่าที่จะให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนให้เป็นไปโดยสันติสนมเหมือนอย่างที่เคยมาซึ่งเหลืออยู่เช่นนี้ตลอดไป ข้าพเจ้าหวังว่าท่านทั้งหลายคงจะมีความเห็นพ้องกับข้าพเจ้า และตั้งใจสั่งสอนบุตรหลานให้มีความรู้สึกเช่นนั้นในโรงเรียนของท่าน ท่านย่อมสั่งสอนให้นักเรียนรักประเทศจีนอันเป็นบ้านเกิดเมืองมารดร ชื่อนี้ย่อมเป็นของธรรมดา และของควรแต่่นอกจากที่จะสอนให้รักประเทศจีน ข้าพเจ้ายังหวังว่าท่านจะสอนให้รักเมืองไทยด้วย เพราะท่านทั้งหลายได้มาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในประเทศสยาม ได้รับความคุ้มครองร่มเย็นเป็นอย่างดีจากรัฐบาลสยาม มีสิทธิทุกอย่างเหมือนคนไทย ได้รับความสุขสบายมั่งคั่งสมบูรณ์ในประเทศสยาม เพราะฉะนั้นความมั่นคงของรัฐบาลสยามในประเทศสยามย่อมเป็นสิ่งที่ท่านพึงประสงค์ ถ้ารัฐบาลสยามหรือประเทศสยามต้องประสบภัยอันตรายไปอย่างใดอย่างหนึ่งก็ดี ท่านทั้งหลายก็จะต้องได้รับความทุกข์เหมือนคนไทย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าหวังว่าท่านคงจะเกลียดชังข้าศึกทั้งปวงของรัฐบาลสยาม จะเป็นข้าศึกภายนอกหรือภายในก็ดีท่านคงมีน้ำใจช่วยปรกแปร เม

ช่วยเหลือจากพวกจีนด้วย ถ้าท่านพยายามอบรมเด็กจีนให้มีน้ำใจอย่างเช่นที่ว่ามานี้ ไทยและจีนก็จะอยู่ด้วยกันอย่างสนิทสนม ยิ่งประโยชน์ให้เกิดแก่กันทั้งสองฝ่าย และจะนำความสุขมาสู่ทั้งไทยและจีน อันเป็นชาติพี่น้องกันให้มีน้ำหนึ่งใจเดียวกันไปชั่วกัลป์าวสาน..... โรงเรียนจีนนั้นมีประโยชน์มาก เพราะนอกจากจะให้วิชาแก่เด็กจีนให้สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพให้สะดวกยิ่งขึ้น ยังทำให้เด็กจีนรู้จักเมืองไทยดี และเมื่ออ่านหนังสือออกเขียนได้ย่อมทำให้ไทยและจีนสนิทสนมกลมเกลียวกันยิ่งขึ้นอีก อันที่จริงไทยกับจีนนั้นต้องนับว่าเป็นชาติที่เป็นพี่น้องกันโดยแท้ นอกจากนั้นเด็กจีนได้ผสมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะตองนับว่าแยกกันไม่ออก ข้าราชการชั้นสูง ๆ ที่เคยรับราชการหรือรับราชการอยู่ในเวลานี้ที่มีเชื้อจีนก็มีอยู่เป็นอันมาก แม้แต่ตัวข้าพเจ้าเองก็มีเลือดจีนปนอยู่ด้วย โดยความสนิทสนมกลมเกลียวกันมาช้านาน ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์อะไรยิ่งไปกว่าที่จะขอให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนเป็นไปโดยสนิทสนมเหมือนอย่างที่แล้วมานี้ ให้คงอยู่เช่นนี้ตลอดไป” (พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2507 : 238-240)

การเสด็จพระราชดำเนินโรงเรียนจีนคราวนั้น เป็นการแสดงไมตรีจิตต่อชาวจีนที่เข้ามาอยู่ในไทย ทรงเสด็จนำพระทัยหวังดีต่อโรงเรียนจีนทั้งปวง กระชับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ซึ่งก็ได้รับการต้อนรับเสด็จเป็นอย่างดี ท่ามกลางความปลาบปลื้มยินดีของชาวจีนในย่านนี้เป็นอันมาก คณะกรรมการ ผู้จัดการ ครู และนักเรียน รวมทั้งชาวบ้านในบริเวณนั้นต่างเฝ้าชมพระบารมีกันอย่างเนืองแน่น โรงเรียนป่วยเอ็งถึงขนาดสั่งรื้อกำแพงโรงเรียนด้านติดกับศาลเจ้าเพื่อขยายถนนให้รถพระที่นั่งเข้าไปจอดในโรงเรียนได้ นับเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการผสมกลมกลืนและสร้างหลักยึดเหนี่ยวจิตใจร่วมกันของคนจีนกับคนไทยเป็นอย่างดี และยังแสดงให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ไม่ก่อให้เกิดความแบ่งแยกกันระหว่างคนไทยกับคนจีน หนังสือพิมพ์จีนก็ตีพิมพ์รูปถ่ายและลงบทความด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง ทำให้บรรยากาศความขัดแย้งขณะนั้นผ่อนคลายลง

4. การควบคุมโรงเรียนจีนในสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2483) ในช่วงที่คณะราษฎรทำการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น ได้เพิ่มมาตรการการควบคุมโรงเรียนจีนอย่างเข้มงวดมากขึ้น เช่น ให้นักเรียนในโรงเรียนจีนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีปิดท้าย ตอนงานรื่นเริงประจำปีของโรงเรียน ให้นักเรียนลุกขึ้นยืนแสดงความเคารพต่อร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีด้วย และได้รวมกิจการลูกเสือจีนเข้ากับลูกเสือไทยเพราะตามหลักลูกเสือเป็นสากลไม่แบ่งเชื้อชาติ นำมาฝึกปฏิบัติและเข้าค่ายพักแรม มีกิจกรรมรอบกองไฟร่วมกันทั้งเด็กไทยและเด็กจีน เป็นต้น ในขณะนั้นมีจำนวนครูจีนและนักเรียนจีนทั่วประเทศดังนี้ (รายงานของกระทรวงธรรมการ

ตาราง 1 : แสดงจำนวนครูจีนและนักเรียนจีนทั่วประเทศระหว่าง พ.ศ. 2471-2475

พ.ศ.	จำนวนครูจีน			จำนวนนักเรียนจีน		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
2471	227	41	268	3812	1043	4853
2472	230	39	269	3309	1360	4669
2473	288	44	331	5065	1634	6699
2474	293	33	326	5461	2265	7726
2475	224	34	258	3919	1211	5130

ในปี พ.ศ. 2476 ทางราชการได้ออกกฎจำกัดเวลาการสอนภาษาจีนให้เหลือสัปดาห์ละไม่เกิน 6 ชั่วโมง จากจำนวนทั้งสิ้น 28 ชั่วโมงในหนึ่งสัปดาห์ และถือว่าภาษาจีนเป็นเพียงภาษาต่างประเทศวิชาหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ยังควบคุมการใช้หนังสือแบบเรียนด้วย ในระหว่างนี้จึงมีบางโรงเรียนไม่พอใจเกิดการต่อต้าน มีจำนวนถึง 79 โรงเรียน ทางราชการจึงสั่งปิดไป

5. การควบคุมโรงเรียนจีนในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484-2488) ในช่วงนี้โรงเรียนจีนและครูจีนต่างให้ความช่วยเหลือรัฐบาลจีนอย่างมากในการทำสงครามกับญี่ปุ่น ทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมายหลายประการ สภาพของโรงเรียนจีนมีห้องใต้ดิน ประตูเข้าออกลับซับซ้อน เป็นที่ชุมนุมประชุมลับของนักการเมืองจีน อีกทั้งมีการสอนลัทธิการเมืองด้วย ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงสั่งปิดโรงเรียนจีนทั้งหมดตามประกาศกฎอัยการศึกขณะนั้น เป็นอันว่าไม่มีโรงเรียนราษฎร์เพื่อสอนภาษาจีนอยู่อีกเลยในระหว่างสงคราม ทั้งนี้เป็นไปเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย

6. การควบคุมโรงเรียนจีนในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง (พ.ศ. 2488-2492) ในปี พ.ศ. 2488 สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง จีนเป็นฝ่ายชนะสงครามมีฐานะเป็นมหาอำนาจ ชาวจีนในไทยจึงตื่นตัวขึ้นอีกครั้งไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจของกฎหมายไทย จึงมีการเปิดโรงเรียนจีนซึ่งรัฐบาลเคยสั่งปิดในระหว่างสงครามทำการสอนใหม่อีกครั้ง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยไม่ได้มาขอจดทะเบียนกับทางราชการให้ถูกต้อง การสอนก็สอนภาษาจีนอย่างเดียวไม่ยอมสอนภาษาไทย ใช้แบบเรียนจากจีน ร้องเพลงชาติและธงชาติจีนอย่างเปิดเผย ครูผู้สอนก็เป็นผู้นิยมลัทธิการเมือง

1. ฝ่ายขวา เป็นพวกนิยมรัฐบาลก๊กมินตั๋งของเจียงไคเช็ค
2. ฝ่ายซ้าย เป็นพวกนิยมรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของเหมาเจ๋อตุง
3. ฝ่ายเป็นกลาง คือพวกที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

โรงเรียนจีนที่นิยมฝ่ายซ้ายนั้นส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีทุนทรัพย์น้อย พยายามมาขออนุญาตจัดตั้งให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นโรงเรียนที่ชักรงชาติไทยสู่เสาชิงช้า ส่วนโรงเรียนจีนที่นิยมฝ่ายขวาและฝ่ายเป็นกลางยังไม่ยอมมาจดทะเบียนต่อทางราชการ การที่โรงเรียนจีนมีหลายฝ่ายเช่นนี้ ทำให้เกิดมีการแข่งขันต่อสู้กันทางการเมืองระหว่างโรงเรียนจีนและครูจีนด้วยกันถึงครั้งด้วยความแตกต่างทางลัทธิการปกครอง

สำหรับจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงนี้ ตามหลักฐานของกระทรวงศึกษาธิการในปี พ.ศ. 2489 มีโรงเรียนจีนที่มาขอจดทะเบียนเพียง 38 โรงเรียนเท่านั้น นอกนั้นอีก 500 กว่าแห่งไม่ยอมมาจดทะเบียน โรงเรียนไทฮั่ว ตำบลหอรดน้ำขย อำเภอรุ่งเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโรงเรียนจีนแห่งแรกที่มาขอจดทะเบียน ในสัปดาห์นี้กระทรวงศึกษาธิการพยายามหาทางชักชวนให้โรงเรียนจีนมาจดทะเบียนภายใน 1 ปีโดย

1. ไม่มีนโยบายกีดกันโรงเรียนจีนแต่โรงเรียนราษฎร์ทุกโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นของชาติใดต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์
2. ไม่มีการบังคับเด็กจีนให้ออกจากโรงเรียนจีนเพื่อมาเข้าโรงเรียนไทย คงให้เรียนในโรงเรียนใดก็ได้ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา
3. ไม่มีการสอนภาษาต่างประเทศในชั้นประถมศึกษาทั้งในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประชาบาลและโรงเรียนเทศบาลที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา แต่ในโรงเรียนราษฎร์ไม่ว่าจะเป็นของชาติใด อาจสอนภาษาต่างประเทศได้ในระดับชั้นประถมศึกษาไม่เกินสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง 30 นาทีโดยใช้หลักสูตรเทียบได้ไม่เกินนี้ ส่วนโรงเรียนที่รับเด็กพื้นเกณฑ์บังคับ อาจสอนภาษาต่างประเทศได้เต็มที่ โดยขอผ่อนผันให้ไม่ต้องสอนวิชาบังคับและขอผ่อนผันไม่ต้องสอนภาษาไทยตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์
4. กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ภาษาจีนเป็นวิชาเลือกสำหรับชั้นเตรียมอุดมศึกษา แผนกอักษรศาสตร์ ซึ่งได้วางแผนปฏิบัติการขออนุญาตตั้งโรงเรียนราษฎร์เพื่อสอนภาษาจีนไว้แล้วและอนุมัติให้โรงเรียนราษฎร์จัดการสอนภาษาจีนแทนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาได้

นโยบายดังกล่าวนี้กระทรวงศึกษาธิการประนีประนอมมากที่สุด เปิดโอกาสให้สอนภาษาจีนเพิ่มขึ้นได้ เรียนภาษาจีนแทนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา และเปิดเป็นวิชาเลือกใน

ระดับมัธยมปลายได้ แต่เนื่องจากความไม่พร้อมในโรงเรียนหลายแห่ง ทำให้ยังเปิดสอนระดับสูงไม่ได้ คงสอนได้เพียงระดับต้นเท่านั้น

7. การควบคุมโรงเรียนจีนในช่วงพัฒนาประเทศ (พ.ศ. 2492-2520) เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ ชาวจีนในไทยก็กลับมามีบทบาทอีกครั้งในฐานะผู้ชนะสงคราม ได้เปิดการเรียนการสอนในโรงเรียนจีนขึ้นอีกครั้ง และไม่ยอมมาจดทะเบียนหรือปฏิบัติตามกฎหมายของทางราชการไทย ดังนั้นทางการจึงมีนโยบายควบคุมโรงเรียนจีนให้รัดกุมมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน ประเทศจีนในระยะหลัง พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา แบ่งเป็น 2 ประเทศแล้ว ความนิยมของชาวจีนในไทยเรื่องส่งบุตรหลานไปเรียนในประเทศจีนน้อยลงมาก เพราะจีนแผ่นดินใหญ่เปลี่ยนแปลงการปกครองและดำเนินนโยบายปิดประเทศ ฉะนั้นคนจีนที่มีฐานะดีจึงนิยมส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนฝรั่ง เพื่อส่งไปเรียนต่อยังยุโรปหรืออเมริกาเป็นส่วนใหญ่ วิธีการให้รู้ภาษาจีนมีเพียงจ้างครูมาสอนภาษาจีนที่บ้านหรือสอนภาษาจีนกันเองในครอบครัวเท่านั้น วิธีชีวิตคนจีนยุคใหม่เปลี่ยนไปจากเดิมเริ่มเป็นแบบตะวันตกมากขึ้น ความนิยมแบบจีนตามจารีตเริ่มลดลง แต่ถึงกระนั้นทางราชการไทยก็ยังต้องติดตามและควบคุมเกี่ยวกับโรงเรียนจีน รวมทั้งการเรียนการสอนภาษาจีนอยู่ต่อมา ดังจะแยกกล่าวรายละเอียดดังนี้

7.1 การควบคุมครูจีน

เนื่องจากครูที่สอนภาษาจีนมักเป็นคนจีนและมาจากเมืองจีนโดยตรง รัฐบาลไทยจึงยังไม่แน่ใจว่าเป็นผู้นิยมลัทธิการเมืองแบบใด เมื่อมาสอนในโรงเรียนจีนในเมืองไทยจึงเกรงจะถ่ายทอดลัทธิความเชื่อดังกล่าวด้วย ฉะนั้นจึงวางมาตรการควบคุมดังนี้

7.1.1 การควบคุมด้านคุณวุฒิและความรู้ภาษาไทย

ในปี พ.ศ. 2496 กระทรวงศึกษาธิการได้ยกเลิกข้อผ่อนผันเรื่องคุณวุฒิครูจีนเก่า ซึ่งเทียบกันวุฒิที่สำเร็จจากจีนเป็นคนที่จะเป็นครูสอนในโรงเรียนจีน จะต้องสอนท้าวภาษาไทยเทียบได้ทำชั้นประถมปีที่ 4 ให้ได้ภายใน 1 ปี ถ้าสอบไม่ได้ก็ไม่มีโอกาสจดทะเบียนเป็นครูที่ถูกต้องตามกฎหมาย วุฒินี้ได้รับการปรับขึ้นมาเรื่อย ๆ ตามการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งปัจจุบันคือชั้นประถมปีที่ 6 เพื่อให้ครูจีนต้องรู้ภาษาไทยด้วยจึงจะเป็นครูได้

7.1.2 การควบคุมด้านจำนวนครูจีนแต่ละโรงเรียน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 เป็นต้นมา ทางราชการได้กำหนดจำนวนครูจีนไว้เป็นสัดส่วนพอเหมาะแก่จำนวนนักเรียนและห้องเรียนคือ คร. 1 คนต่อลัทธิศึกษา 25 คน และต่อภาษาจีน 50 คน

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนจีนน้อยลงมากจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะจำกัดจำนวนครูไม่ให้เพิ่มขึ้น ซึ่งการกำหนดจำนวนครูนี้แต่ละโรงเรียนจะไม่เท่ากัน

สำหรับการขอบรรจุครูสอนภาษาไทยนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการไม่กำหนดจำนวนที่บรรจุไว้ เพราะเป็นความประสงค์ของกระทรวงที่จะส่งเสริมให้โรงเรียนจีนมีครูสอนภาษาไทยมากขึ้น โดยให้ทางโรงเรียนสามารถบรรจุครูสอนภาษาไทยได้ตามความต้องการของโรงเรียนเพราะวิชาอื่น ๆ ต้องสอนภาษาไทยอยู่แล้ว

7.1.3 การควบคุมด้านการตรวจสอบประวัติครูจีน

ทางราชการได้กำหนดว่าก่อนจะบรรจุครูเข้าสอนในโรงเรียนจีน ต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติครูก่อนดำเนินการ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2497 กองบังคับการตำรวจสันติบาลกอง 2 แผนก 5 จะดำเนินการตรวจสอบประวัติและสืบสวนอย่างเป็นความลับ จุดมุ่งหมายก็เพื่อมิให้ผู้ที่มีมลทินคอมมิวนิสต์เข้ามาเป็นครู นอกจากตรวจสอบประวัติเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์แล้ว ยังตรวจดูว่าผู้จะเป็นครูนั้นเคยกระทำความผิดทางกฎหมายอื่น ๆ อีกหรือไม่ รวมไปถึงการเคยเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ คำของเดือน หรือหลบหน้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือเคยทำงานที่เป็นอาชีพต้องห้ามเป็นต้น วิธีการนี้เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ตรวจสอบคนจีนเข้าเมืองไทยโดยผิดกฎหมายด้วย เป็นการจำกัดจำนวนคนจีนเข้าเมืองไทยอีกทางหนึ่ง

7.1.4 การควบคุมโดยกำหนดให้ครูใหญ่เป็นคนไทย

ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2497 กำหนดให้ครูใหญ่ในโรงเรียนราษฎร์ต้องมีสัญชาติไทย มีบิดาหรือสัญชาติไทยและมีคุณวุฒิทางครู คือ สอบได้ไม่ต่ำกว่าประโยคครูมูล ดังนั้นในระยะต่อมาจึงมีชาวจีนมาโอนสัญชาติกันเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการดำรงตำแหน่งครูใหญ่ จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการในการควบคุมดูแลและดำเนินการบริหารงานการศึกษา ดังนั้นจึงต้องมีความรู้ทางวิชาครูด้วย เมื่อคนจีนไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวพอจึงต้องบรรจุครูไทยแทนไปก่อนเป็นการควบคุมโรงเรียนไปในตัว ผลที่ตามมาทำให้คนจีนหันมาเรียนภาษาไทยเพื่อสอบเทียบวุฒิกันมากขึ้นและจะได้ทำงานในโรงเรียนจีนได้

7.2 การควบคุมหลักสูตรและอัตรเวลาเรียน

การควบคุมด้านนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการเมืองเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียนจีน กระทรวงจึงได้วางกฎระเบียบขัดแย้งกับหลักสูตรและเวลาเรียนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้โรงเรียนราษฎร์ทั่วประเทศถือปฏิบัติกัน แต่ได้มีการถ่วงถ่วงให้โรงเรียนจีนซึ่งแต่เดิมเคยสอนภาษาไทยล้วน มาเป็นสอนภาษาจีนได้ไม่เกิน 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และต้องเรียนวิชาสามัญอื่น ๆ ตาม

หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาไทย ต่อในปี พ.ศ. 2503 ให้เรียนภาษาจีนลดลงเหลือเพียง 6 ชั่วโมงและให้ถือว่าเป็นภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งเท่านั้น เด็กก็มีโอกาสเลือกภาษาอื่นเรียนแทนได้ ต่อมาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการปี พ.ศ. 2520 ได้กำหนดว่าไม่มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษา ฉะนั้นในโรงเรียนจีนช่วงนี้จึงไม่มีการสอนภาษาตามเวลาในหลักสูตรปกติแต่จะสอนเป็นเวลาพิเศษ คือนอกเวลาเรียนปกติเช่นในตอนเย็นวันละ 1 ชั่วโมง ที่สอนกันในโรงเรียนขณะนั้น หรือจ้างครูไปสอนที่บ้านเป็นการส่วนตัวเป็นต้น ซึ่งประเภทหลังนี้รัฐบาลยังไม่ให้ทราบนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามบ้านเป็นพิเศษด้วย เพราะไม่ทราบว่าสอนเรื่องอะไร มีผลต่อความมั่นคงหรือไม่

7.3 การควบคุมหนังสือแบบเรียนภาษาจีนและอุปกรณ์การสอนในโรงเรียนจีน

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแบบเรียน ที่ใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนจีนไว้สำหรับให้สอนแล้ว หากโรงเรียนใดจะใช้หนังสือนอกเหนือจากนี้ต้องขออนุญาตเป็นราย ๆ ไป และกรมวิชาการก็มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาษาจีนสำหรับตรวจสอบเนื้อหาสาระที่จะนำไปสอนด้วย มิให้เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือทัศนคติความเชื่อใดที่ต่างไปจากระบบการเมืองไทย เนื้อหากำหนดให้เรียนเรื่องราวและศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้น แบบเรียนนี้ใช้สอนในเวลาปกติรวมทั้งที่สอนเด็กนอกเวลาและสอนบุคคลภายนอกผู้สนใจทั่วไปในเวลาค่าด้วย และต้องมีภาษาไทยกำกับไว้คู่กันทั้งภาษาจีนกลางและภาษาจีนแต้จิ๋ว มีแต่ภาษาจีนอย่างเดียวไม่ได้

สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาจีน กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ผู้จัดการหรือครูใหญ่ทำบัญชีรายชื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เอาไว้เป็นหมวดหมู่ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ แบบเรียน เอกสาร รูปภาพ เทป แผ่นที่ บทเพลง แผ่นเสียง ฟิล์ม สไลด์ ฯลฯ ซึ่งต้องผ่านการตรวจเกี่ยวกับเนื้อหา จากกระทรวงศึกษาธิการก่อนนำมาใช้ สำหรับเทป บทเพลง แผ่นเสียง ภาพยนตร์ หรือสไลด์ ในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เป็นต้นมาแปลคำบรรยายเป็นภาษาไทยประกอบด้วยเป็นการใช้ภาษาคู่กันไป

7.4 การควบคุมโดยวิธีการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียน

ในระยะแรกที่มีการกำหนดให้เรียนภาษาจีนสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง ตามข้อตกลงทางการทูตกับสถานทูตจีนนั้น ถ้าโรงเรียนใดทำตามก็มีสิทธิขอรับเงินอุดหนุนจากกองโรงเรียนเหมวี่ได้ ครั้นปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมามีการปรับหลักสูตรโดยเพิ่มวิชาที่ตัดศึกษาเข้าไป จึงลดชั่วโมงภาษาจีนลงเหลือ 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ก็ยังให้เงินอุดหนุนตามเดิม ซึ่งวิธีนี้ไม่คุ้มที่ได้ผลเพราะจะคุมได้

สนับสนุนจึงไม่มีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือด้านนี้ ทำให้รัฐบาลควบคุมโรงเรียนไม่ได้หรือควบคุมได้ก็เพียงระยะแรกๆ ที่กำลังฟื้นตัวในการจัดตั้งโรงเรียนระยะหลังสงครามเท่านั้น พอเวลาต่อมาเศรษฐกิจเริ่มดีขึ้น พวกพ่อค้าชาวจีนก็รวมตัวกันเป็นสมาคม มีทุนทรัพย์เพียงพอที่จะบริจาคช่วยเหลือโรงเรียนตามเดิมทำให้อยู่เหนือการควบคุม

7.5 การควบคุมจำนวนโรงเรียนจีน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ทางรัฐบาลไทยได้พยายามดำเนินการควบคุมจำนวนโรงเรียนจีนให้มีจำนวนคงที่เท่าที่มีเปิดการเรียนการสอนอยู่เท่านั้น ไม่อนุญาตให้เปิดเพิ่มขึ้นอีก นอกเหนือจากนั้นยังได้จำกัดจำนวนครูและนักเรียนไปด้วย ซึ่งในระยะที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีระหว่าง พ.ศ. 2492-2499 ได้ดำเนินนโยบายชาตินิยมอย่างมาก สั่งปิดโรงเรียนจีนที่เปิดสอนอย่างผิดกฎหมายหลายโรงเรียน ประกอบกับจีนแผ่นดินใหญ่ปิดประเทศและเปลี่ยนการปกครอง จึงทำให้ชาวจีนในไทยหันมานิยมเรียนในโรงเรียนไทยหรือโรงเรียนฝรั่งมากขึ้น ส่งลูกหลานไปเรียนในโรงเรียนจีนน้อยลง ฉะนั้นจำนวนโรงเรียนจีนที่มีเด็กน้อยก็ต้องปิดตัวเองไปไม่ช้า ทำให้ลูกหลานจีนที่เกิดในไทยมีโอกาสกลายเป็นไทยมากขึ้น และโรงเรียนที่มีอยู่ในขณะนั้นรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ใช้เรียกโรงเรียนราษฎร์ที่สอนภาษาต่างประเทศภาษาใดก็ตาม ถือเป็นโรงเรียนเอกชนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกันทุกโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจีนที่เคยเรียกตามภาษาชาวบ้าน ก็มีชื่อเป็นทางการว่าโรงเรียนราษฎร์ (เอกชน) เพื่อสอนภาษาจีน (School for teaching Chinese) เพื่อขจัดความรู้สึกรังเกียจเป็นโรงเรียนของต่างชาติและเปลี่ยนชื่อเป็นภาษาไทย ใช้ภาษาจีนเขียนกำกับไว้ได้ภาษาไทย แต่ตัวเล็กกว่า เพื่อให้มีบทบาทเป็นส่วนเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งเท่านั้นมิได้เป็นเอกเทศอย่างสมัยก่อน

เมื่อประเทศไทยมีการเปิดสัมพันธไมตรีทางการทูตกับจีนอีกครั้งในปี พ.ศ. 2517 ซึ่งจีนเปิดประเทศเริ่มก่อนกลางทศวรรษมากขึ้น แม้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีไทยขณะนั้นได้ไปเยือนจีน แต่รัฐบาลไทยก็ยังคงควบคุมโรงเรียนจีนอยู่เพราะลัทธิการปกครองต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนเอกชนเพื่อสอนภาษาจีนในปี พ.ศ. 2528 มีทั้งสิ้น 162 โรงเรียนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แยกได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน, 2528 : 1-3)

ตาราง 2 : แสดงจำนวนโรงเรียนจีนทั่วประเทศ จำแนกตามประเภทและที่ตั้ง

ลำดับที่	ประเภท	จำนวนโรงเรียน		รวม
		ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	
1	โรงเรียนสามัญ (กลางวัน)	45	103	148
2	โรงเรียนพิเศษ (กลางคืน)	8	6	14
	รวมทั้งสิ้น	53	109	162

จำนวนครูสอนภาษาจีนซึ่งเป็นชาวจีนแต่บางคนเปลี่ยนสัญชาติเป็นไทยไปแล้ว และส่วนใหญ่เกิดในเมืองไทย เรียนหนังสือเบื้องต้นในไทยด้วย มีทั้งหมด 974 คน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกชน, 2528 : 8-10)

ตาราง 3 : แสดงจำนวนครูจีนทั่วประเทศ จำแนกตามประเภทโรงเรียนและที่ตั้ง

ลำดับที่	ประเภท	จำนวนครูจีน		รวม
		ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	
1	โรงเรียนสามัญ (กลางวัน)	508	270	778
2	โรงเรียนพิเศษ (กลางคืน)	149	47	196
	รวมทั้งสิ้น	657	317	974

จำนวนนักเรียนซึ่งเป็นลูกหลานของชาวจีนที่เกิดในเมืองไทยแต่ถือสัญชาติไทยแล้ว ส่วนใหญ่มาจากรอบครัวฐานะปานกลางที่ยังนิยมให้ลูกหลานรู้ภาษาจีนเพื่อทำการค้าขายอยู่ สำหรับครอบครัวที่มีฐานะดี มั่งคั่ง มักไม่นิยมส่งลูกหลานเรียนในโรงเรียนจีนแล้ว เพราะความนิยมสมัยใหม่และสภาพของโรงเรียนซึ่งไม่ค่อยได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น และเหมาะสมกับยุคสมัยเท่าที่ควร จึงทำให้ชาวจีนสมัยใหม่เปลี่ยนความนิยมไปบ้างตามกาลเวลา ในปี พ.ศ. 2528 มีประมาณ 51,337 คน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกชน, 2528 : 13-15)

ตาราง 4 : แสดงจำนวนนักเรียนในโรงเรียนจีนทั่วประเทศ จำแนกตามประเภทโรงเรียนและที่ตั้ง

ลำดับที่	ประเภท	จำนวนนักเรียน		รวม
		ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	
1	โรงเรียนสามัญ (กลางวัน)	24,178	19,118	43,296
2	โรงเรียนพิเศษ (กลางคืน)	7,041	1,000	8,041

จากตารางทั้ง 4 แสดงให้เห็นว่ามีจำนวนลดน้อยลงอย่างมากในช่วงเวลา 30 กว่าปี หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง แต่ทั้งนี้ไม่นับจำนวนครูและนักเรียนที่เรียนกันตามบ้าน ซึ่งอาจรวมมาสอนเป็นพิเศษ สำหรับบางครอบครัวที่ต้องการให้ลูกหลานคนรู้ภาษาจีน ซึ่งยังไม่มี การสำรวจที่แน่นอน

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนจีนนั้นมีบทบาทอย่างมากในการให้การศึกษามอบมรดกสั่งสอนลูกหลานจีนที่เกิดในประเทศไทย ให้คงความเป็นจีนไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ความเป็นอยู่ตามแบบอย่างชาวจีนเดิม เป็นต้น ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากหลักสูตร การเรียนการสอน หนังสือ ตำราเรียน รวมทั้งตัวครูผู้สอนก็มาจากประเทศจีนทั้งสิ้น ภาษาที่ใช้สอนในโรงเรียนก็เป็นภาษาจีน ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการไหว้เจ้า การเซตสังเวย การแต่งกายแบบจีน รวมทั้งการแสดงละครจากพงศาวดารจีนในงานรื่นเริงประจำปีในโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดมาจากโรงเรียนจีน แม้กระทั่งการรับประทานอาหารด้วยถ้วย การใช้ตะเกียบ การคั้นน้ำชา ประเภทของอาหาร เช่น ขนมเปี๊ยะ ชาลนป่า ถั่วเขียว ฯลฯ ชาวจีนก็ทำขายออกมาเผยแพร่ในเมืองไทย และชาวไทยก็ยอมรับกันในเรื่องรสชาติ ความเอร็ดอร่อยของอาหารจีน อีกทั้งการจัดเลี้ยงอาหารแบบโต๊ะจีนด้วยเป็นต้น

โรงเรียนจีนนั้นเคยมีผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทยอย่างมาก จนรัฐบาลไทยต้องมีการติดตามและควบคุมดูแลอยู่ตลอดเวลา รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจ ซึ่งชาวจีนมีบทบาทอย่างมากในประเทศไทย หากทำการรุนแรงอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกันได้ ฉะนั้นทางเดียวที่รัฐบาลไทยดำเนินการได้ คือ พยายามประนีประนอมมากที่สุด นโยบายก็มีลักษณะผ่อนปรนค่อยเป็นค่อยไป เป็นการผสมผสานกลมกลืนกันอย่างดี และทำให้ชาวไทยกับชาวจีนอยู่ร่วมกันได้โดยสงบสุข

นโยบายการดำเนินวิธีการควบคุมโรงเรียนจีนของรัฐบาลไทย แม้จะประสบกับอุปสรรคบางประการในระยะแรก แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนและมีการโอนอ่อนผ่อนตามได้อย่างเหมาะสม ในเมื่อโรงเรียนจีนใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการสร้างความรู้สึกชาตินิยมและถ่ายทอดความเป็นจีนให้แก่ลูกหลาน รัฐบาลไทยก็ใช้วิธีเดียวกันคือ นำการศึกษาเข้าไปเป็นเครื่องมือในการผสมผสานชาวจีนให้เป็นคนไทย ใช้โรงเรียนจีนให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินการเริ่มตั้งแต่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร กำหนดเวลาเรียน กำหนดแบบเรียน อนุญาตให้มีการสอนภาษาจีนให้แก่เด็กในโรงเรียนและกับบุคคลภายนอกได้ กำหนดจำนวนครูจำนวนนักเรียนให้เงินอุดหนุนโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งในทางการเมืองแล้วกล่าวได้ว่าประเทศไทยดำเนินนโยบายผสมกลมกลืนชนกลุ่มน้อย คือ ชาวจีนได้อย่างดีกว่าชนกลุ่มอื่นและประเทศอื่นด้วย

บทที่ 3

กรณีศึกษา : โรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนในจังหวัดชลบุรี

บทนี้เป็นการศึกษากรณีตัวอย่างโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนในจังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาความเป็นมา สภาพปัญหาการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และศึกษาแนวทางพัฒนาโรงเรียนจากผู้ที่ปฏิบัติในสถานที่จริงตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 : จังหวัดชลบุรี : ที่ตั้ง ลักษณะทางสังคม ความเป็นมา

ชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ถนนสุขุมวิท ประมาณ 70 กิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ทิศใต้ติดต่อกับอ่าวไทยและจังหวัดระยอง ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดระยอง ทิศตะวันตกติดต่อกับอ่าวไทย มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 4,484,596 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,802,872.5 ไร่ ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบสลับเนินเขาขนานไปกับชายฝั่งทะเล พื้นที่ที่มีความลาดเอียงจากที่สูงทางด้านตะวันออก ซึ่งเดิมเป็นป่าลงสู่ชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันตก ลักษณะของดินเป็นดินปนทรายและดินตะกอนตามหนองน้ำ แต่จังหวัดชลบุรีไม่มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน มีเพียงลำห้วยและบึงขนาดเล็กกระจายอยู่บางแห่งเท่านั้น ทำให้ประสบปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำจืด จึงมีการสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้นทดแทนแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อให้มีปริมาณน้ำใช้ที่เพียงพอ ส่วนภูมิอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อุณหภูมิไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละฤดู (จังหวัดชลบุรี, 2541 : 1-4)

ลักษณะทางสังคมของจังหวัดชลบุรี ประชากรประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติมีทั้งไทย จีน ลาว เขมร ญวน และชาวตะวันตกกระจายกันอยู่โดยทั่วไป ประชาชนส่วนมากนับถือพุทธศาสนา ร้อยละ 98 ที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ อิสลามและอื่น ๆ อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ทำการเพาะปลูก ทำไร่ ทำสวน ประมง เลี้ยงสัตว์ซึ่งมีมาแต่เดิม ภายหลังจากที่ประกาศให้จังหวัดชลบุรีเป็นเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของจังหวัดเริ่มเปลี่ยนไปเป็นแหล่งอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมมากขึ้น อีกทั้งมีประชากรจากท้องถิ่นอื่นอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดชลบุรีเพื่อประกอบอาชีพในเขตอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมกันมากขึ้นด้วย ตามลำดับ ประชากรในจังหวัดชลบุรีจากการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2541 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,048,332 คน เป็นชาย 531,645 คน เป็นหญิง 516,687 คน (สำนักงานประชาสัมพันธจังหวัดชลบุรี, 2542 : 15)

สำหรับด้านการปกครอง จังหวัดชลบุรีแบ่งออกเป็น 10 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอศรีราชา

กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ 89 ตำบล 618 หมู่บ้าน 4 เทศบาล คือ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลเมืองพนัส
 นิคม เทศบาลตำบลศรีราชา เทศบาลตำบลแสนสุข 1 เมืองพัทยา และ 15 สุขาภิบาล คือ สุขาภิบาล
 บ้านสวน สุขาภิบาลบางทราย ในอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี สุขาภิบาลท่าบุญมี ในอำเภอพนัสนิคม
 สุขาภิบาลพานทอง สุขาภิบาลหนองตำลึง ในอำเภอบางพลี สุขาภิบาลบ้านบึง สุขาภิบาลหัวฤๅญแจ
 ในอำเภอบ้านบึง สุขาภิบาลหนองใหญ่ ในอำเภอหนองใหญ่ สุขาภิบาลบึงละมุน สุขาภิบาลห้วย
 ใหญ่ ในอำเภอบางละมุง สุขาภิบาลบางพระ สุขาภิบาลอ่าวอุดม ในอำเภอศรีราชา สุขาภิบาลสัตหีบ
 ในอำเภอสัตหีบ สุขาภิบาลบ่อทอง ในอำเภอบ่อทองและสุขาภิบาลเกาะสีชัง ในอำเภอเกาะสีชัง
 (จังหวัดชลบุรี, 2541: 7-9)

สำหรับความเป็นมาของจังหวัดชลบุรี แต่เดิมนั้นบริเวณแถบนี้เป็นที่ตั้งของเมืองเล็ก ๆ ที่
 เป็นเมืองท่าตามชายฝั่งทะเลปรากฏหลักฐานมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ได้แก่ เมืองบางทราย เมือง
 บางปลาสร้อย เมืองพระรถ เมืองบางพระ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้จัด
 ระบบการบริหารราชการแผ่นดินใหม่ จึงมีการรวมเมืองเล็ก ๆ ดังกล่าวเข้าเป็นจังหวัดชื่อว่า ชลบุรี
 มาตั้งแต่นั้น ชื่อเมืองต่าง ๆ ยังปรากฏเป็นชื่อตำบลของจังหวัดมาจนทุกวันนี้

ประชากรในจังหวัดชลบุรีประกอบด้วยชาวจีนอยู่เป็นจำนวนมาก มีหลักฐานทางประวัติ
 ศาสตร์ปรากฏว่าชาวจีนมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณจังหวัดชลบุรีตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเฉพาะ
 ตามเมืองชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นเมืองท่าทำการค้าขาย ได้แก่ สัตหีบ ศรีราชา อ่างศิลา ซึ่งการค้าขาย
 ที่ดำเนินการมีตั้งแต่ค้าขายกับประชากรในท้องถิ่นโดยตรง เป็นพ่อค้าคนกลางขายสินค้าให้คนใน
 ท้องถิ่นกับคนต่างถิ่น ตลอดจนขายสินค้าระหว่างคนจีนโพ้นทะเลกับคนจีนแผ่นดินใหญ่ ที่ขน
 สินค้ามาขายทางเรือสำเภามาเทียบท่าบริเวณชายฝั่งทะเลของชลบุรี และจังหวัดอื่น ๆ ทางภาคตะวันออกด้วย (ภรดี มหาพันธ์, 2532 : 5-10)

เมื่อชุมชนชาวจีนมีขนาดใหญ่ขึ้นและขยายตัวออกไป ครอบคลุมหลายอำเภอหลายพื้นที่
 ของภาคตะวันออก เนื่องจากชาวจีนมีขนบประเพณีที่นิยมปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อยู่บนดินแดน
 ดินใหญ่ คือ นิยมการมีบุตรหลายคนเพื่อสืบวงศ์ตระกูลและช่วยงานของครอบครัว ประกอบกับ
 ชาวจีนนิยมการค้าขาย ประกอบกิจการของตนเองมากกว่าทำอาชีพอื่น อีกทั้งนิยมแต่งงานกันเองใน
 หมู่ชาวจีนด้วยกัน เพื่อขยายกิจการและสืบทอดงานของครอบครัวต่อไป ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้
 ประชากรชาวจีนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และขยายออกไปอย่างกว้างขวางทั้งจำนวนประชากรและก
 ิจการที่ดำเนินอยู่ ซึ่งแต่เดิมเป็นกิจการค้าขายในครัวเรือน ก็ได้ขยายเป็นกิจการขนาดกลางและมี
 ขนาดใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ ได้แก่ โรงสี โรงเลื่อย โรงน้ำแข็ง โรงกลึง โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการ
 เกษตร (บุญเติม พันรอบ, 2532 : 10-12) ซึ่งกิจการหลายอย่างยังคงดำเนินสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ในทางสังคมและวัฒนธรรม ชาวจีนยังคงปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีของตนอย่างต่อเนื่อง การประกอบพิธีกรรมยังคงยึดถือปฏิบัติแบบเดิมตามความเชื่อของตนอยู่ ไม่ว่าจะเป็นพิธีการแต่งงาน การไหว้เจ้า ไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ พิธีการทำศพ พิธีการทำบุญในเทศกาลต่าง ๆ ในรอบปี ประเพณีดังกล่าวได้แพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวางในชุมชนที่ชาวจีนตั้งถิ่นฐานอยู่ เมื่อชาวจีนมีจำนวนมากขึ้น พิธีกรรมเหล่านี้ก็ได้รับการปฏิบัติกันไปในวงกว้างขึ้นตามไปด้วย การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจึงเป็นการถ่ายทอดรูปแบบและความเชื่อของวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นลูกรุ่นหลานให้ยังคงปฏิบัติสืบต่อกันมา

นอกจากพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีแล้ว การรวมกลุ่มกันของชนชาวจีนเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มทางสังคมขึ้นตามมา ได้แก่ กลุ่มพ่อค้าที่ประกอบกิจการประเภทเดียวกัน เช่น โรงสีข้าว โรงทอผ้า โรงเกลือ โรงกลึง ไปจนถึงกลุ่มพ่อค้าที่ค้าขายสินค้าปลีก เช่น ผลผลิตทางการเกษตรเครื่องอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน เมื่อกิจการกว้างขวางและมีขนาดใหญ่ขึ้น ทำให้กลุ่มพ่อค้าเหล่านี้มีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดตราสินค้า การเก็บกักสินค้าเพื่อกำหนดช่วงเวลาในการส่งออกขายสู่ตลาด ก่อให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจตามมาและมีปัญหากับคนไทยด้วย เมื่อชาวจีนมีบทบาทมากขึ้นการรวมกลุ่มได้ขยายออกไปในกิจการหลายด้าน ได้แก่ โรงพิมพ์ เพื่อออกหนังสือพิมพ์ส่งข่าวติดต่อกัน โรงพยาบาลเพื่อรักษาคนจีนและให้สวัสดิการแก่กลุ่มพ่อค้าและญาติพี่น้องในกลุ่มธุรกิจของตน ตลอดจนจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่ออบรมสั่งสอนบุตรหลานชาวจีนที่เกิดในเมืองไทยให้มีคุณลักษณะและทัศนคติเป็นจีนโดยสมบูรณ์

ตอนที่ 2 : โรงเรียนจีนในจังหวัดชลบุรี : ความเป็นม ความเป็นอยู่ และความเป็นไป

ชาวจีนอาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรีและได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมต่าง ๆ มากมายมาเป็นเวลานาน รวมทั้งมีการจัดตั้งโรงเรียนเพื่ออบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนด้วย จากการสำรวจพบว่า ยังมีโรงเรียนจีนอยู่ในจังหวัดชลบุรี 5 แห่งที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนดังนี้

ตาราง 5 : แสดงจำนวนโรงเรียนและที่ตั้งในจังหวัดชลบุรี

ที่	ชื่อโรงเรียน	สถานที่ตั้ง	ระดับชั้นที่ เปิดสอน	ผู้รับใบอนุญาต	ผู้จัดการ / ครูใหญ่
1.	เฮงย่าง	856 ก. ถนนจดจำนงค์ ต.บางปลาสร้อย อ.เมือง จ.ชลบุรี	ป.1 - ป.6	มูลนิธิส่งเสริมการศึกษา โดย นายจรัสวัตร วิชาญวัตร	นายรัชชัย ชินวงษ์ นายรัชชัย ชินวงษ์
2.	จันทิว	156 ถนนโรงเจ ต.บ้านบึง อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี	ป.1 - ป.6	ศึกษารรรมสมาคม (เม่งซิมตั่ว) โดย นายเชื้อตึงห์ เนื่องจำนงค์	นายชาติรี เนื่องจำนงค์ นางสุกัญญา ธรรมประเสริฐ
3.	เฮงฮัว	21/1 ม.3 ต.หนองซอก อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี	ป.1 - ป.6	นายประโยชน์ เนื่องจำนงค์	นายชาติรี เนื่องจำนงค์ นางพัชรี แสงสุทิน
4.	วุฒิวิทยา	800 ถนนจดจำนงค์ ต.บางปลาสร้อย อ.เมือง จ.ชลบุรี	อ.1 - ป.6	มูลนิธิการศึกษาวุฒิวิทยา โดย นายธนู พระภักญ์โย	นายธีระ มงคลจิตราพันธ์ นางบังอร ประดิษฐ์
5.	บุญญวิทยาการ	21 วัดโรมันคาทอลิก ต.พนัสนิคม อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี	อ.1 - ป.6	มูลนิธิบุญญวิทยาการ โดย นายพอดธรรม อัมราภิจิต	นางตัญญา กาญจนางกูรพันธ์ นางถ้ำเจียก อังตะวาทิน

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2540 หน้า 15.

จากตารางแสดงให้เห็นว่าในจังหวัดชลบุรียังมีโรงเรียนจีนอยู่อีก 5 แห่งที่เปิดทำการสอน ขณะนี้ มีโรงเรียนตั้งอยู่ในอำเภอเมือง 2 แห่ง อยู่ในอำเภอบ้านบึง 2 แห่ง และอยู่ในอำเภอนันทนิคม 1 แห่ง ชื่อโรงเรียนเป็นภาษาจีน 3 แห่ง และเป็นภาษาไทย 2 แห่ง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มี 3 แห่ง และเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มี 2 แห่ง ผู้รับใบอนุญาตเป็นในนามของมูลนิธิ 4 แห่ง และเป็นในนามบุคคล 1 แห่ง จากการสำรวจในพื้นที่ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนวุฒิวิทยาเป็นกรณีศึกษา เพราะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่สุด มีนักเรียนมากที่สุด ตั้งอยู่ในตัวเมืองย่านชุมชนชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดชลบุรีเป็นส่วนมาก และมีโครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อพัฒนาการสอนภาษาจีนร่วมกัน โดยตรง จึงเป็นการตอบสนองวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้โดยตรงเช่นกัน

โรงเรียนวุฒิวิทยา : ที่ตั้ง ความเป็นมา และการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนวุฒิวิทยาตั้งอยู่เลขที่ 800 ถนนเจดจางงส์ ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในย่านกลางเมืองชลบุรีติดกับศาลเจ้า หน้าโรงเรียนเป็นหัวมุมถนน จึงมีลักษณะเป็นที่แยก มีการจราจรคับคั่งพอสมควรในช่วงโมงเร่งรีบคือ ช่วง 07.00 น. ถึง 08.00 น. ในตอนเช้าและ 16.00 น. ถึง 17.00 น. ในตอนเย็น รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนเป็นร้านค้า ธนาคาร วัด โบสถ์ และสถานที่ราชการหลายแห่ง

โรงเรียนตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 โดยนายเต็งลิ้ง แซ่เอี้ยว เป็นผู้จัดตั้งขึ้นในระยะแรกอาคารเรียนเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ตั้งอยู่บริเวณโบสถ์โรมันคาทอลิกในบริเวณที่ตั้งของโรงเรียนปริชาตศาสนปัจจุบัน แต่เดิมใช้ชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนต้าจ้ง ดำเนินกิจการด้วยการเก็บค่าเล่าเรียนจากนักเรียน ซึ่งขณะนั้นเป็นลูกหลานชาวจีนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา ได้รับอนุญาตให้ทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรในขณะนั้น เปิดสอนตั้งแต่เวลา 08.45 น. ถึง 15.00 น. รับนักเรียนไป-กลับ ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ขณะนั้นเปิดเรียนแบ่งออกเป็น 3 ภาคเรียน คือ ภาคต้นตั้งแต่วันที่ 25 เมษายน ถึง 16 สิงหาคม ภาคกลางตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน ถึง 4 ธันวาคม และภาคปลายตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม ถึง 26 มีนาคม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2491 ได้ขออนุญาตเปลี่ยนสถานที่เนื่องจากที่เดิมตัวอาคารเรียนคับแคบไม่พอดังจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นมาเปิดทำการสอนใหม่ในอาคารเรียนเป็นตึก 2 ชั้น และเรือนไม้ชั้นเดียวในบริเวณโรงเรียน ตามใบอนุญาตที่ 4/2491 ที่ตั้งอยู่ปัจจุบัน ขณะนั้นรับนักเรียนได้ 712 คน ครั้นในปี พ.ศ. 2494 นายเต็งลิ้ง แซ่เอี้ยว เจ้าของโรงเรียนได้ตั้งแก่กรรม นางนงลักษณ์ แซ่เอี้ยว

ดำเนินกิจการโรงเรียนได้ จึงได้โอนกิจการโรงเรียนให้มีผู้บริหารอื่นรับดำเนินนโยบายต่อไป ตามใบอนุญาตที่ 5/2494 ลงวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2494 โดยนายธนู พระภักุโย เป็นผู้รับกิจการต่อมา

ในปี พ.ศ. 2495 โรงเรียนได้ขออนุญาตเปลี่ยนแปลงวันปิดภาคเรียนใหม่ ซึ่งเปลี่ยนแปลงเฉพาะภาคปลายเป็นปิดเรียน วันที่ 27 มีนาคม ถึงวันที่ 15 เมษายน ตามใบอนุญาตที่ 1/2495 ต่อมาในปี พ.ศ. 2497 นายธนู พระภักุโย เจ้าของโรงเรียนได้ขออนุญาตเปลี่ยนชื่อโรงเรียนจากโรงเรียนด้าจั้ง เป็น โรงเรียนวุฒิวិทยา ดังเช่นปัจจุบัน และได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนได้ตามใบอนุญาตที่ 7/2497 ครั้นในปี พ.ศ. 2499 โรงเรียนได้ขอเปลี่ยนแปลงกิจการจากเดิมเป็นเซอร์รันนักเรียนมีทั้งประเภทไป-กลับ และนักเรียนประจำ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2499 ตามใบอนุญาตที่ 4/2499 และในปี พ.ศ. 2501 ได้รับอนุญาตให้รับนักเรียนได้ 1,027 คน เนื่องจากทางโรงเรียนได้ขยายอาคารเรียนเพิ่มเติมจากเรือนไม้ชั้นเดียวเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ตามใบอนุญาตที่ 3/2501 และได้ขออนุญาตเปิด-ปิดภาคเรียนใหม่ ตามระเบียบใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการที่ ป.116/2501 ตามใบอนุญาตที่ 36/2501

โรงเรียนได้ดำเนินการสอบถามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเรื่อยมาและได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการมาทุกสมัย โดยพัฒนาด้านอาคารสถานที่และคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ในปี พ.ศ. 2520 อาคารไม้ 2 ชั้น จำนวน 2 หลัง มีสภาพไม่มั่นคงจึงขออนุญาตรื้อถอนและสร้างเป็นอาคารตึก 2 ชั้น จำนวน 2 หลังแทน เพื่อใช้เป็นอาคารเรียนต่อเนื่องมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2526 ได้ขอรื้อถอนอาคารตึก 2 ชั้นและสร้างอาคารตึก 3 ชั้นแทน และได้รับอนุญาตให้รับนักเรียนได้ 1,170 คน ตามใบอนุญาตที่ 9/2527 ในปี พ.ศ. 2527 นายธนู พระภักุโย เป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต ตามใบอนุญาตเลขที่ 520/2527 และในปีเดียวกันนั้น นายธนู พระภักุโย สุขภาพไม่ดีจึงได้ลาออกจากหน้าที่ผู้จัดการและผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต และได้อนุญาตแต่งตั้งให้นายธีระ มงคลจิตตานนท์ เป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาตและได้รับใบอนุญาตที่ – ลงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2534

โรงเรียนได้ดำเนินการสอนต่อมาจนถึงปีการศึกษา 2537 คือวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2538 นายบุญเพ็ง สีธรัตน์ สุขภาพไม่ดีได้ลาออกจากหน้าที่ในตำแหน่งครูใหญ่และทางโรงเรียนขออนุญาตแต่งตั้งนางบังอร ประดิษฐ์ เข้าทำหน้าที่ในตำแหน่งครูใหญ่ ตามใบอนุญาตที่ ขบ. 007/2538 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 ครั้นในปี พ.ศ. 2540 นายธีระ มงคลจิตตานนท์ ได้ลาออกจากตำแหน่งผู้จัดการแต่ยังคงดำรงตำแหน่งผู้รับใบอนุญาตอยู่เหมือนเดิม และได้แต่งตั้ง นายวิวัฒน์ ศรีนพรัตน์กุล เป็นผู้จัดการแทน ตามใบอนุญาตที่ ขบ. 0016/2540 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 (โรงเรียนวุฒิวิทยา ชลบุรี, 2540 : 1-3)

สำหรับด้านการดำเนินการบริหารและจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ตามใบอนุญาตเลขที่ 9/2527 ลงวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2527 ให้มูลนิธิการศึกษาวุฒิวิทยาชลบุรี โดยมี นายธนู

พิธีเจริญชัย เป็นผู้ลงนามแทน ได้รับการจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีอาทรรติก 2 ชั้น 3 หลัง ตั้งอยู่เลขที่ 800 ถนนเจดีย์จางงัก ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีรายการที่แสดง ความจำนองไว้คือ ชื่อ โรงเรียนวุฒิวិทยา เป็นประเภทสามัญศึกษา เปิดสอนวิชาสามัญ เวลามาเปิดทำการ สอนตั้งแต่ 08.30 น. ถึง 15.45 น. หยุดพักใหญ่ตั้งแต่ 11.45 ถึง 12.45 น. หยุดพักน้อยรวม 15 นาที รวมเวลาเรียนวันละ 6 ชั่วโมง แบ่งการสอนเป็น 1 รอบ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 รับนักเรียนทั้งประจำและไป-กลับ สอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ส่วน ในชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 4 สอนภาษาอังกฤษนอกหลักสูตรสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง กำหนด อายุของเด็กในการรับเข้าเรียนทั้งชายและหญิงอายุอย่างต่ำ 5 ปี และอย่างสูง 16 ปี ภาคเรียนในปี หนึ่งแบ่งเป็น 2 ภาคเรียน ภาคต้นเริ่มตั้งแต่ 16 พฤษภาคม ถึง 10 ตุลาคม และภาคปลายเริ่ม ตั้งแต่ 11 พฤศจิกายน ถึง 31 มีนาคม วันหยุดประจำสัปดาห์คือ วันเสาร์และอาทิตย์ และกำหนดให้โรง เรียนนี้รับนักเรียนไม่เกินกว่า 1,170 คน อนุญาตให้ตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน 2527 เป็นต้นไป

ด้านนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน

โรงเรียนวุฒิวิทยา มีจุดมุ่งหมายและปรัชญาที่ต้องการให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้มาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐาน มีสุขภาพกายที่แข็งแรง มีสุขภาพจิตที่เข้มแข็ง มีคุณธรรมและ จริยธรรม 5 ประการ คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อุตุน และ มีระเบียบวินัย

ภารกิจของโรงเรียน

โรงเรียนวุฒิวิทยา กำหนดภารกิจหลักไว้ 4 ประการ คือ

1. สะสมและสร้างครูให้เป็นคนดี มีฝีมือและเก็บรักษาไว้ในโรงเรียน
2. สร้างให้นักเรียนทุกคนมีความรู้เท่าเทียมความเป็นครูดี มีฝีมือสร้างผู้สืบทอดให้เป็น คนดี มีฝีมือ
3. ทำหน้าที่อนุรักษ์และเผยแพร่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี การดำเนินชีวิตอย่าง เหมาะสม
4. ทำหน้าที่บริการวิชาการให้ชุมชน

แนวคิดในการจัดการ

การบริหารจัดการเพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนเป็นคนดีและมีฝีมือในทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน คำว่า คนดี หมายถึง เป็นคนมีคุณธรรมในด้านความคิด และมีจริยธรรมในการปฏิบัติตัว ส่วนมีฝีมือ หมายถึง มีความรู้ มีความสามารถ และมีประสิทธิภาพโดยตรงในหน้าที่โดยกำหนดไว้ 5 แนว คือ

1. ร่วมกันสร้างสรรค์โรงเรียนให้มีความมั่นคง

3. สะสมครุดี มีฝีมือให้เกิดขึ้นในโรงเรียน
4. สร้างคนดี มีฝีมือให้เกิดขึ้นในโรงเรียน
5. ร่วมกันทำหน้าที่ย้อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี การดำเนินชีวิตที่ดีงาม
ปรัชญาของโรงเรียนคือ “สะสมและสร้างคนดี มีฝีมือ”
คำขวัญของโรงเรียนคือ “รักษาสัจจะ เรียนดี มีวินัย”
ปณิธานของโรงเรียนคือ “จริงจัง จริงใจ ทำจริงจริง”

เนื่องจากโรงเรียนนี้เปิดสอนมานานร่วม 50 ปีแล้ว จึงมีผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีทั้งครูใหญ่ คนไทยและคนจีน ดำเนินการบริหารตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาหลายท่าน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 : แสดงรายนามครูใหญ่คนไทยของโรงเรียน

ที่	รายชื่อครูใหญ่คนไทย	ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	รวมเวลา
1.	นายวิโรจน์ ฐิติวร	24 กันยายน 2490 – 17 กันยายน 2490	11 เดือน 23 วัน
2.	นายบุญส่ง ติมพฤษถานนท์	18 กันยายน 2490 – 16 พฤษภาคม 2491	7 เดือน 28 วัน
3.	นายถนอม บัทรพรธนะ	17 พฤษภาคม 2491 – 25 ธันวาคม 2509	18 ปี 7 เดือน
4.	นายบุญเพ็ง ศีลรัตนะ	25 ธันวาคม 2509 – 30 เมษายน 2538	29 ปี 4 เดือน
5.	นางบังอร ประดิษฐ์	1 พฤษภาคม 2538 - ปัจจุบัน	3 ปี

ที่มา : โรงเรียนวุฒิวិทยา, 2541 : 20

จากตารางแสดงให้เห็นว่าในรอบ 50 ปี ตั้งแต่ตั้งโรงเรียนจนถึงปีที่ทำวิจัยคือ พ.ศ. 2541 มีครูใหญ่คนไทยบริหารโรงเรียนมาทั้งสิ้นจำนวน 5 คน ซึ่งมีเพศชาย 4 คน และเพศหญิง 1 คน คือคนปัจจุบัน เมื่อพิจารณาระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมีความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะในระยะแรกของการตั้งโรงเรียนมีการเปลี่ยนผู้บริหารบ่อย จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารชุดปัจจุบันให้ข้อมูลว่าในระยะแรกโรงเรียนยังมีความไม่พร้อมหลายประการ ทั้งด้านอาคารสถานที่ งบประมาณ และ

เหตุผลทางการเมืองในขณะนั้นด้วย เพราะคอนตั้งโรงเรียนใหม่ ๆ เป็นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบ รัฐบาลมีนโยบายจำกัดคนจีนให้เข้าประเทศน้อยลง เพราะกลัวกระทบต่อความมั่นคงของชาติ เนื่องจากประเทศจีนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นลัทธิการเมืองที่ตรงข้ามกับไทย ครูใหญ่คนไทยที่มาบริหารเกรงผลกระทบดังกล่าว ประกอบกับขณะนั้นคนไทยยังมีค่านิยมในการรับราชการอยู่มาก เพราะยังมีตำแหน่งราชการรออยู่ยังไม่นิยมอยู่โรงเรียนราษฎร์

ในระยะแรกกระทรวงศึกษาธิการมีการตรวจตราอย่างใกล้ชิดเป็นระยะ ๆ มีศึกษานิเทศก์ ผู้ตรวจการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการมาตรวจดูการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน คุณวุฒิของครู เนื้อหาวิชาที่สอนให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ ช่วงตั้งโรงเรียนใหม่ ๆ ยังเป็นโรงเรียนขนาดเล็กตามขนาดของพื้นที่โรงเรียน แต่มีนักเรียนจำนวนมากประมาณ 700 กว่าคน เป็นลูกคนจีนในจังหวัดเกือบทั้งหมด มีลูกคนไทยบ้างแต่ก็มีเชื้อสายจีนอยู่ด้วย จึงทำให้ทางการต้องดูแลเป็นพิเศษตามนโยบายขณะนั้น

แต่เมื่อตั้งโรงเรียนได้ประมาณ 1 ปี ไม่มีปัญหาเรื่องการเมืองอย่างที่กังวล โรงเรียนก็ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมากขึ้น มีนักเรียนเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ครูใหญ่ที่มาบริหารโรงเรียนจึงอยู่ในตำแหน่งได้นานขึ้น และติดต่อกันหลายปีจนกระทั่งขอลาออกไปด้วยปัญหาสุขภาพส่วนตัวเป็นส่วนมาก ไม่มีปัญหาการเมืองหรือปัญหาอื่น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าตั้งแต่ครูใหญ่คนที่ 3 ลงมา มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเป็นเวลานานมากในแต่ละคน ซึ่งเป็นส่วนดีที่ทำให้โรงเรียนมีความน่าเชื่อถือ มีความมั่นคง และการบริหารเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (ผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541)

ส่วนครูใหญ่คนจีนซึ่งบริหาร โรงเรียนมาตั้งแต่ตั้งโรงเรียนจนถึงปัจจุบันมีดังนี้

ตาราง 7 : แสดงรายนามครูใหญ่คนจีนของโรงเรียน

ที่	รายชื่อครูใหญ่คนจีน	ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	รวมเวลา
1.	นายเตียกฮุย แซ่ตั้ง	พ.ศ. 2490	ประมาณ 6 เดือน
2.	นายซ้อฮง แซ่ตั้ง	พ.ศ. 2490 – 2491	ประมาณ 6 เดือน
3.	นายแบกเง็ก แซ่เตียว	พ.ศ. 2491 – 2540	ประมาณ 49 ปี
4.	นายชาญชิต กิตติวิทยานุกูล	พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน	ประมาณ 2 ปี

ที่มา : โรงเรียนวุฒิวทยา, 2541 : 20

จากตารางแสดงให้เห็นว่าในรอบ 50 ปี ของการตั้งโรงเรียนมีครูใหญ่คนจีนเป็นผู้บริหารคู่กับครูใหญ่คนไทยรวม 4 คน เป็นเพศชายทั้งหมด ยังไม่มีเพศหญิงเลย มีชื่อและนามสกุลเป็นภาษาจีน 3 คน มีชื่อและนามสกุลเป็นภาษาไทยเพียง 1 คน ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งไม่สม่ำเสมอ ในระยะแรกอยู่ในตำแหน่งประมาณคนละ 6 เดือน ส่วนคนที่ 3 อยู่ในตำแหน่งนานมาก กล่าวได้ว่าตั้งแต่โรงเรียนเปิดดำเนินการในระยะแรกจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ส่วนคนปัจจุบันเพิ่งรับตำแหน่งได้ประมาณ 2 ปี

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้รับคำตอบว่า ในระยะแรกของการก่อตั้งโรงเรียน ซึ่งตามจุดมุ่งหมายแล้วไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับการเมือง แต่การเมืองในขณะนั้นรุนแรงและมีผลกระทบอย่างมาก เพราะมีชาวจีนในเมืองไทยจำนวนหนึ่งก่อความไม่สงบขึ้น อันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศด้วย รัฐบาลขณะนั้นจำเป็นต้องควบคุมใกล้ชิด จึงต้องระวังเป็นพิเศษตามสถานการณ์ในขณะนั้น เพราะครูจีนในขณะนั้นมาจากประเทศจีน แต่เมื่อตั้งโรงเรียนแล้วและทำเพื่อการศึกษาจริง ๆ ทางราชการมาตรวจสอบหลายครั้งก็ไม่พบปัญหาการเมืองแต่อย่างใด จึงให้ดำเนินการได้ ครูใหญ่คนที่ 3 ก็ได้รับสัญชาติไทยและดำเนินกิจการของโรงเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการทุกยุคทุกสมัย ท่านยังมีความนิยมเป็นธรรมเนียมจีนอยู่เช่นเดียวกับบรรพบุรุษ จึงไม่เปลี่ยนชื่อเป็นไทยและบริหารจนกระทั่งชราภาพ จึงได้แต่งตั้งคนใหม่คือคนปัจจุบัน ซึ่งมีเชื้อสายจีนแต่เกิดในเมืองไทย จึงมีชื่อและนามสกุลเป็นภาษาไทยตามกฎหมาย (ผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541)

สำหรับจำนวนครูและบุคลากรของโรงเรียนวุฒิวิชยาในปีการศึกษา 2541 มีดังนี้

ตาราง 8 : แสดงรายชื่อและตำแหน่งของคณะครูและบุคลากร

ที่	รายชื่อ	ตำแหน่ง	เพศ
1.	นายแปงแจ็ก แซ่เตี๋ย	ที่ปรึกษาโรงเรียน	ชาย
2.	นายธีระ มงคลจิตตานนท์	ประธานกรรมการ	ชาย
3.	นายอาคม จิตตชโลธร	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	ชาย
4.	นายบุญนำ วรรณนะชัยแสง	ผู้บริหารฝ่ายปฏิคม	ชาย
5.	นายบรรจง พิเชียรวงศ์	ผู้ช่วยผู้จัดการ	ชาย
6.	นางบังอร ประคิษฐ์	ครูใหญ่ไทย	หญิง
7.	นายชาญชิต กิตติวิทยานุกูล	ครูใหญ่จีน	ชาย
8.	นางสาววิมล แซ่ฮุ่ย	ครูพี่เลี้ยงชั้นเด็กเล็ก	หญิง
9.	นางสาวภภา ทวีพันธ์	ครูพี่เลี้ยงชั้นอนุบาล	หญิง

ที่	รายชื่อ	ตำแหน่ง	เพศ
10.	นางวีณา ขจรวนิชโชติ	ครูประจำชั้นอนุบาล 1/1	หญิง
11.	นางพุทธวรรณ เคื่อนแจ่ม	ครูประจำชั้นอนุบาล 1/2	หญิง
12.	นางนงลักษณ์ จิตพิณิจล	ครูประจำชั้นอนุบาล 2/1	หญิง
13.	นางประภา พยัคฆเทศ	ครูประจำชั้นอนุบาล 2/2	หญิง
14.	นางกัญญาณี มัตนาวิ	ครูประจำชั้นอนุบาล 3/1	หญิง
15.	นางสาวอาสิน อุทธิร	ครูประจำชั้นอนุบาล 3/2	หญิง
16.	นางสาวเรวดี อาษาภิชาติ	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1	หญิง
17.	นางพรทิพย์ ควรวา	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2	หญิง
18.	นางสาวเอื้อจิตร ทองอยู่	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1	หญิง
19.	นางวรรณภา ศาสตร์ชัย	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2	หญิง
20.	นางกนกวรรณ วรवास	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1	หญิง
21.	นายชนรัฐ ทับทิมภาค	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2	ชาย
22.	นางวาสนา กำเนิดวิทย์	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1	หญิง
23.	นางรำเพย เนียมรอด	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2	หญิง
24.	นางบังอร ศรีตะพัลโล	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	หญิง
25.	นางอำไพ จันทร์ประโคน	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	หญิง
26.	นางเบญจมาศ วิริยพงษ์รัตน์	ครูธุรการ	หญิง
27.	นางสาวสุภิญญา สุทธิธาทิพย์	ครูฝ่ายวิชาการและครูพิเศษสอนภาษา อังกฤษ ป. 6	หญิง
28.	นางวนิดา ไหลไผ่ทอง	ครูวิชาการฝ่ายอนุบาลและประจำชั้น เด็กเล็ก	หญิง
29.	นางสาวเกสินี แซ่โจ้ว	ครูธุรการมอระดูณบ้านคำ	หญิง
30.	นางพรพิมล บุญชัย	ครูพิเศษสอนภาษาอังกฤษชั้นอนุบาล 1 ถึงประถม 3	หญิง
31.	นายกฤษณา เอมเจริญ	ครูพิเศษสอนภาษาอังกฤษชั้นประถม 4 ถึงประถม 5	ชาย
32.	นางรองรัตน์ น้อยสว่าง	ครูพิเศษสอนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ และงานบ้าน	หญิง

ที่	รายชื่อ	ตำแหน่ง	เพศ
33.	นายประสพ โกมลสุต	ครูพิเศษสอนวิชาศิลปศึกษาและ ลูกเสือ	ชาย
34.	นายสงกรานต์ ช่างดี	ครูพิเศษสอนวิชาพลศึกษาและลูกเสือ	ชาย
35.	นางสาวสุปราณี พุกกะศรี	ครูสอนคอมพิวเตอร์	หญิง
36.	นางสาวอดิษฐ์ ศรีพรรค	ครูสอนคอมพิวเตอร์	หญิง
37.	นางสาวธีรรัตน์ พิทักษ์พนัสกุล	ครูหัวหน้าฝ่ายนักเรียนประจำ	หญิง
38.	นางสาวสุรางค์ ชีรธรรมกร	ครูพิเศษและหัวหน้าฝ่ายการเงิน	หญิง
39.	นางสาวสารินีย์ วีระธรรมเสวีกุล	ครูสอนภาษาจีน	หญิง
40.	นางสาวสุเมธรัตน์ ชลถาวรพงศ์	ครูสอนภาษาจีน	หญิง
41.	นางนวลวรรณ ธรรมดิษฐ์ศักดิ์	ครูสอนภาษาจีน	หญิง
42.	นางสุนันท์ วิยนิพิชพงศ์	ครูสอนภาษาจีน	หญิง
43.	นางพัชรา กิตติวิทยานุกุล	ครูสอนภาษาจีน	หญิง
44.	นางสาวสมรศรี แซ่โจ้ว	ครูสอนภาษาจีน	หญิง
45.	นายหิว แซ่ลี	ครูสอนภาษาจีน	ชาย
46.	นายเซาเถียง	ครูสอนภาษาจีน	ชาย
47.	นางสาวเซาเถียน	ครูสอนภาษาจีน	หญิง
48.	นางสาวธิดารัตน์ จีรพงศ์ภิญโญ	ครูพิเศษและครูการเงิน	หญิง
49.	นางสาวเพชรรัตน์ แซ่โจ้ว	เจ้าหน้าที่ร้านค้า	หญิง
50.	นางสาวออง ควรวพิทักษ์	แม่ครัวคนปรุงอาหาร	หญิง
51.	นางสุนทรี เทียนเงิน	แม่ครัวคนปรุงอาหาร	หญิง
52.	นางสาวยุภาภรณ์ โป่งจิต	ผู้ช่วยแม่ครัว	หญิง
53.	นางสาวมัยจ้อ แซ่โจ้ว	ผู้ช่วยแม่ครัว	หญิง
54.	นางสมจิตร์ แซ่ตั้ง	การโรง	หญิง

ที่มา : โรงเรียนวุดิวทยา, 2540 : 15-17

จากตารางแสดงให้เห็นจำนวนผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนในปีการศึกษา 2541

ผู้บริหารของโรงเรียน (ลำดับที่ 1-7) เป็นผู้ชายถึง 6 คน มีผู้หญิงเพียง 1 คน (ลำดับที่ 6) เป็นครูใหญ่ฝ่ายไทยส่วนตำแหน่งครูประจำชั้นในระดับชั้นเรียนต่างๆ และครูที่เลี้ยงตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ลำดับที่ 8-25) เป็นผู้หญิงถึง 17 คน มีผู้ชายเพียง 1 คน (ลำดับที่ 21) เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษา 3/2 นอกนั้นส่วนมากเป็นครูผู้หญิง (ลำดับที่ 26-38) ไม่ว่าจะเป็นครูธุรการ ครูฝ่ายวิชาการ ครูพิเศษสอนภาษาอังกฤษ ครูพิเศษสอนคอมพิวเตอร์ ครูหัวหน้าฝ่ายนักเรียนประจำและหัวหน้าฝ่ายการเงิน มีครูผู้ชายเพียง 3 คน (ลำดับที่ 31 และ 33-34) เป็นครูพิเศษสอนภาษาอังกฤษ ครูพิเศษสอนวิชาศิลปศึกษา วิชาพลศึกษาและลูกเสือ

สำหรับครูสอนภาษาจีน (ลำดับที่ 39-47) มีจำนวน 9 คน เป็นครูผู้หญิง 7 คน และครูผู้ชาย 2 คน (ลำดับที่ 45-46) ซึ่งในจำนวน 9 คนนี้เป็นครูคนไทย 6 คน และเป็นครูคนจีน 3 คน ส่วนบุคลากรอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นครูการเงิน เจ้าหน้าที่ร้านค้า แม่ครัว ผู้ช่วยแม่ครัวและภารโรง (ลำดับที่ 48-54) เป็นผู้หญิงทั้งหมด ในจำนวนครู 54 คน ดังกล่าวส่วนมากทำหน้าที่อย่างเดียวกันคือประจำชั้นประจำฝ่ายและสอนวิชาเฉพาะ แต่มีครู 8 คนที่ทำหน้าที่ 2 อย่าง ๆ ละ 1 คน คือเป็นครูฝ่ายวิชาการและครูพิเศษสอนภาษาอังกฤษชั้น ป.6 (ลำดับที่ 27) เป็นครูวิชาการฝ่ายอนุบาลและประจำชั้นเด็กเล็ก (ลำดับที่ 28) เป็นครูธุรการและดูแลร้านค้าด้วย (ลำดับที่ 29) เป็นครูสอนวิชาศิลปศึกษาและลูกเสือ (ลำดับที่ 33) เป็นครูสอนวิชาพลศึกษาและลูกเสือ (ลำดับที่ 34) เป็นครูพิเศษและหัวหน้าฝ่ายการเงิน (ลำดับที่ 38) เป็นครูพิเศษและครูการเงิน (ลำดับที่ 48)

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในช่วงการก่อตั้งโรงเรียนระยะแรกเมื่อ 50 ปีก่อนนั้น คณะผู้บริหารที่ร่วมกันดำเนินการจัดตั้งเป็นผู้ชายทั้งหมด ดังนั้นการบริหารจัดการในระดับคณะกรรมการผู้จัดการจึงเป็นผู้ชายล้วน ประกอบกับเป็นค่านิยมของคนจีนในยุคก่อนที่นิยมให้ผู้ชายเป็นผู้นำ ทำงานนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงชาวจีนยังไม่นิยมให้ทำงานนอกบ้านนอกจากเป็นแม่บ้าน อีกทั้งยังไม่นิยมให้ลูกผู้หญิงเรียนหนังสือในระดับสูงขึ้น จึงทำให้ไม่มีผู้หญิงทำงานนอกบ้านและเป็นผู้บริหารระดับสูง ซึ่งครูใหญ่ฝ่ายจีนเป็นผู้ชายมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ส่วนครูใหญ่ฝ่ายไทยก็เป็นผู้ชายมาตั้งแต่ต้นเช่นกัน มีคนปัจจุบันเป็นคนที่เป็นผู้หญิง เพราะค่านิยมเริ่มเปลี่ยนไปมีการยอมรับบทบาทของผู้หญิงมากขึ้น อีกทั้งผู้หญิงมีโอกาสทางสังคมมากขึ้นด้วยไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การทำงาน การประกอบอาชีพ ฯลฯ การยอมรับจากสังคมและจากผู้ชายจึงมีมากขึ้นตามมา โดยเฉพาะอาชีพครู ซึ่งในปัจจุบันกล่าวได้ว่าเป็นอาชีพของผู้หญิง เพราะมีผู้หญิงอยู่ในอาชีพนี้น่าจะกว่าผู้ชาย ยิ่งระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา ลักษณะงานจะเหมาะสมกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เนื่องจากเป็นงานที่ละเอียดอ่อน ต้องการความประณีตและการเอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด แต่โรงเรียนก็มีได้ปิดกั้นหรือจำกัดเพศของครู เพียงแต่ว่าเมื่อประกาศรับสมัครก็มักมีผู้หญิงมาสมัครมาก แต่

กว่าครูผู้ชาย เนื่องจากจำนวนผู้สมัครที่มาให้คัดเลือกมีมากกว่า (ผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541)

โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนวุฒิวินยา

โรงเรียนวุฒิวินยา มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารโรงเรียนไปตามลำดับ คือ มีคณะกรรมการมูลนิธิ กรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้จัดการ ครูใหญ่ไทย ครูใหญ่จีน ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายอนุบาล ผู้ช่วยครูใหญ่ ป.1- ป.2 ผู้ช่วยครูใหญ่ ป.3- ป.4 ผู้ช่วยครูใหญ่ ป.5-ป.6 ซึ่งทุกฝ่ายทำหน้าที่ประสานงาน อำนวยการ กำกับดูแลให้เป็นระเบียบ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา แก้ปัญหา ตัดสินใจ รวมทั้งสรุปผลการทำรายงาน และรายงานผลการทำงานของแต่ละฝ่ายเสนอผู้บริหารโรงเรียน

ฝ่ายธุรการ ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายธุรการ คือ อาจารย์สุรางค์ ชีรธรรมากร แบ่งเป็น 4 งาน คือ 1. งานสารบรรณ มีอาจารย์เบญจมาศ วิริยพงษ์รัตน์ เป็นหัวหน้าประกอบด้วยงานเอกสาร งานเลขานุการ งานประชาสัมพันธ์ และงานบุคลากร 2. งานการเงินและบัญชี มีอาจารย์กสิณี แซ่โจ้ว เป็นหัวหน้าประกอบด้วย งานบัญชีรายรับรายจ่าย งานบัญชีแยกประเภท งานประมาณรับ-จ่าย เบิกจ่ายเงินอุดหนุน รายงานการเงินและบัญชี และจัดทำรายงานประจำเดือน 3. งานคลังและพัสดุ มีอาจารย์สุรางค์ ชีรธรรมากร เป็นหัวหน้าประกอบด้วย งานบัญชีทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ งานเก็บรักษาพัสดุครุภัณฑ์ งานเบิกจ่ายพัสดุครุภัณฑ์ งานซ่อมแซม งานรับและจำหน่ายพัสดุครุภัณฑ์ 4. งานทะเบียนและสถิตินักเรียน มีอาจารย์เบญจมาศ วิริยพงษ์รัตน์ เป็นหัวหน้าประกอบด้วยงาน การรับนักเรียนใหม่ งานทะเบียนและสถิตินักเรียน งานเอกสารรับรอง งานเพิ่มสะสมผลการเรียน การจัดชั้นเรียน และการจำหน่ายนักเรียน

ฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายวิชาการ คือ อาจารย์สุกัญญา สุทธิชาติพิทย์ และอาจารย์สุรางค์ ชีรธรรมากร แบ่งงานเป็น 4 ระดับ คือ 1. ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการระดับชั้นอนุบาล มีอาจารย์วัฒนา ขจรวิจิตรโชติ และอาจารย์พัชรา กิตติวิทยานกุล เป็นผู้ช่วยฝ่าย 2. ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการระดับชั้น ป.1- ป.2 มีอาจารย์รวดี อาษาภิชาติ และอาจารย์สารินีย์ วีระธรรมเสรีกุล เป็นผู้ช่วยฝ่าย 3. ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการระดับชั้น ป.3- ป.4 มีอาจารย์รพีพร เนียมรอด และอาจารย์สารินีย์ วีระธรรมเสรีกุล เป็นผู้ช่วยฝ่าย 4. ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการระดับชั้น ป.5- ป.6 มีอาจารย์อัมไพ จันทร์ประโคน และอาจารย์สารินีย์ วีระธรรมเสรีกุล เป็นผู้ช่วยฝ่าย ทุกระดับชั้นทำหน้าที่เกี่ยวกับงานครูประจำชั้น การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การสอนซ่อมเสริมและสอนพิเศษ จัดอุปกรณ์การเรียนการสอน งานห้องสมุด งานกิจกรรมพิเศษทางวิชาการ จัดทำเอกสารทางวิชาการและเพิ่ม

สะสมงานของนักเรียน มีคำขวัญประจำฝ่ายว่า “สร้างคุณภาพ ส่งเสริมคุณภาพ และประกันคุณภาพ”

ฝ่ายกิจการนักเรียน ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียนคือ อาจารย์บังอร ศรีตะพัสโธ แบ่งงานเป็น 4 ระดับ คือ 1. ผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียนระดับชั้นอนุบาล มีอาจารย์กัญญาณี มัตนาวิ และอาจารย์ธีรรัตน์ พิทักษ์พนัสกุล เป็นผู้ช่วยฝ่าย 2. ผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียนระดับชั้น ป.1- ป.2 มีอาจารย์สงกรานต์ ช่างดี และอาจารย์ธีรรัตน์ พิทักษ์พนัสกุล เป็นผู้ช่วยฝ่าย 3. ผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียนระดับชั้น ป.3- ป.4 มีอาจารย์สงกรานต์ ช่างดี และอาจารย์ธีรรัตน์ พิทักษ์พนัสกุล เป็นผู้ช่วยฝ่าย 4. ผู้ช่วยฝ่ายกิจการนักเรียนระดับชั้น ป.5- ป.6 มีอาจารย์สงกรานต์ ช่างดี และอาจารย์ธีรรัตน์ พิทักษ์พนัสกุล เป็นผู้ช่วยฝ่ายงานในความรับผิดชอบของฝ่ายมี 9 งาน คือ งานอาหารกลางวัน งานปกครองนักเรียน งานกิจกรรมกีฬา งานโครงการพิเศษ งานความร่วมมือกับหน่วยงาน งานลูกเสือ-นศรนารี งานส่งเสริมลักษณะพึงประสงค์ งานความคิดริเริ่มของครูและงานรับ-ส่งนักเรียน

ฝ่ายแผนและพัฒนา ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายแผนและพัฒนา คือ อาจารย์อำคม จิตตชโลทร แบ่งงานเป็น 4 ระดับ คือ 1. ผู้ช่วยฝ่ายแผนและพัฒนาด้านชั้นอนุบาล 2. ผู้ช่วยฝ่ายแผนและพัฒนาในระดับชั้น ป.1- ป.2 3. ผู้ช่วยฝ่ายแผนและพัฒนาด้านชั้น ป.3- ป.4 4. ผู้ช่วยฝ่ายแผนและพัฒนาในระดับชั้น ป.5- ป.6 ทุกระดับชั้นมี อาจารย์บรรจง พิเชียรวงศ์ และอาจารย์บุญญา วรธนะชัยแสง เป็นผู้ช่วยฝ่ายงานในความรับผิดชอบของฝ่ายมี 7 งาน คือ งานโครงการใหม่ของโรงเรียน การวิเคราะห์งบประมาณสนับสนุนโครงการ การขอตั้งงบประมาณ การติดตามงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการทำงาน และการจัดทำรายงานผลงานประจำปี

จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร ประกอบกับการพิจารณาจากเอกสารการดำเนินการของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนแบ่งสายงานการบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายแผนและพัฒนา แต่ละฝ่ายแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ระดับ มีหัวหน้าฝ่ายและผู้ช่วยฝ่ายละ 2 คน คือ หัวหน้าฝ่ายและผู้ช่วยฝ่ายระดับชั้นอนุบาล หัวหน้าฝ่ายและผู้ช่วยฝ่ายระดับชั้น ป.1-ป.2 หัวหน้าฝ่ายและผู้ช่วยฝ่ายระดับชั้น ป.3- ป.4 หัวหน้าฝ่ายและผู้ช่วยฝ่ายระดับชั้น ป.5- ป.6 ตามลำดับ การที่ต้องแบ่งออกเป็น 4 ระดับเช่นนี้ก็เพื่อให้สะดวกในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง มีผู้รับผิดชอบและประสานงานกับครูผู้สอนและนักเรียนแต่ละระดับชั้นโดยตรง ทำให้งานดำเนินไปได้อย่างคล่องตัว การดูแลนักเรียนทำได้ทั่วถึงภาระงานในแต่ละระดับชั้นได้จัดไว้เป็นสัดส่วน มีปริมาณงานในแต่ละระดับที่พอเหมาะกันไม่แตกต่างกันมากนัก ทำให้อาจารย์ผู้สอนมีภาระงานสอน งานบริหาร งานในหน้าที่ด้านต่าง ๆ เนี่ยกัน

จุดมุ่งหมายและปรัชญาของโรงเรียน

โรงเรียนกำหนดไว้ดังนี้คือ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ได้ตามมาตรฐานและพยายามให้สูงกว่ามาตรฐาน พัฒนานักเรียนทุกคนให้มีสุขภาพกายที่แข็งแรง มีสุขภาพจิตที่เข้มแข็ง มีคุณธรรมและจริยธรรม คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน และมีระเบียบวินัย

ภารกิจของโรงเรียนวุฒิวินัย มีดังนี้

1. สะสมและสร้างครูให้เป็นคนดี มีฝีมือและเก็บไว้ในโรงเรียน
2. สร้างให้นักเรียนทุกคนมีความรู้เท่าเทียมกับความเป็นครูดีมีฝีมือ สร้างผู้สืบทอดให้เป็นคนดีมีฝีมือ (ฝีมือ หมายถึง มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ คนดี หมายถึง มีคุณธรรมดี (ด้านความคิด) และมีจริยธรรมดี (ด้านการแสดงออก))
3. ทำหน้าที่อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม
4. ทำหน้าที่บริการวิชาการให้ชุมชน

แนวคิดในการจัดการ ทางโรงเรียนกำหนดไว้ดังนี้

1. ร่วมกันสร้างสรรค์โรงเรียนให้มีความมั่นคง
2. ร่วมกันสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้โรงเรียน
3. สะสมครูดี มีฝีมือให้เกิดขึ้นในโรงเรียน
4. สร้างคนดี มีฝีมือให้เกิดขึ้นในโรงเรียน
5. ร่วมกันทำหน้าที่อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การดำเนินชีวิตที่ดีงาม

นโยบายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน กำหนดไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ความรู้ การศึกษาที่ดี มีคุณภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียนเป็นที่รักของครู เป็นบ้านที่ 2 ของนักเรียน
3. เพื่อผลิตนักเรียนที่ดี เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ
4. เพื่อให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีระเบียบวินัย พร้อมทั้งจะเข้ารับการศึกษาในชั้นสูงต่อไป
5. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยและมุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ

ด้านอาคารสถานที่ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า โรงเรียนมีจำนวนห้องเรียน และห้องปฏิบัติการ รวมทั้งห้องทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ในปีการศึกษา 2541 ดังนี้

1. ห้องเรียนระดับชั้นอนุบาลเด็กเล็กถึงอนุบาล 3 มี 7 ห้อง
2. ห้องศูนย์การเรียนรู้ของนักเรียนอนุบาล 1-3 มี 4 ห้อง
3. ห้องเครื่องเล่นสำหรับนักเรียนอนุบาล 1-3 มี 1 ห้อง
4. ห้องเรียนระดับชั้นประถม 1-ประถม 6 มี 10 ห้อง
5. ห้องเรียนศิลปะมี 1 ห้อง
6. ห้องเรียนดนตรีและนาฏศิลป์มี 1 ห้อง
7. ห้องพยาบาลมี 2 ห้อง
8. ห้องสื่ออุปกรณ์มี 1 ห้อง
9. ห้องโสตทัศนศึกษามี 1 ห้อง
10. ห้องสมุดมี 1 ห้อง
11. ห้องพักรูมี 1 ห้อง
12. ห้องเก็บของมี 1 ห้อง
13. ห้องอาหารมี 1 ห้อง
14. ห้องโรเนียวมี 1 ห้อง
15. ห้องธุรการมี 1 ห้อง

รวมจำนวนห้องทั้งหมดมี 31 ห้อง มีอาคารเรียนทั้งหมด 3 หลัง เป็นอาคาร 2 ชั้น เปิดทำการหมดทั้ง 3 หลัง มีโรงเจปาฮักตัว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนอยู่บริหารจัดการด้านข้างซ้ายของอาคารเรียนภายในบริเวณรั้วโรงเรียน ใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมตามประเพณีจีนในเทศกาลต่าง ๆ ประจำปี

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

โรงเรียนวุฒิวิทยาใช้อักษรย่อว่า ว.ว. เป็นโรงเรียนประเภทสหศึกษา มีนักเรียนทั้งประจำ และไป-กลับ เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนอนุบาลทั้ง 3 ชั้น ปี รวม 177 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 รวม 333 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 510 คน ดังนี้

ตาราง 9 : แสดงสถิติจำนวนนักเรียนชั้นอนุบาลของโรงเรียน

ที่	ระดับชั้นเรียน	จำนวนนักเรียน			
		ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
1.	อนุบาล 1/1	16	18	34	19.20
2.	อนุบาล 1/2	15	22	37	20.90
3.	อนุบาล 2/1	16	13	29	16.38
4.	อนุบาล 2/2	12	11	23	12.99
5.	อนุบาล 3/1	18	8	26	14.68
6.	อนุบาล 3/2	21	7	28	15.81
	รวม 6 ห้อง	98	79	177	100

ที่มา : โรงเรียนวุฒิวิทยา, 2541 : 45

จากตารางแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนจัดชั้นอนุบาลออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง 3 แต่ละระดับชั้นจัดเป็นชั้นละ 2 ห้องเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการพบว่า มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไป ผู้ปกครองส่วนมากทำงานนอกบ้าน และลักษณะของครอบครัวส่วนมากเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) อยู่กันเพียงพ่อแม่ลูก ทำให้ไม่มีคนดูแลเด็ก ผู้ปกครองจึงพาเด็กเข้าโรงเรียนเร็วขึ้น อีกทั้งยังมีค่านิยมแบบใหม่ คือ ต้องการให้ลูกหลานเรียนหนังสือมากขึ้น และการเรียนชั้นอนุบาลเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เพื่อเรียนต่อไปในระดับสูงขึ้นได้ จึงนิยมส่งลูกเรียนกันมาก นอกจากนี้เด็กผู้หญิงก็มีโอกาสเรียนมากขึ้นด้วย เพราะค่านิยมแต่เดิมนั้นได้เริ่มเปลี่ยนไป

ตาราง 10 : แสดงสถิติจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาของโรงเรียน

ที่	ระดับชั้นเรียน	จำนวนนักเรียน			
		ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
1.	ประถมศึกษาปีที่ 1/1	23	18	41	12.31
2.	ประถมศึกษาปีที่ 1/2	27	15	42	12.61
3.	ประถมศึกษาปีที่ 2/1	15	13	28	8.40
4.	ประถมศึกษาปีที่ 2/2	16	15	31	9.30
5.	ประถมศึกษาปีที่ 3/1	13	12	25	7.50
6.	ประถมศึกษาปีที่ 3/2	13	13	26	7.80
7.	ประถมศึกษาปีที่ 4/1	16	16	32	9.60
8.	ประถมศึกษาปีที่ 4/2	18	13	31	9.30
9.	ประถมศึกษาปีที่ 5	22	16	38	11.41
10.	ประถมศึกษาปีที่ 6	25	14	39	11.71
	รวม 10 ห้อง	188	145	333	100

ที่มา : โรงเรียนวุฒิวិทยา, 2541 : 45

จากตารางแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนจัดชั้นประถมศึกษาออกเป็น 6 ระดับ คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 มีระดับละ 2 ห้องเรียน ส่วนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีระดับละ 1 ห้องเรียน จากการสัมภาษณ์อาจารย์และผู้บริหารพบว่า มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปีและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในแต่ละปี จากเดิมมีระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน แต่ในระยะ 3-4 ปีมานี้มีนักเรียนเพิ่มขึ้น จึงต้องจัดเป็นระดับชั้นละ 2 ห้องเรียน การที่มีนักเรียนเพิ่มขึ้นนอกจากเหตุผลเรื่องค่านิยมที่เปลี่ยนไป ทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนมากขึ้นแล้ว ยังเป็นเพราะว่าโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตตัวเมือง การคมนาคมสะดวก อีกทั้งโรงเรียนได้ปรับปรุงด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานทัดเทียมกับโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ประเภทอื่น ทำให้ผู้ปกครองทั้งชาวญี่ปุ่นในชุมชนนี้ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยส่วนหนึ่งให้ความสนใจนำบุตรหลานมาเข้าเรียนมากขึ้น เพราะผู้ปกครองเห็นว่าทางโรงเรียนเปิดสอน 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน อันจะทำให้บุตรหลานของตนได้รับประโยชน์ทางด้านภาษาเพื่อนำไปใช้ได้ต่อไป

หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน

โรงเรียนวุฒิวิทยาเปิดสอนเป็น 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา คือ ชั้นอนุบาลกับระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 แต่ละระดับมีหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

1. ระดับก่อนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการเลี้ยงดูและฝึกความพร้อม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มุ่งส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สนองตอบความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่และการดำรงอยู่ในสังคมทุกภูมิภาคของโลก

สำหรับรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ โรงเรียนวุฒิวิทยาจัดเป็น 2 รูปแบบควบคู่กันไปเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้างต้นคือ

รูปแบบที่ 1 จัดสภาพการเรียนรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแบบบูรณาการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอาศัยความรู้จากหลายวิชา นำมาผสมผสานให้สัมพันธ์เป็นกระบวนการเดียวกัน ประกอบด้วยกลุ่มวิชาต่อไปนี้

กลุ่มวิชาที่ 1 คือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตรายวิชาในกลุ่มมี 3 วิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา

กลุ่มวิชาที่ 2 คือ กลุ่มวิชาทักษะ รายวิชาในกลุ่มมี 3 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ

กลุ่มวิชาที่ 3 คือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มนี้มี 5 ประเภท คือ นิทาน เกมการเล่น เพลงดนตรี ศิลปศึกษา การฝึกประสาทสัมผัส

รูปแบบที่ 2 จัดเป็นศูนย์กิจกรรมการเรียนรู้เสรี เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของแต่ละคน ในแต่ละศูนย์กิจกรรมมีกฎเกณฑ์การปฏิบัติกำหนดไว้ มีทั้งหมด 10 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์งานบ้าน ศูนย์ดนตรี ศูนย์หนังสือ ศูนย์ไม้บล็อก ศูนย์วาดเขียนสีเทียน ศูนย์งานกระดาษ ศูนย์งานปั้น ศูนย์วาดรูปสีน้ำพุกัน ศูนย์เครื่องเล่นสัมผัส ศูนย์ทักษะการออกกำลังกาย

สำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ไม่มีหลักสูตรกำหนดไว้แน่นอนตายตัว อีกทั้งมิใช่เป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่ทางโรงเรียนได้ตกลงกันจัดหลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษานี้ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพ และเตรียมความพร้อมเพื่อให้มีความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาสติปัญญาอันเหมาะสมตามวัย ดังนั้นแม้มิได้มีหลักสูตรตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ แต่คณะผู้บริหาร โรงเรียน ประกอบด้วย กรรมการโรงเรียนและผู้บริหารเองมีความเห็นตรงกันว่า

ควรจัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบไว้ เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ (ผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541)

2. ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ของกระทรวงศึกษาธิการ กระบวนการเรียนการสอนในระดับนี้มุ่งเน้นการสอนในรูปแบบของทักษะกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด แบ่งกลุ่มการเรียนรู้ ออกเป็น 5 กลุ่มวิชา ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มทักษะความรู้ รายวิชาในกลุ่มนี้ประกอบด้วย 2 รายวิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รายวิชาในกลุ่มนี้ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ เป็นหมวดวิชา มี 5 หมวดวิชา คือ หมวดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สุขภาพกายและสุขภาพจิต หมวดมนุษยศาสตร์และสิ่งแวดล้อม หมวดบ้านเมืองของเรามาและเหตุการณ์ปัจจุบัน หมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน หมวดศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย รายวิชาในกลุ่มนี้ประกอบด้วย 6 รายวิชา คือ พลศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรีนาฏศิลป์ ลูกเสือเนตรนารี จริยศึกษา ห้องสมุด

กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ รายวิชาในกลุ่มนี้ประกอบด้วย 3 รายวิชา คือ งานบ้าน งานประดิษฐ์ งานเกษตร

กลุ่มที่ 5 คือ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ รายวิชาในกลุ่มนี้ประกอบด้วย 3 รายวิชา คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน คอมพิวเตอร์

เวลาเรียน

ตามระเบียบการรียนตลอดหลักสูตรชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับใช้เวลาเรียน 6 ปี แต่แต่ละปีการศึกษาใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง หรือ 75 คาบ กำหนดให้คาบละ 20 นาที ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วต้องไม่ต่ำกว่า 200 วัน หรือไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 นั้นให้เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนในกลุ่มประสบการณ์พิเศษอีก ไม่ต่ำกว่า 200 ชั่วโมง

กำหนดเวลาเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

โรงเรียนได้กำหนดเวลาเรียนไว้ดังนี้

คาบเรียน	เวลา
คาบเรียนที่ 1	08.30 – 09.30
คาบเรียนที่ 2	09.30 – 10.30
พักน้อย	10.30 – 10.45
คาบเรียนที่ 3	10.45 – 11.45
พักกลางวัน	11.45 – 12.45
คาบเรียนที่ 4	12.45 – 13.45
คาบเรียนที่ 5	13.45 – 14.45
คาบเรียนที่ 6	14.45 – 15.45

การวัดผล การประเมินผล และการติดตามผล

โรงเรียนได้ดำเนินการวัดผล ประเมินผล และติดตามผลการเรียนของนักเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน อีกทั้งจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพของแต่ละคนอย่างเต็มที่ ซึ่งได้จัดให้มีการทดสอบกลางภาคและปลายภาคในทุกวิชา ให้ครูผู้สอนทำการทดสอบเป็นระยะและทดสอบเมื่อจบในแต่ละบทเรียน ตามลักษณะการจัดประสบการณ์และเนื้อหาวิชาแต่ละวิชา

ส่วนด้านการติดตามผลการเรียน โรงเรียนได้จัดให้มีการสอบซ่อมในรายวิชาที่นักเรียนสอบตกและจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อนเป็นรายวิชาไป รวมทั้งจัดสอนพิเศษก่อนสอบซ่อมให้เพิ่มเติมด้วย สำหรับนักเรียนที่เรียนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปแล้ว โรงเรียนได้มอบหมายให้งานบริการแนะแนวเป็นฝ่ายติดตามผลนักเรียนที่จบชั้นสูงสุดของโรงเรียนในแต่ละปีว่าไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพใดบ้าง ซึ่งนักเรียนที่จบชั้น ป.6 ปีการศึกษาที่แล้ว (พ.ศ. 2540) มีจำนวน 39 คน ไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาทั้ง 39 คน ส่วนมากไปศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดชลบุรี เพราะเป็นเด็กในพื้นที่ได้แก่ โรงเรียนชลกันยานุกูล 8 คน โรงเรียนชลราษฎรอำรุง 11 คน โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” 4 คน โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา 3 คน โรงเรียนบ้านสวน “จันอนุสรณ์” 1 คน โรงเรียนพานทอง 1 คน โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา 1 คน โรงเรียนอ่างศิลาพิทยาคม 1 คน นอกจากนี้ยังไปศึกษาต่อที่โรงเรียนในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นด้วย ได้แก่ โรงเรียนบดินทรเดชา 1 คน โรงเรียนวัดพุทธ บางขุนเทียน 1 คน โรงเรียนปทุมมิตรวิทยาลัย กรุงเทพฯ 1 คน โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ 1 คน โรงเรียนที่จังหวัดสุพรรณบุรี 1 คน

โรงเรียนที่จังหวัดฉะเชิงเทรา 1 คน โรงเรียนที่จังหวัดระยอง 1 คน โรงเรียนที่จังหวัดจันทบุรี 1 คน และโรงเรียนที่จังหวัดนครปฐม 1 คน (สัมภาษณ์อาจารย์เนาะเนาว และเอกสารงานทะเบียนศึกษา ต่อของนักเรียนโรงเรียนวุฒิวิทยา, 2541 : 34-36).

แนวทางดำเนินการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

โรงเรียนได้กำหนดแนวทางดำเนินการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรดังนี้ (แผนดำเนินการพัฒนาโรงเรียนวุฒิวิทยา, 2541 : 3-4)

1. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนา หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้สอดคล้องกับความสนใจและ สภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ
3. จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงหรือบูรณาการ ทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด
4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและ สร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
5. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
6. จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. จัดให้มีการสอนโดยสอดคล้องการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ใน การเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
8. จัดให้มีการเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานที่ต้องปลูกฝัง เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ควบคู่ไปกับวิชาการ

9. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเพิ่มเติมได้รับคำตอบว่า โรงเรียนมีนโยบายปรับปรุงในทุกด้าน มีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนในระยะ 5 ปีต่อจากนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษา ของรัฐบาลที่จะมีขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ พร้อมกับจะมีนโยบายปฏิรูประบบงาน ระบบสังคม ระบบ ราชการ จะมีรัฐธรรมนูญใหม่ จะมีพระราชบัญญัติการศึกษาที่เตรียมประกาศใช้ ซึ่งถือได้ว่าเป็น พระราชบัญญัติฉบับแรกทางด้านการศึกษาของไทย ทำให้โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนใหม่ในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้สอดคล้องกันเพราะนโยบายใหม่มีการตรวจสอบจากภายนอก การประกันคุณภาพ

การตั้งแต่ เตรียมการ วางแผน และกำหนดแผนกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแนวนโยบายในเชิงรุกสำหรับการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต (คณะผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541)

ปัญหาการจัดการและการดำเนินการบริหารภายในโรงเรียน

จากการสังเกตบริเวณพื้นที่ใช้สอยภายในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนได้จัดระบบการบริหารอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เป็นอย่างดี แม้ว่าโรงเรียนอยู่ในชุมชน ตั้งอยู่หัวมุมถนนเป็นที่รถยนต์ รถโดยสารแล่นผ่าน ทั้งด้านหน้าโรงเรียนและด้านข้างโรงเรียน ทำให้มีเสียงดังรบกวนพอสมควร โดยเฉพาะในช่วงเช้าและเย็น ซึ่งเป็นเวลาในช่วงโรงเรียนรับเร่ง คือ เวลา 07.00 – 08.00 น. และ 15.30 – 16.30 น. แต่สำหรับช่วงกลางวัน คือ 09.00 – 15.00 น. ความดังของขงรถยนต์บนถนนบางลงบ้างพอสมควร ซึ่งเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียน เสียงรบกวนมีน้อยลง นาน ๆ ครั้งจึงมีเสียงรถจักรยานยนต์และเสียงรถโดยสารประจำทางส่งเสียงดังเกินปกติบ้าง ดังนั้นเรื่องเสียงจึงไม่เป็นปัญหามากนัก

ปัญหาของโรงเรียนบางประการที่พบและจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า สถานที่ของโรงเรียนมีขนาดเล็กคับแคบ ไม่เหมาะกับการขยายงานที่จะมีมากขึ้น รวมทั้งจำนวนนักเรียนที่จะเพิ่มขึ้น อาทิ สนามกีฬาหรือสนามเด็กเล่นก็มีไม่เพียงพอ มีเพียงสนามบาสเกตบอลหน้าโรงเรียน ซึ่งใช้เป็นสนามอเนกประสงค์ ทั้งเข้าแถวเคารพธงชาติตอนเช้า ใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตลอดปีการศึกษา ใช้เล่นกีฬาในวิชาพลศึกษาและออกกำลังกายว่างของนักเรียน ซึ่งเรื่องสถานที่มีเนื้อที่จำกัดเช่นนี้ เป็นลักษณะปัญหาาร่วมกันของโรงเรียนอื่นโดยทั่วไป เนื่องจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่ถูกจำกัดขนาดของโรงเรียนให้เป็นที่โรงเรียนขนาดเล็ก สะดวกในการดูแล ความคุมมิให้มีผลกระทบทางด้านการเมืองการปกครอง เพราะเคยมีปัญหาเข้ามาในอดีต ส่งผลมาถึงปัจจุบันที่ยังไม่สามารถขยายพื้นที่ได้ เพราะระเบียบดังกล่าวยังไม่ได้แก้ไข จึงยังมีผลบังคับใช้อยู่จนถึงขณะนี้

สำหรับปัญหาที่ทางโรงเรียนพบอยู่ขณะนี้คือ เด็กนักเรียนที่มีอายุมากกว่าเด็กปกติมาเข้าเรียน เป็นเด็กที่มาจากประเทศจีน ไต้หวัน ยองกง และเกาหลี มาพักอยู่กับญาติพี่น้องซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่บริเวณรอบ ๆ โรงเรียน ผู้ปกครองพามาเข้าเรียนและต้องการให้เด็กเลื่อนชั้นเรียนขึ้นไป แต่ตัวเด็กยังไม่มีความพร้อม โดยเฉพาะทางด้านภาษาไทยซึ่งยังพูดไม่ชัด ออกเสียงไม่ถูกต้อง เนื่องจากอยู่บ้านยังพูดภาษาจีนกันจนครบครัน อีกทั้งเมื่อใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน ซึ่งเป็นย่านคนจีนก็ยังพูดภาษาจีนกันอยู่ในชีวิตประจำวัน และดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมจีนอยู่เป็นประจำ ปัญหาที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้ครูประจำชั้นทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมแก่เด็ก พร้อมกับจัดให้มีกลุ่มเพื่อนคนไทยในชั้นเรียนเดียวกัน เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือขณะที่เด็กอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน ทำ

ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อีกทั้งรู้จักปรับตัวให้เข้ากับระบบของโรงเรียนในสภาพความเป็นจริง

อีกปัญหาหนึ่งเกี่ยวกับเด็กคือ เด็กอนุบาลที่มีพ่อแม่เป็นคนต่างชาติ ยังไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับตัวเด็กที่ชัดเจน เช่นสูติบัตรทะเบียนบ้าน การรับรองบุตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อนำมาเข้าเรียนทางโรงเรียนจึงต้องดำเนินการทำเรื่องให้ถูกต้องเป็นรายบุคคล โดยเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อชี้แจงและให้ดำเนินการไปตามขั้นตอนของระเบียบทางราชการให้เป็นที่เรียบร้อย เพื่อช่วยให้เด็กได้เข้ารับการศึกษาต่อไป (อาจารย์ใหญ่โรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541)

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของเด็กนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียน จากการสังเกตพบว่า ยังมีเด็กที่มีเชื้อสายจีนมาเข้าเรียนอยู่เป็นจำนวนมาก โดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของเด็กนักเรียน ซึ่งมองเห็นลักษณะใบหน้าและสีผิวยังมีความเป็นจีนอยู่ชัดเจน เมื่อได้สังเกตการพูดคุยกัน เด็กนักเรียนพูดคุยกันด้วยภาษาไทยที่ชัดเจน เพราะเป็นเด็กเกิดในประเทศไทย มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่เมื่อพิจารณาจากการเรียกชื่อเล่นของนักเรียนซึ่งเรียกกันเองในเวลารว่าง นอกเวลาเรียน ยังมีชื่อเล่นในภาษาจีนอยู่หลายคน รวมทั้งนามสกุลของเด็กเมื่อได้พิจารณาจากป้ายประกาศคะแนนในรายวิชาต่าง ๆ ที่ติดประกาศไว้ตามบอร์ดของโรงเรียน พบว่า ยังมีนามสกุลที่ขึ้นต้นด้วย “แซ่” และนามสกุลที่ยาวเกิน 5 พยางค์ อันเป็นหลักในการเปลี่ยนนามสกุลมาเป็นภาษาไทยของคนจีน มีอยู่เป็นจำนวนมากในโรงเรียน ทำให้กล่าวได้ว่านักเรียนโรงเรียนนี้ยังมีเชื้อสายจีนอยู่เป็นจำนวนมาก

อาจารย์ฝ่ายวิชาการ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า นักเรียนในโรงเรียนนี้ยังคงเป็นเด็กที่มีเชื้อสายจีนอยู่มาก มีทั้งเด็กที่มีพ่อแม่เป็นจีนแต่อยู่เมืองไทยนานแล้ว ยังมีเด็กลูกครึ่งไทย-จีนอีกจำนวนหนึ่งด้วยที่มีพ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนจีน แต่เด็กนักเรียนทั้งหมดเกิดในเมืองไทยได้สัญชาติไทยตามกฎหมายและอยู่ในเมืองไทยอย่างถูกต้องแล้ว จึงไม่มีปัญหาในการเข้าเรียนในโรงเรียน (อาจารย์ฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 2541)

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ทำให้ได้ข้อสรุปว่า คนจีนในชุมชนจังหวัดชลบุรี รวมทั้งคนไทยเชื้อสายจีนยังมีอยู่อีกเป็นจำนวนมากและยังคงนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนจีน รวมทั้งยังคงดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมจีนอยู่ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มกันตั้งหลักแหล่ง ประกอบธุรกิจการค้า และคบหาสมาคมกันอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการค้า ซึ่งรวมกันเป็นชุมชนใหญ่ อีกทั้งยังนิยมในโรงเรียนจีนซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์แห่งวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของความเป็นจีน

คณะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ชาวจีนเป็นชาติที่รักในขนบธรรมเนียมและประเพณีวัฒนธรรมของตน ยังคงสืบทอดพิธีกรรมต่าง ๆ ต่อมาจนถึงปัจจุบัน บริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่เป็นย่านชุมชนชาวจีนที่มีขนาดใหญ่และเก่าแก่แห่งหนึ่งของจังหวัดชลบุรี มีชาวจีนตั้งถิ่นฐาน

เก่าแก่กว่าที่อื่นเพราะตั้งมานาน อีกทั้งตั้งอยู่ในย่านชุมชนกลางใจเมือง การคมนาคมสะดวกเดินทางได้คล่อง และชื่อเสียงของศิษย์เก่าที่มีมายาวนานกว่า 50 ปี จึงทำให้ได้รับความนิยมอยู่ (คณะผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541) กล่าวได้ว่า โรงเรียนยังตอบสนองความต้องการของชุมชนในการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 : การเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนและทิศทางการพัฒนาในอนาคต

ปัจจุบันโรงเรียนมีการสอนภาษาจีนในรายวิชากลุ่มประสบการณ์พิเศษ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระเบียบการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนประถมศึกษา วิชาภาษาจีนเป็นวิชาเลือกเหมือนกับวิชาภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ แต่ทางโรงเรียนได้จัดสอนทั้ง 3 วิชาแก่นักเรียน โดยภาษาจีนเปิดสอนให้แก่นักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 สัปดาห์ละ 5 คาบ เนื้อหาที่สอนเป็นภาษาจีนกลางเกี่ยวกับจำนวนการใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน มีคำศัพท์และไวยากรณ์ระดับเบื้องต้น สอนการอ่านออกเสียง คัดลายมือ เขียนตามคำบอก สะกดคำ ท่องจำจำนวนและคำศัพท์บทสนทนา แบบเรียนที่ใช้ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ คือ จีนยืนเทอ การเรียนการสอนนอกจากเรียนในห้องเรียนปกติแล้ว นักเรียนยังได้ฟังเสียงภาษาจากเทปที่ครูผู้สอนนำมาใช้ประกอบการสอนเป็นบทสนทนา ถาม-ตอบสั้น ๆ ให้นักเรียนได้ฝึกฟังและพูดตาม อาจารย์ผู้สอนเป็นชาวจีนเจ้าของภาษาโดยตรง บางท่านเป็นลูกครึ่งไทย-จีน แต่พูดภาษาจีนได้เพราะไปศึกษาต่อเพิ่มเติมในประเทศจีนมาแล้ว

เมื่อสังเกตการเรียนการสอนในห้องเรียน พบว่า นักเรียนมีความสนุกกับการเรียนภาษาจีน และให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการอ่านออกเสียงเป็นรายบุคคลที่ครูผู้สอนเรียกให้อ่าน การอ่านพร้อมกันเป็นกลุ่ม การให้นักเรียนจับคู่กันสนทนาทักทายจากบทสนทนาในแบบเรียน การใช้ภาพประกอบการอธิบายคำศัพท์ของครูและการออกเสียงของครู ซึ่งนักเรียนยังออกเสียงตามได้ไม่ชัดเจนหรือออกเสียงเพี้ยนไป ทำให้ห้องเรียนมีความครึ้มเคร่งขรึม รวมทั้งการออกเสียงคำศัพท์บางตัวของครูซึ่งเป็นคำใหม่ นักเรียนไม่เคยได้ยินมาก่อนทำให้นักเรียนจำขั้นได้

เมื่อสัมภาษณ์อาจารย์หัวหน้าระดับและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการได้ข้อมูลว่า นักเรียนส่วนมากมีเชื้อสายจีน รู้ภาษาจีนมาบ้างแล้วตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียน โดยเฉพาะภาษาพูดเพราะที่บ้านยังพูดกันในหมู่ญาติพี่น้อง คำศัพท์หรือสำนวนบางถ้อยคำเด็กพูดได้อยู่แล้ว ทางโรงเรียนได้ฝึกการเขียนการคัดลายมือ และการอ่านเพิ่มเติมตามหลักสูตร แต่ตัวอักษรจีนเขียนยาก ฉะนั้นการคัดลายมือและการเขียนจึงเป็นปัญหาสำหรับเด็กที่โรงเรียนต้องฝึกฝนให้มากขึ้นกว่าการอ่านและการพูด และ

การเขียนไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันนัก เพราะเด็กใช้ตัวเขียนภาษาไทยในชีวิตประจำวันเป็นปกติ เหมือนเด็กไทยทั่วไป

นอกจากนี้ภาษาจีนที่เด็กพูดได้ยังมีความแตกต่างกันในแต่ละแคว้นตระกูล เพราะชาวจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรีมีหลายเผ่าพันธุ์ เช่น จีนแคะ จีนไหหลำ จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน ภาษาจีนแต่ละเผ่ายังมีความแตกต่างกันอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นถ้อยคำ คำนวนศัพท์และการออกเสียง ทำให้เด็กนักเรียนแม้ว่าเป็นคนจีนหรือมีเชื้อสายจีน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันตามภูมิหลังของครอบครัวและวงศ์ตระกูล ภาษาจีนที่พูดได้คิดตัวมาจากครอบครัวจึงมีความหลากหลายอยู่มาก มิใช่เป็นจีนสายพันธุ์เดียวกันทั้งหมด เมื่อเด็กมาเรียนภาษาจีนกลางหรือแมนดาริน ทำให้มีปัญหาอยู่บ้างในระยะแรกเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงและการปรับสำเนียงในการพูดภาษาจีนกลางสำหรับเด็กที่พูดภาษาจีนสำเนียงอื่น

ในด้านความต้องการของผู้ปกครอง อาจารย์ได้ให้ข้อมูลว่าผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการให้ลูกหลานของตนรู้ภาษาจีนทั้งอ่าน เขียน พูด เพื่อจะได้ไม่ลืมภาษาของตน อีกทั้งใช้ในการเข้าสมาคมกับกลุ่มทางสังคมในการประกอบกิจการต่อไปในอนาคต รวมทั้งสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของตนไว้ต่อไป (อาจารย์ฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 2541)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนที่มารอรับนักเรียนกลับบ้าน มีจำนวน 10 คน ได้ข้อสรุปว่าที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนจีน เพราะต้องการให้ลูกหลานได้รู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนไว้ติดตัว เนื่องจากเห็นประโยชน์ว่าปัจจุบันนี้จีนเป็นประเทศใหญ่เป็นมหาอำนาจมีประชากรมากที่สุดในโลก การทำกิจการค้าขายกับจีนหากมีเชื้อสายจีนและพูดภาษาจีนได้จะสะดวกมากขึ้น ทั้งตอนนี้และต่อไปในอนาคตจีนจะเป็นตลาดการค้าที่สำคัญ อีกทั้งรัฐบาลมีนโยบายเปิดการค้าขายกับจีน มิได้ปิดกั้นเหมือนแต่ก่อน ขณะนี้มีการเดินทางติดต่อกันสะดวกขึ้นระหว่างประเทศไทยกับจีน (7 คน) เมื่อพบญาติพี่น้องเด็กจะได้พูดกันรู้เรื่อง ญาติพี่น้องที่มาจากเมืองจีนหรือเมื่อเดินทางไปเยี่ยมที่เมืองจีน มักดีใจที่ลูกหลานพูดภาษาจีนได้แม้อยู่ห่างไกลในดินแดนที่มีโซจีน (2 คน) และยังให้รางวัลมากแก่ลูกหลานที่พูดจีนได้ แม้พูดได้ไม่มากนัก แต่กล้าพูดตอบกับผู้ใหญ่ได้บ้างก็ดี (1 คน)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ในขณะที่สังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนและเวลาว่าง เมื่อนักเรียนหมดชั่วโมงเรียนถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องเรียนภาษาจีนในโรงเรียนเป็นจำนวน 12 คน ได้ข้อสรุปว่า นักเรียนสนใจเรียนภาษาจีนเพราะในชั่วโมงเรียนสนุก ได้ฝึกพูด ฟังอ่าน (3 คน) แต่ไม่ชอบเขียนเพราะตัวเขียนยาก เรียนตัวเขียนแล้วไม่ได้ใช้เท่าที่ควร (2 คน) พบญาติผู้ใหญ่และผู้ปกครองที่บ้านยังคงพูดภาษาจีน

กันอยู่ เมื่อเรียนแล้วได้ทำให้พูดกับญาติพี่น้องได้ (4 คน) มีญาติผู้ใหญ่หลายคนชอบและดีใจเมื่อลูกหลานพูดภาษาจีนได้ (3 คน)

สำหรับอีกคำถามหนึ่งผู้วิจัยได้ถามว่า เมื่อเรียนภาษาจีนแล้วจะได้ใช้ประโยชน์อย่างไรต่อไปในอนาคต นอกเหนือจากการใช้พูดคุยกับญาติผู้ใหญ่ นักเรียน 4 คน ตอบว่า พ่อแม่และญาติพี่น้องของเขาบอกว่าจะได้เรียนต่อระดับสูงได้ เพราะมีสอนกันถึงมหาวิทยาลัยแล้ว จากนั้นจะไปได้เรียนต่อที่เมืองจีนได้ นักเรียน 3 คนตอบว่า พ่อแม่บอกว่าดีเพราะลูกจะได้มีความสามารถพิเศษคือพูดได้ 3 ภาษา คือ ไทย จีน อังกฤษ เวลาหางานทำจะได้ง่าย นักเรียน 2 คนตอบว่า จะได้ทำกิจการของครอบครัวต่อไปได้ เพราะเห็นพ่อแม่และลูกค้าที่มาติดต่อพูดภาษาจีนกัน นักเรียน 2 คนตอบว่า เพราะเป็นคนมีเชื้อสายจีน เมื่อพูดภาษาจีนได้จะได้ติดต่อค้าขายกับประเทศจีนได้สะดวก และนักเรียน 1 คนตอบว่า จะได้อ่านหนังสือพิมพ์จีนได้เพราะที่บ้านรับอยู่และดูภาพยนตร์จีนในภาษาจีนได้อย่างเข้าใจ

สำหรับการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งและเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาโรงเรียนต่างวัฒนธรรมตามหลักการของมานุษยวิทยาการศึกษา เพื่อศึกษาระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมให้แก่เด็กได้ซึมซับรับความเป็นคนในชาติกำเนิด และเพื่อรักษา สืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนให้คงอยู่ต่อไป เมื่อโรงเรียนต้องจัดสอนตามหลักสูตรอย่างเป็นทางการ (Formal Curriculum) ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่สังกัด จึงต้องดำเนินการตามระเบียบแต่ในด้านการบริหารจัดการโดยเฉพาะการตกแต่งอาคารสถานที่ การประดับห้องเรียน ห้องทำงาน บริเวณรอบโรงเรียน จากการสังเกตปรากฏว่ายังมีบรรยากาศของความเป็นจีนอยู่ให้เห็นหลายจุด เช่น มีโรงเจ ศาลเจ้า อยู่ภายในบริเวณโรงเรียน มีภาษาจีนบอกชื่อตึก ชื่อห้องทำงาน ชื่ออาคารสถานที่ และป้ายนิเทศแสดงผลงานของนักเรียนควบคู่กันกับภาษาไทยในทุกที่ มีครูผู้สอนภาษาจีนอยู่ในโรงเรียนหลายคน ซึ่งเป็นคนจีนแท้มาจากประเทศจีนเป็นผู้สอนนักเรียน เมื่อเดินผ่านไปมา กับนักเรียนในโรงเรียนมักทักทายนักเรียนด้วยภาษาจีน นับว่าสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนเสริมหรือเป็นหลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) ที่หล่อหลอมความเป็นจีนให้แก่นักเรียนภายในโรงเรียนโดยตรง

ยิ่งกว่านั้นบริเวณภายนอกโรงเรียน แต่เป็นบริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียนซึ่งเป็นอีกแถวร้านค้าขายเรียงรายอยู่ทั้งด้านหน้า ด้านหลัง และด้านข้างโรงเรียน เมื่อสังเกตดูพบว่า เป็นร้านค้าขายของชาวจีนทั้งหมด ชื่อร้านไม่ว่าจะเป็นร้านขายยา ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านขายของชำ ร้านขายทอง ร้านขายคอมพิวเตอร์ ร้านขายอุปกรณ์ก่อสร้าง ร้านขายอาหาร ร้านขายหนังสือ ร้านขายรองเท้าและกระเป๋า เป็นต้น มีชื่อร้านภาษาไทยกับภาษาจีนควบคู่กันไป พ่อค้าแม่ค้าที่ขายของอยู่ยังทักทายกันด้วยภาษาจีน มีความสนิทสนมกัน เมื่อผู้วิจัยกองชกถามลูกก็ได้รับคำตอบว่า มี

จีนทั้งหมด เช่น ร้านขายยา มีลูก 4 คน ให้ลูกเรียนคนละโรงเรียนคือ โรงเรียนไทย 2 คน แต่ละคนละโรงเรียน โรงเรียนจีน 1 คน และโรงเรียนฝรั่ง 1 คน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อต้องการให้ลูกมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน และมีทางเลือกในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนด้วยตนเอง เมื่อผู้วิจัยถามว่าหากลูกเรียนโรงเรียนอื่นที่มีใช้โรงเรียนจีน จะทำให้ไม่รู้ภาษาจีนแล้วจะมีผลต่อการดำเนินชีวิตอย่างไรหรือไม่ ได้รับคำตอบว่าไม่มีผลมากเพราะลูกได้รับการสอนให้พูดภาษาจีนอยู่แล้วในบ้าน ซึ่งเพียงพอแล้ว ส่วนภาษาจีนอาจเรียนเพิ่มเติมได้นอกเวลา แต่ลูกจะได้รับประสบการณ์เป็นสังคมคนจีนที่ขณะนี้มีส่วนหนึ่งนิยมส่งลูกเรียนในโรงเรียนไทยและโรงเรียนฝรั่งกันด้วย ซึ่งประเด็นนี้ก็เป็นอีกทรรศนะหนึ่งของชาวจีนที่มีต่อการศึกษา

เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์อาจารย์ในโรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนในปัจจุบัน พบว่าขณะนี้มีปัญหาบ่อยลงกว่าแต่ก่อนมาก เพราะนโยบายของรัฐบาลสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมากขึ้น เพื่อความเหมาะสมกับยุคสมัยและความจำเป็นในการเปิดพรมแดนติดต่อกับต่างประเทศ การส่งเสริมเรื่องการเรียนภาษาต่างประเทศได้ขยายตัวออกไปมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาอังกฤษที่สอนกันเป็นหลักอยู่แล้ว ภาษาจีนก็มีความสำคัญมากขึ้นด้วยเพราะจีนเป็นชาติมหาอำนาจ มีประชากรมากที่สุดในโลกก็มีถึงกว่า 1,000 ล้านคน จะเป็นตลาดการค้าได้โดยตรงขณะนี้ปัญหาเรื่องการเมืองต่างลัทธิกันไม่เป็นปัญหาอย่างแต่ก่อนแล้ว แม้มีความแตกต่างกันแต่ก็สามารถทำธุรกิจ ค้าขาย ศึกษาต่อ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันได้โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองเหมือนในอดีต

การเรียนการสอนในโรงเรียนไม่มีปัญหานัก เพราะเด็กรู้ภาษาอยู่บ้างแล้วจากที่บ้าน สามารถมาต่อไปได้เลยโดยเฉพาะภาษาพูด แต่ภาษาเขียนมีปัญหาอยู่บ้าง นักเรียนเขียนได้ช้า ต้องฝึกหัดนานกว่าการพูดหรือการอ่าน ตัวอักษรจีนเขียนยาก มีความละเอียดอ่อนต้องอาศัยความอดทนและขยันมากขึ้น แต่นักเรียนส่วนมากมีความตั้งใจเรียนดี เพราะเห็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ด้านหลักสูตรแบบเรียน โรงเรียนใช้หนังสือตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้เรียน เนื้อหาไม่ยากเพราะเป็นภาษาข้อคำและสำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กสามารถนำไปใช้ได้ อีกทั้งการเรียนภาษาจีนเป็นวิชาเสริมมิใช่เป็นวิชาหลักเหมือนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ที่เด็กต้องเรียนอย่างหนักเพื่อไปใช้สอบแข่งขันเข้าเรียนต่อ แต่ภาษาจีนไม่ได้ใช้ในการสอบแข่งขันจึงเรียนอย่างไม่ต้องเคร่งเครียดนัก สามารถเรียนแบบเรียนได้ตามหลักสูตรในเวลาปกติ

ปัญหาที่พบบ่อยอยู่บ้างคือ เรื่องสื่อการสอน โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการทางภาษา (Laboratory Room) อยู่เพียง 1 ห้อง ที่ต้องใช้ร่วมกันกับภาษาอังกฤษ จึงไม่เพียงพออีกทั้งงบประมาณในการจัด

การเรียนการสอนจึงทำได้จำกัด แต่ทางโรงเรียนได้จ้างครูชาวจีนซึ่งเป็นเจ้าของภาษาโดยตรงอยู่ แล้วมาเป็นผู้สอน จึงกล่าวได้ว่าตัวครูเป็นสื่อการสอนไปในตัว ทำให้ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อ อุปกรณ์อื่นอีก รวมทั้งแบบเรียนภาษาจีนเป็นเพียงวิชาเสริม มีเนื้อหาที่ถูกกำหนดให้เรียนตาม ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งยังคงควบคุมดูแลด้านเนื้อหาอยู่ ทำให้ไม่สามารถเรียนเนื้อหาที่ กว้างไปกว่าที่กำหนดได้ (คณะผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541) จึงกล่าวได้ว่าการเรียน การสอนยังมีข้อจำกัดอยู่บางประการ

แต่อย่างไรก็ตาม อาจารย์ผู้สอนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าในอนาคตภาษาจีนจะมีบทบาทมากขึ้น เพราะรัฐบาลให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือไปจากภาษาอังกฤษซึ่งมีการเรียนการสอนอยู่แล้วคู่กับภาษาไทย รัฐบาลตั้งแต่สมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นต้นมา (พ.ศ. 2532) มีนโยบายเปิดกว้างด้านการค้าระหว่างประเทศ เน้นการลงทุนของชาวต่างชาติและการร่วมมือกันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นภาษาจึงมีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ

ในส่วนของภาษาจีนซึ่งมีการเรียนการสอนในประเทศไทยมานานแล้ว แต่จำต้องหยุดไป ระยะเวลาหนึ่งด้วยเหตุผลทางการเมืองและลัทธิการปกครองที่ต่างกันของประเทศไทยกับจีน แต่ ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงจนถึงขั้นไม่เป็นปัญหาการเมืองอย่างในอดีต และแนวโน้มในอนาคตมีโอกาสพัฒนาต่อไปได้ เพราะจีนเป็นประเทศที่มีพลเมืองมากมีประชากรอยู่ในทุกประเทศทั่วโลก ยังมีค่านิยมในการรักเผ่าพันธุ์ รักษาวัฒนธรรมของคนอยู่มาก ดังนั้นการรู้ภาษาจีนจึงเป็น ประโยชน์ในด้านการค้า ธุรกิจ การศึกษา การทูต และการติดต่อระหว่างกันอย่างมาก

ช่วงเวลาที่ประเทศไทยมิได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน คือ ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศไทยหันไปให้ความสำคัญกับโลกตะวันตก จึงเน้นการเรียนภาษาอังกฤษ อีกทั้งมีการขยายตัวของภาษาต่างประเทศมากขึ้น แต่ได้เน้นไปทางภาษาตะวันตก เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาสเปน ภาษาอิตาลี เป็นต้น ซึ่งยังไกลตัวและกลุ่มประชากรที่พูดภาษาเหล่านี้ยังมีจำกัดอยู่ในพื้นที่ทวีปยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ เป็นส่วนใหญ่ แต่ในภูมิภาคเอเชียใช้ ภาษาอังกฤษก็เพียงพอแล้ว แต่ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านเราได้ละเลยไปทั้งที่อยู่ใกล้กันและ สามารถใช้ประโยชน์ได้โดยตรง เมื่อรัฐบาลมีนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า จึงส่งผลให้ ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านมีความสำคัญขึ้น รวมไปถึงภาษาของประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วย ซึ่ง ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นในบ้านเรา

สำหรับปัญหาเด็กนักเรียนชั้นเรียนในโรงเรียนจีน ก็ประสบกับปัญหานักเรียนเข้าเรียน น้อยลงในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีปัญหาด้านการเมืองโรงเรียนถูกจำกัดให้มีขนาดเล็กทำให้ ดูจากภายนอกกว่าเป็นโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานเมื่อเทียบกับโรงเรียนไทยและโรงเรียนฝรั่ง ทำให้

ช่วงนั้นมีคนจีนนิยมส่งลูกหลานไปเรียนในโรงเรียนไทยหรือโรงเรียนฝรั่งกันมาก โดยเฉพาะคนจีนที่มีฐานะดี อีกทั้งมีการเปลี่ยนวิถีชีวิตไปเป็นแบบไทยหรือสากลกันมากขึ้น คงมีแต่ลูกคนจีนที่มีฐานะปานกลางหรือหาเช้ากินค่ำที่ส่งมาเรียนในโรงเรียนจีน ช่วงนั้นโรงเรียนจีนเป็นสถานที่เรียนของเด็กยากจน ด้อยโอกาสและเป็นเด็กไทยด้วยจำนวนหนึ่ง การเรียนการสอนในช่วงนั้นเป็นแบบไทย สอนตามหลักสูตรเหมือนโรงเรียนราษฎร์ไทยทั่วไป ภาษาจีนก็สอนไปด้วย

แต่ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพราะสงครามเย็นสิ้นสุดลง ความตื่นตัวด้านอุดมการณ์และสิทธิการเมืองที่แตกต่างกันลดน้อยลงไป โรงเรียนจีนเริ่มกลับมาได้รับความนิยมนจากหมู่ชาวจีนอีกครั้ง ภาษาจีนได้รับอนุญาตให้เปิดสอนได้เป็นรายวิชาเลือกและมีการพัฒนาปรับปรุงเนื้อหา วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับยุคสมัยมากขึ้นด้วย พร้อมกับเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษา และการนำไปใช้ได้จริงอย่างกว้างขวางมากขึ้นกว่าแต่ก่อน อีกทั้งในระดับประเทศรัฐบาลได้เปิดสัมพันธทางการทูต พื้นฟูความสัมพันธ์ต่อกัน มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนกันทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน ทำให้เห็นแนวทางในอนาคตว่าภาษาจีนจะมีความสำคัญมากขึ้นอย่างแน่นอน (อาจารย์สอนภาษาจีน, สัมภาษณ์, 2541)

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกในเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนที่ผ่านมา คณะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนนี้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นช่วงที่สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงใหม่ๆ สถานการณ์โลกเข้าสู่ยุคที่เรียกว่าสงครามเย็น (Cold War) แบ่งแยกกันทางอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างชัดเจน ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง โรงเรียนจีนในเมืองไทยได้รับผลกระทบด้วยเพราะมีลักษณะการปกครองที่ต่างกัน รัฐบาลในขณะนั้นเข้มงวดมากเข้าควบคุมเกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนทั้งในหลักสูตรปกติ ตอนกลางวันสอนเด็กนักเรียนทั่วไป ซึ่งขณะนั้นเป็นลูกหลานชาวจีนทั้งโรงเรียนแล้วยังเปิดสอนภาษาจีนภาคกลางคืนด้วย ตอนเย็นหลังเลิกงานจนถึงช่วงค่ำอีกด้วย ผู้เรียนเป็นผู้ใหญ่ทำงานแล้ว ส่วนมากเป็นคนจีนที่มาอยู่เมืองไทยนานแล้วต้องการทบทวนไม่ให้ลืมภาษาจีน และยังมีลูกหลานจีนที่มาจากเมืองไทยต้องการรู้ภาษาจีนก็มาเรียนกันมาก รวมทั้งมีคนไทยจำนวนหนึ่งที่ต้องการรู้ภาษาจีนก็มาเรียนด้วย แต่มีไม่มากนัก เมื่อจีนเปลี่ยนการปกครอง โรงเรียนกลายเป็นเครื่องมือเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองไปโดยไม่ได้ตั้งใจ เพราะรัฐฯ จึงติดตามข่าวความเคลื่อนไหวได้ มีหนังสือพิมพ์เผยแพร่ข่าวให้ทราบ ครูจีนที่มาสอนบางคนถ่ายทอดความคิดทางการเมืองสอดแทรกมาขณะสอนทั้ง ๆ ที่ในบทเรียนไม่มี เมื่อมีการตรวจกันอย่างจริงจังทำให้โรงเรียนหลายแห่งถูกสั่งปิดไป แต่ที่โรงเรียนไม่ได้ปิดหรือหยุดกิจการเพียงปิดการสอนภาคค่ำลง ยังเปิดสอนภาคกลางวันตามปกติ ส่วนภาษาจีนก็ถูกควบคุมลงให้เหลือเนื้อหาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้น โรงเรียนจึงดำเนินการสอนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (คณะผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541)

เมื่อสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนภาษาของโรงเรียน ประกอบด้วยอาจารย์ภาษาไทย 3 คน อาจารย์ภาษาอังกฤษ 3 คน และอาจารย์ภาษาจีน 3 คน อาจารย์ทั้ง 9 คน ได้ตอบคำถามว่า ภาษาคำต่างประเทศมีความจำเป็นมากขึ้นสำหรับประเทศไทย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่ประเทศไทยมีนโยบายเปิดกว้างสู่ความเป็นนานาชาติ และเห็นโลกไร้พรมแดนมากขึ้น ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาที่แม้ว่าใช้เป็นสากลได้มาก แต่ในหลายภูมิภาคก็ยังใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษารองเช่นประเทศหลายประเทศในยุโรปซึ่งมีภาษาประจำชาติของตนเอง นอกจากนี้ภาษายุโรปหลายภาษาก็ยังใกล้เคียง แต่ภาษาในเอเชียมีโอกาสได้ใช้มากขึ้น เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ดังเกิดได้จากเมื่อ 10 กว่าปีมานี้ คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นช่วงที่อุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกขยายตัวและเติบโตอย่างรวดเร็ว นักธุรกิจที่มาลงทุนทำกิจการร้านอาหาร โรงแรม อสังหาริมทรัพย์ ท่องเที่ยวและบริการส่วนหนึ่งเป็นนักธุรกิจชาวจีน ญี่ปุ่น เกาหลีด้วย อีกทั้งจังหวัดชลบุรียังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อ ความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาจีนก็มีเพิ่มมากขึ้นด้วยในอนาคต

จากข้อมูลที่ได้รับทำให้ทราบว่าภาษาจีนมีแนวโน้มที่จะขยายตัว มีความสำคัญมากขึ้นในวงการธุรกิจการค้า และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรีซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมการค้า และการท่องเที่ยวโดยตรงจะได้รับประโยชน์มากหากนักเรียนที่เรียนจบในระดับต่าง ๆ จะมีความรู้ทางภาษาจีนเพิ่มขึ้นอีก 1 ภาษา นอกเหนือจากภาษาอังกฤษที่เรียนมาอยู่แล้ว

ด้านการพัฒนาครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียนจีน จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน พบว่าโรงเรียนได้รับครูคนไทยที่เรียนจบทางภาษาจีนเข้ามาทำงานด้วยในระยะหลัง เพราะนอกจากสอนภาษาจีนได้แล้วก็ยังช่วยสอนวิชาอื่นหรือทำงานด้านอื่นให้กับโรงเรียนได้อีกด้วย และยังช่วยเป็นล่ามหรือเป็นครูพี่เลี้ยงให้กับครูชาวจีนที่มาจากประเทศจีนโดยตรง เพราะเมื่อมาใหม่ ๆ ครูชาวจีนยังไม่รู้ภาษาไทยรวมทั้งธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ ของไทย ก็จะได้มีครูไทยที่รู้ภาษาจีนเป็นผู้ประสานงานด้านต่าง ๆ และให้ความช่วยเหลือในระยะแรกที่มาอยู่ใหม่ โรงเรียนยังมีนโยบายจัดส่งครูคนไทยที่สอนภาษาจีนไปอบรมภาษาจีน วิธีการสอน เรียนรู้วัฒนธรรมและทัศนศึกษายังประเทศจีนในระหว่างปิดภาคฤดูร้อนเป็นเวลา 30-45 วันเป็นประจำทุกปี โดยสมาคมโรงเรียนจีนและมูลนิธิการศึกษาของชาวจีนทำการคัดเลือกครูจากโรงเรียนจีนทั่วประเทศไทยเป็นตัวแทนไปฝึกประสบการณ์ ณ ประเทศจีนปีละประมาณ 30-40 คนอีกด้วย ซึ่งอาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ได้เคยร่วมโครงการนี้มา 3 ครั้งแล้ว (อาจารย์ธีรวัฒน์ พิทักษ์พนัสกุล, สัมภาษณ์, 2541) จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาครูสอนภาษาจีนมีการพัฒนาขึ้นกว่าแต่เดิม เมื่อพิจารณาจากเอกสารโครงการทัศนศึกษาของครูภาษาจีนที่อาจารย์นำมาให้ดูประกอบการอธิบายทำให้ทราบว่าโครงการสำหรับปีนี้จะจัดไปศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจีนที่มหาวิทยาลัยปักกิ่งเป็นเวลา 40 วัน ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2542 ถึง 10 พฤษภาคม 2542 ตามกำหนดการนอกจากเรียนภาษาแล้วยังพาไปชมสถานที่สำคัญต่าง

ประวัติศาสตร์ ไปพบและสนทนากับบุคคลสำคัญเช่นอาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารระดับจังหวัด และส่วนท้องถิ่น นับว่าเป็นประสบการณ์ที่ดีสำหรับครูเป็นอันมาก

แนวคิดและวิธีการเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนตามพรตระณะของผู้บริหาร

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนเป็นกลุ่มสนทนา (Focus Group) ในเชิงนโยบายและวิธีการสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ทั้งที่เป็นอยู่ในขณะนี้และจะดำเนินต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะอนาคตอันใกล้นี้ คณะผู้บริหารได้ให้ข้อมูลว่าขณะนี้โรงเรียนกำลังดำเนินตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนโยบายดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนต้องพัฒนาทุกด้านเพราะจะมีการตรวจประเมินสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การรับรองคุณภาพของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางปฏิรูปการศึกษาเป็นแผนระยะยาวตั้งแต่ พ.ศ. 2539-2550 โรงเรียนได้นำกรอบของแนวทางดังกล่าวมากำหนดเป็นแผนพัฒนา กำหนดเป้าหมายสำหรับโรงเรียนประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้ (คณะผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2541)

1. **แนวทางพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษา** โรงเรียนได้วางแผนพัฒนาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านโรงเรียนและสถานศึกษาคือ

1. สำรวจและปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เหมาะสมกับการใช้งาน ให้ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดและให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย
2. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย ร่มรื่น ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้
3. จัดทำแผนผังมบ่งทกเกี่ยวกับการก่อสร้างเพิ่มเติม และการใช้พื้นที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. จัดสร้างเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอน ให้เพียงพอและมีความพร้อมตามมาตรฐานเช่นห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ สนามกีฬา
5. จัดทำแผนผังและแผนที่ของโรงเรียน แสดงที่ตั้งและบริเวณใกล้เคียง เพื่อสะดวกในการประชาสัมพันธ์และการติดต่อกับโรงเรียน

2. **แนวทางพัฒนาครูและบุคลากร** โรงเรียนได้วางแผนพัฒนาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านครูและบุคลากรคือ

1. จัดส่งครูเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมในสาขาวิชาที่ครูปฏิบัติงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

2. เปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเองด้านวิชาการให้มากขึ้น โดยจัดหาทุนช่วยเหลือด้านดูงาน ฝึกงาน ศึกษาต่อนอกเวลางาน ทำวิจัยในชั้นเรียน

3. สนับสนุนครูให้มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน สร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อรักษาครูที่มีความรู้ความสามารถให้ทำงานได้ต่อไปในระยะยาว

4. จัดสรรตำแหน่งและบรรจุครูให้มีจำนวนพอเหมาะกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ และตรงตามความรู้ ความสามารถให้มากที่สุด

5. จัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่ครูอย่างเหมาะสม เช่น อาหารกลางวัน ที่พัก เงินช่วยเหลือบุตรและครอบครัว ค่ารักษาพยาบาลบางส่วน เงินตำแหน่ง เป็นส่วนเสริมจากที่ระบียบของรัฐกำหนด

3. แนวทางพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้วางแผนพัฒนาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนคือ

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนและที่ตั้งของโรงเรียน

2. ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและหลากหลายเพื่อสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

3. พัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศควบคู่ไปกับการเรียนหลักสูตรภาษาไทย โดยเฉพาะภาษาจีนและภาษาอังกฤษ เพื่อให้เป็นลักษณะเด่นของโรงเรียน

4. จัดเตรียมความพร้อมในด้านแผนการสอน สื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ในทุกรายวิชาให้มีเพียงพอและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

5. จัดระบบการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเรียนภาคทฤษฎีคู่กับการปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านภาษาต่างประเทศ คือ จีนและอังกฤษ เน้นการเรียนกับเจ้าของภาษาโดยตรง

4. แนวทางพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โรงเรียนได้วางแผนพัฒนาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านระบบการบริหารการศึกษาคือ

1. กำหนดความชัดเจนและความเหมาะสมของโครงสร้างการบริหารงาน และการแบ่งส่วนงานภายในโรงเรียน รวมทั้งการจัดลำดับสายงานการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นที่ทราบและยอมรับกัน

2. กำหนดปริมาณงานและขอบข่ายงานเป็นปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียนในแต่ละภาคเรียนเป็นประจําเพื่อการศึกษาล่วงหน้า

3. ขอรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ของบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน

4. มีระบบที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบและชี้แจงได้เกี่ยวกับการพิจารณาผลงาน การปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม

5. เปิดโอกาสให้ชุมชนภายนอก องค์กรท้องถิ่น ศิษย์เก่าผู้มีความรู้ ความสามารถ นักวิชาการ มามีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาโรงเรียนตามบทบาท หน้าที่ และ ขอบข่ายของข้อกำหนดในธรรมนูญโรงเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คณะผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนโดยอาศัย กรอบของแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่ได้นำมาปรับปรุงในสาระ รายละเอียดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่ตั้ง ชุมชนท้องถิ่น สักยภาพและความสามารถของโรงเรียน ในการดำเนินการ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนยังเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ตาม กฎหมายจึงต้องปฏิบัติตามนโยบายหลักของกระทรวง แล้วนำมาประยุกต์โดยเพิ่มเติมตัดแปลงบาง ส่วนเพื่อความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ต่อไป

คณะผู้บริหารได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่ออีกว่า แม้ในเชิงนโยบายกระทรวงศึกษาธิการจะเปิด กว้างและยืดหยุ่นในหลักการหลายประการก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วโรงเรียนยังไม่สามารถ ดำเนินการตามต้องการหรือกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างอิสระด้วยตนเอง หากแนวทางที่ โรงเรียนกำหนดมีความขัดแย้งไม่สอดคล้องกับทิศทางของกระทรวง ย่อมเป็นไปได้เลยที่จะ ดำเนินการแม้ว่าจะเป็นการเรียนเอกชนก็ตาม แต่ยังคงอยู่ในการกำกับดูแลอยู่โดยเฉพาะโรงเรียนจีน ซึ่งเคยมีปัญหากันมาก่อนแล้วในอดีต ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องอาศัยแนวทางของกระทรวงเป็นหลัก แล้วค่อยเพิ่มเติมในส่วนที่สัมพันธ์สอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าวในการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปใน ทิศทางเดียวกันและป้องกันมิให้เกิดปัญหาได้ภายหลัง

แนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนภาษาจีนตามทรรศนะของผู้บริหาร

เมื่อได้สัมภาษณ์คณะผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาโรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คณะ ผู้บริหารชุดเดิมต่อไป ในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ทั้งที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันและแนวโน้มที่จะนำไปใช้ในอนาคตอันใกล้ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ จำลองการศึกษา ตามแนวคิดของสำนักฉันทามติ (Consensus School) ประกอบด้วย 6 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านแนวนโยบายและหลักการในการจัดการเรียนการสอน

คณะผู้บริหารได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ภาษาจีนเป็นภาษาหนึ่งที่ใช้ในองค์กรสหประชาชาติจาก 6 ภาษาที่กำหนดไว้ อีกทั้งชาวจีนเห็นชาติที่มีพลเมืองมากที่สุดในโลก จึงเป็นภาษาหนึ่งที่มีคนพูดกันมาก ประกอบกับคนจีนยังเป็นคนชาตินิยมในภาษาและวัฒนธรรมของตนอยู่มาก แล้วยังเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ประกอบการในภาคเอกชนอยู่มากด้วย การรับคนเข้าทำงานในหน่วยงานยังต้องการคนที่มีคุณสมบัติ คือ พูดภาษาจีนได้ โรงเรียนจึงมีนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานคือ

1.1 พัฒนาโรงเรียนโดยเน้นให้เป็นโรงเรียนพหุภาษา (Multilingual School) ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ นำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ เสริมไปจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้มีโรงเรียนทวิภาษา (Bilingual School) ซึ่งส่วนมากเป็นโรงเรียนไทยกับโรงเรียนคริสต์ที่เน้นการเรียนการสอนภาษาไทยกับภาษาอังกฤษคู่กันไปพร้อมกัน 2 ภาษา แต่สำหรับที่โรงเรียนซึ่งมีพื้นฐานการสอนภาษาจีนมาอยู่ก่อนแล้ว จะได้พัฒนาเพิ่มขึ้นไปอีก 1 ภาษาเป็นโรงเรียน 3 ภาษา (Trilingual School) เสนอเป็นทางเลือกแก่สังคม

1.2 พัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์ภาษาของจังหวัด เปิดสอนภาษาต่างประเทศนอกเวลาราชการ คือ ช่วงเย็นและวันเสาร์ วันอาทิตย์ เพราะภาษาต่างประเทศกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรีอยู่ในแผนพัฒนาภาคตะวันออก มีบริษัท โรงงาน สถานประกอบการของต่างชาติมาลงทุนดำเนินการร่วมกับคนไทยอยู่หลายแห่ง จำเป็นต้องใช้คนที่มีความรู้ด้านภาษาไปร่วมงาน ทางจังหวัดยังไม่มีศูนย์ภาษาสำหรับสอนผู้ใหญ่และคนทำงานแล้ว มีแต่โรงเรียนกวดวิชาของนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจะพัฒนาเปิดสอนภาษาจีนกับภาษาอังกฤษ ซึ่งมีบุคลากรอยู่แล้วจำนวนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งจะขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาใกล้เคียงหรือหากมีรายได้เพียงพอจะได้จัดจ้างบุคลากร โดยเฉพาะเจ้าของภาษานั้น ๆ โดยตรงมาเป็นผู้สอน

2. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน

เกี่ยวกับประเด็นนี้คณะผู้บริหารได้ให้ข้อคิดเห็นว่า โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนเมืองชลบุรีและตั้งขึ้น เนื่องจากชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบของมูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ ให้การสนับสนุน โรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันมาก เนื่องจากเป็นโรงเรียนเอกชนการบริหารจัดการส่วนมากดำเนินตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ซึ่งมีคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ แต่ทางโรงเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายหรือวางวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียนได้ระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในส่วนของ

การจัดการศึกษาซึ่งทำอยู่ในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน มีการจัดประชุมกันเป็นประจำทุกเดือน คณะกรรมการมีแนวคิดในการพัฒนาให้โรงเรียนใช้สถานที่ให้เกิดประโยชน์ เพราะตั้งอยู่ใจกลางเมือง การคมนาคมสะดวก แต่โรงเรียนมีพื้นที่จำกัดไม่สามารถขยายออกไปได้อีก จึงต้องบริหารจัดการโดยแบ่งเป็นช่วงเวลาคือ

2.1 ในเวลาปกติโรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่เวลา 8.30 น. ถึง 15.30 น. วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เป็นการเรียนการสอนปกติตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา ซึ่งในอนาคตโรงเรียนมีแผนจะเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย ส่วนหนึ่งเป็นความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้ลูกหลานเรียนต่อระดับสูงขึ้นในโรงเรียนเดิม อีกส่วนหนึ่งเป็นแผนงานของโรงเรียนที่ต้องการขยายงานและพัฒนางานให้มีความต่อเนื่อง ดังนั้นการบริหารเวลาจะดำเนินการรูปแบบของการจัดเหลื่อมเวลากัน ระหว่างชั้นประถมศึกษากับชั้นมัธยมศึกษาเพื่อลดความหนาแน่นของการใช้พื้นที่เมื่อมีนักเรียนทั้ง 2 ระดับเต็มรูปแบบแล้ว

2.2 ในเวลานอกทำการคือตั้งแต่เวลา 16.00 น. เป็นต้นไปของวันจันทร์ถึงวันศุกร์และเต็มวันในวันเสาร์และวันอาทิตย์ซึ่งไม่มีการเรียนการสอน โรงเรียนจะเปิดสอนภาษาต่างประเทศแก่บุคลากรภายนอกและผู้สนใจ เพื่อใช้พื้นที่ให้เป็นประโยชน์และมีรายได้สำหรับนำมาบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง โรงเรียนมีแผนจะร่วมมือกับมหาวิทยาลัยบูรพาจัดตั้งเป็นศูนย์ภาษาเพื่อเปิดสอนภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่นๆ ตามความจำเป็นและตามต้องการของคนในชุมชนซึ่งจะจัดสอนในวันธรรมดาช่วงเย็นระหว่าง 17.00 น. ถึง 19.00 น. โดยประมาณ และในวันเสาร์วันอาทิตย์เต็มวัน ส่วนการจัดการจะได้นำรูปแบบการจัดการของสถาบันสอนภาษา AUA หรือสถาบันสอนภาษา British Council มาเป็นแนวทางจัดหลักสูตรการสอนซึ่งจะเริ่มโครงการนี้ในอนาคตอันใกล้

3. ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

ในประเด็นนี้คณะผู้บริหารและฝ่ายวิชาการได้ให้ข้อคิดเห็นว่า โรงเรียนต้องสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ซึ่งประกอบด้วย 5 กลุ่มวิชาในระดับชั้นประถมศึกษา หลักสูตร พ.ศ. 2521 ปรับปรุง พ.ศ. 2533 แต่โรงเรียนได้เพิ่มเติมในกลุ่มวิชาประสบการณ์พิเศษคือ เปิดสอนภาษาจีนเพิ่มอีก 1 รายวิชา นอกเหนือไปจากรายวิชาภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ในหลักสูตร การสอนภาษาจีนยังมีข้อจำกัดอยู่เพราะต้องสอนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เนื้อหาวิชาเป็นการเรียนภาษาเบื้องต้น สำหรับสันทนาการในชีวิตประจำวัน แต่ขณะนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาออกชนได้เปิดโอกาสให้โรงเรียนเลือกหนังสือแบบเรียนที่เห็นว่าเหมาะสมมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ตามสมควร ทั้งนี้หนังสือแบบเรียนต่างๆ ต้องได้รับอนุญาตให้

ใช้เป็นแบบเรียนได้จากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ทำให้โรงเรียนจัดหาแบบเรียนเสริมหรือหนังสืออ่านนอกเวลามาใช้ประกอบการสอนได้มากขึ้น ส่วนเนื้อหาวิชาทางโรงเรียนมีข้อเสนอแนะคือ

3.1 ควรนำแนวคิด คติธรรม และปรัชญาของจีนในส่วนที่เป็นหลักจริยธรรมสำหรับการดำเนินชีวิตมาสอนแทรกให้แก่ผู้เรียน เพื่อจะได้หลักคุณธรรมที่เป็นประโยชน์คิดตัวไปด้วย เพราะหลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นสากลอยู่แล้ว สามารถนำมาใช้เป็นข้อคิดเตือนใจได้ในทุกเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์ของหลักสูตรด้วยที่ต้องการให้สอดแทรกด้านจริยธรรมแก่ผู้เรียนในทุกรายวิชา

3.2 ควรนำภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของจีนซึ่งมีคุณค่าและกำลังเป็นที่นิยมกัน เช่น พิษสมุนไพรตำรับยาจีน การรักษาโรคแผนโบราณตามแบบฉบับจีน การออกกำลังกายด้วยวิธีไทเก๊ก คติความเชื่อในเรื่องความกตัญญู ความซื่อสัตย์ การเคารพบรรพบุรุษ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

3.3 ควรได้มีการศึกษาค้นคว้าหรือทำวิจัยเกี่ยวกับศาสตร์ต่าง ๆ ของจีน ซึ่งสั่งสมมาช้านานนับพันปีให้เกิดความกระจ่างและถูกต้อง สามารถนำมาใช้สอนเสริมให้กับผู้เรียนได้ โดยเฉพาะประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะ ดนตรี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี อาหาร การแต่งกาย ฯลฯ ที่นอกเหนือไปจากเรื่องลัทธิความเชื่อทางการเมืองการปกครองซึ่งมีอยู่มากแล้ว อันจะทำให้โลกทัศน์ของการมองจีนในแง่มุมอื่นมีมากขึ้น ขณะนี้โรงเรียนได้สอนการวาดรูปด้วยปลายพู่กันในวิชาศิลปะศึกษา และการเล่นเครื่องดนตรีจิงในรายวิชาขับร้องเสริมให้แก่ผู้เรียนด้วย

4. ด้านวิธีการเรียนการสอน

ประเด็นนี้คณะผู้บริหารและอาจารย์ฝ่ายวิชาการได้ให้ข้อคิดเห็นว่า จะพัฒนาการเรียนการสอนโดยเฉพาะภาษา ซึ่งไม่แต่ภาษาจีนเท่านั้นรวมไปถึงภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และวิชาอื่น ๆ ด้วย โรงเรียนมีแนวคิดในการสอนวิชาการควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยและมารยาทให้ผู้เรียนมีความรู้ดี ความประพฤติดีและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป ในส่วนของวิชาภาษาจีน โรงเรียนมีแนวทางพัฒนาคือ

4.1 เน้นการสอนด้วยวิธี Communicative Approach คือ ให้ผู้เรียนได้สนุกกับการเรียนและการนำไปใช้ได้จริง มีการสื่อสารตอบโต้กันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ใช้การท่องจำเหมือนกับวิธีเรียนภาษาอังกฤษที่ใช้กันตามโรงเรียนต่างๆ แต่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนด้วยในแต่ละชั่วโมงเรียน

4.2 จัดองค์ประกอบของการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวยกับผู้เรียน มีสื่อการสอนชนิดต่าง ๆ รูปภาพ แอมเสียง หนังสือ ภาพนิ่ง วีดิทัศน์ ใช้ประกอบการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาได้อย่างเต็มที่

4.3 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ มีรูปภาพเกี่ยวกับประเทศจีน คำขวัญ ทัศนกรรม ติดไว้ตามส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียน ป้ายชื่อบอกสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนจัดพิมพ์เป็น 3 ภาษา คือ ไทย จีน อังกฤษ คู่กันไป ครูกับนักเรียนทักทายกันเป็นภาษาจีนเมื่ออยู่นอกห้องเรียน อีกมุมหนึ่งโรงเรียนมีโรงเจปอชกิ้วและศาลเจ้าตั้งอยู่ภายในบริเวณเดียวกันช่วยเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ไปในตัว

5. ด้านผู้สอน

ประเด็นนี้คณะผู้บริหารและอาจารย์ฝ่ายบริหารได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนประสบปัญหาอยู่บ้างคือเป็นโรงเรียนราษฎร์ จึงมีครูลาออกไปเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอยู่หลายคนทำให้ต้องเปลี่ยนครูบ่อย แต่ในระยะหลังนี้ปัญหาครูลดลงเพราะข้าราชการจำกัดจำนวนการรับเข้า ครูจึงอยู่กับโรงเรียนนานขึ้น โรงเรียนจึงต้องมีแผนพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมครู คือ

5.1 สนับสนุนให้ครูได้ไปอบรม ประชุม สัมมนา หรือศึกษาต่อเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพและได้นำความรู้จากการไปกลับมาพัฒนาการสอนและพัฒนาโรงเรียนต่อไป ขณะนี้มีหลักสูตรที่เปิดสอนนอกเวลาราชการกันมาก ทำให้ครูมีโอกาสไปเรียนต่อได้โดยไม่กระทบเวลาปฏิบัติงาน ส่วนการอบรม ประชุม สัมมนาวิชาการที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว โรงเรียนได้พิจารณาให้ครูไปเข้าร่วมตามความเหมาะสม

5.2 จัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้กับครู นอกเหนือไปจากเงินเดือนและเงินช่วยเหลือตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โรงเรียนจะจัดหาเงินเป็นค่ารักษาพยาบาลส่วนหนึ่ง ช่วยค่าเล่าเรียนบุตรและเงินประจำตำแหน่งบริหารเพื่อช่วยเหลือและเป็นขวัญ กำลังใจแก่ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเวลานานติดต่อกันหลายปี

5.3 โรงเรียนมีโครงการร่วมมือกับครูสถานและสถานทูตจีนจัดทัศนศึกษา ศึกษาน เรียน และฝึกอบรมระยะสั้นในช่วงเวลาปิดภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี ประมาณช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคมของทุกปี เพื่อให้ครูคนไทยได้มีโอกาสไปฝึกภาษากับเจ้าของภาษา พร้อมทั้งได้ทัศนศึกษาวัฒนธรรม สถานที่สำคัญ ระบบงานและการศึกษาของโรงเรียนโดยตรง เป็นประโยชน์สำหรับนำมาสอนนักเรียน ครูผู้ได้รับการคัดเลือกจะได้รับทุนช่วยเหลือส่วนหนึ่ง ส่วนครูคนอื่นที่สนใจเข้าร่วมโครงการสามารถออกค่าใช้จ่ายเองอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะได้ส่วนลดมากกว่าไปกับบริษัทท่องเที่ยวหรือไปด้วยตนเอง โครงการนี้ได้รับความสนใจจากผู้ปกครองและนักเรียนภาษาจีนเข้าร่วมโครงการด้วยเป็นประจำทุกปี

5.4 ครูชาวจีนซึ่งเป็นเจ้าของภาษามาจากประเทศจีนเป็นบุคคลสำคัญในการเรียนการสอนภาษาด้วยวิธีธรรมชาติ โรงเรียนเน้นโยบายประสานงานกับสมาคมและสถานทูตเพื่อติดต่อกู

ชาวจีนมาสอนเพื่อให้เด็กได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรง อีกทั้งจะมีส่วนช่วยเป็นบุคลากรในการเปิดสอนศูนย์ภาษาด้วย โรงเรียนได้จัดที่พักและอำนวยความสะดวกเรื่องการติดต่อประสานงานกับทางราชการให้ถูกต้องและช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ที่เหมาะสมตามความจำเป็นขณะที่พักอยู่ และทำงานกับโรงเรียนตามสัญญา โรงเรียนได้พาไปพบบุคคลสำคัญและพาไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญในจังหวัดและในประเทศไทยตามแต่โอกาสอำนวย

6. ด้านผู้เรียน

ประเด็นนี้คณะผู้บริหารและอาจารย์ฝ่ายงานนักเรียนได้ให้ข้อมูลว่ามีแนวทางในการพัฒนา นักเรียนให้เป็นคนดี มีระเบียบวินัยดีและมีสุขภาพพลานามัยดีตามปรัชญาของโรงเรียน ปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจนำบุตรหลานมาเข้าเรียนมากขึ้น โรงเรียนมีทั้งประเภทประจำและไปกลับ นักเรียนประจำมีหอพักอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนและมีอาจารย์ดูแลประจำหอ โรงเรียนเริ่มได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นหลังจากที่ชมเขาไประยะหนึ่งด้วยเหตุผลทางกรเมือง แต่ขณะนั้นก็กลับมาสนใจให้ลูกหลานเรียนกันมากขึ้น โดยเฉพาะชาวจีนมีผู้ปกครองเด็กหลายคนที่ส่งลูกมาเรียนภาษาจีนในตอนเย็นหรือวันหยุด ซึ่งติดต่อกับครูผู้สอนให้จัดสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือรายบุคคล ทั้งที่เด็กเหล่านั้นตอนกลางวันเรียนอยู่ในโรงเรียนไทยหรือโรงเรียนฝรั่ง ครั้นเรียนภาษาจีนแบบนอกเวลาไปไ้ระยะหนึ่งมีผู้ปกครองจำนวนหนึ่งย้ายลูกจากโรงเรียนเดิมมาเข้าเรียนที่โรงเรียนนี้ เพื่อต้องการให้ลูกได้ภาษา

ดังนั้น เมื่อโรงเรียนได้รับการติดต่อแบบส่วนตัวกับผู้ปกครองเด็กและบุคคลที่ทำงานตามหน่วยงานต่าง ๆ อีกจำนวนหนึ่งให้สอนภาษาจีนนอกเวลามาระยะหนึ่ง โรงเรียนจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาการสอนภาษาจีนเป็นระบบโดยจัดสอนนอกเวลาอย่างเป็นทางการไว้ถูกต้อง เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาเรื่องการสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนตามกำหนดเป็นการส่วนตัวระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนอย่างที่เคยประสบปัญหามาในอดีตก็ด้วยการจัดตั้งเป็นศูนย์ภาษา มีหลักสูตรเปิดสอนอย่างเป็นทางการจะได้เป็นมาตรฐานและเป็นงานบริการชุมชนของโรงเรียนไปพร้อมกัน

โรงเรียนมีแนวคิดที่นักเรียนที่จบออกไปจากโรงเรียนหากได้ภาษาคือไทย จีน อังกฤษและคอมพิวเตอร์ รวมทั้งมีระเบียบวินัยและมารยาทที่ได้ฝึกหัดมาตลอดระยะเวลาที่เรียนอยู่ จะช่วยให้พวกเขาเป็นพลเมืองดีและมีพื้นฐานความรู้ดีเพียงพอที่จะศึกษาต่อระดับสูงขึ้นได้ตามสมควร จึงมีแนวทางพัฒนานักเรียน คือ

- 6.1 จัดหาทุนให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อให้มีโอกาสศึกษาต่อระดับสูงขึ้น
- 6.2 จัดโครงการเสริมภาษาจีนภาคฤดูร้อนให้นักเรียนได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญและศึกษาวีถีชีวิตของชาวจีนในประเทศจีนโดยตรง

6.3 จัดโครงการอาหารเสริมและอาหารว่างในช่วงเวลาพักน้อยระหว่างเรียนในช่วงเช้าและช่วงบ่าย เพื่อให้นักเรียนได้รับคุณค่าสารอาหารในปริมาณที่เหมาะสมกับวัย

6.4 จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้แก่นักเรียนได้มีโอกาสร่วมมือกลมเกลียวและสามัคคีกัน เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีและความรู้สึกเป็นพี่น้องร่วมสถานศึกษากันอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง

6.5 จัดงานพบปะสังสรรค์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบันเพื่อให้เกิดความรู้จัก สนิทสนมและผูกพันต่อสถาบันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง อันจะนำไปสู่ความช่วยเหลือและพัฒนาปรับปรุงกิจการของโรงเรียนในอนาคตได้ต่อไป

ในการสัมภาษณ์นี้ ท่านอาจารย์ใหญ่ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า โรงเรียนมีแผนจะจัดทำทำเนียบศิษย์เก่าซึ่งจบจากโรงเรียนไปแล้วขณะนี้เป็นการราชการ พนักงาน ในหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน สถานประกอบการต่าง ๆ เป็นผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการ บริษัท ร้านค้า โรงงานอีกมากมาย รวมทั้งเป็นนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติหลายคน เนื่องจากโรงเรียนเปิดสอนมากกว่า 50 ปีแล้ว แต่มีอยู่ช่วงหนึ่งราว ๆ ปี 2495-2505 ที่ประสบปัญหากระทบด้านการเมือง ทำให้ต้องหยุดการเคลื่อนไหวในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งเป็นสมาคม ชมรมต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง แต่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาล ทำให้กิจกรรมเกี่ยวกับการสังสรรค์หรือรวมตัวกันของสมาชิกกลายเป็นสิ่งต้องห้ามไปด้วย แต่ขณะนี้เหตุการณ์ดังกล่าวหมดไปแล้ว รัฐบาลมีนโยบายเปิดกว้างมากขึ้น ทำให้โรงเรียนมีโอกาสได้พัฒนามากขึ้นด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนจากศิษย์เก่า ซึ่งจะช่วยให้มากและอาจเป็นกลุ่มบุคลากรหลักของโรงเรียนในการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต

จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารใน 6 ประเด็น หลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการสอนภาษาจีนในโรงเรียนโดยอาศัยกรอบแนวคิดรูปแบบจำลองการศึกษาของสำนักฉันทามติ ซึ่งเป็นสำนักคิดทางสังคมวิทยาการศึกษาที่ใช้ศึกษาสถานศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม ข้อมูลที่ได้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าโรงเรียนมีแนวทางพัฒนาสองคล้องกับสำนักฉันทามติ (ชนิตา รัชภัทเมือง, 2534 : 270) ในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ด้านแนวนโยบายและหลักการ โรงเรียนได้วางแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับสังคม สภาพบริบททางสังคมเป็นตัวกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษา การศึกษาเป็นภาพสะท้อนของสังคม ซึ่งการวางแผนและการดำเนินการต้องสอดคล้องต้องกัน เช่น นโยบายกำหนดให้โรงเรียนเป็นพหุภาษา ซึ่งสังคมและตลาดแรงงานมีความต้องการผู้รู้ภาษาต่างประเทศไปทำงานมากขึ้น หลักการนี้จึงสอดคล้องกันกับแนวคิดของสำนัก

2. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ โรงเรียนมีลักษณะบูรณาการ (Integration) กับสังคมโดยร่วมมือกัน เรียนรู้ร่วมกัน และพึ่งพาอาศัยกัน เช่น การรับสถานศึกษาให้มีลักษณะเหมาะสมกับการบริการทางวิชาการแก่สังคม ได้แก่ การปรับเวลาให้สะดวกในการขยายชั้นเรียน เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ และปรับสถานศึกษานอกเวลาเพื่อเปิดเป็นศูนย์ภาษาบริการสอนภาษาต่างประเทศแก่บุคคลภายนอกและผู้สนใจทั่วไปในช่วงนอกลเวลาราชการและวันหยุด

ประเด็นนี้จึงสอดคล้องกันกับแนวคิดของสำนัก

3. ด้านหลักสูตรและเนื้อหา โรงเรียนได้กำหนดให้มีเนื้อหาวิชาการ (Intellectual Education) ควบคู่ไปกับจริยศึกษา (Moral Education) เน้นวิชาการที่สร้างภูมิปัญญาและมีวิชาทักษะเพื่อนำไปประกอบอาชีพตามที่สังคมต้องการ เช่น การสอนภาษาคู่กับการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม มารยาท วินัย เน้นวิธีการเรียนภาษาด้วยการฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อนำไปใช้ทำงานได้จริง

ด้านนี้จึงมีความสอดคล้องกันกับแนวคิดของสำนัก

4. ด้านวิธีการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดให้มีการสอนโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น มีสื่อการสอนประกอบการเรียนในรายวิชาสอน โดยการฝึกให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดสถานที่บริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียนให้มีบรรยากาศสบายใจ สิ่งเหล่านี้มีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีแนวคิดของสำนัก

5. ด้านผู้สอน โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาครูให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ สามารถถ่ายทอดให้แก่เด็กได้อย่างรอบด้าน เป็นตัวแทนทั้งด้านวิชาการและด้านพฤติกรรม เช่น ให้ครูได้มีโอกาสไปฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ทัศนศึกษาต่างประเทศจีน มีครูชาวจีนมาสอนภาษาจีนโดยตรง ด้านนี้จึงมีความสอดคล้องกันตามหลักการและแนวคิดของสำนัก

6. ด้านผู้เรียน โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้ได้รับความรู้ทางภาษาเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อพร้อม ๆ กับความรู้ด้านอื่น ๆ ตามหลักสูตรกำหนดไว้ เช่น เน้นให้มีการเรียน 3 ภาษาควบคู่กันไป จัดหาทุนให้แก่เด็กที่เรียนตั้งแต่ชั้นต้น จัดกิจกรรมเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสมสามัคคี รักหมู่คณะและสถาบัน สิ่งเหล่านี้มีความสอดคล้องกันตามทฤษฎีและแนวคิดของสำนัก

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาภาคสนามกรณีตัวอย่างโรงเรียนวุดวิทยา ทำให้ทราบว่าขณะนี้โรงเรียนสอนภาษาจีนได้มีการปรับปรุงขึ้น มีแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนให้ทันสมัยเหมาะสมขึ้น ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมที่ต้องการคนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งในการรับคนเข้าทำงานในปัจจุบัน

โรงเรียนได้พัฒนาขึ้นทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย หลักการการจัดการ หลักสูตร เนื้อหา วิธีการเรียนการสอน ผู้เรียนและผู้สอนให้เป็นไปตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาพร้อมกับมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาโรงเรียนเอง ด้วยการดำเนินการในรูปของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกำหนดให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อบริการแก่ชุมชนและสังคมภายนอกด้วย

โรงเรียนมีความคล่องตัวระดับหนึ่งในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม อีกทั้งสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่ต้องการเน้นภาษาต่างประเทศให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติขั้นนี้ โรงเรียนซึ่งเคยมีรากฐานทางภาษาจีนมาก่อนแล้ว จึงดำเนินการต่อไปได้อย่างสะดวกในการจัดสอน 3 ภาษาควบคู่กันไป คือ ไทย จีน อังกฤษ โดยปราศจากเหตุผลทางลัทธิอุดมการณ์และผลกระทบทางการเมืองที่เคยประสบมาในอดีต ดังนั้นจึงเป็นนิมิตหมายอันดีที่โรงเรียนจะพัฒนาด้านภาษาให้เป็นจุดเด่นของโรงเรียน ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นทางเลือกใหม่ให้แก่สังคมได้ต่อไปในอนาคต

บทที่ 4

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษ : จากนโยบายสู่การปฏิบัติ

บทนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษ ซึ่งวิเคราะห์จากแนวนโยบายของรัฐที่ประกาศใช้เป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากทรรศนะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษาถึงวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติให้มีความเหมาะสมและความสอดคล้องกับหลักการต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 : โรงเรียนนโยบายพิเศษ : ความเป็นมา บทบาท หน้าที่ และการกำกับดูแล

โรงเรียนนโยบายพิเศษ คือ โรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือ สช. พัฒนามาจากกองโรงเรียนราษฎร์กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวได้ว่าเอกชนมีส่วนร่วมรับภาระและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา นับว่ามีบทบาทในการให้การศึกษแก่ประชาชนคู่มากับรัฐอย่างต่อเนื่อง และมีบทบาทมากขึ้นเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน ในส่วนของการกำกับดูแลโรงเรียนเอกชน ซึ่งแต่เดิมเคยเรียกว่า โรงเรียนเชลยศักดิ์ สำหรับโรงเรียนที่ดำเนินการโดยคนไทย และเรียกว่าโรงเรียนวิเศษเชลยศักดิ์ สำหรับโรงเรียนที่ดำเนินการโดยคนต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีชื่อเรียกอื่น ๆ อีกเช่นโรงเรียนบุพกาล โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนฝรั่ง โรงเรียนจีน โรงเรียนแขก อีกทั้งมีเรียกในภาษาพูดว่าโรงเรียนแล้วตามด้วยชื่อของครูใหญ่หรือเจ้าของโรงเรียน เช่น โรงเรียนครูกุหลาบ โรงเรียนครูถ้ำควน เป็นต้น หากเป็นโรงเรียนที่รัฐให้ความช่วยเหลืออยู่บางส่วนเรียกว่าโรงเรียนเชลยศักดิ์ในบารุง ซึ่งมักเป็นโรงเรียนของคนไทยและหากเป็นโรงเรียนที่รัฐมิได้ให้การอุดหนุนช่วยเหลือ เรียกว่า โรงเรียนเชลยศักดิ์นอกบารุง ซึ่งมักเป็นโรงเรียนของคนต่างชาติ

แม้ปัจจุบันชื่ออย่างเป็นทางการคือโรงเรียนเอกชน แต่ก็ยังเรียกกันอย่างต่อเนื่องว่าโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการคือได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. 2461 ในสมัยรัชกาลที่ 6 เพื่อควบคุมดูแลและตรวจนิเทศให้โรงเรียนราษฎร์ในยุคนั้นดำเนินกิจการอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และมีมาตรฐานเดียวกัน ต่อมาเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วในปี พ.ศ. 2476 ได้ประกาศจัดตั้งเป็นกองโรงเรียนราษฎร์ สังกัดกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ควบคุม ดูแล กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและพัฒนาโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ ต่อมาเอกชนได้ขยายการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณ สถานศึกษา ระดับการศึกษา ประเภทและสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทำให้กองโรงเรียน

กรมตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 217 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 โอนอำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน หนี้สิน ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณของกรมวิสามัญศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองโรงเรียนราษฎร์ และโอนงานวิทยาลัยเอกชน สำนักงาน คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี มาเป็นสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชนหรือ เรียกว่า สช. ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน, 2541 : 1-4)

สำหรับการแบ่งส่วนราชการไปตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ตามประกาศของ คณะปฏิวัติขณะนั้น กำหนดให้จัดแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองสถานศึกษาเอกชน กองทะเบียนและสถิติ กองส่งเสริมและอุดหนุน กองควบคุมและติดตาม การปฏิบัติงาน ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 ได้มีการโอนงานวิทยาลัยเอกชนไปสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จึงมีการปรับส่วนราชการภายในใหม่ โดยเพิ่มงานอีก 2 ฝ่าย ในปี พ.ศ. 2518 ได้แก่ ฝ่ายแผนงาน และฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ หลังจากนั้นมีการปรับปรุงส่วนราชการภายในเป็นลำดับมาจนถึงปี พ.ศ. 2535 ได้แบ่งส่วนราชการใหม่ออกเป็น 9 หน่วยงาน ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 109 ตอนที่ 102 ลงวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2535 ที่ใช้อยู่ จนถึงปัจจุบันประกอบด้วยสำนักงานเลขานุการกรม กองกองทุนและสวัสดิการ กองทะเบียน กอง นโยบายและแผน กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ กองโรงเรียนสามัญศึกษา กองโรงเรียนอาชีวศึกษา กองส่งเสริมการศึกษานอกระบบและหน่วยศึกษานิเทศก์

ส่วนบทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ก็ได้มีพัฒนาการเรื่อยมา เป็นลำดับ ในระยะแรกที่จัดตั้งสำนักงานมีหน้าที่ตามข้อกำหนดของคณะกรรมการข้าราชการ พลเรือน 4 ประการ คือ 1.) ควบคุมสถานศึกษาเอกชนทุกระดับการศึกษา ยกเว้นชั้นปริญญาตรี 2.) ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน 3.) ให้บริการแก่สถานศึกษาเอกชน ครูและนักเรียน 4.) ประสานงาน ร่วมกับหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการ ศึกษาแห่งชาติ โดยมีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ฉบับ พ.ศ. 2479 เป็นหลักเกณฑ์ในการควบคุม ดูแลโรงเรียนราษฎร์ทั่วประเทศ

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ปรับปรุงใหม่หลายครั้งให้ เหมาะสมกับกาลสมัย ล่าสุดเมื่อมีการปรับปรุงและประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ทำให้สำนักงานต้องปรับปรุงบทบาทหน้าที่ใหม่ตามข้อกำหนดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน, 2543 : 9-10)

1. ศึกษาวิเคราะห์และเสนอแนะแก่คณะกรรมการการศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการศึกษาและ

งานการศึกษา กับส่วนราชการอื่นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและส่งเสริมการศึกษาและกิจการของโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติโรงเรียน พ.ศ. 2525

2. เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

3. ปฏิบัติงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

4. ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 สำนักงานได้ปรับปรุงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบใหม่อีกครั้ง หนึ่ง ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ พ.ศ. 2535 ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน กำหนดไว้ดังนี้

1. บริหารงานราชการทั่วไปของสำนักงาน

2. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

3. เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเอกชน จัดทำและประสานแผนการปฏิบัติงานของสำนักงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของกระทรวง รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานของหน่วยงานในสังกัด และดำเนินการเกี่ยวกับงานสถิติและประเมินผล

4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่กระทรวงศึกษาธิการหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการดูแลและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 รวมทั้งนโยบายของรัฐและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องจะมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีหน้าที่ในการ กำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนโรงเรียนเอกชนทุกระดับทุกประเภทที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นอำนาจ หน้าที่ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและ/หรือสำนักงานศึกษาธิการอำเภอมีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนโรงเรียนเอกชนทุกระดับทุกประเภทที่อยู่ในจังหวัดและอำเภอนั้น ๆ ยกเว้นบางกรณีที่เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สำหรับโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนหรือโรงเรียนจีนหรือโรงเรียนภาษาจีน อยู่ในความดูแลของกองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทำหน้าที่กำกับ ดูแล โรงเรียนที่ดำเนินการด้วยนโยบายพิเศษ ซึ่งแตกต่างไปจากโรงเรียนราษฎร์สามัญและสายอาชีพศึกษา โดยทั่วไปในด้านหลักการจัดตั้งโรงเรียน การดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการติดตาม

ศาสนาอิสลาม โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนไทย-ญี่ปุ่น ฯลฯ ปัจจุบันแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 งาน คือ งานธุรการ งานกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา งานกลุ่มมาตรฐานการศึกษา งานกลุ่มพัฒนาบุคลากรและงานกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษา มีโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนในความดูแลทั่วประเทศจำนวน 116 แห่ง โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในความดูแลทั่วประเทศจำนวน 558 แห่ง โรงเรียนนานาชาติในความดูแลทั่วประเทศจำนวน 33 แห่ง และโรงเรียนไทย-ญี่ปุ่นจำนวน 1 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกชน, 2542 : 4) นับว่ามีปริมาณโรงเรียนในความดูแลเป็นจำนวนมากถึง 708 แห่งทั่วประเทศ มีโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามมากเป็นอันดับ 1 โรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนมากเป็นอันดับ 2 โรงเรียนนานาชาติมากเป็นอันดับ 3 และโรงเรียนไทย-ญี่ปุ่นเป็นอันดับ 4 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 : การพัฒนาโรงเรียนตามแผนนโยบายของชาติ

ประเทศไทยมีแผนหลักหรือแผนแม่บทในการพัฒนาสถานศึกษาและการศึกษาของชาติในภาพรวมทั้งบรรจุแนวทางการพัฒนาไว้เพื่อเป็นหลักในการนำไปปฏิบัติให้ขึ้นไปในทิศทางเดียวกันสำหรับโรงเรียนนโยบายพิเศษ จากการศึกษากรณีตัวอย่างได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียน ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2540-2544 ประเทศไทยอยู่ในระยะของการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งมีแนวทางสำหรับการพัฒนาสถานศึกษาออกชนให้สอดคล้องกับแผนชนในหมวดการพัฒนาสติปัญญา ทักษะ และฝีมือแรงงานดังนี้

“ 4. การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการการศึกษาและฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพโดย

..... 4.3 สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชน และองค์กรประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และฝึกอบรมทักษะฝีมือแรงงานอย่างมีคุณภาพ ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกระดับโดยทบทวนบทบาทและนโยบายของรัฐ ให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนอย่างเหมาะสมควบคู่กับการเร่งรัดและประชาสัมพันธ์กองทุนเงินกู้ เพื่อจัดตั้งสถาบันการศึกษาและการฝึกอบรมโดยภาคเอกชน รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบและลดขั้นตอนการดำเนินงาน ให้จูงใจภาคเอกชนมากขึ้น” (หน้า 30)

นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้น ดังความ ในหมวดการเสริมสร้าง

“ 3. การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการของส่วนราชการ

..... 3.1 การปรับปรุงบทบาทการบริหารจัดการของส่วนราชการ

(1) ปรับบทบาทของระบบราชการจากการตรวจสอบ ควบคุม เป็นการกำกับ ,ดูแล ส่งเสริม พร้อมทั้งลดบทบาทในการดำเนินกิจกรรมของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชน และภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น” (หน้า 149)

จากนโยบายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลสนับสนุนให้เอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น มีการปรับระบบราชการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีขนาดเล็กลงพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เอกชนดำเนินการทั้งด้านการศึกษาและการฝึกอบรม โดยจะปรับปรุงกฎระเบียบและลดขั้นตอนของการดำเนินงานลง ซึ่งในประเด็นนี้คณะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสและความเป็นไปได้ว่า

“โรงเรียนเอกชนมีข้อจำกัดหลายประการในการบริหารจัดการ แม้มองดูจากภายนอกจะมีความคล่องตัวและผู้บริหารมีอำนาจเต็มที่ แต่ความจริงแล้วรัฐบาลควบคุมด้วยระเบียบอยู่มาก โดยเฉพาะโรงเรียนจีนซึ่งเคยมีปัญหาาก็ถูกจำกัดให้เปิดสอนได้แค่ชั้น ป.1-ป.4 มานาน พอขยายการศึกษาภาคบังคับถึง ป.6 ในระยะแรกยังคงให้สอนภาษาจีนได้ถึง ป.4 เหมือนเดิม ป.5-ป.6 ยังไม่ให้สอน อนุบาลก็ห้ามเปิดสอน ชั้นมัธยมก็ห้ามเปิดสอน แต่ระยะ 5-6 ปีมานี้ภาษาจีนเป็นที่ต้องการของตลาด รัฐบาลจึงเห็นความสำคัญเริ่มผ่อนคลายนโยบาย อนุญาตให้สอนภาษาจีนได้ตั้งแต่ชั้น ป.1-ป.6 ต่อมาก็อนุญาตให้เปิดสอนชั้นอนุบาลได้เหมือนโรงเรียนราษฎร์ทั่วไป และกำลังให้ขยายเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้หากโรงเรียนมีความพร้อมตามเกณฑ์และมีมาตรฐานตามกำหนด” (คณะผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2542)

นับว่าประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาฉบับที่ 8 มากเพราะโรงเรียนตัวอย่างที่ไปศึกษานั้นได้เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลแล้ว และกำลังขยายชั้นเรียนเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาต่อไป จึงมีความเป็นไปได้สูงมากในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนตามนโยบายนี้ซึ่งโรงเรียนได้เริ่มดำเนินการแล้ว

2. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละระยะ มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาไว้ดังนี้

“ 2. ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดนโยบายพัฒนาการศึกษาเป็น 5 ด้าน คือ

1. เร่งขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งหมด มุ่งให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาระดับพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2. ปฏิรูประบบการเรียนการสอน มุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ตามจุดประสงค์ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีพื้นฐานความรู้ความสามารถและทักษะพื้นฐานที่ดีและเข้มแข็งพอที่จะออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใฝ่การเรียนรู้ มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

3. ปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครู มุ่งปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิต การฝึกอบรม และการพัฒนาครูประจำการให้ครูมีศักยภาพ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม โดยสร้างและปรับปรุงจรรยาบรรณต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนต่อการประกอบวิชาชีพครู

4. เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและสูง มุ่งสร้างศักยภาพของประเทศในการพึ่งพาตนเองและสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในประชาคมโลก บนฐานแห่งความเป็นไทย

5. ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา มุ่งปรับเปลี่ยนแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการของรัฐใหม่ เพื่อให้การจัดการการศึกษามีอิสระและเสรีมากขึ้น ปรับเปลี่ยนการตัดสินใจจากรวมในส่วนกลางเป็นการตัดสินใจในพื้นที่ทุกส่วนของสังคม ตั้งแต่ประชาชน ครอบครัวชุมชน สถาบันทางสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน และองค์กรภาครัฐ มีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย มีการจัดการศึกษาที่ได้คุณภาพและสร้างความเป็นธรรมแก่คนในสังคมมากขึ้น สามารถสนองตอบความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศได้อย่างรวดเร็ว ตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (หน้า 57-58)

ส่วนในแผนงานหลักเพื่อพัฒนาการศึกษา ได้กำหนดแผนงานเพื่อพัฒนาการศึกษาไว้เป็นกรอบในการจัดทำรายละเอียดของโครงการมี 9 แผนงาน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษามีดังนี้

“แผนงานหลักที่ 6 : การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการมีเป้าหมาย คือ

..... 2. มีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหาร และการจัดการการศึกษาเกิดขึ้น โดยองค์กรระดับจังหวัด ท้องถิ่นและสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นอำนาจการตัดสินใจในระดับสถานศึกษา มีแนวทาง/มาตรการ คือ

2.2 ศึกษาและนำระบบการจัดการสมัยใหม่มาใช้ เพื่อลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นลงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

2.3 ศึกษาและทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคหรือไม่เอื้อต่อการกระจายอำนาจหรือการบริหารงาน เพื่อการแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผ่อนคลายกฎ ระเบียบ และวิธีการ งบประมาณให้สถานศึกษา ใช้เงินได้คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้ โดยเฉพาะจากระบบและกลไกภายใน” (หน้า 85-88)

และยังมีแผนงานหลักที่ 8 : การระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการศึกษามีแนวทาง/มาตรการคือ

..... 3. ให้สถานศึกษามีอิสระในการหารายได้เพื่อการพึ่งตนเองจากการขายบริการทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ การหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา การระดมทุนและเงินบริจาคในรูปของเงินสมทบ (Matching Grants) ทั้งจากศิษย์เก่า เอกชนและชุมชน

..... 4. ให้ภาคเอกชน ชุมชน สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และลดบทบาทของรัฐในการจัดการศึกษาให้น้อยลงโดย

4.1 ทบทวนบทบาทการบริหารจัดการการศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ โดยยึดแนวทางการลงทุนจัดการศึกษาตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้

4.2 ทบทวน ปรับปรุง แก้ไขกฎ ระเบียบการควบคุมของรัฐให้เอื้อต่อการส่งเสริมภาคเอกชนในการลงทุนจัดการศึกษา

ต้องจัดให้มีทุนการศึกษาและทุนกู้ยืม เพื่อความเสมอภาค
ในโอกาสทางการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาสในสังคม

- 4.3 ให้การช่วยเหลือสนับสนุนทางวิชาการและการเงิน แก่
ภาคเอกชนด้วยการจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ การจัดตั้ง
กองทุนอุดหนุนการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมแก่ภาค
เอกชน ฯลฯ เพื่อนำไปใช้ในการจัดตั้งสถานศึกษา การ
พัฒนาการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 4.4 สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาเอกชนเพิ่มปริมาณการผลิต
กำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน โดยเฉพาะในสาขาที่ตลาดมี
ความต้องการสูง ได้แก่ สาขาวิศวกรรม สาขาคอมพิวเตอร์
สาขาบัญชี และสาขาภาษาต่างประเทศ เป็นต้น” (หน้า 93-
96)

จากนโยบายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีนโยบายพัฒนาการศึกษา ครอบคลุมหลาย
ด้านตั้งแต่การขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน ปฏิรูประบบการเรียนการสอน การผลิตและ
พัฒนาครู การพัฒนากำลังคนระดับกลางและระดับสูง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารและการ
จัดการให้มีความคล่องตัวขึ้น กระจายอำนาจให้ทั่วถึง นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
จัดหาแหล่งทุนสนับสนุนให้ เปิดโอกาสให้หารายได้เอง และเพิ่มการผลิตกำลังคนในสาขาที่
ขาดแคลนเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน ประเด็นนี้คณะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ
การดำเนินตามนโยบายนี้ว่า

“แผน 8 เปิดโอกาสและสนับสนุนเอกชนมากกว่าแผนก่อน ๆ ที่ผ่านมา ถือเป็นคู่ทางที่ดี
ในการพัฒนาโรงเรียนเอกชนไปพร้อมกับการขยายตัวของงานเอกชนในด้านอื่น ส่วนของโรงเรียน
มีแผนปฏิบัติการและกำลังดำเนินการอยู่หลายอย่างตรงกัน เช่น ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานให้
สูงขึ้น โดยขอเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ขณะนี้ชั้นอนุบาลเปิดสอนแล้ว
กำลังรอพิจารณาอนุมัติให้เปิดสอนระดับมัธยมอยู่ แต่ยังคงถูกควบคุมให้เปิดได้เพียง 1 ห้องเรียน
และสอนถึงชั้นสูงสุดคือ ม.3 เท่านั้นก็ถือว่าค่อนข้างลงมากกว่าเดิมแล้ว”

อาจารย์ผู้บริหารฝ่ายบุคคลได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเติมต่อไปอีกว่า

“ในส่วนของสวัสดิการและวิทยฐานะครูโรงเรียนราษฎร์ ขณะนี้ได้รับประโยชน์มากขึ้น
กว่าแต่ก่อนหลายด้าน เช่นค่ารักษาพยาบาล ค่าช่วยเหลือบุตร บางโรงเรียนที่มีรายได้อีกก็ได้
จัดส่วนนี้ให้แก่ครูส่วนหนึ่ง อาหารกลางวันของครูโรงเรียนก็จัดให้ หากครูทำงานเกิน 5 ปี เมื่อ

ราษฎรสามารถเป็นสมาชิกได้เช่นเดียวกับครูโรงเรียนรัฐบาล ครูโรงเรียนจีนสามารถไปรักษาในโรงพยาบาลของคนจีน ไปทานอาหารในภัตตาคารชาวจีนที่อุปถัมภ์โรงเรียนก็จะได้ส่วนลด”

อาจารย์ผู้บริหารฝ่ายวางแผนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในสายงานที่รับผิดชอบว่า

“โรงเรียนมีแผนงานจะเปิดนอกเวลาเป็นศูนย์ภาษาสอนนอกเวลาที่สนใจเรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งโรงเรียนเปิดสอนได้ขณะนี้ 2 ภาษา คือ จีนกับอังกฤษ เป็นการบริหารจัดการแบบเลี้ยงตัวเอง และเพิ่มกำลังคนในด้านภาษาต่างประเทศตามนโยบายของรัฐที่ขาดแคลนคนด้านนี้ อีกทั้งเป็นบริการแก่ชุมชนไปด้วย”

นับว่านโยบายดังกล่าวนี้โรงเรียนได้นำมาปฏิบัติอยู่และมีบางประการกำลังเตรียมการวางแผนดำเนินการ จึงกล่าวได้ว่าสอดคล้องกับแนวนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาฉบับนี้

3. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544

ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาชาติในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 8 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการจัดประชุมสัมมนา เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขึ้นที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ 2538 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนเอกชนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 : 5-6)

“5. การผลักดันจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

- (1) ส่งเสริมภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น โดยรัฐให้ถึงจุดใจและความช่วยเหลือแก่ภาคเอกชนที่ลงทุนจัดการศึกษาในด้านต่างๆ รวมทั้งจัดให้มีสินเชื่อเพื่อการศึกษาด้วย
- (2) ให้มีการประสานและผลักดันระหว่างสถาบันหลักทางสังคม ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน รวมทั้งชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรเอกชน โดยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยรัฐจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้สถาบันดังกล่าวด้วย
- (3) สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐในด้านการวิจัยและพัฒนาที่ตรงกับความต้องการมากยิ่งขึ้น”

ตามแนวทางนี้คณะผู้บริหาร โรงเรียนได้ให้ข้อมูลว่า

“ระยะนี้ระบบเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางตกต่ำ หรือเรียกว่าเศรษฐกิจขาลง รัฐบาลจำกัดอัตราการรับเข้าทำงาน ปรับองค์การให้มีขนาดเล็กลงเพื่อประหยัดรายจ่าย จึงทำกับเปิดโอกาสให้เอกชนได้มีส่วนร่วมจัดการศึกษามากขึ้น ครูส่วนหนึ่งต้องทำงานกับโรงเรียนราษฎรมา

คนรุ่นใหม่ได้พอควร แต่บางอย่างคงต้องร่วมมือกันจะให้ออกชนทำไปเดี่ยว ๆ คงไม่ได้ เช่น การเปิดศูนย์ภาษาทางโรงเรียนจะขอความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยบูรพาในด้านบุคลากร ส่วนโรงเรียนเอื้ออำนวยด้านสถานที่ ต้องให้มหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงก่อน เพื่อความเชื่อถือในด้านคุณภาพและประกันด้านมาตรฐาน"

ในส่วนของการขอความร่วมมือจากชุมชน โรงเรียนมีสมาคมศิษย์เก่า และมูลนิธิเพื่อการศึกษายช่วยเหลือในการจัดหาทุนมาสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนโดยตรงอยู่แล้ว จากการสังเกตพบว่า มีป้ายประกาศติดไว้หน้าห้องทำการของสมาคมศิษย์เก่า และหน้าห้องทำการของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน แสดงรายชื่อบุคคล หน่วยงาน ห้างร้าน และผู้ไม่ประสงค์ออกนามอีกจำนวนหนึ่งร่วมกันบริจาคเงิน ถึงของ วัสดุอุปกรณ์การศึกษา อาหารแห้ง นมกล่อง น้ำดื่ม ฯลฯ ให้แก่ทางโรงเรียนแต่ละปีเป็นจำนวนมาก เพื่อสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้ประกาศชื่อไว้ให้ทราบโดยทั่วกัน ประเด็นนี้กล่าวได้ว่านำมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวนโยบายอีกประเด็นหนึ่ง

4. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นแผนที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติ อยู่ขณะนี้ ในแผนดังกล่าวมีการกำหนดแนวทางสำหรับพัฒนาสถานศึกษาดังนี้

“แนวนโยบายการศึกษา

- 10. ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศ ที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ อย่างกว้างขวาง เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า การติดต่อสื่อสาร ในด้านวิทยาการ การค้า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (หน้า 20)
- 17. ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายในของสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการศึกษาของชุมชน
- 18. ส่งเสริมให้ออกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและการรับรองมาตรฐาน (หน้า 21)

นอกจากนี้ในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา ยังได้กำหนดแนวทางในการจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

“16. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และใช้ครูที่มีความสามารถในการฝึกทักษะทางภาษา” (หน้า 25)

ตามแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นี้กล่าวโดยสรุปได้ว่ารัฐมีนโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นประเด็นสำคัญ ทำให้โรงเรียนจีนซึ่งเคยถูกควบคุมมาระยะหนึ่งกลับมีบทบาทขึ้นอีกครั้งโดยเฉพาะด้านภาษา เพราะมิได้จำกัดว่าเป็นภาษาของชาติใดเป็นการเฉพาะ ภาษาจีนถือเป็นภาษาต่างประเทศและเป็นภาษาที่สำคัญที่มีบทบาททางการค้า การทูต การศึกษา และการประกอบกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมที่กำลังขยายตัวอยู่มาก โรงเรียนจีนมีความพร้อมด้านภาษาจีนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน รวมไปถึงบรรยากาศความเป็นจีนภายในบริเวณโรงเรียน จึงดำเนินการต่อได้โดยตรง เมื่อหมดปัญหาทางด้านการเมืองและลัทธิการปกครองที่เคยมีผลกระทบมาในอดีตประกอบกับนโยบายเปิดกว้างและผ่อนคลายระเบียบกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดบางอย่างลง ทำให้โรงเรียนจีนมีความคล่องตัวในการพัฒนามากขึ้น

ในส่วนของการส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้นตามความในข้อ 18 นั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน เพราะขณะนี้โรงเรียนจีนเปิดสอนระดับชั้นอนุบาลแล้ว ขณะสังเกตการณ์นี้และจากเอกสารแนะนำโรงเรียนพบว่า เปิดสอนระดับอนุบาล 1 ถึง 3 จำนวนชั้นละ 2 ห้องเรียน รวมเป็น 6 ห้องเรียน ซึ่งแต่เดิมห้ามเปิดสอนระดับนี้ อีกทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและศึกษาศาสตราจารย์ของโรงเรียนประกอบพบว่า โรงเรียนจะขยายการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในไม่ช้านี้ ซึ่งแต่เดิมรัฐเคยห้ามเปิดทำการสอนระดับชั้นที่เกินกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับ แต่ขณะนี้และในอนาคตมีทิศทางเป็นไปได้ในการขยายตัว เท่ากับว่าได้นำแนวทางมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวนโยบาย

ด้านการเรียนการสอนตามความในข้อ 16 กล่าวได้ว่าภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งที่สำคัญสำหรับโลกยุคปัจจุบัน เพราะเป็นภาษาหนึ่งในหกภาษาที่ใช้ในสหประชาชาติ คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน ภาษารัสเซีย ภาษาอาหรับ และภาษาจีน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ประกอบกันเข้า ทำให้ภาษาจีนมีความสำคัญและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ จีนเป็นชาติใหญ่มีพลเมืองมากที่สุดในโลก พลเมืองจีนได้อพยพกระจายไปตั้งถิ่นฐานและเป็นผู้ประกอบการสำคัญในด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม การเงิน การธนาคาร การท่องเที่ยว อยู่ทั่วไปในประเทศต่าง ๆ ของโลกรวมทั้งในประเทศไทยด้วย ความจำเป็นที่ต้องรู้ภาษาจีนจึงมีมากขึ้น

ขวางในทุกประเภทของตลาดแรงงานได้สะดวก เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ภาษาจีนมีความสำคัญมากขึ้นในขณะนี้ คือ การเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน หลังจากที่ปิดความสัมพันธ์กันมานาน อีกทั้งจีนเริ่มมีการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการภายในประเทศของตน เพื่อเปิดประเทศออกสู่ภายนอกมากขึ้นกว่าแต่เดิม ทำให้ลัทธิการเมืองซึ่งมีความแตกต่างกันและเคยสร้างปัญหาในอดีตลดน้อยลงไป จนถึงขั้นเกือบจะ 'ไม่เป็นปัญหาใหญ่อย่างในอดีต' ทำให้การติดต่ออย่างเป็นทางการกับจีนมีมากขึ้น และจีนก็เปิดรับวัฒนธรรมและความหลากหลายจากภายนอกมากขึ้นด้วยเช่นกัน จากนโยบายต่างประเทศของทั้ง 2 ประเทศจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกัน ที่เห็นว่าอีกฝ่ายหนึ่งเป็นแหล่งการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศพัฒนาเศรษฐกิจได้ต่อไปในอนาคต จึงทำให้ภาษาจีนมีความสำคัญขึ้น เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน อันนำไปสู่การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการทำงานร่วมกันในอนาคต

หนึ่งในด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ การเรียนกับครูเจ้าของภาษานั้นมีความสำคัญ เพราะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และฝึกทักษะได้โดยตรง อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการพัฒนาระดับความสามารถของภาษา ประเด็นนี้โรงเรียนจีนได้ใช้ครูชาวจีนมาสอนนานแล้วตั้งแต่ในอดีต ปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่แม้ว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายมากในการจ้างครู รวมทั้งเป็นภาระในการติดต่อตัวครูผู้สอนให้มาสอน ระบบการจ้างการดำเนินการเข้าประเทศตลอดจนอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ ตลอดเวลาที่ครูชาวจีนพักอยู่ในประเทศไทย แต่ทางโรงเรียนก็ได้ดำเนินการส่วนนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนกับเจ้าของภาษา ซึ่งผู้เรียนจะได้รับประโยชน์โดยตรง ประเด็นนี้นับว่าสอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ดังกล่าว

เกี่ยวกับการจ้างครูชาวจีนมาสอน อาจารย์ใหญ่ฝ่ายจีนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ขณะนี้ทางโรงเรียนได้ดำเนินการติดต่อกับครูชาวจีนเอง เป็นผลมาจากการไปดูงานหรือเรียนระยะสั้นภาคฤดูร้อน ณ ประเทศจีน แล้วได้รู้จักและเห็นว่าครูบางคนสอนดี มีเทคนิควิธีในการสอน จึงได้ติดต่อขอเชิญมาสอนโดยทำสัญญาเป็นปี ๆ ไป โรงเรียนมีโครงการจะยกเลิกเปลี่ยนครูไทยให้ได้มีโอกาสไปสอนภาษาไทยที่ประเทศจีน เพราะมีการเรียนภาษาไทยและครูไทยที่สอนภาษาจีนไปเรียน ณ ประเทศจีนเป็นการฝึกประสบการณ์ด้วยในอนาคต (ชาณูชิต ถิตติวิทย์านุกุล, สัมภาษณ์, 2542) นับว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับครูสอนภาษามาก สอดคล้องกับแนวนโยบายด้านนี้โดยตรง

5. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศซึ่งฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2542 เป็นฉบับที่ได้ระดมผู้เชี่ยวชาญ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าฉบับก่อนที่เคยใช้มา ฉบับนี้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาไว้ ดังนี้

“หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 42 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”(หน้า 14)

“หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” (หน้า 25)

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เมื่อประกาศใช้แล้วส่งผลให้โรงเรียนจีนต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับบทบัญญัตินี้ด้วย ในหมวดที่ 3 และหมวดที่ 5 ตามบทบัญญัติกล่าวได้ว่าเป็นการกำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้ารับการศึกษาและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมอันดี อีกทั้งมีจิตสำนึกที่ถูกต้องตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กล่าวได้ว่าประเด็นนี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เสมือนว่าโรงเรียนจีนยังมีการควบคุมจากรัฐบาลอยู่ในหลายด้านดังสาเหตุต่อไปนี้

1. ประเทศจีนมีการปกครองในระบอบสาธารณรัฐ ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. จีนเปลี่ยนการปกครองจากรบอบกษัตริย์มาเป็นระบอบสาธารณรัฐ ด้วยการปฏิวัติล้มราชวงศ์ ขณะเดียวกันได้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมดังกล่าวสู่ประชาชนเพื่อให้เห็นด้วยและเข้าร่วมขบวนการกับคณะปฏิวัติ ซึ่งวิธีการนี้ได้นำมาใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 2490 ทำให้เกิด

3. ครูจีนที่มาจากประเทศจีนภายหลังที่จีนเปลี่ยนการปกครองแล้ว ได้นำความคิดตามระบอบการปกครองแบบใหม่คิดตัวมาสอนสอดแทรกให้แก่นักเรียนเมื่อมาทำการสอนที่โรงเรียนจีนในประเทศไทย

4. ชาวจีนทั้งที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยก่อนหน้าที่เมืองจีนจะเกิดการปฏิวัติกับชาวจีนที่อพยพมาอยู่ใหม่หลังจากที่เกิดการปฏิวัติแล้ว ได้มาจัดตั้งรวมตัวกันเป็นสมาคมลับ ก่อความไม่สงบขึ้น กระทบต่อความมั่นคงของชาติไทยอย่างมากในขณะนั้น

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ต้องมีการควบคุมโรงเรียนจีนในประเทศไทยมาครั้งหนึ่ง เพราะเคยเกิดปัญหามาแล้ว เกี่ยวกับประเด็นนี้คณะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“ความจริงโรงเรียนจีนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง แต่เป็นไปได้ว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นส่วนตัวตีความ และผู้สนับสนุนหรือผู้อุปการะโรงเรียนบางคนมีความคิดไปทางนั้น ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะตัวแต่เพราะเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนและใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ประชุม ความจริงก็ใช้โรงเรียนประชุมเรื่องต่าง ๆ ทั่วไปในกิจการต่าง ๆ ที่ท่านผู้สนับสนุนแต่ละคนรับผิดชอบอยู่เป็นการปกติ แต่ช่วงนั้นมีการพูดเรื่องการเมืองด้วยและเกิดข้อคิดเห็นไม่ตรงกัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียนจริงๆ แต่เป็นเพียงคนบางคน บางกลุ่มเท่านั้น ไม่ใช่ครูทั้งหมด”

สำหรับแนวทางพัฒนาโรงเรียนต่อไป คณะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อคิดเห็นพร้อมข้อเสนอแนะต่อไปจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ในระยะ 10 ปีมานี้ แนวคิดเรื่องสหกรณ์การเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป ตั้งแต่สหภาพโซเวียตล่มสลาย การรับรู้ทัศนคติต่าง ๆ เกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ก็เปลี่ยนไปด้วย กลายเป็นวิชาการด้านหนึ่ง นำมาศึกษาได้เหมือนสหัชมาคซิสต์ เลนิน หากจะศึกษาแนวคิดของเหมาเซตุงก็เป็นเพียงแนวคิดหนึ่ง ศึกษากันได้ทั่วไป คงไม่มีผลทำให้คนฝึกฝองเกิดปัญหาเหมือนเมื่อก่อน และหากนิยมคอมมิวนิสต์ก็ไม่ต้องเฉพาะแต่จีน ชาติไหนก็เป็นได้ทั้งนั้น แต่เมื่อก่อนไม่ได้เลยแค่พูดชื่อผู้นำก็ไม่ได้แบบเรียนถูกคุมมาก หากใช้เล่มอื่นที่กระทรวงศึกษาไม่ได้กำหนดแม้เนื้อในเป็นบทคัด อ่าน คัด เขียน เรื่องต้นธรรมดา ก็ถูกต้องสงสัยว่าฝึกไปคอมมิวนิสต์แล้ว”

และอีกตอนหนึ่งว่า

“ปัจจุบันเป็นโลกาภิวัตน์ สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยความแตกต่างกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้เขารู้เราที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา โดยเฉพาะการศึกษาต้องสอนให้คนรู้จักคิด รู้จักเลือก ซึ่งจีนมีตัวอย่างให้เห็นมากมายหลายแง่มุมในประวัติศาสตร์ มีหลักปรัชญา คติธรรมต่าง ๆ นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้ นอกเหนือไปจาก

ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวได้เป็นอย่างดี สมควรได้มีการศึกษาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อไป”

กล่าวโดยสรุป สำหรับแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทยแต่ก็เป็นแนวทางหลักในการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่บ้านเมืองและความเป็นระบบของชาติ โรงเรียนได้เตรียมการสำหรับการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกันคือ ให้สิทธิเสรีภาพทางวิชาการในการศึกษาอบรม การค้นคว้าวิจัยและเผยแพร่คุณค่าทางวิชาการของจีน เช่น ภาษา ปรัชญา ศาสนา ภูมิปัญญาต่าง ๆ สอนให้รู้จักคิด รู้จักเลือกนำมาปฏิบัติอย่างมีเหตุผลและเหมาะสมกับโลกปัจจุบัน มากกว่ามุ่งเน้นแค่ลัทธิการเมืองเพียงอย่างเดียวเหมือนในอดีตที่ผ่านมา เท่ากับเป็นการเรียนรู้โลกกว้างขยายโลกทัศน์ของผู้เรียนให้กว้างไกลขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการให้กว้างและลึกซึ้งมากขึ้นกว่าเดิม นับเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยตรง

6. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกของวงการการศึกษาของไทย มีแนวทางที่เกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาดังนี้

“หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” (หน้า 8)

“หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน

มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกัน สถานศึกษาของรัฐ

มาตรา 44 ให้สถานศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหาการเลือกประธาน กรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 45 ให้สถานศึกษาเอกชน จัดการศึกษาได้ทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา.....

มาตรา 46 รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชน มีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้” (หน้า 22-24)

จากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่ประกาศใช้เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2542 นี้ โรงเรียนเอกชนได้เตรียมการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายนี้ ตามหมวด 2 มาตรา 12 รัฐได้เอื้ออำนวยให้เอกชนมีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ โรงเรียนจึงก็ได้รับสิทธิตามบทบัญญัตินี้คือ ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับขณะนี้และมีแนวโน้มจะขยายเกิดขึ้นมัธยมศึกษาต่อไป เพราะแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานกำลังขยายจาก 6 ปี เป็น 9 ปี จนถึง 12 ปี ซึ่งตามรัฐธรรมนูญใหม่กำหนดไว้อย่างน้อย 12 ปี ดังนั้นเมื่อจำนวนปีของการศึกษาภาคบังคับสูงขึ้นโอกาสที่จะเปิดสอนชั้นสูงขึ้น จึงมีความเป็นไปได้อย่างมากและก็ได้เริ่มดำเนินการแล้วขณะนี้ นับว่าประเด็นนี้สอดคล้องกัน

ส่วนการบริหารจัดการ ในหมวด 5 มาตรา 43 โรงเรียนได้เตรียมการจัดทำระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ คณะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมและแสดงแผนงานปฏิบัติการด้านประกันคุณภาพประกอบการสัมภาษณ์ว่า

“โรงเรียนจะจัดอบรมครูและบุคลากร เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพในเดือนมกราคม พ.ศ. 2543 นี้โดยขอความร่วมมือจากทางฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา จัดส่งวิทยากรมาให้ความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการปฏิบัติตามเกณฑ์การประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และจะมีการติดตามประเมินผลในโอกาสต่อไป ทางโรงเรียนได้เตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ระบบนี้ในปีการศึกษาหน้า” (แผนปฏิบัติการ

ตามมาตรา 44 โรงเรียนเป็นนิติบุคคลและดำเนินการบริหารโรงเรียนในระบบคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาประกอบกันเป็นคณะกรรมการ มีการประชุมกันเดือนละครั้งเพื่อรายงานความก้าวหน้าและกิจการของโรงเรียน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมให้มากที่สุด เพื่อให้สังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป (คณะผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2542)

ส่วนความในมาตรา 45 และ 46 โรงเรียนได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐอยู่แล้ว มีแผนงานที่สอดคล้องกับแนวนโยบายที่ต้องการให้โรงเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ โรงเรียนได้เตรียมขอจัดตั้งเป็นศูนย์ภาษาเปิดสอนภาษาต่างประเทศ ที่ทำได้ขณะนี้คือภาษาจีนกับภาษาอังกฤษในเวลาออกราชการและวันหยุดรวมทั้งมีแผนจะขยายการเปิดสอนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ฯลฯ และเปิดสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศที่สนใจ เพราะชลบุรีมีชาวต่างประเทศมาทำงาน มาลงทุนร่วมกับชาวไทยอยู่หลายราย และเคยมาติดต่อกับทางโรงเรียนเป็นส่วนตัวเพื่อขอให้ไปสอนเป็นรายบุคคล โรงเรียนจึงมีแผนงานด้านนี้ตามนโยบาย (คณะผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์, 2542) เรื่องการติดต่อขอเรียนภาษานอกเวลา และขอติดต่อให้ครูสอนภาษาจีนเป็นพิเศษนี้ผู้วิจัยยืนยันได้ เพราะขณะสัมภาษณ์ผู้บริหารอยู่ในห้องรับแขกของฝ่ายบริหาร ก็มีผู้ปกครองและคนภายนอกเข้ามาติดต่อยู่ตลอดเวลาใน 1 ชั่วโมง ที่กำลังสัมภาษณ์ผู้บริหารอยู่ก็มีคนมาติดต่อถึง 8 ราย

จากการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ประกาศใช้ในปีนี้ โรงเรียนได้วางแผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับ พรบ. ฉบับนี้ ในหลายประเด็นนับว่ามีความสอดคล้องกันในทุกมาตราที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

7. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

โรงเรียนจีนเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือ สช. ซึ่งมีนโยบายพัฒนาโรงเรียนในสังกัดโดยตรงดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543 : 8-9)

1. จะดำเนินนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาเอกชน ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเน้นการบริหารและการจัดการศึกษาเอกชนให้มีความเป็นอิสระ เป็นนิติบุคคลและมีคุณภาพ สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท โดยรัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน สิทธิประโยชน์ และด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้

2. จะดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่อง

1. การสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรการศึกษานอกชนเข้าใจสาระและแนวปฏิบัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะ มาตรา 43 ถึงมาตรา 46
 2. การจัดระบบการวัดและประเมินผลตามวิธีการของ GPA-PR ในการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของโรงเรียนเอกชน ทั้งโรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนมัธยมจากทั่วประเทศ โรงเรียนอาชีวศึกษา และนักเรียนที่จบการศึกษาก่อนปี 2541 เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนได้สิทธิประโยชน์ในการวัดและประเมินผล และการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐ
 3. ตรวจสอบคุณภาพการบริหารกองทุนกู้ยืมทางการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนเอกชนจัดสรรเงินทุนตามความจำเป็นของผู้เรียน โดยไม่ใช้เงินกู้ยืมเป็นเครื่องมือโฆษณาชักชวนให้เข้าเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุน
 4. การดูแลความปลอดภัยของโรงเรียน ที่จัดการศึกษานอกระบบ โดยเฉพาะ โรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้มีจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนไม่อัดแน่น และมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุและจัดได้อย่างมีคุณภาพ
3. จะพัฒนาการศึกษาเอกชนให้มีมาตรฐาน คุณภาพ และได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกันกับการศึกษาที่จัดโดยรัฐ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะร่วมกับสถานศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการประเมินตนเองของสถานศึกษา และให้การสนับสนุนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ จนได้รับการประกันคุณภาพจากการประเมินภายนอก
4. เน้นการพัฒนาครูและผู้บริหารการศึกษาเอกชนให้มีใบประกอบวิชาชีพครู ใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร และความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม โดยสนับสนุนให้ครูและผู้บริหารมีทักษะในการทำงานเพื่อมุ่งที่คุณภาพของผู้เรียน และคำนึงถึงการให้บริการที่ดีที่สุดแก่ผู้เรียน

จากแนวทางการพัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะเห็นได้ว่ามีส่วนสัมพันธ์กันกับแนวนโยบายตามบทบัญญัติของ พรบ. พ.ศ. 2542 เป็นสำคัญ ซึ่งได้วิเคราะห์ไปแล้ว โดยเฉพาะในมาตราที่ 43-46 ว่าโรงเรียนได้เตรียมการดำเนินการและบางอย่างได้ดำเนินการอยู่แล้ว ก่อนมีการประกาศใช้ พรบ. พ.ศ. 2542 แต่จากนโยบายของ สช. ในส่วนนี้ โรงเรียนได้เตรียมการสำหรับพัฒนาให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพทัดเทียมกับโรงเรียนรัฐบาล คณะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“โรงเรียนจีนถูกจำกัดให้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนได้เพียงระดับการศึกษาภาคบังคับมานาน เมื่อก่อนให้เปิดสอนแค่ ป. 1-4 ต่อมาขยายภาคบังคับเป็น ป. 6 ก็ให้เปิดสอนถึง ป. 6 แต่ภาษาจีนยังคงให้เรียนเพียง ป. 1-4 เท่านั้น ป. 5-6 ยังไม่ให้อ่าน เป็นเช่นนี้มานานจนดูจากภายนอกว่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่ได้มาตรฐานเหมือนโรงเรียนของรัฐและเอกชนอื่น จุดนี้เป็นจุดที่ทางโรงเรียนต้องเร่งพัฒนาขึ้นพร้อม ๆ กับพัฒนาคุณภาพของการศึกษาดู เพื่อจะได้เป็นจุดประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนไปด้วย โดยโรงเรียนจะดำเนินการประกันคุณภาพสถานศึกษาให้ได้รับการรับรองมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพวิชาการ ซึ่งทำได้ระดับหนึ่งคือเด็กที่จบ ป. 6 สามารถไปสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัดได้หลายคน อย่างปีที่แล้วก็สอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัดได้ตามคะแนนสอบติดอยู่ระดับต้น ๆ แต่เด็กเรามีข้อได้เปรียบเด็กจากโรงเรียนอื่นคือรู้ภาษาจีนด้วยอีก 1 ภาษา ซึ่งเด็กโรงเรียนอื่นไม่มี”

ประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าโรงเรียนได้พยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะความสามารถทางภาษาของเด็กให้เป็นลักษณะเด่นของโรงเรียนโดยตรง ส่วนแนวทางในการพัฒนาครูทางโรงเรียนมีแนวทางคือ

“ขณะนี้ครูรุ่นใหม่ของเราจบปริญญาตรีกันทุกคน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของ กค. จึงไม่มีปัญหาแต่งตั้งมีอยู่บ้างสำหรับครูรุ่นเก่า โดยเฉพาะครูจีนที่ได้วุฒิโดยการสอบเทียบวิชาชุด และสอบเทียบความรู้ภาษาไทยตามระเบียบของการเป็นครูในขณะนั้นกับครูอีกส่วนหนึ่งที่ได้จบทางครูมาโดยตรงแต่จบปริญญาตรีในสาขาอื่น เช่น กฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ ภาษาจีน ภาษาดังกฤษ และทางสายอาชีพรวมทั้งคอมพิวเตอร์ด้วย โรงเรียนได้จัดส่งไปอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนเป็นครั้งคราว ตามแต่เวลาและโอกาสสะดวก ขณะนี้กำลังรอระเบียบของ กค. อยู่ว่าจะให้ครูรุ่นเก่าอย่างนี้ทำอย่างไร เพราะระเบียบใหม่นี้กระทบต่อครูอยู่ไม่น้อย”

สำหรับเกณฑ์ในการพัฒนาครูที่ทำการสอนอยู่แต่มีได้จบมาทางสายครูโดยตรงนี้ เป็นที่ถกเถียงกันอยู่และได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง เคยมีประกาศออกมาหลายกระแสว่า

จะให้ครูเพิ่มวุฒิด้วยการไปเรียนต่อ หรือทำการประเมินการสอนเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพหรือครู
รุ่นเก่าเช่นนี้ก็ให้สอนไปตามเดิม เพราะทำหน้าที่อยู่แล้ว แต่สำหรับครูรุ่นใหม่ต้องมีคุณสมบัติตาม
ข้อกำหนด ประเด็นนี้ทางโรงเรียนกำลังรอฟังประการข้อกำหนดนี้อยู่ แต่คณะผู้บริหารโรงเรียนได้
ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูสอนภาษาจีนที่น่าสนใจดังนี้

“ขณะนี้เด็กที่เรียนภาษาจีนมีเพียงระดับชั้นประถมพอข้ามมัธยมไปต่อโรงเรียนไทย
โรงเรียนฝรั่งไม่มีสอน แต่พอระดับมหาวิทยาลัยขณะนี้ก็มีหลายแห่งเปิดสอนวิชาเอกภาษาจีน
ส่วนมากเป็นคณะอักษรศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ซึ่งมีใช้เป็นสายครูโดยตรง แต่
ส่วนหนึ่งที่ยังขาดมาเป็นครูทำให้มีปัญหาเรื่องวุฒิไม่ตรงดั่งที่กำลังเป็นอยู่ ครูส่วนนี้มีทั้ง
โรงเรียนราษฎร์และรัฐเพราะในระดับ ปวช. สายพาณิชย์การมีเปิดสอนภาษาจีนเป็นภาษา
เลือกให้นักเรียนเรียนด้วยถึง 3 ปี แล้วได้บรรจุครูสายภาษาโดยตรงไปทำการสอนมานาน
แล้ว เพราะเมื่อก่อนไม่มีข้อกำหนดว่าต้องจบสายครูโดยตรง ต่อไปในอนาคตเมื่อมีข้อ
กำหนดเช่นนี้ หน่วยงานที่ผลิตครูเช่นคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ น่าจะผลิตนักศึกษาวิชา
เอกภาษาจีนโดยตรงจะได้ไปเป็นครูได้ เพราะภาษาจีนกำลังเป็นที่ต้องการอย่างกว้างขวาง”

เกี่ยวกับประเด็นนี้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในฐานะที่เป็นคณะที่ผลิต
ครูโดยตรงมีแผนที่จะผลิตครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน และผลิตครูในสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่เป็นที่
ต้องการของตลาดแรงงาน และให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งมีนโยบายลด
จำนวนการผลิตครูในสาขาวิชาเอกที่มีอยู่มากเกินความต้องการ และมีหลายสถาบันผลิตกันอยู่มาก
แล้ว แต่สาขาวิชาที่ขาดแคลนที่ยังไม่มีคณะศึกษาศาสตร์ที่ใดผลิตได้โดยตรง ได้แก่ ภาษาด่าง
ประเทศที่นอกเหนือไปจากภาษาอังกฤษ ซึ่งมีสถาบันผลิตอยู่หลายแห่งแล้ว แต่ตามโครงสร้างของ
คณะศึกษาศาสตร์ เนื้อหาวิชาเอกไม่ได้อยู่ในขอบข่ายงานของคณะโดยตรง แต่สังกัดคณะอื่นที่ดูแล
รับผิดชอบตามลักษณะวิชา เช่น คอมพิวเตอร์เป็นภาควิชาสังกัดคณะวิทยาศาสตร์ ภาษาจีนเป็น
สาขาสังกัดภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์เป็นต้น ผู้วิจัยในฐานะดำรงตำแหน่งผู้ช่วย
คณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ของคณะศึกษาศาสตร์และเป็นเลขานุการในที่ประชุมกรรมการ
บริหารวิชาการของคณะ ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรของคณะเมื่อวันพฤหัสบดี
ที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2542 กรรมการมีมติเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“คณะศึกษาศาสตร์มีแผนที่จะผลิตครูเพิ่มในสาขาที่ขาดแคลน เช่น คอมพิวเตอร์
ภาษาด่างประเทศ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ การดำเนินการจะได้ติดต่อประสานงาน
และขอความร่วมมือไปยังคณะและภาควิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ช่วยกันผลิตครูในสาขาวิชา
เอกเหล่านี้ต่อไป”

แต่หลังจากที่ได้เชิญผู้เกี่ยวข้องมาประชุมปรึกษากัน ทำให้มีข้อจำกัดบางประการ ที่ภาควิชาและคณะในสาขาที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถตอบสนองนโยบายนี้ได้ ทั้งที่มองเห็นด้วยตรงกันว่าควรผลิตครูในสาขาวิชาเหล่านั้น แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ขณะนี้เพราะจำกัดด้วยอัตราค่าจ้างคน เช่น ภาษาจีนมีอาจารย์ประจำคนไทยเพียง 2 ท่าน มีอาจารย์พิเศษชาวจีน 2 ท่าน เปิดสอนนิสิตสาขาวิชาเอกภาษาจีนปีละ 30 คน เริ่มมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 แม้ว่ามีนิสิตให้ความสนใจเข้าศึกษากันมากแต่ก็ต้องจำกัดจำนวนรับ เพื่อให้เหมาะสมกับภาระงานของอาจารย์ผู้สอน และการควบคุมดูแลคุณภาพการศึกษา จึงยังไม่สามารถร่วมมือกับคณะศึกษาศาสตร์ผลิตครูสอนภาษาจีนได้ อีกทั้งทางคณะศึกษาศาสตร์ยังไม่มีบุคลากรทางด้านภาษาจีนที่จะเป็นผู้ประสานงานดูแลรับผิดชอบหลักสูตรได้โดยตรง แม้ว่าหากเปิดสอนได้จริงผู้เรียนไปเรียนวิชาเอกกับคณะมนุษยศาสตร์แต่วิชาชีพอีกส่วนหนึ่งต้องเรียนกับคณะศึกษาศาสตร์ รวมทั้งรายวิชาฝึกสอนฝึกประสบการณ์วิชาชีพอีก 1 ภาคการศึกษาในปีสุดท้ายของหลักสูตร ซึ่งต้องมีอาจารย์นิเทศไปนิเทศการสอน อาจารย์นิเทศจำเป็นต้องเป็นผู้รู้ภาษาจีนและเป็นผู้มีปริญญาวิชาชีพครู อย่างน้อยระดับปริญญาโทจึงจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ส่วนนี้คณะศึกษาศาสตร์ก็ขาดแคลนบุคลากร จึงยังไม่สามารถเปิดดำเนินการได้เช่นกัน

สำหรับการแก้ไขปัญหานี้และทางออกสำหรับผู้ที่ยังมีสาขาอื่น แต่ประสงค์จะประกอบอาชีพครู และคณะศึกษาศาสตร์ยังไม่สามารถผลิตสาขาวิชาเอกนั้นได้โดยตรงก็คือ คณะศึกษาศาสตร์ได้เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน เป็นหลักสูตรหลังปริญญาตรีใช้เวลาเรียน 1 ปี รับผู้จบสาขาวิชาต่าง ๆ ระดับปริญญาตรีแล้วต้องการไปเป็นครูมาเรียนเพิ่มเติมอีก 1 ปี เมื่อจบหลักสูตรแล้วไปทำงานจะได้รับเงินเดือนมากกว่าผู้จบปริญญาตรีปกติขึ้นไปอีกประมาณ 2 ขั้น ซึ่งจะเปิดสอนได้ในปีการศึกษา 2543 นี้ ส่วนการผลิตบัณฑิตสายตรงจะได้หาแนวทางดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

จากแนวนโยบายการพัฒนาในประเด็นนี้ ทางโรงเรียนได้นำไปปฏิบัติคือ พัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานตามระเบียบข้อกำหนด มีการประกันคุณภาพสถานศึกษาและการตรวจประเมินจากภายนอกเพื่อให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ และพัฒนาด้านวิชาการให้มีความเด่นไปพร้อมกัน ส่วนการพัฒนาบุคลากรยังทำได้โดยมีข้อจำกัด เพราะยังต้องรอเกณฑ์มาตรฐานจากฝ่ายราชการ และองค์กรวิชาชีพครูในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพให้ชัดเจน และมีผลบังคับใช้เป็นแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน แต่ขณะนี้ที่ปฏิบัติอยู่คือจัดส่งครูไปอบรมเพิ่มเติมและกำลังประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอระดับวิชาชีพครูให้สูงขึ้นในอนาคต

8. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในทุกฉบับที่ประกาศใช้ สำหรับในช่วงแผน 8 มีเป้าหมายดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540 : 10)

1. โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่คล่องตัว ทันสมัยและเป็นสากล เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้รับความศรัทธาจากผู้รับบริการและชุมชน จนได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ในปี พ.ศ. 2544
2. โรงเรียนเอกชนได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ลงทุนจัดการศึกษามากขึ้น โดยเพิ่มปริมาณการผลิตกำลังคนในสาขาขาดแคลน โดยเฉพาะในสาขาที่ตลาดมีความต้องการสูง
3. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนและสังคม
4. ครูโรงเรียนเอกชนพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
5. ครูโรงเรียนเอกชนได้รับสวัสดิการและขวัญกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข มีความมั่นคงในอาชีพ เป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม
6. นักเรียนในโรงเรียนเอกชนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านจิตใจและสังคม ด้านสติปัญญา ด้านสุขภาพพลานามัยและด้านอาชีพ

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน ฉบับที่ 8 อันเป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียนเอกชนโดยรวมนี้ โรงเรียนได้พยายามดำเนินการตามข้อกำหนดดังกล่าวในหลาย ๆ ข้อ เช่น มีการจัดระบบพัฒนาโรงเรียน เตรียมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินสถานศึกษาดังข้อที่ 1 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนให้ผลิตกำลังคนในสาขาขาดแคลน คือ สาขาภาษาต่างประเทศ ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน โรงเรียนจึงได้เปิดสอนภาษาจีนและภาษาอังกฤษคู่กันไป ดังข้อที่ 2 ในการบริหารโรงเรียนได้ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน พัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับชุมชนและสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่และให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการให้บริการแก่ชุมชน ซึ่งโรงเรียนก็ได้ดำเนินการอยู่แล้วดังแนวทางข้อที่ 3

ส่วนอีก 3 ข้อหลังจากการได้สังเกตและเยี่ยมชมชั้นเรียนในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนได้พัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) เพราะนักเรียนจะมีส่วนร่วม

ในกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไปด้วย เช่น การเรียนภาษาจีน ครูจะให้นักเรียนอ่านออกเสียงตามให้ได้ตอบเป็นภาษาจีน จับคู่กันเป็นคู่สนทนา ให้บอกคำศัพท์จากรูปภาพ ให้แต่งประโยคแข่งขันกันในแต่ละแถวที่นั่งเรียน โดยเฉพาะเมื่อเรียนกับครูชาวจีนในชั้นเรียนที่สูงขึ้นคือ ป. 5- ป. 6 ตลอดชั่วโมงเรียนไม่มีการพูดภาษาไทยเลย ครูพูดกับนักเรียนด้วยภาษาจีนทั้งหมดแล้วนักเรียนก็ได้ตอบคำถามกับครูอย่างสนุกสนาน ส่วนวิชาอื่น เช่น สังคมศึกษา ในวันที่ผู้วิจัยไปสังเกตการณ์คือ วันพฤหัสบดีที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ทางโรงเรียนได้เตรียมการพานักเรียนไปทัศนศึกษาในวันเสาร์ที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ด้วยการพาไปชมโบราณสถานที่ยังคงพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีแผนการเดินทางมาให้ผู้วิจัยได้พิจารณาประกอบการสัมภาษณ์ด้วย (ธีรรัตน์ พิทักษ์พันธุ์สกุล, สัมภาษณ์, 2542) นับว่าโรงเรียนได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาของ สช. ในข้อที่ 4

ด้านการพัฒนาครูข้อที่ 5 โรงเรียนได้มีแผนงานพัฒนาคุณวุฒิของครูรุ่นเก่าที่ยังจบไม่ถึงปริญญาตรีให้ได้ศึกษาต่อเพิ่มเติมตามความเหมาะสม แต่ยังคงจำกัดด้วยระเบียบที่ยังไม่ชัดเจนตั้งได้กล่าวมาแล้ว ส่วนครูที่จบปริญญาตรีแล้วได้มีการสนับสนุนให้ศึกษาต่อสูงขึ้น เพราะขณะนี้มีเปิดสอนภาคนอกเวลาราชการและเปิดสอนในวันหยุดหลายหลักสูตร มีครูระดับผู้บริหารให้ความสนใจไปเรียนกัน ส่วนด้านสวัสดิการและเงินช่วยเหลือครู นอกเหนือจากสิทธิตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้แล้ว ทางโรงเรียนได้จัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่ครูอีกส่วนหนึ่งด้วย เช่น อาหารกลางวันในโรงเรียน เงินช่วยค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร สำหรับครูที่ทำงานกับโรงเรียนมานานมีเงินสะสม เงินตำแหน่ง และช่วยให้มีรายได้เสริมด้วยการสอนภาษาจีนนอกเวลาราชการแก่บุคคลภายนอกรวมทั้งวิชาอื่น ๆ ที่มีผู้สนใจเช่นภาษาอังกฤษ ขับร้อง ดนตรี กีฬา การฝีมือ เป็นต้น แต่ไม่อาจให้สอนเด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียน เพราะขัดกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่อนุญาตให้ครูสอนพิเศษสอนลูกศิษย์ที่ตนสอนประจำอยู่

ส่วนข้อที่ 6 โรงเรียนมีแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีระเบียบวินัย มารยาท คุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นให้ครูสอนสอดแทรกในทุกรายวิชา มีป้ายคำขวัญ คติธรรม สุภาษิตทั้งของไทย จีน และอังกฤษติดอยู่ตามต้นไม้และฝาผนังคอก นอกจากนี้ยังได้จัดโครงการอบรมจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการพานักเรียนชั้น ป. 6 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของโรงเรียนไปเข้าค่ายพักแรมเป็นเวลา 2 วัน เพื่อฝึกคุณลักษณะที่พึงปรารถนา เช่น ระเบียบวินัย ความอดทน เสียสละช่วยเหลือผู้อื่น พัฒนาสุขภาพอนามัย และเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นประจำทุกปี (เอกสารโครงการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน, 2542 : 1-3)

จากแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามแผนพัฒนาการศึกษาออกชนฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาออกชนที่กำหนดเป้าหมายไว้ 6 ข้อ ดังกล่าวมาข้างต้น กล่าวได้ว่าโรงเรียนได้พัฒนาตามแนวทางที่กำหนดไว้ทั้ง 6 ประการ นับว่าสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 : การวิเคราะห์เนื้อหาแนวนโยบายหลักในการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษ

จากการศึกษาเอกสารและตีพิมพ์ภาคสนามเพื่อศึกษาการนำหลักการหรือนโยบายไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ทำให้ทราบว่าแนวนโยบายหลักในการพัฒนาการศึกษาของชาติมี 8 แนว ซึ่งมีเนื้อหาเหมือนกัน คล้ายกัน และแตกต่างกันทั้งบางประเด็นในจุดเน้นของแต่ละแนว เมื่อได้วิเคราะห์แล้วพบว่าทั้ง 8 แนวนั้นเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาโรงเรียน นโยบายพิเศษ สามารถจัดกลุ่มประเด็นของการพัฒนาได้ รวมทั้งสิ้น 14 ประเด็น ซึ่งจะนำเสนอประเด็นการพัฒนาและข้อกำหนดแต่ละแนวดังนี้

ตาราง 11 : แสดงเนื้อหาของนโยบายหลักในการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษ

ที่	ประเด็นของการพัฒนา	ลำดับ	ความถี่	ที่มาของแนวทาง							
				แผนพัฒนา ฉบับที่ 8	แผนพัฒนา การศึกษา ฉบับที่ 8	แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา ฉบับที่ 8	แผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2535	รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2542	พรบ.การ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	นโยบายการ พัฒนาการ ศึกษาของสช. -	แผนพัฒนา การศึกษา ของ สช. -
1.	ปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร การจัดการสถานศึกษาให้ เหมาะสมเป็นระบบ	1	5	มาตรา 4	ข้อ 5	-	ข้อ 17	-	มาตรา 12	-	ข้อ 1
2.	ปรับปรุงระบบการเรียนการสอน ให้มีความรู้และทันสมัย	1	5	-	ข้อ 2	-	-	มาตรา 42	มาตรา 46	ข้อ 1	ข้อ 1
3.	ส่งเสริมครูให้มีคุณวุฒิสูงขึ้นไป ระดับครูเพื่อให้มีขวัญและกำลังใจ ในการทำงาน มีความมั่นคง ในอาชีพ	1	5	-	ข้อ 3	-	ข้อ 16	มาตรา 81	-	ข้อ 4	ข้อ 5
4.	ส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรส่วน ท้องถิ่น ศึกษามีส่วนร่วม ในการพัฒนาสถานศึกษา	1	5	-	ข้อ 4	มาตรา 5 (2)	ข้อ 18	-	มาตรา 42	-	ข้อ 3
5.	จัดตั้งกองทุนเงินกู้เงิน สงเคราะห์เพื่อเป็นเงินอุดหนุน และช่วยเหลือสำหรับพัฒนา การศึกษา	2	4	ข้อ 4.3	ข้อ 4.3	-	-	-	มาตรา 46	ข้อ 2 (3)	-

ตาราง 11 : แสดงเนื้อหานโยบายหลักในการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษ (ต่อ)

ที่	ประเด็นของการพัฒนา	ลำดับ	ความถี่	ที่มาของแนวทาง						แผนพัฒนาการศึกษาของ สช.
				แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8	แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8	แผนยุทธศาสตร์การศึกษา	รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2542	พร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	นโยบายการพัฒนาการศึกษาของ สช.	
6.	ให้สถาบันศึกษามิตรีศึกษาในการหารายได้ซึ่งหาตนเองด้วยการจัดบริการทางวิชาการแก่ชุมชน	2	4	-	ข้อ 3	-	มาตรา 42	มาตรา 46	ข้อ 1	-
7.	ลดบทบาทของรัฐในการควบคุมระบบตลาดทุนมากขึ้น ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาเพิ่มขึ้น	3	3	ข้อ 3.1	ข้อ 4.1	-	-	-	-	-
8.	ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบและลดขั้นตอนการปฏิบัติของสถานศึกษาเอกชนเพื่อเพิ่มความคล่องตัวมากขึ้น	4	2	ข้อ 4.3	ข้อ 2.3	-	-	-	ข้อ 1	-
10.	ปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยให้แก่วัยรุ่น	4	2	-	ข้อ 2	-	-	-	-	ข้อ 6

VI /

ตาราง 11 : แสดงเนื้อหานโยบายหลักในการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษ (ต่อ)

ที่	ประเด็นของการพัฒนา	ลำดับ	ความถี่	ที่มาของแนวทาง								
				แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8	แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ฉบับที่ 8	แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535	รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2542	พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสช.	แผนพัฒนาการศึกษาของ สช.	
11.	สนับสนุนให้เพิ่มการผลิตกำลังคนในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	4	2	-	ข้อ 4.6	-	-	-	-	-	-	ข้อ 2
12.	สนับสนุนให้มีการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างภาคีรัฐบาลและเอกชน	4	2	-	-	มาตรา 5 (3)	-	มาตรา 81	-	-	-	-
13.	ปรับปรุงสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานกลางเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาจากภายนอก	4	2	-	-	-	-	-	-	-	ข้อ 3	ข้อ 1
14.	ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ	5	1	-	-	-	ข้อ 16	-	-	-	-	-
	รวม	5	45	4	10	3	5	4	6	6	6	7

จากตารางวิเคราะห์เนื้อหา นโยบายหลักในการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษที่นำไปปฏิบัติมี 8 แนวทาง คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาฉบับที่ 8 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จากแนวทางทั้ง 8 มีเนื้อหาที่เป็นประเด็นสำหรับนำไปพัฒนาพร้อมทั้งสิ้น 14 ประเด็น สามารถจัดลำดับได้ 5 ลำดับ คือ

ลำดับที่ 1 มีความถี่ 5 แหล่งที่มา มีประเด็นของการพัฒนาเท่ากัน 4 ข้อ คือ

1. ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมเป็นระบบมากขึ้น มีกำหนดอยู่ในมาตรา 4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 ข้อ 5 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 ข้อ 17 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 12 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และข้อ 1 แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
2. ปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานและทันสมัยมีกำหนดอยู่ในข้อ 2 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 มาตรา 42 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542 มาตรา 46 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้อ 1 นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและข้อ 1 แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
3. ส่งเสริมครูให้มีคุณวุฒิสูงขึ้น ยกย่องครูเพื่อให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความมั่นคงในอาชีพ มีกำหนดอยู่ในข้อ 3 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 ข้อ 16 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 81 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542 ข้อ 4 นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและข้อ 5 แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
4. ส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา มีกำหนดอยู่ในข้อ 4 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 มาตรา 5 (2) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาฉบับที่ 8 ข้อ 18 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 42 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และข้อ 3 แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ลำดับที่ 2 มีความถี่ 4 แห่งที่มา มีประเด็นของการพัฒนาเท่านั้น 2 ข้อ คือ

5. จัดตั้งกองทุนเงินกู้ เงินสงเคราะห์เพื่อเป็นเงินอุดหนุนและช่วยเหลือสำหรับพัฒนาการศึกษาที่กำหนดอยู่ในข้อ 4.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ข้อ 4.3 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 มาตรา 46 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และข้อ 2 (3) นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

6. ให้สถานศึกษามีอิสระในการหารายได้พึ่งพาตนเองด้วยการจัดบริการทางวิชาการ แก่ชุมชน มีกำหนดอยู่ในข้อ 3 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 มาตรา 42 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542 มาตรา 46 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และข้อ 1 นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ลำดับที่ 3 มีความถี่ 3 แห่งที่มา มีประเด็นของการพัฒนาเท่านั้น 2 ข้อ คือ

7. ลดบทบาทของรัฐในการควบคุมมาเป็นการกำกับดูแลและจูงใจให้เอกชนมีบทบาทลงทุนมากขึ้น มีกำหนดอยู่ในข้อ 3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ข้อ 4.1 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 และมาตรา 5 (1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาลดับที่ 8

8. ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทของการศึกษาเพิ่มขึ้น มีกำหนดอยู่ในข้อ 18 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 45 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และข้อ 1 นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ลำดับที่ 4 มีความถี่ 2 แห่งที่มา มีประเด็นของการพัฒนาเท่านั้น 5 ข้อ คือ

9. ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบและลดขั้นตอนการปฏิบัติของสถานศึกษาเอกชน เพื่อให้มีความคล่องตัวมากขึ้น มีกำหนดอยู่ในข้อ 4.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และข้อ 2.3 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8

10. ปลุกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาคุณภาพ จริยธรรม ระเบียบวินัยให้แก่นักเรียน มีกำหนดอยู่ในข้อ 2 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 และข้อ 6 แผนพัฒนาการศึกษาลดับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

11. สนับสนุนให้เพิ่มการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน มีกำหนดอยู่ในข้อ 4.6 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 และข้อ 2 แผนพัฒนาการศึกษาลดับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

12. สนับสนุนให้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน มีกำหนดอยู่ในมาตรา 5 (3) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาฉบับที่ 8 และมาตรา 81 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542

13. ปรับปรุงสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพ และการประเมินสถานศึกษาจากภายนอก มีกำหนดอยู่ในข้อ 3 นโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและข้อ 1 แผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ลำดับที่ 5 มีความถี่ 1 แหล่งที่มา มีประเด็นของการพัฒนาเพียง 1 ข้อ คือ

14. ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ มีกำหนดอยู่ในข้อ 16 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535

กล่าวโดยรวมสรุปได้ว่า การนำนโยบายหลักของชาติมาปฏิบัติในสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่จริงมี 14 ประเด็นหลักของการพัฒนา จัดลำดับได้ 5 ลำดับจากจำนวนความถี่ของประเด็นที่มีการบรรจุไว้ในแนวนโยบายทั้ง 8 แนว มีความถี่ที่กำหนดไว้รวม 45 ครั้ง

เมื่อพิจารณาแนวนโยบายทั้ง 8 แนวทางที่นำไปปฏิบัติอยู่จริงได้พบว่า อันดับ 1 คือ แนวทางจากจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นแนวทางที่นำเนื้อหาที่กำหนดไว้ไปปฏิบัติได้มากที่สุดถึง 10 ข้อ อันดับ 2 คือ แนวทางจากแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน นำไปปฏิบัติได้ 7 ข้อ อันดับ 3 คือ แนวทางจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน นำไปปฏิบัติได้แนวทางละ 6 ข้อ อันดับ 4 คือ แนวทางจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นำไปปฏิบัติได้ 5 ข้อ อันดับ 5 คือ แนวทางจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2542 นำไปปฏิบัติได้แนวทางละ 4 ข้อ อันดับ 6 คือ แนวทางจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาระดับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นำไปปฏิบัติได้ 3 ข้อ จึงกล่าวได้ว่าแนวทางของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 และแนวทางของแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นแนวทางที่โรงเรียนนำไปปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับแนวนโยบายหลักโดยตรง

หากพิจารณาประเด็นของการพัฒนาที่ระบุอยู่ในแนวนโยบายหลักทั้ง 8 แนว พบว่ามี 4 ประเด็นแรกที่มีความถี่ระบุไว้ถึง 5 แนวนโยบายหลัก ซึ่งโรงเรียนก็ได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาขึ้นในประเด็นทั้ง 4 อาทิ ปรับปรุงระบบการจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมเป็นระบบโรงเรียนมีการจัดโครงสร้างสายงานการบังคับบัญชาแบ่งเป็นฝ่าย เป็นหมวดวิชารับผิดชอบตามลำดับชั้น แบ่งขอบเขตงานในหน้าที่ตามลักษณะงานและบริหารงานด้วยระบบคณะกรรมการ มีการวางแผนปฏิบัติการ จัดทำปฏิทินการศึกษาตลอดปีการศึกษา และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณาจารย์และบุคลากรไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานและ

ชั้นเรียนแต่ละวิชา จัดเตรียมสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนให้เพียงพอต่อการใช้ประกอบการสอนในแต่ละรายวิชาอย่างเหมาะสม และมีกิจกรรมเสริมให้นักเรียนได้เพิ่มเติมความรู้จากใบบทเรียน ด้านส่งเสริมครูให้มีวุฒสูงชั้นโรงเรียนได้จัดส่งครูไปอบรม สัมมนาทางวิชาการเพิ่มเติม ฝึกอบรมให้ศึกษาต่อนอกเวลาราชการและส่งเสริมให้ชุมชน ศิษย์เก่า องค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษา ทางโรงเรียนขอความช่วยเหลือจากศิษย์เก่าและผู้ประกอบการในท้องถิ่นจัดหา ทุน เครื่องอุปกรณ์การเรียน เงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่างๆ เพิ่มเติมจากรายได้ที่ทางโรงเรียนมี ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชุมชนพอสมควร

ส่วนประเด็นที่มีความดีเป็นลำดับ 2 มี 2 ประเด็น คือ การจัดตั้งกองทุนเงินกู้ เงินสงเคราะห์ เพื่อเป็นเงินอุดหนุนและช่วยเหลือ ในประเด็นนี้ทางโรงเรียนได้จัดสรรเงินเพื่อช่วยเหลือครูที่ทำงานอยู่กับโรงเรียนมานาน และครูจะได้รับเงินช่วยเหลือจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นเงินสะสมของแต่ละคนตามระเบียบที่กระทรวงกำหนดไว้ สำหรับเรื่องการให้สถานศึกษามีอิสระในการหารายได้พึ่งพาตนเองด้วยการจัดบริการทางวิชาการแก่ชุมชน โรงเรียนกำลังดำเนินการให้เป็นระบบด้วยการจัดตั้งเป็นศูนย์ภาษา เปิดสอนภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเวลางานปกติในตอนเย็นและค่ำ รวมทั้งในวันเสาร์วันอาทิตย์ ขณะนี้ก็มีอยู่แล้วแต่เป็นการสอนกันเองเป็นกลุ่มเล็ก คนภายนอกสนใจเรียนภาษาจีนก็ติดต่อครูที่โรงเรียนให้ช่วยสอนตอนเย็น ซึ่งต่อไปจะเปิดศูนย์ภาษาจัดการอย่างเป็นระบบขึ้น

ประเด็นที่มีความดีเป็นลำดับ 3 มี 2 ประเด็น คือ การลดบทบาทของรัฐในการควบคุมมาเป็นการกำกับดูแลและจูงใจให้เอกชนมีบทบาท ลงทุนทางการศึกษามากขึ้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนได้ให้สัมภาษณ์ว่าโรงเรียนได้รับการผ่อนคลายลงมากกว่าแต่ก่อน เพราะปัญหาด้านการเมืองหมดไป การควบคุมปรับเป็นการกำกับดูแล มีศึกษานิเทศก์มาให้คำแนะนำโรงเรียนด้านการเรียนการสอน การวัดผลการเรียน ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษามากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้จัดการศึกษาได้ทุกระดับเพิ่มขึ้น ประเด็นนี้โรงเรียนได้ดำเนินการขอเปิดสอนระดับอนุบาล ซึ่งได้รับอนุมัติให้เปิดสอนได้แล้วและกำลังเปิดสอนอยู่ขณะนี้ ส่วนระดับมัธยมศึกษา กำลังดำเนินการขออนุมัติเปิดสอนซึ่งได้เสนอโครงการไปแล้ว กำลังรอผลการพิจารณาต่อไป

ประเด็นที่มีความดีเป็นลำดับ 4 มี 5 ประเด็น คือ การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบและลดขั้นตอนของทางราชการลงเพื่อให้เอกชนมีความคล่องตัว ประเด็นนี้ผู้บริหารโรงเรียนให้ทรรศนะว่าในภาพรวมรัฐบาลต้องการให้เอกชนลงทุนทางการศึกษามากขึ้น เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการจัดการศึกษา เพราะการศึกษากาตบังคับหรือการศึกษาขั้นพื้นฐานจะขยายจำนวนชั้นปีขึ้นไปเป็น 12 ปี ตาม พรบ. การศึกษา จึงปรับกฎเกณฑ์ให้โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาได้มากขึ้น แปลได้

ตรวจคุณสมบัติตามเกณฑ์อย่างเคร่งครัดก่อนอนุมัติให้เปิดสอนได้ เป็นการประกันคุณภาพการศึกษาไปพร้อมกัน โรงเรียนจีนก็ได้รับการพิจารณาตามเกณฑ์นี้ไปด้วย เมื่อก่อนห้ามเปิดสอนชั้นอนุบาลและห้ามเปิดสอนเกินชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ แต่ตอนนี้อนุญาตโดยพิจารณาความพร้อมเป็นแห่ง ๆ ไป แต่ยังตรวจตราเข้มงวดมากอยู่สำหรับโรงเรียนจีน ส่วนโรงเรียนไทย โรงเรียนฝรั่งไม่มีปัญหา (ชาวยุติ กิตติวิทยานุกูล, สัมภาษณ์, 2542) นับว่ากฎระเบียบได้ผ่อนคลายไปบ้างตามสมควร

สำหรับประเด็นอื่นในลำดับเดียวกันนี้ คือ การปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนได้ถือปฏิบัติอยู่แล้วโดยตรง นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนในแต่ละรายวิชาแล้ว การจัดบรรยากาศภายในบริเวณโรงเรียนมีคติธรรม คำขวัญ สุภาษิตติดไว้ตามผนัง ต้นไม้ และป้ายนิเทศก็มีจำนวนมาก สุภาษิตสอนใจไปในตัว มีโครงการอบรมและพัฒนาจริยธรรมนักเรียน มีระเบียบของโรงเรียน กำหนดให้ปฏิบัติเป็นแบบแผนเดียวกัน จากการสังเกตพบว่า เด็กมักพูดกันเสียงดัง ตะโกนใส่กัน อาจารย์ที่อยู่ใกล้เคียงเมื่อพบเห็นจะตำหนิและว่ากล่าวตักเตือน ทางโรงเรียนมีเกณฑ์การหักคะแนนกำหนดไว้เกี่ยวกับการทำผิดระเบียบของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตัวให้ถูกระเบียบ เป็นการส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีให้แก่นักเรียนโดยตรง

สำหรับประเด็นการสนับสนุนให้เพิ่มการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนและกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดนี้ที่โรงเรียนดำเนินการอยู่คือ เน้นการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งจัดเป็นสาขาขาดแคลนอยู่ขณะนี้ โรงเรียนได้วางพื้นฐานภาษาจีน ภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ให้นักเรียน ครูผู้สอนเป็นเจ้าของภาษาโดยตรงทั้งภาษาจีนและภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะโดยตรง หากนักเรียนมีโอกาสเรียนต่อระดับสูงขึ้น และได้ฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องเชื่อว่าจะพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนประเด็นการทำวิจัยร่วมกันระหว่างรัฐบาลกับเอกชน โรงเรียนยังไม่ได้มีแผนด้านนี้ เพราะเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาเหมือนโรงเรียนประถมทั่วไปที่มีได้เน้นด้านนี้ แต่โรงเรียนมีแผนทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามระบบการประกันคุณภาพ ซึ่งจะเริ่มขึ้นในปีการศึกษา 2543 นี้ ขณะนี้ได้วางแผนอบรมครูและเตรียมการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพโดยได้ขอความร่วมมือจากกองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งรับผิดชอบงานด้านนี้ มาให้ความรู้และแนวทางในการเตรียมความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพ โรงเรียนจะจัดอบรมในต้นปี 2543 นี้ กำหนดไว้ราวเดือนกุมภาพันธ์ ส่วนงานวิจัยกล่าวได้ว่างานวิจัยชิ้นนี้เป็นชิ้นแรกที่ลงไปศึกษาข้อมูลจากโรงเรียน ได้สัมภาษณ์ผู้บริหาร สังกัดการเรียนการสอนและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของโรงเรียน อีกทั้งได้พบผู้บริหาร สนทนาเพื่อวางแผนพัฒนาการเรียนในระยะเวลา

ต้นใก้ร่วมกันเป็นครั้งแรกโรงเรียนถือว่าเป็นงานบุกเบิกสำหรับใช้เป็นแนวทางในการวางรากฐาน เพื่อแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนในโอกาสต่อไป

ประเด็นสุดท้ายมีระบุไว้อยู่แห่งเดียวในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 คือ ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โรงเรียนได้ดำเนินการอยู่แล้ว คือ สอนภาษาต่างประเทศพร้อมกันถึง 2 ภาษา ในขณะที่โรงเรียนอื่นสอนภาษาอังกฤษเพียง 1 ภาษา แต่ด้วยเหตุผลทางการเมืองทำให้การสอนภาษาจีนไม่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกาลสมัยมานาน เมื่อรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศมากขึ้น ภาษาจีนจึงได้รับความสนใจและมีโอกาสพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้นด้วยในอนาคต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์เนื้อหาในนโยบายหลักในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีประเด็นหลัก 14 ประเด็น จาก 8 แนวนโยบายที่กำหนดไว้ โรงเรียนได้ดำเนินการอยู่แล้วและมีแผนพัฒนาต่อไป ให้สอดคล้องกับเกณฑ์และระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาออกชน กระทรวงศึกษาธิการและปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชนที่โรงเรียน ตั้งอยู่อย่างเหมาะสม กลมกลืนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 : การวิเคราะห์แนวทางพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนในอนาคตตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ

โรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนหรือที่เรียกกันว่า โรงเรียนจีน ได้เปิดดำเนินการสอนในประเทศไทยมานานแล้วในประวัติศาสตร์ และเคยประสบปัญหาที่มีผลกระทบจากการเมือง ซึ่งแตกต่างไปจากลัทธิการปกครองของไทย ทำให้รัฐบาลต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ มาใช้ควบคุมดูแลโรงเรียนจีนอย่างเคร่งครัด จากนั้นโรงเรียนจีนหลายแห่งต้องปิดกิจการไปเพราะจำนวนนักเรียนลดน้อยลง ความนิยมเปลี่ยนไป โรงเรียนขาดแหล่งสนับสนุน ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะบริหารงานจึงไม่สามารถดำเนินการสอนต่อไปได้ แต่ยังมีโรงเรียนจีนอีกหลายแห่งเปิดสอนต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันท่ามกลางกระแสการปรับเปลี่ยนของสังคมวัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจที่พลิกผันไปตามมิติของเวลา เมื่อมาถึงกระแสแห่งโลกาภิวัตน์เป็นโลกไร้พรมแดน ความจำเป็นด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อการรู้เขารู้เราและก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจีนจึงตอบสนองสังคมได้ประการหนึ่งคือ ด้านภาษาจีน ซึ่งเป็นภาษาสำคัญภาษาหนึ่งของโลก เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานทั้งวงการธุรกิจ อุตสาหกรรม การทูต การลงทุน การศึกษาและการท่องเที่ยวที่ขยายตัวมากขึ้นในสังคมไทย

ดังนั้นในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยว

วางแผนกำหนดนโยบายทางการศึกษา ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา การทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนและโรงเรียนจีน รวมทั้งติดต่อกับชาวจีนด้านธุรกิจ ทำงานกับชาวจีนในลักษณะร่วมลงทุนหรือดำเนินกิจการของชาวจีน ทั้งนี้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาและวิจัยเรื่องนี้ คือ จังหวัดชลบุรีและที่อยู่ในส่วนกลาง เพื่อแสดงความคิดเห็น วิสัยทัศน์เกี่ยวกับชาวจีนและโรงเรียนจีน จะได้นำทรรศนะเหล่านั้นมาเสนอเป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียนจีนในขณะนี้และในอนาคตต่อไป

สำหรับกรอบทฤษฎีในการศึกษาพรรณนะของผู้เชี่ยวชาญครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีทางการศึกษาว่าด้วย การวิเคราะห์สถานศึกษาที่ประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติหรือชนต่างวัฒนธรรม เนื่องจากพิจารณาตามชาติพันธุ์ (Ethnic) และวัฒนธรรม (Culture) แล้วตามหลักการชาวจีนเป็นคนที่มีเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่างจากคนไทยโดยกำเนิด ทั้งนี้มิได้หมายรวมถึงชาวจีนที่มีการผสมผสานกันกับคนไทยแล้ว ดังนั้นเมื่อพิจารณาเฉพาะปัจจัยทางกายภาพแล้ว ชาวจีนเป็นคนต่างวัฒนธรรมสำหรับชาวไทยตามทฤษฎีของ เจมส์ ลินช์ (James Lynch, 1986 : 149-165) ได้กำหนดกรอบของการศึกษาเรื่องนี้ไว้ 6 ด้านคือ

1. ด้านวัฒนธรรม (Cultural / Contextual Dimension) คือ การศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย แนวคิด วิถี แนวทางของสภาพแวดล้อมด้านบริบท ระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการศึกษา
2. ด้านจริยพิสัย (Moral / Affective Dimension) คือ การศึกษาเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก ค่านิยม ทศนคติ ลักษณะนิสัยและความสัมพันธ์ของบุคคลในสถานศึกษาที่มีผลต่อการศึกษา
3. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Dimension) คือ การศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หลักสูตร แบบเรียน กระบวนการเรียนการสอน การถ่ายทอดวิชาความรู้ การวัดและประเมินผล ความพร้อมด้านสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ อันเป็นสิ่งสนับสนุน (Facilities) ของการศึกษา
4. ด้านพฤติกรรมวิชาการ (Pedagogical Performance Dimension) คือ การศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดบรรยากาศในสถานศึกษาที่เอื้ออำนวย (Domination) ต่อการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาในชั้นเรียนกับการปฏิบัติตัวนอกชั้นเรียนภายในสถานศึกษา อันเป็นหลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) ของการศึกษา
5. ด้านผลที่ตามมา (Consequential Dimension) คือ การศึกษาเกี่ยวกับโอกาส ผลกระทบ ผลสัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ ความเห็น การแสดงออก ความร่วมมือ ความขัดแย้ง ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จจากการยอมรับหรือไม่ยอมรับในการนำความรู้ไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพอื่น

6. ด้านประสบการณ์ (Experiential Dimension) คือ การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา การแก้ปัญหา การจัดและป้องกันความผิดพลาดหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้น การตระหนักและเข้าใจถึงบทเรียนที่ผ่านมา เรียนรู้เพื่อหาทางแก้ไข เตรียมการเพื่อเพิ่มเติมเสริมแต่งสิ่งที่จะเกิดเป็นประโยชน์ขึ้นมาทันทีเพื่อพัฒนาการศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมา 1 ชุด ตามกรอบทฤษฎีนี้ โดยนำเนื้อหาจากการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารในบทที่ 2 และการศึกษาภาคสนามจากโรงเรียนตัวอย่างในบทที่ 3 มาประมวลและเรียบเรียงจัดทำเป็นแบบสอบถามตามตัวแปรทั้ง 6 ด้าน ได้ด้านละ 6 ข้อคำถาม รวมเป็น 36 คำถาม ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ดังรายชื่อในภาคผนวกช่วยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา และความเหมาะสมของข้อคำถาม ในระหว่างนั้นผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านดังรายชื่อในภาคผนวก ให้เสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องในเรื่องที่ทำวิจัยนี้ ท่านละ 10-15 รายชื่อ จากนั้นผู้วิจัยนำมารวบรวมและคัดเลือกผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อซ้ำกันตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป รวมได้ 42 ท่าน เมื่อได้ทำการติดต่อไปยังท่านที่ได้รับการเสนอชื่อ มีบางท่านไม่สามารถติดต่อได้ บางท่านติดต่อได้แต่ไม่สามารถตอบคำถามให้ได้เนื่องจากการหน้าที่ผู้วิจัยจึงได้คัดออก สุดท้ายเหลือเพียง 36 ท่าน ที่ส่งแบบสอบถามให้ไปและได้รับคำตอบคืนมาดังรายชื่อในภาคผนวก จึงได้นำคำตอบทั้ง 36 ชุดมาศึกษาและเสนอผลในบทนี้ บางประเด็นผู้วิจัยได้ไปขอสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของคำตอบ ผลของคำตอบมีดังนี้

ส่วนที่ 1 : สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามคืนมาปรากฏดังนี้

ตาราง 12 : แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่ง	รวม	จำแนกคุณสมบัติ					
		เพศ		ระดับการศึกษา			
		ชาย	หญิง	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
1. ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงของจังหวัดชลบุรี	10	9	1	-	2	7	1
2. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยบูรพาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียน	6	3	3	-	-	3	3
3. ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนภาษาจีนในจังหวัดชลบุรี	5	5	-	2	3	-	-
4. ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผนการพัฒนาจากส่วนกลาง	15	12	3	-	-	4	11
รวม	36	29	7	2	5	14	15
ร้อยละ	100	80.55	19.44	5.55	13.88	38.88	41.66

จากตารางแสดงสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 36 ท่าน แบ่งตามตำแหน่งหน้าที่ได้ 4 ประเภทคือ

1. ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงของจังหวัดชลบุรี 10 ท่าน เป็นเพศชาย 9 ท่าน เพศหญิง 1 ท่าน ทั้ง 10 ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์และดำรงตำแหน่งทางการบริหารการศึกษามาของจังหวัดชลบุรี จึงเป็นพื้นที่ทำการวิจัย

2. ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยบูรพาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการทางวิชาการด้านภาษาจีน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากโรงเรียนและโรงเรียนได้ขอความร่วมมือด้านวิชาการให้อบรมครูบรรยายพิเศษทางวิชาการ พัฒนาการเรียนการสอน การประกันคุณภาพและประกันสถานศึกษาผ่านหน่วยงานที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบ ซึ่งอยู่ในขอบข่ายงานของผู้บริหาร 6 ท่านนี้ เป็นเพศชาย 3 ท่าน เพศหญิง 3 ท่าน จบการศึกษาระดับปริญญาโท 3 ท่าน และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก 3 ท่าน

3. ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนจีนในจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีอยู่ 5 แห่งขณะนี้ ทั้ง 5 ท่าน เป็นผู้รับใบอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการและดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาของโรงเรียนด้วย เป็นเพศชาย ทั้ง 5 ท่าน จบการศึกษาระดับอนุปริญญา 2 ท่าน และปริญญาตรี 3 ท่าน

4. ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการกำหนดนโยบาย และการวางแผนการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ เป็นผู้ที่ได้ศึกษาทำวิจัยและปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีน รวมทั้งทำธุรกิจเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการติดต่อระหว่างไทยกับจีน 15 ท่าน เป็นเพศชาย 12 ท่าน เพศหญิง 3 ท่าน จบการศึกษาระดับปริญญาโท 4 ท่านและจบปริญญาเอก 11 ท่าน

กล่าวโดยรวมสถานภาพทั้ง 36 ท่าน เป็นเพศชาย 29 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 80.55 เพศหญิง 7 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 19.44 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 5.55 ปริญญาตรี 5 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 13.88 ปริญญาโท 14 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 38.88 และจบปริญญาเอก 15 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 41.66 สรุปได้ว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายและจบการศึกษาระดับปริญญาเอก

ส่วนที่ 2 : ผลการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถาม

คำตอบทั้ง 6 ด้าน รวม 36 ข้อ เป็นดังนี้

ตาราง 13 : แสดงคำตอบเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ

ที่	แนวทางการพัฒนา	ระดับของทรรศนะ (36 คน)				
		มากที่สุด 5 ร้อยละ	มาก 4 ร้อยละ	ปานกลาง 3 ร้อยละ	น้อย 2 ร้อยละ	น้อยที่สุด 1 ร้อยละ
	1. <u>ด้านวัฒนธรรม</u>					
1.1	ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน อย่างเป็นทางการ มีโอกาสพัฒนา มากขึ้นในอนาคต	29 80.55	5 13.88	2 5.55	-	-
1.2	การคมนาคมและการสื่อสารกัน ระหว่างไทยกับจีนมีแนวโน้มที่จะ พัฒนาเส้นทางทุกสายให้สะดวก ขึ้น	25 69.44	4 11.11	7 19.44	-	-
1.3	ประเทศจีนจะเป็นแหล่งการค้าการ ลงทุน การท่องเที่ยว การศึกษา สำหรับประเทศไทยมากขึ้น	31 86.11	5 13.88	-	-	-
1.4	ประเทศไทยจะเป็นแหล่งการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การศึกษา สำหรับประเทศจีนมากขึ้น	22 61.11	8 22.22	6 16.66	-	-
1.5	ชาวไทยกับชาวจีนจะมีโอกาสเดิน ทางติดต่อระหว่างกันเพื่อเยี่ยมญาติ ท่องเที่ยว ประชุม สัมมนา แลก เปลี่ยนวัฒนธรรมมากขึ้น	30 83.33	6 16.66	-	-	-
1.6	ไทยกับจีนจะร่วมมือกัน ในด้านวัฒนธรรม การศึกษา การ บริการ ธุรกิจ ฯลฯ ทั้งภาครัฐบาล และเอกชนมากขึ้นในอนาคต	28 77.77	5 13.88	3 8.33	-	-
	รวม (216)	165	33	18	-	-

ที่	แนวทางการพัฒนา	ระดับของทัศนคติ (36 คน)				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5 ร้อยละ	4 ร้อยละ	3 ร้อยละ	2 ร้อยละ	1 ร้อยละ
	2. ด้านจริยพิสัย					
2.1	ความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างทาง เชื้อชาติระหว่างไทยกับจีนมีแนว โน้มเปลี่ยนไป	18 50.00	13 36.11	5 13.88	- -	- -
2.2	ความรู้สึกทางด้านลบเกี่ยวกับชาว จีนที่เคยมีมาในอดีตสำหรับคนไทย มีแนวโน้มลดลง	15 41.66	17 47.22	4 11.11	- -	- -
2.3	ความกังวลเกี่ยวกับลัทธิการปก ครองที่แตกต่างกันระหว่างไทยกับ จีนมีแนวโน้มผ่อนคลายลง	19 52.77	11 30.55	6 16.66	- -	- -
2.4	ความรู้สึกที่ว่าชาวไทยกับชาวจีนมี ระบบความคิดและความเชื่อถือ บางประการตรงข้ามกันมีแนวโน้ม ลดลง	17 47.22	9 25.00	8 22.22	2 5.55	- -
2.5	ความคิดที่ว่าจีนเป็นแหล่งความรู้ แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งการค้า แห่งใหม่สำหรับไทยมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น	26 72.22	8 22.22	2 5.55	- -	- -
2.6	ความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาของชาว จีนที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทยมี โอกาสเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต	1 27.77	2 5.55	12 33.33	10 27.77	11 30.55
	รวม (216)	96	60	37	12	11
	ร้อยละ (100)	44.44	27.77	17.12	5.55	5.09

ที่	แนวทางการพัฒนา	ระดับของทรงคนะ (36 คน)				
		มากที่สุด 5 ร้อยละ	มาก 4 ร้อยละ	ปานกลาง 3 ร้อยละ	น้อย 2 ร้อยละ	น้อยที่สุด 1 ร้อยละ
	3. ด้านพุทธิพิสัย					
3.1	ไทยกับจีนจะมีโครงการแลกเปลี่ยนกันทางการศึกษา วัฒนธรรม วิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ นักเรียน นักศึกษามากขึ้น	27 75.00	6 16.66	2 5.55	1 2.77	- -
3.2	ภาษาจีนจะเป็นภาษาที่ใช้กันมากขึ้นในวงการธุรกิจ การค้า การท่องเที่ยว การอุตสาหกรรมสำหรับประเทศไทย	26 72.22	10 27.77	- -	- -	- -
3.3	ภาษาจีนจะได้รับการบรรจุเป็นวิชาเลือกเพิ่มเติมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยที่จะมีการปฏิรูปการศึกษาใหม่	14 38.88	16 44.44	5 13.88	1 2.77	- -
3.4	รูปแบบและกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน จะมีการพัฒนาให้เหมาะสมขึ้น กับทักษะการปฏิบัติเพื่อนำไปใช้จริงได้มากขึ้น	20 55.55	14 38.88	2 5.55	- -	- -
3.5	ขอบเขตของเนื้อหาสาระและองค์ความรู้ทางภาษาจีนจะมีการจัดทำแบบเรียนให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนตามระดับชั้นเรียนและความจำเป็นในการใช้ภาษาของนักเรียนไทยมากขึ้น	18 50.00	10 27.77	7 19.44	1 2.77	- -

ที่	แนวทางการพัฒนา	ระดับของพรรคคนะ (36 คน)				
		มากที่สุด	มก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5 ร้อยละ	4 ร้อยละ	3 ร้อยละ	2 ร้อยละ	1 ร้อยละ
3.6	การทำวิจัย ค้นคว้า ศึกษาความรู้ แขนงต่าง ๆ ของจีนจะได้รับการ ส่งเสริมให้ทำอย่างกว้างขวาง มากขึ้น	14 38.88	15 41.66	7 19.44	- -	- -
	รวม (216) ร้อยละ (100)	119 55.09	71 32.87	23 10.64	3 1.38	- -
4.1	4. <u>ด้านพฤติกรรมวิชาการ</u> สถานศึกษาที่สอนภาษาจีนยังคง จำเป็นต้องจัดบรรยากาศและสภาพ แวดล้อมภายในบริเวณให้เป็นแบบ จีน	8 22.22	10 27.77	12 33.33	4 11.11	2 5.55
4.2	สถานศึกษาจะมีการจัดกิจกรรม เสริมให้แก่ผู้เรียนภาษาจีน ได้มี ส่วนร่วมปฏิบัติ เช่น จัดนิทรรศการ ในวันสำคัญหรือแข่งขันตอบ ปัญหาเกี่ยวกับประเทศจีนเพิ่มขึ้น	11 30.55	13 36.11	8 22.22	3 8.33	1 2.77
4.3	ครูและนักเรียนจะมีโอกาสทักทาย พูดคุยกันด้วยภาษาจีนเมื่ออยู่นอก ห้องเรียนและอยู่ภายในบริเวณ โรงเรียน ได้มากขึ้น	13 36.11	15 41.66	8 22.22	- -	- -
4.4	สถานศึกษาจะมีการเชิญบุคคลที่ เคยเดินทางไปศึกษา ท่องเที่ยวหรือ ทำงานในประเทศจีนมาบรรยาย พิเศษให้แก่ผู้เรียนฟังประกอบการ เรียนมากขึ้น	10 27.77	16 44.44	7 19.44	2 5.55	1 2.77

ที่	แนวทางการพัฒนา	ระดับของพรศนะ (36 คน)				
		มากที่สุด 5 ร้อยละ	มาก 4 ร้อยละ	ปานกลาง 3 ร้อยละ	น้อย 2 ร้อยละ	น้อยที่สุด 1 ร้อยละ
4.5	ครูจำเป็นต้องเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา วิธีการสอน การจัดกิจกรรมและการจัดการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับใช้ในการสอน	19 52.77	17 47.22	- -	- -	- -
4.6	สถานศึกษาจะจัดเตรียมวารสาร เอกสาร หนังสือพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ทางภาษาจีนไว้สำหรับบริการนักเรียนมากขึ้น เพื่อเสริมทักษะทางภาษา นอกเหนือจากบทเรียน	20 55.55	15 41.66	1 2.77	- -	- -
	รวม (216) ร้อยละ (100)	81 37.50	86 39.81	36 16.66	9 4.16	4 1.85
5. ตำบลผลที่ตามมา						
5.1	คนไทยที่มีความรู้ทางภาษาจีนจะมีโอกาสได้ทำงานในวงการธุรกิจ การค้า การบริการ การท่องเที่ยวมากขึ้น	24 66.66	12 33.33	- -	- -	- -
5.2	นักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีนจะมีโอกาสได้ร่วมโครงการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม ทักษะศึกษา หรือรับทุนจากประเทศจีนมากขึ้น	26 72.22	10 27.77	- -	- -	- -
5.3	การที่คนไทยรู้ภาษาจีนจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านวิชาการแขนงต่าง ๆ การวิจัย และการติดต่อร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทยกับ	24 66.66	10 27.77	2 5.55	- -	- -

ที่	แนวทางการพัฒนา	ระดับของพรรคชนะ (36 คน)				
		มากที่สุด	มก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5 ร้อยละ	4 ร้อยละ	3 ร้อยละ	2 ร้อยละ	1 ร้อยละ
5.4	การเปิดสัมพันธ์ทางการทูตระหว่าง ไทยกับจีน ทำให้โอกาสที่ภาษา และวัฒนธรรมไทยจะได้ไปเผยแพร่ ยังประเทศจีนมีมากขึ้นด้วย	29 80.55	5 13.88	2 5.55	- -	- -
5.5	การมีโครงการความร่วมมือทาง วิชาการกันระหว่างไทยกับจีน ทำให้โอกาสในการสร้างความ สัมพันธ์กันด้านอื่น เช่น การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว จะเกิดขึ้น มากขึ้นตามมา	25 69.44	10 27.77	1 2.77	- -	- -
5.6	เมื่อฟื้นฟูการสอนภาษาจีนขึ้นใหม่ ในประเทศไทย จะมีโอกาสเกิด ปัญหาและความขัดแย้งขึ้นอีก เหมือนที่เคยมีมา	2 5.55	2 5.55	10 27.77	12 33.33	10 27.77
	รวม (216)	130	49	15	12	10
	ร้อยละ (100)	60.18	22.68	6.94	5.55	4.62
	6. ด้านประสบการณ์					
6.1	ครูและนักเรียนภาษาจีนจะมีโอกาส ไปทัศนศึกษา ดูงาน และฝึกภาษา กับเจ้าของภาษาในประเทศจีน มากขึ้น	12 33.33	13 36.11	10 27.77	1 2.77	- -
6.2	การเรียนภาษาจีนในประเทศไทย จำเป็นจะต้องเรียนกับครูชาวจีน เจ้าของภาษาโดยตรงในโรงเรียน	16 44.44	19 52.77	1 2.77	- -	- -

ร.พ.	แนวทางการพัฒนา	ระดับของพรรคณะ (36 คน)				
		มากที่สุด 5 ร้อยละ	มาก 4 ร้อยละ	ปานกลาง 3 ร้อยละ	น้อย 2 ร้อยละ	น้อยที่สุด 1 ร้อยละ
6.3	การผลิตครูคนไทยเพื่อสอนภาษา จีนได้เพิ่มขึ้น จะทำให้สะดวกใน การกำกับดูแลพฤติกรรมการสอน ของครูได้มากขึ้น	20 55.55	15 41.66	1 2.77	- -	- -
6.4	ครูและนักเรียนภาษาจีนจะได้รับ โอกาสพบบุคคล เข้มชมสถานทูต จีน โรงงาน กิจการที่ดำเนินการ โดยชาวจีนในประเทศไทย เพื่อ เสริมความรู้นอกจากแบบเรียน	12 33.33	15 41.66	6 16.66	2 5.55	1 2.77
6.5	การให้ครูชาวจีนสอนภาษาจีนอาจ จะประสบปัญหาเรื่องแนวความคิด เกี่ยวกับลัทธิการเมืองเหมือนอย่าง ที่เคยประสบมา	4 11.11	5 13.88	9 25.00	12 33.36	6 16.66
6.6	นักเรียนภาษาจีนจำเป็นจะต้องผ่าน การฝึกงานกับหน่วยงานที่ต้องใช้ ภาษาจีนในการทำงานก่อนจบการ ศึกษา	9 25.00	12 33.33	10 27.77	2 5.55	3 8.33
	รวม (216)	73	79	37	17	10
	ร้อยละ (100)	33.79	36.57	17.12	7.87	4.62

จากพรรคณะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 36 ท่านใน 6 ด้าน ดังที่ได้แสดงมาข้างต้น สามารถนำมา
วิเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนได้ดังนี้

1. ด้านวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ในอนาคตประเทศไทยกับจีนจะสถาปนาความสัมพันธ์
สัมพันธระหว่างกันอย่างเป็นทางการมากขึ้น (ร้อยละ 80.55) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเส้นทาง
คมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศเพิ่มขึ้น รวมทั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างกันจะสะดวก

ประเทศไทยมากขึ้น (ร้อยละ 86.11) เพราะเป็นประเทศใหญ่มีประชากรมาก มีกำลังซื้อและความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคมากขึ้นตามลำดับ นับเป็นโอกาสอันดีสำหรับประเทศไทย ขณะเดียวกันชาวไทยกับชาวจีนจะมีโอกาสเดินทางติดต่อกันได้มากขึ้น ด้วยเหตุผลหลายประการ อาทิ เชื่อมญาติพี่น้อง ท่องเที่ยว ประชุม สัมมนาทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกันมาก (ร้อยละ 83.33) เพราะการเดินทางและการติดต่อกันสะดวกขึ้น จากการทำไทยกับจีนเคยมีความสัมพันธ์กันมายาวนานตั้งแต่อดีต ดังนั้นเมื่อเปิดประเทศแล้วโอกาสที่จะสร้างความร่วมมือกันในด้านการศึกษา ธุรกิจ การศึกษา วัฒนธรรมทั้งจากภาครัฐบาลและเอกชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย (ร้อยละ 77.77) อีกทั้งประเทศไทยจะเป็นแหล่งการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การศึกษา สำหรับประเทศจีนมากขึ้นเช่นกัน (ร้อยละ 61.11) เพราะขณะนี้ได้ดำเนินการอยู่แล้วระดับหนึ่ง หากมีความสะดวกด้านการคมนาคมและการเปิดกว้างทางนโยบาย โอกาสเพิ่มขึ้นมีแนวโน้มเป็นไปได้มาก กล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะในเชิงนโยบายมีโอกาสอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 76.38) ดังนั้น การเตรียมความพร้อมด้านภาษาจีน จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมรับกับโอกาสที่จะมีขึ้นในอนาคต

2. ด้านวิจัยพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญให้ทรรศนะว่า ประเทศจีนเป็นแหล่งความรู้ แหล่งอารยธรรมเก่าแก่ ล้วนแก่การศึกษาหาความรู้อย่างมาก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวนิยมไปกันมากประเทศหนึ่ง (ร้อยละ 72.22) และนักธุรกิจเห็นว่า จีนจะเป็นแหล่งการค้าที่น่าลงทุนขยายกิจการหรือทำธุรกิจร่วมกันมากประเทศหนึ่ง เพราะอยู่ไม่ไกลกันมาก เวลาที่ประเทศจีนเร็วกว่าประเทศไทยเพียง 1 ชั่วโมง อีกทั้งมีพลเมืองมากจึงมีความต้องการซื้อสินค้า (Demand) มากขึ้น ทำให้สินค้าไทยมีโอกาสไปจำหน่ายได้มากขึ้น และการขยายกิจการไปลงทุนในประเทศจีนยังเป็นโอกาสให้เกิดการจ้างงานในประเทศจีน ทำให้คนจีนมีรายได้มากขึ้นจึงมีกำลังซื้อมากขึ้นด้วย เพราะจีนมีแรงงานคือ กำลังคน (Man Power) อยู่มาก และอัตราค่าจ้างไม่สูงนัก (สุพล โชติวรรณ, สัมภาษณ์, 2542) ส่วนความกังวลเกี่ยวกับกัทธิการปกครองที่แตกต่างกัน ขณะนี้และต่อไปในอนาคตจะไม่เป็นปัญหาเพราะเพิ่มผ่อนคลายลงแล้ว (ร้อยละ 52.77) แม้มีความแตกต่างกันทางด้านนี้ แต่สามารถคบหาสมาคม ทำธุรกิจ ติดต่อกันขายกันได้โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพราะความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างทางเชื้อชาติระหว่างไทยกับจีนมีแนวโน้มเปลี่ยนไป (ร้อยละ 50.00) โดยเฉพาะคนจีนรุ่นใหม่เกิดในเมืองไทย ได้สัญชาติไทย ได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนไทยแล้วโดยสมบูรณ์ แม้ทางครอบครัวจะยังคงมีการประกอบพิธีกรรมและปฏิบัติตัวบางประการ ตามธรรมเนียมจีนอยู่บ้าง แต่ไม่ทำให้เปลี่ยนความรู้สึกด้านเชื้อชาติว่าแตกต่างเป็นคนละชาติกัน (ชาญจิต กิตติวิธานกูล, สัมภาษณ์, 2542) จึงไม่เป็นปัญหาสำหรับอนาคต

ด้านความรู้สึกที่ว่าชาวไทยกับชาวจีน มีระบบความคิดและความเชื่อที่บางประการตรงข้ามกันมีแนวโน้มลดลงไป (ร้อยละ 47.22) เพราะสังคมโลกเปลี่ยนไปทำให้คนทุกชาติต้องปรับตัว หากคิดยึดในประเพณีเดิมแล้วเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับกาลสมัย ก็ต้องมี การปรับเปลี่ยนเหมือนนโยบายบริหารประเทศของจีนขณะนี้ ผู้นำรุ่นใหม่ก็ได้ปรับเปลี่ยนเพื่อ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันแล้ว ดังนั้นคนจีนที่เกิดในประเทศไทยและอยู่ในประเทศไทย ย่อมต้องปรับเปลี่ยนตามกระแสสังคมด้วยอย่างแน่นอน เช่น ในอดีตชาวจีนนิยมค้าขาย ชาวไทย นิยมรับราชการ หรือชาวจีนนิยมให้ลูกชายเรียนแต่ไม่นิยมให้ลูกสาวเรียน ขณะนี้เปลี่ยนไปมากขึ้น ชาวจีนมารับราชการ ชาวไทยหันไปนิยมทำธุรกิจ ลูกสาวก็มีโอกาสเรียนต่อระดับสูงขึ้น บางครอบครัวได้เรียนสูงกว่าลูกชายและลูกสาวมารับราชการก็มีจำนวนมากในขณะนี้ (สุรคณี ไชยชมภู, สัมภาษณ์, 2542) ดังนั้นความแตกต่างทางความคิดความเชื่อมีแนวโน้มลดลงอยู่ในระดับที่ไม่เป็น ปัญหา

ส่วนความรู้สึกทางด้านลบเกี่ยวกับชาวจีนที่เคยมีมาในอดีตก็มี แนวโน้มลดลงมาก (ร้อยละ 47.22) ด้วยเหตุที่ว่า สังคมเปลี่ยนแปลงไปหากมีการติดต่อค้าขาย ทำธุรกิจกันต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบ มีการติดต่ออย่างเป็นทางการ ลงนามในสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นผลประโยชน์และความถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญ หากไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนดก็ต้อง ดำเนินการไปตามระเบียบ เพราะก่อนการดำเนินการได้ต้องได้รับอนุญาตการติดต่อขอรับอนุญาต มีการตรวจสอบตามขั้นตอนมากมาย ดังนั้น โอกาสผิดพลาดจึงเป็นไปได้น้อย อาจมีบ้างในด้าน ลักษณะนิสัย เช่น รักพวกพ้อง เห็นแก่เพื่อนหรือได้ประโยชน์เฉพาะคน ซึ่งไม่ใช่แต่ชาวจีนคนชาติ อื่นก็เป็น แม้จะดูเป็นเอกลักษณ์ของชาวจีน แต่จีนปัจจุบันเปลี่ยนไปตามระบบสังคมโดยเฉพาะคน รุ่นใหม่นี้ คิดว่า อดีตก็ถืออดีตที่ผ่านมาแล้ว จะมีผลบ้างก็เพียงเล็กน้อย (สุพล โชติวรรณ, สัมภาษณ์, 2542) จึงกล่าวได้ว่า มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

สำหรับความวิตกที่ว่าชาวจีนเคยสร้างปัญหาความขัดแย้ง ก่อความไม่สงบอันเป็นผล กระทบมาจากลัทธิการเมือง ส่งผลต่อโรงเรียนจีนที่เป็นแหล่งเผยแพร่แนวความคิดดังกล่าวดังที่เคย เกิดขึ้น และโอกาสที่จะเกิดขึ้นอีกอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 33.33) ไปจนถึงน้อย (ร้อยละ 27.77) และน้อยที่สุด (ร้อยละ 30.55) คือ แทบไม่มีโอกาสเกิดเลย เพราะระบบสังคม ระบบความคิดของคนในยุคปัจจุบันเปลี่ยนไป อาจมีบ้างด้านความคิดของครูผู้สอนแล้วถ่ายทอดให้แก่เด็ก โดยเฉพาะครูรุ่นเก่าซึ่งมีอยู่น้อยมาก และไม่มีวุฒิทางครูก็เป็นครูไม่ได้ตามระเบียบใหม่ แต่ครูรุ่นใหม่ ได้รับการอบรมมาอีกแบบหนึ่ง ถึงแม้จะเป็นครูมาจากประเทศจีนก็ไม่มีความคิดอย่างเก่าแล้ว ครู จีนรุ่นใหม่บางคนไม่ทราบมาก่อนด้วยว่าโรงเรียนเคยเกิดเรื่องขึ้น เพราะไม่ได้มีการพูดถึงหรือ

ศาสตร์จีนก็ไม่ได้กล่าวถึงโรงเรียนจีนในประเทศไทย (กาญจนา พุทธิพงษ์รัตน์, สัมภาษณ์, 2542) ดังนั้น ปัญหานี้หากยังมีอยู่ข้างก็เป็นเพียงความเห็นของส่วนบุคคลและไม่มีผลผลักดันต่อคนส่วนใหญ่อย่างในอดีต จึงกล่าวได้ว่าการเรียนภาษาจีนในปัจจุบันไม่ต้องกลัวผลกระทบด้านกรเมืองและต่างชาติทางความคิดเหมือนที่เคยมีมา

3. **ด้านพุทธพิสัย** ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ไทยกับจีนจะมีโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา การศึกษา และวิชาการกันมากขึ้นในอนาคต (ร้อยละ 75.00) สืบเนื่องจากการเปิดสัมพันธ์กันอย่างเป็นทางการด้านการทูต ทำให้นักวิชาการไทยที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจีนมีโอกาสเดินทางเข้าประเทศจีนได้มากขึ้น ความร่วมมือทางวิชาการจะมีมากขึ้นตามมา มีนักวิชาการชาวจีนที่สนใจศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทยอยู่จำนวนหนึ่ง เช่น ทีมมหาวิทยาลัยปักกิ่ง มีการเปิดสอนวิชาภาษาไทย ที่คุณมิ่ง ยูนนาน มีสถาบันชาติพันธุ์ศึกษาเกี่ยวกับชนเผ่าไทยหรือไต ประเทศไทยกับจีนมีประวัติศาสตร์ร่วมกันมา ในอนาคตจะมีโอกาสศึกษาร่วมกันได้กว้างขวางขึ้น (กาญจนา พุทธิพงษ์รัตน์, สัมภาษณ์, 2542) เพราะจีนเป็นประเทศใหญ่ เก้าแก่ และเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกตะวันออก ภาษาจีนเป็นภาษาหนึ่งที่มีคนพูดกันมาก โดยเฉพาะในวงการค้า ธุรกิจ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม การบริการ สามารถใช้ภาษาจีนใน การติดต่อสื่อสารกันได้มาก (ร้อยละ 72.22) ดังนั้น การเรียนภาษาจีนจึงมีความสำคัญที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

สำหรับรูปแบบและกระบวนการเรียนการสอน ภาษาจีนในประเทศไทยจะมีการพัฒนาให้เหมาะสมขึ้น (ร้อยละ 55.55) เพราะขณะนี้ประเทศไทยกำลังเปิดกว้างออกสู่โลกภายนอก และเปิดรับความหลากหลายจากนานาประเทศ ภาษาจึงมีความสำคัญเพราะเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ประเทศไทยให้สำคัญกับภาษาต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในแผนฯ 8 นี้ มุ่งเน้นให้คนหรือบัณฑิตที่จบใหม่ต้องรู้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา ดังนั้นภาษาจีนก็เป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในแถบเอเชีย ปัจจุบันการเรียนภาษาต่างประเทศเปลี่ยนไปจากเดิม คือ ไม่เป็นการท่องจำคำศัพท์ รูปแบบโครงสร้างทางไวยากรณ์อย่างเดียว แต่จะเน้นทักษะการพูด การฟัง เป็นหลัก ฝึกให้เป็นธรรมชาติเรียนกับเจ้าของภาษาโดยตรง เพื่อผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยตรงให้สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งภาษาต่างประเทศทุกภาษาจะใช้วิธีการเรียนแบบใหม่นี้ (ทัศนีย์ ทานตวนิช, สัมภาษณ์, 2542) ส่วนในโรงเรียนจีนได้ใช้ครูชาวจีนสอนอยู่แล้ว สามารถพัฒนาทักษะให้แก่นักเรียนได้โดยตรง

ด้านขอบเขตและองค์ความรู้ทางภาษาจีน จะมีการกำหนดให้เหมาะสมกับระดับชั้น วิชา ความสนใจ และความจำเป็นในการใช้ตามระดับภาษา (ร้อยละ 50.00) เพราะกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้เรียนภาษาจีนได้ การกำหนดเนื้อหา ขอบเขตองค์ความรู้ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้

เหมาะสมมาก่อน ดังนั้นการบรรจุเนื้อหาที่จะเรียนจึงต้องมีการตรวจแบบเรียนอย่างรัดกุม รวมทั้งครูผู้สอนต้องกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสมด้วย การใช้แบบเรียนและการบรรจุครูมีระเบียบกำหนดอยู่แล้ว เมื่ออนุญาตให้สอนอย่างเป็นทางการก็ต้องดำเนินการไปตามระเบียบ มีศึกษาพิเศษที่ติดตามผลการปฏิบัติงานโดยตรงปัญหาคงไม่มีมาก เด็กก็จะได้รับประโยชน์จากการเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น (สุรินทร์ สุทธิชาติพิศ, สัมภาษณ์, 2542) โรงเรียนจีนได้ดำเนินการตามระเบียบอยู่แล้วในขณะนี้

ภาษาจีนมีโอกาสดำเนินการบรรจุเป็นวิชาเลือกเปิดสอนเพิ่มเติมอีก 1 ภาษา ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำลังปฏิรูปลงอยู่ขณะนี้อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 44.44) เพราะการศึกษาขั้นพื้นฐานจะจัดชั้น 12 ปี ตามรัฐธรรมนูญใหม่เนื้อหามีความทันสมัยขึ้นและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม เด็กจำเป็นต้องรู้ภาษาต่างประเทศมากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้ ขณะนี้มีโรงเรียนราษฎร์หลายแห่งทั้งโรงเรียนไทยและโรงเรียนฝรั่ง มาขอทำเรื่องเปิดสอนภาษาจีนเพิ่มขึ้นแล้ว ตั้งแต่โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม โรงเรียนอาชีวศึกษาสายพาณิชย์การ (สุรางค์ศิริวัฒนะ, สัมภาษณ์, 2542) ดังนั้นโอกาสที่จะเปิดสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ มีมากขึ้น

ส่วนด้านการทำวิจัย ศึกษาค้นคว้าความรู้แขนงต่าง ๆ ของจีนให้กว้างขวางขึ้นก็มีโอกาสเพิ่มขึ้นได้มาก (ร้อยละ 41.66) เพราะจีนเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณมีความรู้แขนงต่าง ๆ มากมาย แต่ยังไม่ได้รับการศึกษาค้นคว้ามากนัก แต่ในอนาคตมีโอกาสเพิ่มมากขึ้น ขณะนี้มีทุนจากประเทศจีนส่งผ่านสถานทูตจีนเข้ามาให้ทุนนักเรียนไปเรียนต่อที่ประเทศจีนปีละประมาณ 5 ทุน นอกนั้นเป็นทุนจางสำหรับครูสอนภาษาจีนปีละ 2-3 ทุน มหาวิทยาลัยมีโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ไปสอนภาษาไทยที่ประเทศจีน เพื่อจะได้เชิญอาจารย์จากจีนมาสอนที่เร (พิชายุ สว่างวงศ์, สัมภาษณ์, 2542) จึงกล่าวได้ว่าโอกาสที่จะทำการวิจัย ศึกษาค้นคว้าหาองค์ความรู้เกี่ยวกับจีนมีความเป็นไปได้สูงขึ้นไปในอนาคต

4. ด้านพฤติกรรมวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครูจีนเป็นเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา วิธีการสอน การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลการศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ในการสอน (ร้อยละ 52.77) เนื่องจากปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตการเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการไปจากเดิม ครูมีบทบาทสำหรับการสอนและพัฒนาผู้เรียน จึงจำเป็นต้องรู้รูปแบบวิธีการสอน ตลอดจนการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลให้เหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งสำคัญมากเพราะครูโรงเรียนจีนส่วนหนึ่งเป็นครูรุ่นเก่ายังมีวุฒิน้อยและในสมัยก่อนที่มีการควบคุมเข้มงวด ทำให้ครูไม่มีโอกาสได้พัฒนาการเรียนการสอน ไม่ค่อยได้ไปเข้ารับการอบรมวิธี

(ธีรารัตน์ พิทักษ์พนัสกุล, สัมภาษณ์, 2542) จึงไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นเรื่องนี้จึงมีความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาขึ้น ขณะนี้มีการจัดอบรมครูซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการอยู่หลายแห่ง ทางโรงเรียนได้จัดส่งครูไปเข้าร่วมตามสาขาวิชาและความถนัดแล้ว (บังอร ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, 2542) ขณะผู้วิจัยสัมภาษณ์มีครูภาษาอังกฤษ 2 ท่านไปเข้ารับการอบรมเทคนิคการสอนแบบ Communicative Approach ที่มหาวิทยาลัยบูรพาจัดขึ้น จึงนับว่าได้พัฒนาในด้านนี้พอสมควร

ในส่วนของโรงเรียนได้มีการเตรียมเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เสริมประกอบการเรียนการสอนและการเพิ่มเติมความรู้ให้แก่แก่นักเรียนและครูมากขึ้น (ร้อยละ 55.55) ขณะสัมภาษณ์ในห้องอาจารย์ใหญ่ฝ่ายจีน บนโต๊ะรับแขกมีหนังสือพิมพ์ภาษาจีนวางอยู่ 1 ฉบับ และฉบับเก่าวางอยู่บนชั้น 8 ฉบับ มีเอกสารแผ่นพับแนะนำประเทศจีนเป็นภาษาจีนวางอยู่ 1 ปีกประมาณ 50 ใบ มีหนังสือเป็นภาษาจีนวางบนชั้นข้างโต๊ะอาจารย์ใหญ่ 3 แถว ๆ ละ 10 เล่ม และมีวารสารจีนไทยสองภาษาออกโดยสมาคมแมนดารินไทย แห่งประเทศไทย เป็นวารสารรายเดือนสำหรับนักเรียน โรงเรียนรับประจำเพื่อให้แก่นักเรียนและครูได้ใช้ศึกษาหาความรู้ กำลังเตรียมให้ห้องสมุดมีประมาณ 10 เล่ม เมื่อเปิดดูภายในเล่มเป็นบทความเขียนโดยนักวิชาการไทยแล้วแปลเป็นภาษาจีนคู่กัน 2 ภาษาทั้งเล่มเนื้อเรื่องเป็นการเสนอความรู้เกี่ยวกับจีนด้านภาษา วรรณคดี ประวัติศาสตร์ เป็นบทความขนาดไม่ยาว เรื่องละประมาณ 2-4 หน้า อาจารย์ใหญ่กล่าวว่ารับเป็นสมาชิกเพื่อนักเรียนได้ใช้ประโยชน์ (ชาอุษิต กิตติวิธานุกุล, สัมภาษณ์, 2542) กล่าวได้ว่าโรงเรียนได้พัฒนาประเด็นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนในโรงเรียน

ในด้านบรรยากาศความเป็นวิชาการภายในโรงเรียน สามารถพบได้ว่านักเรียนและครูทักทายกันด้วยภาษาจีนเมื่อพบกันระหว่างทางภายในบริเวณโรงเรียน สอดคล้องกับทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่าควรมีพฤติกรรมทางวิชาการด้านนี้ในโรงเรียน (ร้อยละ 41.66) เพราะการได้มีโอกาสทักทายพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการเมื่ออยู่นอกห้องเรียน เป็นการฝึกฝนทักษะทางภาษาไปกับผู้เรียนไปด้วย โรงเรียนได้พัฒนาส่วนนี้อยู่แล้ว อาจารย์ใหญ่ฝ่ายจีนให้ข้อมูลว่า เมื่อก่อนห้ามเพราะตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการให้สอนภาษาไทย เน้นการพูดภาษาไทยภาคกลางอย่างเดียว แต่ขณะนี้ผ่อนคลายเป็นบ้างจึงทำให้เด็กมีโอกาสฝึกได้มากขึ้น

นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเสริมให้แก่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมปฏิบัติ เช่น จัดป้ายติดรูปคำขวัญ สุภาษิตจีน จัดนิทรรศการวันสำคัญของไทยแต่มีภาษาจีนกำกับอยู่ด้วย ซึ่งเห็นได้ตามบริเวณโรงเรียน ขณะผู้วิจัยไปสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้บริหารในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2542 นักเรียนกำลังนำรูป คำบรรยายจากบอร์ดเกี่ยวกับงานลอยกระทงออก แล้วกำลังจะติดรูปพระบรมฉายาแลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาแทน ทั้งบอร์ดเก่า

มาก (ร้อยละ 36.11) ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการด้านนี้อยู่แล้วและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายไทยได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าต้องการให้เด็กได้ฝึกทั้ง 3 ภาษาไปพร้อมกันมิใช่ภาษาใดภาษาหนึ่ง แต่ต้องเน้นภาษาไทยเป็นอันดับแรก แล้วจึงตามด้วยภาษาต่างประเทศ ส่วนหมวดวิชาภาษาอังกฤษก็มีจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษในวันคริสต์มาส วันปีใหม่ ใช้ภาษาอังกฤษอย่างเดียวเพื่อฝึกภาษาไปเลยก็มี แต่หากใช้ภาษาจีนมักให้ใช้คู่กับภาษาไทยและอาจมีภาษาอังกฤษประกอบด้วยได้ เมื่อก่อนเคยมีระเบียบห้ามใช้ภาษาจีนอย่างเดียว เดิมนั้นแม้ไม่ห้ามอย่างเคร่งครัดนักแต่ทางโรงเรียนมีนโยบายให้ใช้คู่กันไป (บึงอร ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, 2542)

กิจกรรมเสริมอีกประการหนึ่งคือ การเชิญบุคคลที่เคยเดินทางไปศึกษา ท่องเที่ยวหรือดูงานในประเทศจีนมาบรรยายพิเศษให้นักเรียนฟัง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 44.44) ซึ่งทางโรงเรียนขณะนี้ได้มีการจัดส่งครูไปอบรมภาษาช่วงปิดภาคเรียนเป็นประจำอยู่แล้วทุกปี ประกอบกับมีครูชาวจีนจากประเทศจีนมาสอนโดยตรงอยู่แล้ว เท่ากับว่านักเรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมจากบทเรียน จากครูผู้มีส่วนการันต์ตรงไปด้วย โรงเรียนจึงยังไม่ได้เชิญบุคคลภายนอกจริงๆ มาเป็นวิทยากรเพราะเห็นว่าไม่จำเป็น และโอกาสที่เด็กจะได้ไปประเทศจีนก็เกือบครบถ้วนในรูปแบบการท่องเที่ยวหรือเยี่ยมชมญาติที่มีอยู่สูง เนื่องจากบางครอบครัวมีกิจกรรมนี้เป็นประจำทุกปี และบางครอบครัวได้ส่งลูกหลานไปเรียนภาคฤดูร้อนที่ประเทศจีนอยู่จำนวนหนึ่งแล้ว รวมทั้งโรงเรียนเป็นระดับประถมศึกษา เด็กจบออกไปยังต้องไปศึกษาค่อมิได้เข้าสู่ตลาดแรงงาน หากในอนาคตโรงเรียนเปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจจะมีโครงการแนะนำการประกอบอาชีพ ซึ่งตอนนั้นการเชิญบุคคลภายนอกจึงมีความจำเป็นและเหมาะสมกว่าขณะนี้ เพราะนักเรียนจะได้รับประโยชน์เต็มที่ (ชาวจิต กิตติวิธานกุล, สัมภาษณ์, 2542)

สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เป็นแบบจีน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 33.33) จากกรสังเกตุของผู้วิจัยพบว่าภายในบริเวณโรงเรียนยังมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเป็นแบบจีนอยู่มาก เช่นมี ศาลเจ้า โรงจออยู่ในบริเวณโรงเรียน ตามผนังอาคารเรียน ป้าย รูปภาพที่ติดอยู่รอบโรงเรียนมีภาษาไทยกับภาษาจีนคู่กัน บางแห่งมีทั้ง 3 ภาษา บางแห่งมีภาษาจีนอย่างเดียว มีเต็ง โคมไฟ ถายมังกรประดับอยู่ตามที่ต่างๆ ลักษณะตัวตึกและอาคารเรียนสร้างด้วยอิฐก็มี บางตึกเป็นศิลปกรรมแบบจีน มีรูปทรงเห็นได้ชัดเช่น อาคารห้องสมุดและประตูทางเข้าโรงเรียนด้านโนบ้นต้น ซึ่งการเรียนภาษาหากมีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยสอดคล้องกันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้อยู่ในสภาพบริบทและซึมซับเรื่องราวนั้นได้เร็วไปด้วย แต่โรงเรียนจีนเคยประสบปัญหาด้านการเมืองมาก่อน ดังนั้นการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนมีส่วนทำให้เกิดความรู้สึกทางการเมือง กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายลดส่วนนี้ลงเพื่อลดความ

ไปด้วยในสมัยต่อมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนสิ่งก่อสร้างที่ยังคงอยู่นั้นเป็นเพราะมีอยู่แต่เดิมแต่ขณะนั้น และต่อไปอาจารย์ในโรงเรียนให้เหตุผลว่าไม่จำเป็นแล้ว เพราะคนสนใจตัวภายนอกนำไปใช้ ประกอบอาชีพ จึงให้ความสนใจด้านภาษาอย่างเดี๋ยวมามากขึ้น เห็นความสำคัญในตัวภาษาเองโดยไม่ต้องสร้างบรรยากาศเหมือนสมัยก่อน (สุภิญญา สุทธิธาพิชัย, สัมภาษณ์, 2542) จึงสอดคล้องกับทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญที่ว่า การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมแบบจีนเป็นส่วนประกอบอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

5. ด้านผลที่ตามมา ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะว่าเมื่อมีการเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกันอย่างเป็นทางการระหว่างไทยกับจีนในระดับนโยบายของทั้ง 2 ประเทศแล้ว โอกาสที่ภาษาและวัฒนธรรมไทยจะได้ไปเผยแพร่ยังประเทศจีนจะมีมากขึ้นด้วย (ร้อยละ 80.55) เพราะขณะนี้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้เปิดสอนภาษาไทยแล้วและจะมีโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนกัน แนวโน้มในเรื่องนี้จึงมีโอกาสเป็นไปได้สูงมาก ซึ่งเป็นผลดีต่อประเทศไทยที่จะได้เผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมไทยไปสู่นานาชาติได้มากขึ้น สำหรับนักเรียนมีโอกาสได้ร่วมโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพื่อทัศนศึกษาหรือรับทุนจากประเทศจีนมากขึ้น (ร้อยละ 72.22) เพราะมีทุนและโครงการด้านนี้เข้ามามากขึ้น จากนั้นจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือกันในด้านอื่นเช่นการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 69.44) เพราะคนจีนในประเทศจีนช่วงที่เปิดประเทศไปในยุค เหมาเจ๋อตุง ไม่มีโอกาสออกนอกประเทศ คนรุ่นนั้นซึ่งเป็นผู้บริหารขณะนี้มีจำนวนไม่มากนักที่รู้ภาษาอังกฤษดีถึงขั้นสื่อสารได้ ส่วนหนึ่งจึงยังใช้ภาษาจีนและยังใช้ติดต่อกันระหว่างชาวจีนด้วยกันในการทำธุรกิจการค้า การลงทุนอยู่ อีกทั้งมีค่านิยมในภาษาของตนอยู่มาก (ชาชูชิต กิตติวิธานุกุล, สัมภาษณ์, 2542) ดังนั้นการเรียนภาษาจีนจึงส่งผลดีต่อผู้เรียนด้วย

การที่คนไทยรู้ภาษาจีนจึงมีโอกาสได้ทำงานในวงการธุรกิจ การค้า การบริการ การท่องเที่ยวได้มากขึ้น (ร้อยละ 66.66) เพราะธุรกิจประเภทต่างๆ ส่วนมากเป็นของชาวจีน เมื่อก่อนการรับคนเข้าทำงานหากกฎหมายไม่กำหนดเกี่ยวกับคุณวุฒิไว้ ผู้ประกอบการเจ้าของกิจการชาวจีนมักไม่สนใจคุณวุฒิหรือไม่พิจารณาว่าเรียนมากี่หน่วยก็อด อะไรบ้าง แต่จะดูว่าหากพูดภาษาจีนได้ สื่อสารโต้ตอบกันเข้าใจและรู้เรื่องก็พิจารณาเป็นพิเศษ ส่วนงานด้านอื่นไปฝึกไปเรียนรู้อีกภายหลังได้ (สุพล โชติวรรณ, สัมภาษณ์, 2542) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าบางคนจบเพียงระดับมัธยมศึกษาหรืออาชีวศึกษาแต่รู้ภาษาจีนก็ได้เข้าทำงาน รวมทั้งสอนในโรงเรียนจีนด้วย นอกเหนือไปจากการช่วยแปลกันด้วยความรู้จักเป็นส่วนตัวหรือด้วยการแนะนำจากเพื่อนสนิทหรือญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติอย่างหนึ่งของชาวจีนที่นิยมกัน ดังจะเห็นได้จากปัญหาของโรงเรียนจีนที่วิเคราะห์ไว้ใน บทที่ 2 แต่ขณะนี้การรับเข้าทำงานมีกฎระเบียบให้ปฏิบัติอยู่ จึงต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ฉะนั้น

ก็จะเห็นประโยชน์ในทางวิชาการแขนงต่าง ๆ ในอันที่จะสร้างเครื่อง่าย ความร่วมมือทางวิชาการ การทำวิจัยร่วมกันระหว่างไทยกับจีนได้มากขึ้น (ร้อยละ 66.66) ซึ่งมีอยู่มากในขณะนี้

ส่วนผลที่ตามมาเมื่อมีการฟื้นฟูการสอนภาษาจีนขึ้นใหม่อีกครั้ง โอกาสที่จะเกิดปัญหาและความขัดแย้งตามมานั้นอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 33.33) ถึงน้อยที่สุด (ร้อยละ 27.77) เพราะสังคมและค่านิยมเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ขณะนี้มีโรงเรียนกวดวิชาและศูนย์สอนภาษา ศูนย์รับแปลภาษา เปิดสอนภาษาจีนอยู่มากมายในเขตชุมชนและมีคนสนใจสมัครเข้าเรียนอยู่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้ได้มีปัญหาด้านการเมืองเหมือนเมื่อก่อน ดังนั้นเมื่อเปิดสอนอย่างเป็นทางการและสอนตามหลักสูตรในระบบโรงเรียนจึงเป็นการดำเนินการที่ถูกต้องและเป็นระบบกว่าการไปเรียนกันเอง สอนกันเองตามบ้านหรือเป็นกลุ่มเล็กนอกเวลาอย่างไม่เป็นทางการ เพราะไม่เป็นระบบและไม่ได้มาตรฐานตามหลักการสอนภาษาต่างประเทศที่ถูกต้อง จึงกล่าวได้ว่าปัญหาและความขัดแย้งมีโอกาสดังขึ้นได้น้อย ควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีมาตรฐานและถูกตามหลักวิชา เพื่อประโยชน์ในการนำภาษาไปใช้ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม การค้า การท่องเที่ยวและธุรกิจ อุตสาหกรรมที่กำลังขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางในอนาคต

6. ด้านประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในประเด็นนี้ว่า การผลิตครูคนไทยที่สามารถสอนภาษาจีนได้จะเป็นการดี สะดวกในการกำกับดูแลความประพฤติในการสอนและการถ่ายทอดความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับการเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 55.55) เพราะครูคนไทยจะได้รับการสอนการฝึกหัด อบรมและการขัดเกลา หล่อหลอมความเป็นครูตามครรลองของวัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสมกับเด็กไทยมากกว่าครูต่างชาติ แต่หากเรียนกับครูคนไทยอาจไม่ได้รับทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้การเรียนภาษาได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร เพราะการเรียนภาษาจีนยังจำเป็นต้องเรียนกับเจ้าของภาษาโดยตรงอยู่มาก (ร้อยละ 52.77) จึงจะได้ผลเต็มที่ ประเด็นนี้มีนักวิชาการให้ความเห็นว่า

“จริง ๆ แล้วตามหลักวิชาการ การเรียนภาษาต่างประเทศให้มีทักษะ โดยเฉพาะด้านการฟัง การพูด ควรได้ฝึกกับเจ้าของภาษาโดยตรง เพื่อผู้เรียนจะได้ฝึกให้เป็นธรรมชาติหรือมีโอกาสได้ใช้ภาษานั้นกับเจ้าของภาษาจะทำให้ภาษาคืบขึ้น แต่ในระดับเบื้องต้นเรียนกับครูคนไทยที่ภาษาดี ๆ ก่อนก็ได้เพื่อเป็นการปูพื้น” (กาญจนา พุกษ์พงศ์รัตน์, สัมภาษณ์, 2542)

“การเรียนภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษาเป็นสิ่งที่คุ้มค่าที่สุดมากรเรียนในเมืองไทย มักเรียนกับครูคนไทยเป็นหลัก จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตครูสอนภาษาต่างประเทศคน

ภาษาได้เหมาะสม ก็ดูภาษาอังกฤษซึ่งส่วนใหญ่เราก็เรียนกับครูไทย ส่วนหนึ่งก็ได้ผลดี แต่ขณะนี้หลายแห่งใช้ครูที่มีได้เรียนเป็นวิชาเอกไปสอนทำให้เด็กที่เรียนได้รับการวางรากฐานไม่ถูก ภาษาจึงไม่คั้งแต่ต้น จุดนี้ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน เริ่มจากครูผู้สอนเป็นอันดับแรก” (ข้าราชการฯ เจริญสุข, สัมภาษณ์, 2542)

“คิดว่าใช้ครูคนไทยสอนก็ไม่ผิด แต่ครูต้องมีเทคนิควิธีการสอนที่ดี มีพื้นฐานภาษาที่ดี ทำให้เด็กสนุกกับการเรียน ไม่เบื่อ ส่วนประสบการณ์เด็ยวันฝึกกันได้หากมีพื้นฐานภาษาดี เพราะมีเจ้าของภาษาที่เข้ามาสอนภายหลังได้หรือไปเรียน Summer Course แต่แต่ละปีก็ได้ฝึกภาษาตามสมควร แต่ภาษาจีนเด็กส่วนหนึ่งมีพื้นฐานจากรอบครัวอยู่แล้ว ฉะนั้นเรียนกับครูคนไทยก็ไม่น่าเป็นปัญหามากนัก” (สุรินทร์ สุทธิชาติพิพย์, สัมภาษณ์, 2542)

ดังนั้นการเรียนกับครูคนไทยจึงมีความเหมาะสมอยู่ระดับหนึ่ง เพราะครูที่มาจากจีนอาจจะทำให้ไม่สะดวกในการดูแล แต่การฝึกภาษาจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกกับเจ้าของภาษาด้วย ซึ่งขณะนี้โรงเรียนได้ดำเนินการแล้ว คือมีครูไทยเชื้อสายจีน สอนภาษาจีนอยู่ 10 คน มีครูชาวจีนเป็นครูพิเศษ 5 คน และได้จัดนำนักเรียนส่วนหนึ่งไปทัศนศึกษาและเรียนภาษาที่ประเทศจีนช่วงปิดภาคฤดูร้อนอยู่เป็นประจำทุกปี เป็นการพัฒนาไปตามแนวทางนี้โดยตรง

สำหรับการเรียนการสอนเพื่อเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียน ควรมีการพาครูและนักเรียนไปเยี่ยมชมกิจการที่ดำเนินการโดยชาวจีนในประเทศไทยหรือพบบุคคลสำคัญ เช่น ผู้ประกอบการเจ้าของกิจการ เจ้าหน้าที่ในสถานทูตอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 41.66) ตามหลักวิชาเป็นสิ่งที่ดีเพราะจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เพิ่มพูนความรู้นอกเหนือจากแบบเรียน แต่ในทางปฏิบัติโรงเรียนให้เหตุผลว่ายังทำอยู่น้อย เพราะเด็กนักเรียนส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวผู้ประกอบการ เป็นลูกหลานเจ้าของกิจการ ลูกหลานข้าราชการสถานทูตจีนอยู่แล้ว มีประสบการณ์ด้านนี้ซึ่งได้รับจากครอบครัว โรงเรียนจึงมิได้จัดส่วนนี้ให้ แต่อาจจะมีโครงการนี้หากเปิดสอนระดับสูงขึ้น เพื่อเป็นการแนะแนวให้นักเรียน อีกส่วนหนึ่งโรงเรียนมีผู้อุปถัมภ์ให้การสนับสนุน ซึ่งเป็นประธานมูลนิธิเจ้าของกิจการ ผู้ประกอบการซึ่งเป็นชาวจีนมาอบของหรือเป็นประธานในงานต่าง ๆ ของโรงเรียนอยู่เป็นประจำ ทำให้เด็กได้พบและรู้จักอยู่แล้ว รวมทั้งที่โรงเรียนเคยมีท่านทูตจีนและข้าราชการจากสถานทูตจีนในประเทศไทยมาเยี่ยมชมโรงเรียนด้วย โรงเรียนได้จัดให้เด็กต้อนรับบุคคลสำคัญในโอกาสดังกล่าวด้วย (ชาญชิต กิตติวิทยานุกูล, สัมภาษณ์, 2542) กล่าวได้ว่าโรงเรียนได้มีกิจกรรมส่วนนี้เสริมประสบการณ์แก่นักเรียนเป็นบางโอกาส

ส่วนการนำครูและนักเรียนไปทัศนศึกษา คุงาน และฝึกเรียนภาษากับเจ้าของภาษาอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 36.11) โรงเรียนได้จัดอยู่แล้วเป็นประจำทุก ๆ ภาคฤดูร้อน แต่การให้นักเรียนได้ฝึกงานกับหน่วยงานที่ต้องใช้ภาษาจีนในการทำงานก่อนจบการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 33.33) ทางโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการเพราะเด็กยังเล็กเป็นเพียงชั้นประถมศึกษา ยังไม่จำเป็นต้องฝึกงาน เด็กหลายคนได้ฝึกภาษากับครอบครัวอยู่แล้ว แต่โรงเรียนเคยพบเด็กชมโรงงานทำด้วยขามกระเบื้อง ทำชรามิคส์ซึ่งเจ้าของเป็นคนจีน ไปชมเกี่ยวกับการเขียนภาพซึ่งเป็นศิลปกรรมแบบจีน ประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา (ธีรรัตน์ พิทักษ์พันธุ์กุล, สัมภาษณ์, 2542) จึงเป็นส่วนเสริมประสบการณ์ตามระดับชั้นและวัยของผู้เรียนที่โรงเรียนจัดให้ระดับหนึ่ง

สำหรับประเด็นสุดท้ายคือ การให้ครูชาวจีนสอนภาษาจีน อาจจะประสบปัญหาเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิการเมือง เหมือนอน้อยที่เคยประสบมานั้นอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 33.36) เพราะปัจจุบันโรงเรียนได้จ้างครูชาวจีนจากประเทศจีนมาสอนอยู่แล้วหลายคน ก็มีได้เกิดปัญหานี้เลย การคัดเลือกครูสอนทางสถานทูตและทางโรงเรียนจะทำหน้าที่คัดเลือกโดยมีเกณฑ์ทางวิชาการเป็นหลัก ซึ่งเป็นไปตามระเบียบการจ้างครูของกระทรวงศึกษาธิการและมีอาจารย์ฝ่ายไทยเป็นกรรมการด้วย ดังนั้นหากครูมีความรู้แต่มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาชีพครูหรือมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายโรงเรียน โรงเรียนก็ไม่จ้างเป็นครู เพราะมีโอกาสเลือกครูที่เหมาะสมได้ และครูชาวจีนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ไม่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกแยกเหมือนเดิมก่อน เพราะเป็นคนรุ่นใหม่ ความคิดเปลี่ยนไปจากเดิมแล้ว (ชาญชิต กิตติวิทยานุกูล, สัมภาษณ์, 2542) ดังนั้นปัญหานี้จึงมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนภาษาจีนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

กล่าวโดยสรุปทั้ง 6 ด้าน จากทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ 36 ท่าน สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนได้ว่า อนาคตไทยกับจีนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นอนทางด้านการมากขึ้น มีโอกาสติดต่อค้าขาย ลงทุน และศึกษาและเปลี่ยนวัฒนธรรมกันมากขึ้น ความคิดเห็นที่แตกต่างกันทางด้านลัทธิการเมืองและปัญหาความขัดแย้งที่ชาวจีนเคยก่อไว้ในประเทศไทยเมื่อครั้งอดีต มีโอกาสน้อยที่จะเกิดขึ้นอีก จีนจะเป็นแหล่งการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุนที่สำคัญสำหรับไทย ภาษาจีนเป็นภาษาที่ใช้กันมากภาษาหนึ่งในวงการธุรกิจ จึงควรมีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การจัดหาสาระให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามวัย ระดับชั้นและความจำเป็นในการใช้ภาษา จัดกิจกรรมเสริมนอกชั่วโมงเรียน ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกพูด ทักทายกันด้วยภาษาจีน จัดอบรมครูให้มีความรู้เพิ่มเติมด้านวิธีการสอน เช่นวิทยากรบรรยายพิเศษ จัดเตรียมสื่อการสอน โสตทัศนูปกรณ์ เอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ที่จะใช้ประกอบการเรียนของเด็กให้เรียนได้ดีขึ้น เพราะเด็กมีโอกาสได้งาน ได้ทุน ได้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างไทยกับจีนมากขึ้น การรู้ภาษาจีนจะส่งผลให้วงการ

เรื่องปัญหาความขัดแย้งเนื่องจากลักษณะการเมืองที่แตกต่างกัน มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยกว่าในอดีตมาก เพราะระบบสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนไป และควรมีการผลิตครูคนไทยที่สอนภาษาจีนได้เพิ่มขึ้น เพื่อสะดวกในการดูแลพฤติกรรมให้เหมาะสม รวมทั้งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะกับเจ้าของภาษาด้วยเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงให้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนนอกระบบพิเศษในจังหวัดชลบุรี กรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีน เพื่อศึกษาปัญหา ผลกระทบที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน การบริหาร สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาในอนาคต วิธีการวิจัยประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ผลกระทบที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหของผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนในประเทศไทยตั้งแต่อดีตมา เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์จากเอกสาร ชันต้นและชันรอง ค้นหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นพื้นฐานนำไปสู่การศึกษาโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีนในปัจจุบัน การวิจัยภาคสนาม โดยการเลือกโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีเป็นกรณีศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการไปสังเกตการณ์ในโรงเรียน การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับนักเรียนและผู้ปกครอง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้บริหารและครูในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน การศึกษาเอกสารของโรงเรียน และการวิจัยชาติพันธุ์วรรณาเชิงอนาคตโดยการสร้างแบบสอบถามที่ประมวลข้อมูลจากประวัติศาสตร์และสภาพการณ์ปัจจุบันในโรงเรียนตัวอย่าง อาศัยกรอบทฤษฎีทางด้านมานุษยวิทยาการศึกษาเป็นแนวคิด ศึกษา จากนั้นคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบาย การบริหาร การวิจัย การวางแผนและการจัดการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีน จำนวน 36 ท่าน ส่งแบบสอบถามไปให้ตอบกลับมา และขอสัมภาษณ์รายละเอียดเพิ่มเติมจากบางท่านประกอบ การอธิบายพรรณนาในภาพรวม ซึ่งนำเสนอเป็นตารางแสดงค่าความถี่และร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ไทยกับจีนมีความสัมพันธ์กันมานานแล้วในประวัติศาสตร์ จนมีสมมุติฐานข้อหนึ่งตั้งไว้ว่า คนไทยถือกำเนิดอยู่ทางตอนใต้ของจีน มีการติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาชาวจีนเริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นระยะ ๆ เพราะเกิดปัญหาทางการเมือง และความขัดสนด้านทรัพยากรธรรมชาติในประเทศจีนที่ไม่เพียงพอกับจำนวนประชากร ซึ่งเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อชาวจีนอพยพมาสู่ประเทศไทยมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มทางสังคมขึ้นตามภาษาพูด เช่น แต้จิ๋ว และ ไทหล้า กวางตุ้งและฮกเกี้ยน ประกอบอาชีพด้วยการทำการค้า การเกษตรและรับราชการ เกิดการผสมผสานด้วยการแต่งงานกันระหว่างชาวไทยกับชาวจีนเพิ่มมากขึ้น ในเวลาต่อมา ซึ่งประเทศไทยได้ใช้สิ่งจีนและโอกาสอย่างอิสระแก่ชาวจีนในการตั้งถิ่น

ต่อมาเมื่อชาวจีนมีจำนวนมากขึ้น บทบาทของชาวจีนในทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมก็มีมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะในกิจการค้าต่าง ๆ มีชาวจีนเป็นผู้ประกอบการเกือบทั้งหมด มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสมาคมเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า การกำหนดราคาสินค้าและเป็นกลุ่มต่อรองทางการเมืองกับรัฐบาลไทย มีการจัดตั้งโรงเรียน โรงพยาบาล ภัตตาคาร โรงพิมพ์ ออกหนังสือพิมพ์ภาษาจีนและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแบบจีนสืบเนื่องต่อมาจนถึงรุ่นลูกหลาน โดยมีโรงเรียนจีนเป็นแหล่งถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรม ความคิดเห็น ทักษะคติ ค่านิยมความเป็นจีนโดยตรง นอกจากเรียนในโรงเรียนเวลาปกติแล้ว ชาวจีนยังนิยมให้ลูกหลานเรียนภาษาจีนกันตามบ้าน จ้างครูชาวจีนมาสอนกันเองและเรียนในโรงเรียนนอกเวลาเรียนปกติด้วย ในช่วงแรกเป็นการเรียนภาษา วัฒนธรรม คติธรรม ปรัชญาจีน ประวัติศาสตร์จีน เพื่อให้ลูกหลานได้รับทราบและดำรงความเป็นจีนไว้สืบไป

ต่อมาเมื่อเกิดการปฏิวัติขึ้นในจีนเมื่อ ค.ศ. 1910 เพื่อล้มราชวงศ์แมนจูและสถาปนาระบอบสาธารณรัฐขึ้นจากการนำของ ดร.ซุนยัตเซ็น ชาวจีนในประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ได้มีการรวมตัวกัน จัดตั้งเป็นสาขาของคณะปฏิวัติทำการปลุกใจชาวจีนให้รักชาติและสนับสนุนร่วมมือกับผู้นำการปฏิวัติในจีน โดยได้อาศัยโรงเรียนจีนเป็นแหล่งเผยแพร่แนวความคิดและประมุขวางแผนปฏิบัติการสนับสนุนคณะปฏิวัติ มีการจัดส่งครูจากประเทศจีนมาสอนนักเรียนและสอนผู้ปกครองนอกเวลาทำการ เพื่อถ่ายทอดแนวความคิดทางการเมืองผ่านทางตัวครูผู้สอนและผ่านทางแบบเรียนภาษาจีนที่ส่งมาจากประเทศจีน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง ชาตินิยมและการปฏิวัติรวมอยู่ด้วย ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมืองของประเทศไทย เพราะเป็นลัทธิการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งในระยะต่อมาเกิดความวุ่นวายขึ้นอย่างมาก เมื่อมีชาวจีนบางกลุ่มก่อความไม่สงบขึ้นหลายจุดทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดพร้อม ๆ กัน รวมทั้งใช้โรงเรียนจีนเป็นแหล่งเผยแพร่เอกสารอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นที่รวมพลกำลังสนับสนุนและเป็นศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านฝ่ายตรงกันข้ามกับคณะปฏิวัติ ทำให้เกิดความแตกแยกกันเองทางความคิดในกลุ่มชาวจีนด้วยกัน ระหว่างกลุ่มที่นิยมพรรคก๊กมินตั๋งกับกลุ่มที่มีความเห็นเป็นคอมมิวนิสต์ ทั้ง 2 กลุ่ม ขยายการหาเสียงสนับสนุนจนเกิดความไม่สงบขึ้นหลายครั้ง ทำให้ชาวไทยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์เหล่านี้ด้วย

ทางราชการไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 เป็นต้นมา ได้ตระหนักถึงปัญหานี้ จึงได้มีมาตรการควบคุมดูแลโรงเรียนจีนตลอดมา เช่น จำกัดชั่วโมงเรียนภาษาจีนให้น้อยลง กำหนดให้มีครูใหญ่เป็นคนไทยและครูที่ทำการสอนในโรงเรียนต้องมีวุฒิทางครู ครูจากประเทศจีนต้องสอบวัดความรู้ภาษาไทยก่อนจึงจะได้รับพิจารณาให้เข้าทำการสอน กำหนดหลักสูตร แบบเรียน เนื้อหา และกิจกรรมให้สอนอยู่ในขอบเขตที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ โรงเรียนเปิดสอนได้เพียงระดับชั้นประถมศึกษา สอบภาษาจีนได้สัปดาห์ละไม่เกิน 5 ชั่วโมง เหมือนวิชาภาษาต่างประเทศอื่น

ตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ และเสนอให้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็นภาษาไทยหรือมีชื่อภาษาไทยกำกับไว้ด้วย เป็นการใช้คู่กัน 2 ภาษา รวมไปถึงนโยบายการให้สัญชาติไทยแก่ลูกหลานชาวจีนที่เกิด และอาศัยอยู่ในประเทศไทย และประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์เพื่อเข้าตรวจตรา ควบคุมดูแล การเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้โรงเรียนต่าง ๆ มาจดทะเบียนขอจัดตั้งให้ถูกต้อง และบังคับให้ เรียนภาษาไทยเป็นหลักในทุกวิชาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา เปลี่ยนหลักสูตรแบบเรียนและประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติมาหลายฉบับเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาการศึกษาของชาติโดยรวม ให้มีเอกภาพและยุติความขัดแย้งของคนในชาติให้ น้อยลงจนค่อย ๆ หดหายไป

ในสภาพการณ์ปัจจุบันยังคงมีโรงเรียนจีนเปิดสอนอยู่ในประเทศไทย กระจายอยู่แทบทุก จังหวัดรวม 116 แห่ง เฉพาะในจังหวัดชลบุรีมีทั้งสิ้น 5 แห่ง เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา ศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และจัดหลักสูตรการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโรงเรียนจีน ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจีนที่ถือเป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้คือ โรงเรียนวุฒิวិทยา ซึ่งเป็น โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าโรงเรียนอื่น เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษาเพียงแห่งเดียว ในตัวจังหวัดชลบุรี โรงเรียนอื่นเปิดสอนเฉพาะระดับประถมศึกษา อีกทั้งโรงเรียนวุฒิวิทยาเป็นโรง เรียนเก่าแก่ตั้งมากกว่า 50 ปีแล้ว อยู่ใจกลางเมืองชลบุรี อันเป็นบริเวณที่มีชาวจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และเป็นชาวจีนรุ่นเก่าที่ตั้งหลักแหล่งอยู่มาแต่เดิมต่อเนื่องกันมาถึงปัจจุบัน เป็นผู้ประกอบการ และเจ้าของกิจการหลายอย่างรวมทั้งเป็นแหล่งสนับสนุนและอุปถัมภ์โรงเรียนด้วย

โรงเรียนวุฒิวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 800 ถนนเจดน์จ่านงค์ ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น เมื่อแรกตั้งใช้ชื่อว่า โรงเรียนต้าจั้ง นักเรียนที่ เข้าเรียนส่วนมากเป็นลูกหลานชาวจีนที่อยู่ในชุมชนเมืองชลบุรี ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนวุฒิวิทยา ในปี พ.ศ. 2497 และรับนักเรียนทั้งประจำและไป-กลับ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2499 เป็นต้นมา จากนั้น ได้ขยายอาคารเรียนเพิ่มเติมและปรับระบบการศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการทุก สมัย ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณเดียวกับโรงเจและไตรสรณะสมาคม เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 และระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 510 คน มีนักเรียนชาย 286 คน นักเรียนหญิง 224 คน อาจารย์และบุคลากรรวมทั้งสิ้น 54 คน ในปี พ.ศ. 2541

โครงสร้างการบริหารโรงเรียนมี นางบังอร ประดิษฐ์ เป็นครูใหญ่ฝ่ายไทยและ นายชญะชิต

ครูใหญ่ระดับชั้น ป.3-4 และผู้ช่วยครูใหญ่ระดับชั้น ป.5-6 แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบตามระดับชั้นเรียน ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน อำนวยความสะดวก และดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของนักเรียนแต่ละชั้น งานบริหารของโรงเรียนแบ่งเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน ฝ่ายแผนและพัฒนา มีปรัชญาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน คือ ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้มาตรฐาน มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรม คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน และมีระเบียบวินัย กำหนดภารกิจหลักของโรงเรียนไว้ 4 ประการคือ สะสมและสร้างครุติมีฝีมือเก็บไว้ให้อยู่ในโรงเรียน สร้างนักเรียนให้มีความรู้ดี เป็นคนดี อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และทำหน้าที่บริการวิชาการแก่ชุมชน

ด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการผ่อนคลายระเบียบลงจากเดิม คือ อนุญาตให้เปิดสอนระดับอนุบาลได้ และกำลังดำเนินการขอเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาต่อไป ในปีการศึกษา 2541 มีเปิดสอนชั้นอนุบาล 1-3 ชั้นละ 2 ห้องเรียน รวมเป็น 6 ห้องเรียน ชั้น ป.1-6 รวมเป็น 10 ห้องเรียน ป.1-4 มีชั้นละ 2 ห้องเรียน ส่วน ป.5-6 มีชั้นละ 1 ห้องเรียน ระดับอนุบาลยังมิใช่การศึกษาภาคบังคับ โรงเรียนได้จัดระบบการสอนด้านวิชาการควบคู่ไปกับกิจกรรม แบ่งกลุ่มวิชาการออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มทักษะและกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ส่วนกิจกรรมจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ 10 ศูนย์ ให้เด็กได้เรียนและฝึกทักษะทำกิจกรรมคู่กันไป ส่วนระดับประถมศึกษาสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งกลุ่มการเรียนรู้ออกเป็น 5 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ซึ่งภาษาจีนเป็นวิชาหนึ่งอยู่ในกลุ่มสุดท้ายนี้

สำหรับการเรียนการสอนภาษาจีน โรงเรียนได้บรรจุให้เรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการสอนไปพร้อมกันทั้ง 3 ภาษา คือ ไทย จีน อังกฤษ บรรยากาศในชั้นเรียนวิชาภาษาจีนทุกระดับชั้น เป็นลักษณะการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ คือ เป็นลักษณะของการจัดกิจกรรมใช้สื่อประกอบการสอนให้นักเรียนฝึกออกเสียง ฝึกสนทนาเป็นคู่ เป็นกลุ่ม 3-4 คน ทักทายกันด้วยประโยคที่ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน มีการใช้ภาษาไทยให้น้อยที่สุด ใช้รูปภาพและอุปกรณ์การสอนเข้าช่วยในการอธิบายคำศัพท์ใหม่ และใช้ครูผู้เป็นเจ้าของภาษาสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาอย่างเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด

ในด้านการสร้างบรรยากาศและการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนแก่เด็ก โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่บริเวณเดียวกับศาลเจ้า โรงเจ และไตรสรณะสมาคม รวมทั้งบริเวณโดยรอบโรงเรียนเป็นย่านการค้าและที่อยู่อาศัยของชาวจีนเป็นส่วนมาก บรรยากาศความเป็นจีนยังคงมีอยู่มาก ภายใน

ชื่อเด็กเรียน ห้องทำงาน และป้ายบอกทางในโรงเรียน มีระบุไว้ 3 ภาษาทุกที่ ตามฝาผนังคิก ดันไม้ และมุมห้องมีคำขวัญ สุภาพดี คิดไว้แม่เป็นสำนวนไทยแต่มีภาษาจีนกำกับอยู่ด้วย การพบปะพูดคุยกันระหว่างครูสอนภาษาจีนกับนักเรียน มักมีการทักทายกันด้วยภาษาจีนเมื่ออยู่นอกห้องเรียน รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมตามประเพณีจีนให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมในวันตรุษจีนพิธีไหว้เจ้า กินเจ เป็นประจำตามเทศกาลในรอบปี

เมื่อสัมผัสกับเด็กนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนมากมีเชื้อสายจีน ตามถึงสาเหตุที่ส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียน เป็นเพราะว่าต้องการให้ได้ภาษา เนื่องจากที่โรงเรียนสอน 3 ภาษา เด็กจะได้ภาษาต่างประเทศไปถึง 2 ภาษา เพื่อประโยชน์ในการทำงานและศึกษาต่อ เพราะภาษาจีนเป็นภาษาสำคัญภาษาหนึ่งมีประชากรพูดกันมาก อีกทั้งในวงการธุรกิจมีเจ้าของกิจการ ผู้ประกอบการส่วนมากมีเชื้อสายจีน จะเป็นผลดีกับลูกหลานในอนาคตหากรู้ภาษาจีน รวมทั้งจะมีโอกาสไปศึกษาต่อ ดูงาน เป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนหรือไปเยี่ยมญาติพี่น้องที่ประเทศจีนได้มากขึ้นด้วย

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและร่วมสังเกตการณ์ในชั้นเรียนพบว่า ถึงแม้ว่านักเรียนส่วนหนึ่งเป็นลูกหลานชาวจีนที่เกิดในประเทศไทย หรือมีเชื้อสายจีนอยู่บ้าง และได้พูดภาษาจีนในครอบครัวอยู่ประจำ แต่ภาษาจีนที่นักเรียนใช้พูดเป็นภาษาจีนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้ปรับสำเนียง การออกเสียง และการสะกดคำให้ถูกต้องตามหลักสูตร เพราะกำหนดให้เรียนภาษาจีนกลาง ซึ่งเด็กที่พูดภาษาจีนตระกูลอื่นจากครอบครัวต้องมีการปรับใหม่ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการเขียน เพราะตัวอักษรจีนเขียนยากและอ่านยาก เด็กไม่มีพื้นฐานด้านนี้เลยจึงต้องเริ่มต้นใหม่ พื้นฐานที่ได้มาจากครอบครัวมีเพียงด้านเดียว คือ การพูดเท่านั้น

ในด้านการเสริมทักษะด้านภาษาจีนและแก้ไขปัญหาการเรียนภาษาจีนที่ยากและซับซ้อนทางโรงเรียนได้จ้างครูชาวจีนจากประเทศจีนมาสอนและจัด โครงการพหุครูคนไทยและนักเรียนไปทัศนศึกษา ดูงาน และฝึกภาษาที่ประเทศจีนในระหว่างปิดภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี ในด้านการพัฒนาครูผู้สอนมีทุนของคุรุสภาและทุนจากสถานทูตจีน ให้พิจารณาคัดเลือกครูคนไทยที่สอนภาษาจีนทั่วประเทศไปฝึกทักษะทางภาษาที่ประเทศจีนโดยตรง เป็นเวลาประมาณ 30-40 วัน ในระหว่างปิดภาคฤดูร้อน เพื่อให้ครูและนักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและฝึกทักษะการใช้ภาษาจีนกับชาวจีนเจ้าของภาษา ในสถานการณ์และบรรยากาศที่เป็นจีนแท้ในประเทศจีน

ด้านการพัฒนาโรงเรียน เนื่องจากขณะนี้แต่ละต่อไปในอนาคตกระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงแก้ไข ส่งมอบหลายกฎระเบียบลงไปหลายด้าน เปิดโอกาสให้โรงเรียนได้พัฒนาในทุกด้าน

การปกครองแตกต่างจากประเทศไทย แต่มิได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคสำหรับการเรียนภาษาแล้วในปัจจุบัน โรงเรียนจึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนไว้ 9 ประการ คือ จัดการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดที่มีเหตุผลและสร้างสรรค์ จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงให้มากที่สุด จัดการเรียนการสอนโดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมลงในรายวิชาต่าง ๆ จัดให้มีการเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานที่ควรปลูกฝังกับด้านวิชาการ จัดให้มีการติดตามผลและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และจัดสภาพแวดล้อมสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด

สำหรับแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามทรศนะของผู้บริหาร ซึ่งได้นำกรอบนโยบายการปฏิบัติการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายสำหรับพัฒนาโรงเรียนประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษา โรงเรียนได้วางแผนพัฒนาซ่อมแซม ปรับปรุง อาคารเรียน ห้องเรียน บริเวณโดยรอบโรงเรียนให้สวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดทำแผนผังแม่บทเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดทำแผนที่บอกเส้นทางและจัดสร้างเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน ด้านพัฒนาครูและบุคลากร โรงเรียนวางแผนจัดส่งครูไปอบรม ถิ่นมนฯ ศึกษาต่อ ทำวิจัยในชั้นเรียน มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของแต่ละคน ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้า มีขวัญกำลังใจในการทำงาน และจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่ครูอย่างเหมาะสม เสริมจากระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้ให้ ด้านพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้วางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน จัดกระบวนการสอนภาษาต่างประเทศทั้งภาษาจีนและภาษาอังกฤษให้สัมพันธ์ควบคู่ไปกับการสอนภาษาไทย เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน พร้อมทั้งจัดเตรียมความพร้อมด้านสื่อการสอนให้ครบถ้วนและเหมาะสมกับรายวิชา รวมทั้งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ฝึกทักษะภาษาต่างประเทศกับเจ้าของภาษาโดยตรง ด้านพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โรงเรียนได้วางแผนจัดโครงสร้าง แบ่งส่วนงานภายในโรงเรียนใหม่ จัดสายงานการปฏิบัติให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน ขจัดความซ้ำซ้อน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานในรอบปี มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานได้อย่างโปร่งใสและเป็นธรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนจากบุคลากรทุกฝ่าย และเปิดโอกาสให้ชุมชน ศิษย์เก่า ท้องถิ่นมีส่วนร่วมช่วยเหลือ สนับสนุนและร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนต่อไป

สำหรับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ตามทรศนะของผู้บริหารโรงเรียนจาก

สำนักสันตมติ ประกอบด้วย 6 ประเด็น คือ ด้านแนวนโยบายและหลักการในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีนโยบายพัฒนาให้เป็นโรงเรียนพหุภาษา สอนเน้น 3 ภาษาพร้อมกันคือ ไทย จีน อังกฤษ เรียนกับเจ้าของภาษาโดยตรงทุกภาษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ประโยชน์เต็มที่ในการมีภาษาต่างประเทศติดตัวไปศึกษาต่อระดับสูงขึ้นและประกอบอาชีพ จากนั้นจะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์ภาษาของจังหวัด เปิดสอนภาษาต่างประเทศและภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในช่วงเวลาเย็นและค่ำของวันธรรมดา และเต็มวันสำหรับวันเสาร์และอาทิตย์ เพราะมีบุคลากรพร้อมอยู่แล้วและเป็น การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนที่สอดคล้องกับท้องถิ่น เพราะภาษาต่างประเทศกำลังเป็นที่ ต้องการของตลาดแรงงาน

ด้านรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน โรงเรียนมีแนวการบริหารในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ชุมชนในท้องถิ่น ศิษย์เก่า มีส่วนร่วมบริหารและสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียน นอกจากจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติแล้ว เวลานอกราชการคือ ช่วงเย็น และวันเสาร์ วันอาทิตย์ โรงเรียนมีนโยบายเปิดสอนภาษาต่างประเทศให้แก่บุคคลทั่วไปเพื่อพัฒนา กำลังคนด้านภาษา เพราะเป็นสาขาขาดแคลนอยู่มากในขณะนี้ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา โรงเรียนจะจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สัมพันธ์กับท้องถิ่น ซึ่งจะมีการนำความรู้ด้านพืชสมุนไพร การรักษาโรค ศดิธรรม ความเชื่อ ดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของจีนที่ดึงามมาบรรจุไว้ใน บทเรียน และส่งเสริมให้อาจารย์ได้ทำวิจัยเพื่อค้นคว้าหาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของจีน นำมา ศึกษาให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ด้านวิธีการเรียนการสอนภาษา โรงเรียนจะสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้ ฝึกปฏิบัติและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างเต็มที่ ด้วยวิธีการสอนแบบสื่อสารกันระหว่างผู้เรียนกับผู้ สอนซึ่งเป็นชาวต่างชาติเจ้าของภาษาโดยตรง เป็นการฝึกอย่างเป็นธรรมชาติ มีสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ประกอบการเรียนให้เพียงพอและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน อีกทั้งมีการจัดบรรยากาศและสภาพ แวดล้อมภายในห้องเรียนและภายในบริเวณโรงเรียนให้สัมพันธ์กับการเรียนรู้ ป้ายชื่อบอกทางและ อาคารสถานที่ภายในโรงเรียน จัดทำเป็น 3 ภาษาพร้อมกัน ครูและนักเรียนสามารถ ทักทายพูดคุย กันด้วยภาษาจีนได้เมื่ออยู่นอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาให้มีความต่อเนื่องมากขึ้น

ด้านผู้สอน โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนครูให้มีวุฒิสูงขึ้น โดยให้ศึกษาต่อ นอกเวลาราชการ ไปร่วมอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการอยู่เสมอ จัดสวัสดิการเพิ่มเติม เช่น มี เงินประจำตำแหน่ง เงินช่วยเหลือบุตร เงินค่ารักษาพยาบาลและอาหารกลางวัน เพื่อเป็นขวัญและ กำลังใจแก่ครู จัดทัศนศึกษานและดูงาน ณ ประเทศจีนภาคฤดูร้อนให้ครูได้มีโอกาสฝึกภาษาและรับ ประสบการณ์ตรงจากประเทศเจ้าของภาษา ส่วนด้านผู้เรียน โรงเรียนมีนโยบายปลูกฝังคุณธรรม

นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดทุนทรัพย์ มีโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริมให้แก่ นักเรียนได้รับ ประทานครบตามหลักโภชนาการ และจัดโครงการศึกษาภาษาจีนภาคฤดูร้อน ณ ประเทศจีน ให้ นักเรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ตรงจากประเทศเจ้าของภาษาเป็นประจำทุกปี

สำหรับการนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาโรงเรียนจีนในขณะนี้และในอนาคต พิจารณาได้ว่าขณะนี้โรงเรียนจีนอยู่ภายใต้ความควบคุมดูแลของกองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีแนวนโยบายหลักของชาติอยู่ 8 แนวนโยบาย ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียนได้คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 8 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ฉบับที่ 8 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542 พระ ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นโยบายการพัฒนาศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน และแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนฉบับที่ 8 ทั้ง 8 แนวนโยบายหลักมีประเด็นสำคัญของการพัฒนาร่วมกันสังเคราะห์ได้ 14 ประเด็น ซึ่ง โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติและวางแผนเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและ พัฒนาการศึกษตามลำดับดังนี้

1. ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมเป็นระบบมากขึ้น
2. ปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานและทันสมัยมากขึ้น
3. ส่งเสริมครูให้มีคุณวุฒิสูงขึ้น ยกย่องครูเพื่อให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความมั่นคงในอาชีพ
4. ส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา
5. จัดตั้งกองทุนเงินกู้ เงินสงเคราะห์เพื่อเป็นเงินอุดหนุนและช่วยเหลือ สำหรับพัฒนาการ ศึกษา
6. ให้สถานศึกษามีอิสระในการหารายได้ พึ่งพาตนเองด้วยการจัดบริการทางวิชาการแก่ ชุมชน
7. ลดบทบาทของรัฐในการควบคุมมาเป็นการกำกับดูแลและมุ่งใจให้เอกชนมีบทบาทลง ทุนทางการศึกษามากขึ้น
8. ส่งเสริมให้ออกชนจัดการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทของการศึกษาเพิ่มขึ้น
9. ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบและลดขั้นตอนการปฏิบัติของสถานศึกษาเอกชน เพื่อให้มี ความคล่องมากขึ้น
10. ปลุกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัยให้แก่ นักเรียน

11. สนับสนุนให้เพิ่มการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ที่เอกชนสามารถผลิตได้
12. สนับสนุนให้มีการทำวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชน
13. ปรับปรุงสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพ และการประเมินสถานศึกษาจากภายนอก
14. ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

จาก 14 ประเด็นใน 8 แผนนโยบายหลักดังกล่าว แผนนโยบายจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 มีประเด็นของการพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุดถึง 10 ประเด็น รองลงมาคือ แผนนโยบายจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีประเด็นของการพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มากเป็นอันดับสองคือ 7 ประเด็น แผนนโยบายจากนโยบายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และแผนนโยบายจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีประเด็นของการพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มากเป็นอันดับสามเท่ากันคือ 6 ประเด็น แผนนโยบายจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีประเด็นของการพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มากเป็นอันดับสี่คือ 5 ประเด็น แผนนโยบายจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และแผนนโยบายจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542 มีประเด็นของการพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มากเป็นอันดับห้าคือ 4 ประเด็นเท่ากัน และแผนนโยบายจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 มีประเด็นของการพัฒนามากเป็นอันดับหกคือ 3 ประเด็น ตามลำดับ

ส่วนแนวทางสุดท้ายเกี่ยวกับการศึกษาจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผน การกำหนดนโยบาย การบริหารการศึกษาระดับสูง เป็นผู้ที่มิได้มีประสบการณ์ทางการศึกษา การวิจัยและการบริหารเกี่ยวข้องกับชาวจีนและโรงเรียนจีนจำนวน 36 ท่าน โดยการตอบแบบสอบถามจำนวน 36 ข้อ ตามกรอบแนวคิดของทฤษฎีการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ เจมส์ ลินซ์ ใน 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวัฒนธรรม ไทยกับจีนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไรในทางบวกมากขึ้น มีโอกาสติดต่อค้าขาย ลงทุนทำธุรกิจ อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันมากขึ้น ประเทศไทยจะเป็นแหล่งลงทุนทางการค้า การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวซึ่งกันและกันมากขึ้น รวมทั้งการคมนาคมและการสื่อสารระหว่างกันจะสะดวกมากขึ้นในอนาคต
2. ด้านจริยศีล ค่านิยม ความรู้สึกและความกังวลเกี่ยวกับลัทธิการปกครองที่แตกต่างกันระหว่างไทยกับจีนมีแนวโน้มลดลง ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการ

ตลาดลง ทำให้ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ความรู้สึกทางด้านลบเกี่ยวกับปัญหาที่ชาวจีนเคยก่อไว้ในประเทศไทย และความวิตกว่าจะเกิดปัญหาความวุ่นวายขึ้นอีกนั้นมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก

3. ด้านพุทธิพิสัย ภาษาจีนเป็นภาษาที่สำคัญภาษาหนึ่งของโลก ประเทศไทยเห็นความสำคัญเพราะสามารถนำไปใช้ได้ในการประกอบอาชีพอย่างกว้างขวาง ในอนาคตจะมีโอกาสที่บรรดาภาษาจีนเป็นภาษาหลักในหลักสูตรมากขึ้น มีการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีนให้เหมาะสมขึ้น รวมทั้งเนื้อหาสาระ แบบเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามระดับชั้นและวัย ในอนาคตไทยกับจีนจะมีโครงการแลกเปลี่ยนกันทางการเมือง วัฒนธรรม วิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนนักศึกษาจำนวนมากขึ้น รวมไปถึงมีการทำวิจัยร่วมกันมากขึ้นด้วย

4. ด้านพฤติกรรมวิชาการ ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศรุ่นใหม่จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านเนื้อหา วิธีสอน การจัดกิจกรรมและการวัดประเมินผลแบบใหม่ เพื่อนำมาปรับใช้กับการสอน โรงเรียนต้องจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์การสอน สื่อพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการสอนให้เพียงพอ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้น ได้ทักทายพูดคุยกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนด้วยภาษาจีนแม้อยู่นอกห้องเรียน มีการเชิญบุคคลที่มีประสบการณ์เคยไปดูงาน ศึกษาหรือท่องเที่ยวในประเทศจีนมาเป็นวิทยากรพิเศษให้ความรู้แก่นักเรียน และจัดบรรยากาศภายในบริเวณโรงเรียนให้มีส่วนสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาจีนของนักเรียน จะช่วยให้การเรียนภาษาจีนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ด้านผลที่ตามมา การเปิดสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการระหว่างไทยกับจีนจะส่งผลให้ภาษาและวัฒนธรรมไทยได้มีโอกาสไปเผยแพร่ยังประเทศจีนได้มากขึ้น โอกาสที่จะสร้างความร่วมมือกันทางวิชาการ รวมไปถึงการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและธุรกิจด้านต่าง ๆ จะเกิดขึ้นตามมา ทำให้คนที่รู้ภาษาจีนมีโอกาสได้ทำงานในแขนงต่าง ๆ กว้างขวางขึ้น นักเรียนนักศึกษามีโอกาสได้รับทุน หรือเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนในโครงการวัฒนธรรมสัญจรและโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการในการศึกษาองค์ความรู้แขนงต่าง ๆ และทำวิจัยร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องราวของไทยกับจีนได้มากขึ้นตามมา ส่วนโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งหรือความวุ่นวายเนื่องจากลัทธิการเมืองที่แตกต่างกันมีความเป็นไปได้น้อย

6. ด้านประสบการณ์ ในอนาคตควรมีการผลิตครูคนไทยที่สามารถสอนภาษาจีนได้เพิ่มขึ้น เพราะครูด้านนี้ยังขาดแคลนและจะสะดวกในการกำกับดูแลพฤติกรรมการสอน การถ่ายทอดความคิดเห็นให้แก่เด็กได้โดยตรงกว่าครูที่มาจากประเทศจีน แม้ว่าการเรียนภาษายังจำเป็นต้องเรียนกับเจ้าของภาษาด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางภาษาโดยตรง แต่ควรมีครูคนไทยช่วยสอน ช่วยวางรากฐานความเป็นไทยคู่กันไป ครูและนักเรียนควรมีโอกาสได้ดูงาน ทักสนศึกษา

ชาวไทยเชื้อสายจีน เพื่อเสริมความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบเรียน และควรมีการฝึกงานที่ต้องใช้ภาษาจีนในการทำงานจริงก่อนจบการศึกษา จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องนี้ทำให้พบว่าการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ตามหลักการของพื้นฐานการศึกษาที่ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลมาจากการขับเคลื่อนของบริบททางสังคม ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาความเป็นมาตั้งแต่อดีตต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเป็นไปได้ในอนาคต ทำให้เห็นในภาพรวมได้ว่า ผลกระทบจากอดีตที่เคยเกิดปัญหาและความขัดแย้งขึ้น ส่งผลมาถึงปัจจุบันและจะดำเนินต่อไปในอนาคตอย่างไร เชื่อมโยงกัน ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สามารถอภิปรายผ่านงานวิจัยเรื่องนี้ได้ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษากับความสัมพันธ์ทางการเมือง

การศึกษากับการเมืองมีผลกระทบต่อกันอย่างต่อเนื่อง เพราะนโยบายการศึกษาเป็นนโยบายการเมืองอย่างหนึ่งในการสร้างความเป็นเอกภาพแห่งชาติ ความสัมพันธ์ด้านนี้ เจมส์ เอส โคลแมน (James S. Coleman, 1966 : 7-8) ได้เสนอมุมมองของเรื่องนี้ไว้ สามารถนำมาอภิปรายเชิงวิเคราะห์จากผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 การศึกษา คือ การขัดเกลาทางการเมือง (Education as a Political Socialization) ประเด็นนี้สามารถมองเห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจนในประวัติศาสตร์ว่า โรงเรียนจีนเป็นสถานที่หล่อหลอมกล่อมเกลาทางการเมือง ปลูกฝังความรู้สึกชาตินิยมให้แก่เยาวชน สร้างความรู้รักในเรื่องความรักชาติ ความนิยมในตัวผู้นำ และความเสียสละเพื่อชาติผ่านมาทางกระบวนการทางการศึกษา ตัวครูผู้สอน หลักสูตร แบบเรียน ทำให้ผู้เรียนแม้อยู่ในประเทศไทยและเกิดในประเทศไทย แต่ได้รับค่านิยม หักสนคติ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับชาติกำเนิดของตนได้โดยตรง พร้อมทั้งมีจิตใจซื่อสัตย์และภักดีในความเป็นเชื้อชาติจีน ความเป็นพลเมืองจีนและความรักในแผ่นดิน ประเพณีจีนอย่างเหนียวแน่นแม้อยู่ในประเทศไทย เนื่องจากแนวคิดทางการเมืองของชาวจีนในยุคนั้นเป็นลัทธิการเมืองที่ตรงข้าม และเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับสังคมไทย จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่สงบขึ้นส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก ประเทศไทยจึงต้องดำเนินการป้องกันมิให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายขึ้น และระงับเหตุการณ์มิให้ขยายตัวออกไป ด้วยการควบคุมจำนวนโรงเรียน ครู นักเรียน หลักสูตร แบบเรียนที่ใช้ในโรงเรียนจีนให้เป็นมาตรฐานเดียวกับโรงเรียนไทย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้นดังที่ผ่านมา

1.2 การศึกษา คือ การสร้างบูรณาการทางการเมือง (Education as a Political Integration) ประเด็นนี้สามารถพิจารณาได้จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น อีกเช่นกันว่า นโยบายการศึกษาของไทยได้พยายามบูรณาการความแตกต่างทางการเมือง ที่ตรงข้ามกันระหว่าง ไทยกับจีน ด้วยการวางมาตรการหลายประการ เช่น กำหนดให้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการจัดการเรียนการสอน กำหนดเนื้อหาในหลักสูตร แบบเรียนและกิจกรรมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับวิถีทางของวัฒนธรรมไทย กำหนดคุณวุฒิครูผู้สอนให้มีความรู้ภาษาไทย การให้สัญชาติไทยแก่เยาวชนรุ่นใหม่ที่เกิดในประเทศไทย ตลอดจนการเชื่อมสัมพันธ์กับชาวจีนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับพระราชวงศ์จนถึงระดับผู้นำทางการเมือง ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้ชาวไทยกับชาวจีนในประเทศไทยได้สมานฉันท์กันอย่างกลมกลืน จนไม่รู้สึกรู้สียงแตกต่างกัน ครึ่งเวลาผ่านไปทำให้ความแตกต่างที่เคยมีมาเดือนหายไป ชาวจีนในเมืองไทยรุ่นต่อมามีความรู้สึกนึกคิดเป็นคนไทยอย่างสนิทใจ และไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกเหมือนที่ผ่านมา แม้ว่าลัทธิการปกครองของประเทศไทยกับประเทศจีนยังคงแตกต่างกันอยู่จนถึงปัจจุบัน นับว่าชาวไทยกับชาวจีนในประเทศไทยได้บูรณาการกันไปอย่างกลมกลืนทั้งทางด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมและการศึกษา นำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันโดยสันติ

1.3 การศึกษา คือ การคัดสรรทางการเมือง (Education as a Political Recruitment) ประเด็นนี้มองเห็นได้จากการที่มีการกำหนดให้โรงเรียนจีนมีครูใหญ่ฝ่ายไทย เพื่อดำเนินการบริหารโรงเรียนตามนโยบายของไทยให้เป็นเอกภาพ ขณะเดียวกันก็มีครูใหญ่ฝ่ายจีนเพื่อบริหารด้านหลักสูตรวิชาภาษาจีนได้สะดวก ซึ่งครูใหญ่ฝ่ายจีนต้องรู้ภาษาไทย สอบเทียบความรู้ภาษาไทย และวุฒิทางครูให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ระยะเวลาต่อมาครูใหญ่ฝ่ายจีนจึงเป็นลูกหลานคนจีนที่เกิดในประเทศไทย ได้สัญชาติไทยและมีความรู้ภาษาไทยตามข้อกำหนด ทำให้ไม่เกิดปัญหาขัดแย้งทางการเมือง อีกทั้งครูชาวจีนที่มาสอนหนังสือก็ได้ดำเนินการตามกระบวนการคัดสรรตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถผ่านขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมือง และการติดต่ออย่างเป็นทางการผ่านสถานทูตจีนประจำประเทศไทย มีการทำสัญญาเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับการจ้างงานตามกฎหมาย เพื่อป้องกันปัญหาความแตกต่างทางการเมือง ที่ครูอาจมีแนวความคิดคิดตัวมาถ่ายทอดให้แก่เยาวชนได้ จึงต้องมีกระบวนการกลั่นกรองคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นครูในโรงเรียนจีนอย่างรัดกุม ปัญหาความแตกต่างจากลัทธิการเมืองจึงค่อนข้างผ่อนคลายลง

2. การศึกษากับความสัมพันธ์ทางสังคม

การศึกษากับสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันการศึกษาทำหน้าที่ผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน จึงเป็นหน้าที่ของการศึกษาที่ต้องตอบสนองความต้องการของสังคม ยิ่งกว่านั้นสังคมยังมีบทบาทในการช่วยเหลือและสนับสนุนด้าน

ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย ดังนั้นสถาบันการศึกษา คือ โรงเรียนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างสอดคล้องกัน ประเด็นนี้ อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) ได้กล่าวถึงหน้าที่ทางสังคมของการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

2.1 การศึกษามีหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม (Cultural Transmission) ประเด็นนี้เห็นได้ชัดเจนว่า โรงเรียนจีนทั้งในอดีตและปัจจุบันทำหน้าที่นี้อย่างต่อเนื่องทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและหลักสูตรแฝงในโรงเรียน มีเนื้อหาวิชา บรรยายภาค และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนให้แก่ผู้เรียนโดยตรง เช่น บริเวณรอบโรงเรียนมีการตกแต่งประดับด้วยศิลปะแบบจีน มีคำขวัญสุภาษิต ป้ายชื่อต่าง ๆ เป็นภาษาจีน มีครูชาวจีนเป็นผู้สอนวิชาภาษาจีนเป็นผู้มาจากประเทศจีนโดยตรง ภายในห้องเรียนมีการพูดภาษาจีนกันระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน กล่าวได้ว่าการเรียนภาษา คือ การได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชาตินั้นไปพร้อมกัน เพราะนอกจากทำให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับภาษาแล้ว ยังได้ทราบเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมไปด้วย โรงเรียนจึงทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่เด็กโดยตรง

2.2 การศึกษามีหน้าที่สร้างบูรณาการทางสังคม (Social Integration) ประเด็นนี้เห็นได้ชัดว่า บริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่เป็นชุมชนชาวจีน และจากประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งโรงเรียน ทำให้ทราบว่า โรงเรียนตั้งขึ้นจากความต้องการของประชาชนในชุมชนนั้นที่ต้องการมีโรงเรียนเพื่อให้เป็นสถานที่เรียนของบุตรหลาน มีการช่วยเหลือกันทั้งด้านทุนทรัพย์ ค่าเลี้ยงคน และสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ ทางการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการต่อไปได้ อีกทั้งภายในบริเวณโรงเรียนก็เป็นที่ตั้งของโรงเจ มีศาลเจ้า และมูลนิธิไถยธรรมสมาคม ซึ่งเป็นสถานที่ที่ประชาชนในชุมชนเข้าปฏิบัติตามประเพณีของสังคมในย่านนั้นในชีวิตประจำวัน โรงเรียนจึงทำหน้าที่ประสานชีวิตของคนในสังคมให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ดำเนินชีวิตทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนไปในทิศทางเดียวกันอย่างกลมกลืน โรงเรียนกับสังคมจึงมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นโรงเรียนเอกชน หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากสังคมคงไม่สามารถดำเนินการอยู่ได้อย่างแน่นอน

2.3 การศึกษามีหน้าที่สร้างนวัตกรรม (Innovation) ประเด็นนี้เห็นได้ว่าโรงเรียนต้องพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ สร้างองค์ความรู้ใหม่ให้สังคมนำไปใช้และเป็นที่ยิ่งทางวิชาการเป็นแหล่งรวมของความรู้และผู้รู้ให้บริการสังคมได้ โรงเรียนจีนได้เน้นการผลิตคนในสาขาที่ขาดแคลนคือ ภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นสาขาที่มีความต้องการในตลาดแรงงานอย่างมาก ทั้งคนที่มีความรู้ทางภาษาจีนและภาษาอังกฤษ โรงเรียนได้ผลิตคนให้มีความรู้ทางด้านภาษาถึง 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษรวมทั้งคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนได้เรียนกับเจ้าของภาษาแต่ละ

จีนเจ้าของภาษา เพื่อฝึกทักษะและได้นำรูปแบบวิธีการเรียนการสอนภาษาจีนมาปรับใช้กับการสอนภาษาในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และได้พัฒนาภาษาไปได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้โรงเรียนยังจะได้พัฒนาไปเป็นศูนย์สอนภาษาต่างประเทศสำหรับบุคคลทั่วไป และมีแผนงานจะศึกษาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ของจีนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากบทเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาให้แก่สังคมทั้งสิ้น

2.4 การศึกษาที่มีหน้าที่คัดเลือกและจัดสรร (Selection and Allocation) ในประเด็นนี้ โรงเรียนได้ทำหน้าที่คัดเลือกครูผู้สอนซึ่งมีความเหมาะสมตรงตามสาขาวิชามาสอนให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะทางด้านภาษาต่างประเทศคือ ภาษาจีน ได้เรียนกับครูชาวจีน ภาษาอังกฤษได้เรียนกับครูเจ้าของภาษาที่พูดภาษาอังกฤษ นักเรียนจึงมีความรู้ทางภาษาต่างประเทศที่ได้รับจากเจ้าของภาษาโดยตรง อันจะเป็นประโยชน์และเป็นตัวเลือกที่ดีในการเข้าสู่ตลาดแรงงานตามความต้องการของสังคม นอกจากนี้โรงเรียนยังได้มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้ได้โอกาสเรียนต่อจนจบการศึกษา จัดสรรทุนให้ครูได้รับคัดเลือกและได้รับโอกาสไปดูงาน ไปฝึกภาษา กับเจ้าของภาษายังต่างประเทศ จัดสรรเงินส่วนหนึ่งเป็นเงินช่วยเหลือครู อีกทั้งยังวางแผนใช้สถานที่จัดทำหลักสูตรภาษาต่างประเทศนอกเวลาทำการ เพื่อเปิดโอกาสให้คนทั่วไปที่มีความสนใจทางภาษาได้รับโอกาสอย่างทั่วถึง เป็นการจัดสรรเวลาและการบริหารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างเต็มที่ นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับสูงขึ้น และนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาและการทำงานต่อไปในอนาคต เป็นการคัดเลือกและจัดสรรคนไปลงตำแหน่งทางสังคม ได้ทางหนึ่งด้วย

2.5 การศึกษาที่มีหน้าที่พัฒนาบุคคล (Personal Development) ประเด็นนี้ โรงเรียนทำหน้าที่พัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะทางวิชาการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ และตามหลักสูตรการประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 อยู่โดยตรง นอกจากนี้ยังได้พัฒนาเยาวชนด้านระเบียบวินัย มารยาท คุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนมีกฎเกณฑ์มีระเบียบที่กำหนดไว้ให้นักเรียนปฏิบัติ มีโครงการอบรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนจบออกไปไม่มีความรู้ คู่คุณธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามบรรทัดฐานของสังคม อีกทั้งยังพัฒนาครูซึ่งถือเป็นบุคลากรที่สำคัญของโรงเรียนด้วยการให้ไปศึกษาต่อระดับสูงขึ้น ไปอบรมสัมมนา ประชุมวิชาการ ทัศนศึกษา ดูงานระหว่างปีเรียนภาคฤดูร้อน รวมทั้งการเปิดหลักสูตรสอนภาษานอกเวลาราชการให้แก่บุคคลภายนอก เป็นการพัฒนาบุคคลทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนให้ได้รับความรู้ทางด้านภาษา เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมไปด้วยพร้อมกัน

กล่าวได้ว่าหน้าที่ทางสังคมทั้ง 5 ประการ โรงเรียนได้ดำเนินการอยู่แล้วตามหลักการคังนั้น เมื่อพิจารณาเป้าหมายของการศึกษา (Goal of Education) ว่าโรงเรียนควรมีเป้าหมาย 4 ประการ ตามหลักและแนวคิดของพื้นฐานการศึกษา ได้แก่ เป้าหมายทางการเมือง คือ สร้างพลเมืองดี เป้าหมายทางเศรษฐกิจ คือ สร้างทักษะการประกอบอาชีพ เป้าหมายทางสังคม คือ ให้สมาชิกอยู่ร่วมกันโดยสันติ และเป้าหมายทางวัฒนธรรม คือ ดำรงรักษาเอกลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรม (ชนิตา รัชนี พลเมือง, 2534 : 81) โรงเรียนตัวอย่างที่ได้ไปศึกษาได้ดำเนินการตามเป้าหมายทั้ง 4 ประการด้วย ได้แก่

เป้าหมายทางการเมือง โรงเรียนมีนโยบายสร้างพลเมืองดีคู่กับสร้างครูดี มีฝีมือ มีความสามารถดั่งนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีกิจกรรมเสริมคุณลักษณะและอุปนิสัยให้ประพฤติตนเป็นคนดีภายในโรงเรียนมีรูปธงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้นักเรียนได้เคารพและเทิดทูน ประพฤติตนตามครรลองของประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กิจกรรมและบรรยากาศที่จัดขึ้นในโรงเรียนได้สร้างเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยโดยตรง มิได้มีสิ่งใดที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

เป้าหมายทางเศรษฐกิจ โรงเรียนมีนโยบายให้ความรู้และทักษะพื้นฐานเพื่อการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพในอนาคต การเรียนการสอนเน้นภาษาต่างประเทศอยู่ 2 ภาษา ซึ่งเป็นภาษาสำคัญในการประกอบอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงานโดยตรง อีกทั้งสอนทักษะพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ด้านนี้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพในสังคมยุคปัจจุบันเช่นกัน อนึ่งการเปิดสอนภาษาต่างประเทศนอกเวลาราชการสำหรับบุคคลทั่วไป ก็กล่าวได้ว่าเป็นการส่งเสริมเป้าหมายทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนมีทักษะและความรู้ทางภาษาไปประกอบอาชีพ รวมทั้งโรงเรียนมีรายได้พิเศษ เพื่อนำมาจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของโรงเรียนด้วยเช่นกัน

เป้าหมายทางสังคม โรงเรียนมีนโยบายให้สมาชิกในโรงเรียนอยู่ร่วมกันโดยสันติ ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ ความเป็นไทยเป็นจีน แม้จะยังคงมองเห็นได้จากลักษณะทางกายภาพของนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียน แต่ความแตกต่างดังกล่าวมิได้นำมาซึ่งความแตกแยกเหมือนในอดีต เพราะผ่านช่วงเวลานานทำให้มีการสมานลักษณ์หรือผสมกลมกลืนกันไปจนไม่เป็นที่ปัญหาด้านความแตกต่างทางเชื้อชาติ เนื่องจากนักเรียนที่เป็นลูกหลานคนจีนรุ่นนี้เกิดในประเทศไทย ได้รับสัญชาติไทย มีความรู้สึกนึกคิดเป็นคนไทยแล้วสังคมรอบโรงเรียนแม้ยังเป็นชุมชนชาวจีน แต่มีความเป็นพลเมืองไทยโดยกำเนิดและภูมิปัญญา ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อเยาวชนรุ่นใหม่ และพร้อมก้าวไปข้างหน้าในโลกของการเปลี่ยนแปลง ไม่มี

เป้าหมายทางวัฒนธรรม โรงเรียนมีนโยบายดำรงรักษานอกลักษณะทางวัฒนธรรมของสังคมไว้ แม้มีความผ่อนคลายไปจากเดิมอยู่มาก แต่เมื่อสังเกตจากบริเวณรอบโรงเรียนยังคงบอกได้ว่ามีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมจีนหลงเหลืออยู่หลายที่ ไม่ว่าจะเป็นรูปทรงตึก โรงเจ ศาลเจ้า เก๋ง โคมไฟ ป้ายชื่อบอกอาคารเรียก สถานที่ที่มีภาษาจีนกำกับอยู่ในทุกแห่ง รูปภาพ สุภาพนิต คำขวัญต่าง ๆ ที่ติดอยู่โดยรอบคือ วัฒนธรรมจีนที่ปรากฏให้เห็นอยู่ ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติโดยชาวจีนซึ่งอาศัยรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนในเทศกาลวันสำคัญ เช่น ไหว้เจ้า ครุขจีน วันสารทจีนยังคงมีให้เห็น นับว่าโรงเรียนได้สนองเป้าหมายทางวัฒนธรรมให้แก่เยาวชนตามความต้องการของสังคม ซึ่งไม่ขัดแย้งกับระบบวัฒนธรรมใหญ่ของชาติคือ วัฒนธรรมไทย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเป้าหมายทั้ง 4 ประการ ที่โรงเรียนดำเนินการอยู่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชุมชนและสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ จนเป็นเอกลักษณ์และสะท้อนให้เห็นภาพรวมของสังคมตามระบบวัฒนธรรมด้วย ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ อีมิล เดอร์ไคม์ แห่งสำนักชั้นทามดิทัว (Emile Durkheim, 1956 : 70) "สังคมจะอยู่รอดต่อเมื่อสมาชิกในสังคมมีความเป็นเอกภาพในระดับหนึ่ง การศึกษาจะช่วยยืนยันและเสริมสร้างความเป็นเอกภาพได้ โดยการใส่ลักษณะร่วมที่สำคัญสำหรับการมีชีวิตร่วมกันในสังคมไว้ในตัวเด็กตั้งแต่เริ่มแรก" ดังนั้นโรงเรียนจึงทำหน้าที่นี้เพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรมไว้สืบต่อไป ลักษณะวัฒนธรรมและสังคมความเป็นจีนจึงยังคงมีอยู่แต่ในปัจจุบันเป็นไปอย่างสมานลักษณะกลมกลืน (Assimilation) กับวัฒนธรรมและสังคมไทยเป็นอย่างดี ไม่มีความขัดแย้งเหมือนในอดีต

3. การศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงเป็นปรากฏการณ์สำคัญประการหนึ่งในสังคมที่ส่งผลต่อการศึกษา และบริบทต่าง ๆ ในสังคมด้วยโดยตรง ตามหลักทฤษฎีทางสังคมวิทยาการศึกษา มีแนวคิดพื้นฐานในเรื่องนี้ว่า "การศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา" การเปลี่ยนแปลงทั้งสองอย่างนี้เป็นปัจจัยคู่ขนานกันไปอยู่เสมอเห็นได้จากอดีต เมื่อชาวจีนได้รวมตัวกันเป็นสังคมใหญ่มีประชากรมากขึ้น มีความต้องการทางการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมมากขึ้นด้วย โรงเรียนจีนจึงมีการจัดตั้งขึ้นอย่างมากตามความประสงค์ของชาวจีนจากกลุ่มตระกูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย ทำให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงคือ มีโรงเรียนจีนตามตระกูลภาษาเกิดขึ้นหลากหลาย ความเปลี่ยนแปลงเห็นได้ชัดเมื่อในประเทศจีนมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย โรงเรียนจีนกลายเป็นสื่อกลางในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยให้ต้องออกกฎหมาย วางมาตรการควบคุมโรงเรียนจีน ครูจีน นักเรียน หลักสูตร แบบเรียน

โรงเรียนจีนให้ลดงบประมาณตามลำดับ กลายเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและหลายแห่งต้องปิดกิจการไป เพราะผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อาจไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน อีกทั้งภาษาจีนก็ถูกควบคุม ถูกห้ามสอน ทำให้ความสำคัญลดลง ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเข้าเรียนในโรงเรียนไทยหรือโรงเรียนฝรั่งที่ได้มาตรฐานมากกว่า โรงเรียนจีนจึงซบเซาลงไปประยะหนึ่ง

ครั้นเมื่อเหตุการณ์ผ่านไปพร้อมกับกาลเวลา และนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคม เมื่อจีนกลายเป็นมหาอำนาจชาติหนึ่งในโลก ภาษาจีนกลายเป็นภาษาที่สำคัญภาษาหนึ่งที่ใช้กันอยู่มากในวงการธุรกิจ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม ซึ่งผู้ประกอบการและเจ้าของกิจการธุรกิจต่าง ๆ เป็นชาวจีนส่วนใหญ่ ทำให้ภาษาจีนเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการนำไปประกอบอาชีพ โรงเรียนจีนซึ่งเป็นแหล่งสอนภาษาจีนโดยตรงอยู่แล้ว จึงกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งหนึ่งดังเช่นปัจจุบัน เพราะได้ตอบสนองความต้องการของคนในสังคมด้านความต้องการกำลังคนที่รู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นสาขาที่ขาดแคลน การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงระดับสูงคือ นโยบายการศึกษา การวางแผนผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนของภาครัฐ การเปิดโอกาสและสนับสนุนให้เอกชนมีบทบาทมากขึ้นในการลงทุนและจัดการด้านการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนจีนในปัจจุบัน มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามกระแสความต้องการของสังคมด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เหตุการณ์ในอดีตและเหตุการณ์ในปัจจุบันสะท้อนภาพการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

สำหรับการอภิปรายเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนี้ จีน เอช. บาลเลนไทน์ (Jeanne H. Ballantine, 1983 : 359) ได้กำหนดตัวแปรเพื่อใช้วิเคราะห์เชิงระบบเกี่ยวกับระบบใหญ่ คือ ระบบสังคม และระบบย่อยคือ ระบบการศึกษา โดยเห็นว่ามี ความเกี่ยวข้องกันและมีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ 4 ระดับด้วยกัน คือ ระดับบุคคล ระดับองค์กร ระดับสถาบันหรือระดับสังคม และระดับวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

3.1 ระดับบุคคล (The Individual Level) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลผู้มีบทบาทต่าง ๆ ในระบบโรงเรียน ประเด็นนี้เห็นได้จากกรวิจัยว่า ผู้บริหารได้มีการปรับเปลี่ยนตัวบุคคลให้เหมาะสมขึ้น บริหารงานในรูปของคณะกรรมการมิใช่ตัวบุคคลอย่างแต่เดิม มีการนำชุมชนและสังคมจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ครูได้รับการส่งไปอบรมเพิ่มพูนความรู้ ไปดูงาน ไปประชุมสัมมนา เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์นำมาปรับใช้ในการสอนหนังสือ ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีต้องไปศึกษาต่อให้มีคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ครูที่ไม่มีวุฒิทางครูหรือทางการศึกษาโดยตรงต้องไปศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งครูที่มีวุฒิปริญญาตรีอยู่แล้วต้องไปศึกษาต่อระดับสูงขึ้นด้วย ส่วนการเรียนการสอนควรต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนแบบใหม่โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผ่านมา ครูต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอและจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ ตามศักยภาพของแต่ละคนจึงจะเหมาะสมกับยุคสมัย

3.2 **ระดับองค์กร (The Organizational Level)** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ประเด็นนี้เห็นได้จากการวิจัยว่า สถานศึกษาจะเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพ จะมีการตรวจสอบเพื่อรับการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจากภายนอก ดังจะเห็นได้ว่า โรงเรียนเริ่มเตรียมความพร้อมในด้านนี้ มีการจัดอบรมครูและบุคลากรให้รับทราบและเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับเรื่องประกันคุณภาพ เพื่อให้ทุกคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองว่ามีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งในการทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปสู่การยอมรับจากภายนอกในระดับมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โรงเรียนจึงมีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานใหม่ จัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบลดหลั่นกันไปตามสายงานการบังคับบัญชา มีครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าระดับ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในขอบเขตของงาน (Job Description) มีปฏิทินการปฏิบัติงานในรอบปีกำหนดไว้ชัดเจนและมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่มอบหมาย มีการเปิดระดับชั้นสอนเพิ่มขึ้นคือ ชั้นอนุบาลและกำลังจะเปิดชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งจะทำให้ขนาดของโรงเรียน จำนวนนักเรียนและจำนวนครูเปลี่ยนแปลงไป เพราะจะมีบุคลากรเพิ่มขึ้นไปกว่าเดิมจึงเห็นการเปลี่ยนแปลงระดับองค์กรได้อย่างชัดเจน

3.3 **ระดับสถาบันหรือระดับสังคม (The Institutional or Societal Level)** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบใหญ่ ซึ่งโดยปกติจะเกี่ยวพันกับการเปลี่ยนแปลงในส่วนอื่นของสังคมแล้ว ส่งผลให้การศึกษาต้องเปลี่ยนแปลง อาทิ การเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาล ผู้นำประเทศ โครงสร้างทางการเมือง ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายการศึกษา ประเด็นนี้เห็นได้จากการวิจัยว่า จากในอดีตที่ไทยกับจีนต้องยุติความสัมพันธ์ต่อกันไปด้วยความแตกต่างทางลัทธิการปกครองประเทศ นโยบายของผู้นำไทยขณะนั้นถึงเห็นความมั่นคงปลอดภัยของชาติเป็นเรื่องสำคัญ ตระหนักถึงปัญหาอันอาจเกิดขึ้นจากลัทธิการเมืองที่ตรงข้ามกันว่าเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพของชาติเป็นสำคัญ ส่งผลให้การเรียนภาษาจีนและการดำเนินกิจการของโรงเรียนจีนต้องยุติลง และกำกับดูแลควบคุมอย่างเข้มงวดรัดกุมมายาวนานในอดีต แต่ปัจจุบันเมื่อมีการเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกันใหม่ระหว่างไทยกับจีน นโยบายต่างประเทศของทั้งสองประเทศปรับเข้าหากันและเปิดความสัมพันธ์ต่อกันทั้งด้านการค้า การลงทุน การทำธุรกิจและอุตสาหกรรม แม้มีความแตกต่างทางการเมือง แต่ไม่ส่งผลต่อความขัดแย้งและปัญหาให้เกิดความแตกแยกเหมือนในอดีต ยิ่งกว่านั้นจีนยังเป็นตลาดการค้าแหล่งใหญ่ที่ชาวโลกหมายมั่นไปลงทุนและทำการค้าด้วย

ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาของชาติมหาอำนาจเพราะต้องการเปิดประเทศก้าวไปสู่ความเป็นสากลและเปิดรับความเป็นนานาชาติ ซึ่งภาษาจีนมีความสำคัญภาษาหนึ่งในเวทีสหประชาชาติ ด้วยเหตุนี้นโยบายการศึกษาของไทยจึงเน้นการเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น มีจุดมุ่งหมายให้เรียนภาษาต่างประเทศคู่ไปกับการเรียนภาษาไทย และต้องการให้โรงเรียนไทยมีลักษณะการเรียนการสอนเป็นสองภาษาหรือทวิภาษา (Bilingual School) ดังนั้นภาษาจีนจึงกลับมา โรงเรียนจีนจึงได้รับการฟื้นฟูขึ้นใหม่ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาด้วยเช่นกัน

3.4 ระดับวัฒนธรรม (The Cultural Level) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ ค่านิยม วิถีคิดและวิถีปฏิบัติของคนในสังคม ประเด็นนี้เห็นได้จากลวรวิรัชว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับหนึ่งแล้ว แม้ว่าในทางทฤษฎีจะเป็นระดับที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ช้าและเปลี่ยนแปลงได้น้อยมากที่สุด แต่ในปัจจุบันคนไทยกับคนจีนสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่คิดว่าแตกต่างกันมากเหมือนในอดีต ภาพลักษณ์ของประเทศจีนในปัจจุบันในความคิดของคนไทย คือ ดินแดนเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เป็นแหล่งการค้า การลงทุน การทำธุรกิจ ไม่ได้มีภาพว่าเป็นประเทศหลังม่านไม้ไผ่อย่างที่เคยคิดมา คนจีนกับคนไทยในประเทศไทยก็มีความใกล้ชิดกันจนไม่รู้สึกว่าเป็นคนต่างชาติ แม้ยังเห็นลักษณะความเป็นจีนกับความเป็นไทยว่ามีลักษณะต่างกันอยู่บ้างบางประการ เช่น ลักษณะทางกายภาพ การประกอบพิธีกรรม ตามประเพณีแต่มีค้อยู่ในระดับที่เป็นปัญหา ตรงกันข้ามภาษาจีนกลับได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมเรียนกันมาก จนกระทั่งโรงเรียนต้องจัดหลักสูตรพิเศษเปิดสอนนอกเวลาปกติในตอนเย็นและในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์สำหรับบุคคลผู้สนใจทั่วไป เพราะกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งการเรียนภาษาจีนมีเปิดสอนถึงระดับอุดมศึกษาแล้ว ในปัจจุบันทั้งในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาระดับต้น คือ จะมีการเปิดสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาด้วย เพื่อให้ต่อเนื่องมาจากระดับประถมศึกษา และต่อไปจนถึงระดับอุดมศึกษาอย่างครบวงจร

กล่าวในภาพรวมได้ว่า โรงเรียนจีนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก รวมทั้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วยอย่างสัมพันธ์กันทั้ง 4 ระดับดังกล่าวมา

นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ ประชากร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และองค์ประกอบทางด้านสังคม วัฒนธรรมทั้งจากภายในและภายนอกประเทศที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาด้วยหลายด้าน โดยเฉพาะในอนาคตที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนด้วย ยูเนสโก (Unesco, 1985 : 18-25) ได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการเปลี่ยน

แปลงทางการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านโครงสร้าง ด้านเนื้อหาวิชา ด้านครู ด้านการจัดการ และด้านกิจกรรมทางการศึกษา ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้าง โรงเรียนจะมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เหมาะสมกับกาลสมัยมากขึ้น เพราะจะมีการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก มีการประเมินคุณภาพสถานศึกษาและรับรองมาตรฐานของสถานศึกษา นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงด้านอาคารสถานที่ เพราะต้องมีการปรับปรุงซ่อมแซม ต่อเติมให้ได้ขนาด มีมาตรฐานตามที่กำหนด ตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สวยงามเหมาะสมขึ้น นอกจากนี้จะมีการขยายชั้นเรียนเปิดสอนต่อถึงระดับมัธยมศึกษา ทำให้โครงสร้างของโรงเรียนมีขนาดใหญ่ขึ้น เพราะจากโรงเรียนระดับประถมศึกษาเพียงระดับเดียว จะกลายเป็นเปิดสอน 3 ระดับ คือ อนุบาล ประถม และมัธยมอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน อีกทั้งยังมีการเปิดสอนหลักสูตรพิเศษนอกเวลาทำการให้แก่บุคคลภายนอกด้วย นับว่ามีการปรับโครงสร้างและระบบการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบโรงเรียนกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้สัมพันธ์กันอย่างกลมกลืน

2. การเปลี่ยนแปลงในด้านเนื้อหาวิชา โรงเรียนจะมีการปรับปรุงด้านเนื้อหาวิชาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ประกาศใช้และจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามมา ผสมผสานกับความก้าวหน้าทางวิชาการและการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงต้องมีการเพิ่มเนื้อหาวิชา ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกัน มีหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาใช้เป็นการเฉพาะ เปลี่ยนแปลงตำรา หนังสือ แบบเรียน วิธีการวัดผล ประเมินผล กระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการสมัย สอดคล้องกับนโยบายหลักของชาติในด้านการเป็นโรงเรียนพหุภาษาสอน 3 ภาษา ไปพร้อมกัน และมีลักษณะเป็นสหวิทยาการมากขึ้น เนื้อหาที่เรียนสามารถนำมาเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น และตรงตามความต้องการของสังคมมากขึ้นด้วย

3. การเปลี่ยนแปลงในด้านบทบาทของครู โรงเรียนมีนโยบายพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูไปพร้อมกับการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ครูต้องเป็นผู้รู้จักแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอน เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใหม่ ปรับตนเองให้เป็นคนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ และทันต่อโลกของการเปลี่ยนแปลง รู้และเข้าใจวิธีการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลแบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เลิกวิธีการสอนแบบท่องจำ แต่จัดเป็นกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สนุกกับการเรียนและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียนมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาภาษาต่างประเทศที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ และมีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของเด็กแต่ละคนให้ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ตามเอกลักษณ์

4. การเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการ โรงเรียนจะต้องวางระบบการจัดการ การบริหารสถานศึกษา บริหารบุคลากร บริหารงบประมาณ บริหารวิชาการ และบริหารการศึกษาให้เป็นระบบ มีการตรวจสอบได้ โปร่งใสและเป็นธรรม เพราะขณะนี้และต่อไปในอนาคตโรงเรียนเอกชนจะมีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษา รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ เนื่องจากอัตราค่าจ้างในการบรรจุคนเข้ารับราชการจะมีน้อยลง ฉะนั้นโรงเรียนเอกชนจะเป็นแหล่งงานที่สำคัญของครูบุคลากรในหน้าที่ต่าง ๆ มากขึ้น โอกาสที่ครูจะทำงานอยู่ในโรงเรียนเอกชนนานมากขึ้นกว่าเดิมมีใช้ทำอยู่ชั่วคราวเพื่อรอการสอบบรรจุเข้ารับราชการเหมือนแต่ก่อน ฉะนั้นการจัดการโดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม ซึ่งโรงเรียนได้มีแผนงานด้านนี้ ในเรื่องจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่ครู นอกเหนือจากที่ได้รับตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ มีโครงการอาหารกลางวันและอาหารว่าง มีเงินช่วยเหลือ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าตำแหน่งบริหาร ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพิ่มคุณวุฒิ จัดไปอบรม สัมมนาทางวิชาการและดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ครูโดยตรง

5. การเปลี่ยนแปลงในด้านกิจกรรมทางการศึกษา โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ โดยมีการพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ มีโครงการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาบุคลิกภาพ มีการจัดนิทรรศการในวันสำคัญตามประเพณี มีการสังสรรค์กันระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน การศึกษาในโลกของการเปลี่ยนแปลงนี้จะไม่จำกัดอยู่แต่เพียงในชั้นเรียน ในห้องเรียนหรือภายในบริเวณโรงเรียนเท่านั้น แต่จะต้องมีขึ้นได้ตลอดเวลา สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในห้องเรียน ภายในโรงเรียนและบริเวณรอบโรงเรียนต้องเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากการตกแต่งด้วยภาพตัวอักษร สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศจีนในห้องเรียน การให้นักเรียนได้เรียนกับครูเจ้าของภาษาโดยตรงทั้งภาษาไปไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ การได้สนทนา ทักทาย พูดคุยกันด้วยภาษาจีนระหว่างครูกับนักเรียนเมื่ออยู่นอกชั้นเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นการฝึกทักษะโดยตรงแก่ผู้เรียนตามหลักสูตรปกติที่ต้องเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม สร้างเสริมเพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากหลายด้านหลายทางมากขึ้น สอดคล้องกับหลักของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ที่ประกาศใช้

4. การศึกษากับการเมือง : ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง

การศึกษากับการเมืองมีผลกระทบต่อกันโดยตรง เพราะการเมืองมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การดำเนินการทางการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในระบบโรงเรียนที่อยู่ใน

ความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางการเมืองในกระบวนการของการให้การศึกษา เพื่อผลิตคนเข้าสู่ระบบการเมืองให้มีคุณสมบัติและความพร้อมในการเข้าสู่ตำแหน่ง การศึกษาถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกในการดำเนินการทางการเมือง การรวมกลุ่มทางสังคม ชาติพันธุ์ ศาสนา กลุ่มสนใจเฉพาะด้าน ซึ่งการวิเคราะห์ประเด็นนี้ โทมัส อาร์ เมอร์เรย์ (Thomas R. Murray, 1983 : 2-23) ได้สรุปประเด็นไว้ว่า การเมืองกับการศึกษามีผลกระทบต่อกันอย่างแยกไม่ออก แม้ว่าการศึกษาจะอยู่ภายใต้บริบทการเมืองตามโครงสร้างของประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อการศึกษาด้านการให้การสนับสนุนการศึกษาในส่วนของทิศทางการบริหารงบประมาณ โอกาสของคนในการเข้ารับการศึกษา ด้านกำหนดเนื้อหาวิชาและด้านความก้าวหน้าในสายงานของครู รวมทั้งพฤติกรรมของนักเรียนมีทั้งหมด 7 ด้านในทางกลับกันการศึกษามีผลกระทบต่อการเมือง ต่อสนองกลับและเตรียมบุคลากรเข้าสู่ระบบการเมืองได้ 7 ด้าน ดังจะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผลจากการวิจัยดังนี้

4.1 การเมืองกับผลกระทบที่มีต่อการศึกษา (Politics and Impact on Education)

การเมืองมีบทบาทในการดำเนินการทางการศึกษา ครอบคลุมไปถึงกิจกรรมอย่างเป็นทางการในโรงเรียน และกิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างไม่เป็นทางการได้โดยตรงดังต่อไปนี้

1. การกำหนดปรัชญา เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทางการศึกษา (The Educational Goal, objective and Philosophical Orientation) ประเด็นนี้ โรงเรียนจีนได้รับผลกระทบมากตั้งแต่ในประวัติศาสตร์ช่วงที่มีการปฏิวัติในจีน โรงเรียนจีนในประเทศไทยถูกใช้เป็นที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และปรัชญาการศึกษาให้มีความรักชาติ เสียสละ และช่วยเหลือชาติจีนแม้ว่าจะอยู่นอกประเทศจีน การถ่ายทอดแนวความคิดส่งผ่านมายังตัวครูและกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยตรง ครั้นต่อมาเมื่อการเมืองผ่อนคลายลงนโยบายการเมืองเปลี่ยนไป การศึกษาได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับนโยบายทางการเมือง การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนจีนเปลี่ยนไป เพื่อการศึกษาที่ตอบสนองด้านการรู้ภาษาเพื่อการประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า และการลงทุนในอนาคต การเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ศึกษาหาองค์ความรู้ทางวิชาการ พัฒนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน และโรงเรียนจีนในประเทศไทยจะเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ เป็นโรงเรียนพหุภาษาตามนโยบายของรัฐที่ต้องการให้ชาวชนเรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น จึงทำให้โรงเรียนจีนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างที่เป็นในปัจจุบัน

2. การกำหนดโครงสร้างทางการบริหารการศึกษา (The Educational Administration and Structural Orientation) ประเด็นนี้ โรงเรียนจีนได้รับผลกระทบจากการออกกฎหมายควบคุมจำนวนโรงเรียน จำนวนครู จำนวนนักเรียน โครงสร้างของโรงเรียน ระบบการ

อดีตที่มีลักษณะแตกต่างกันกับไทย แต่เมื่อนโยบายการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ทำให้โรงเรียนจีนในปัจจุบันได้รับการผ่อนผันจากการถูกจำกัดหลายด้านให้ได้รับความสะดวกมากขึ้น เช่น ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนได้ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษา จัดรูปแบบการบริหาร กำหนดสายงานการบังคับบัญชาให้เหมาะสมกับภาระงานของโรงเรียน มีคณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วยบุคคลภายนอกและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และในอนาคตจะมีการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินสถานศึกษา จากคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอก และเข้าสู่ระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษา และระบบการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ประกาศใช้ ทำให้โรงเรียนมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3. การกำหนดหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการสอนในโรงเรียน (The Instruction, curriculum and content of education) ประเด็นนี้ โรงเรียนจีนได้รับผลกระทบอย่างมากในอดีต เพราะมีการสอนโดยการสอดแทรกเรื่องการเมือง ความคิดเรื่องชาตินิยมและการกระตุ้นให้เกิดความรักชาติจูงจากรัฐบาลจีน ส่งผลให้รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายควบคุมหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการสอนของครูให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการไทยกำหนด การเรียนภาษาจีนในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เรื่อยมาจนถึงระยะแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 เป็นเวลานานกว่า 40 ปี จึงถูกจำกัดให้เรียนเฉพาะภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน หลักสูตรถูกกำหนดให้เรียนเฉพาะภาษาจีนเบื้องต้น เนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสนทนา พูดคุยกัน ทักทายกัน ชมรมคา และวิธีสอนคือ เรียนเป็นภาษาไทยผสมผสานกับภาษาจีน มิให้เรียนเป็นภาษาจีนตามธรรมชาติ แต่ในระยะแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 และต่อไปในอนาคตมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป เพราะนโยบายการเมืองเปลี่ยนไปตามยุคสมัย การเรียนภาษาจีนในปัจจุบันและอนาคตมีหลักสูตรที่กำหนดเนื้อหาและแบบเรียนจากกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนยังสามารถจัดหาสื่อ อุปกรณ์ประกอบการสอนเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะทางภาษาให้แก่ผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น วิธีการสอนเปลี่ยนไปโดยให้ผู้เรียนได้เรียนกับเจ้าของภาษา ฝึกภาษาอย่างเป็นธรรมชาติในสถานการณ์ที่นำไปใช้ได้จริง มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากมาย รวมทั้งมีโอกาสได้ไปทัศนศึกษา ดูงาน และฝึกใช้ภาษา กับเจ้าของภาษาในประเทศจีนระหว่างปิดภาคฤดูร้อนด้วย นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต่างไปจากวิธีการเรียนการสอนเมื่อในอดีต

4. ด้านการทดสอบและการประเมินผลการศึกษา (The Educational Evaluation and Testing) ประเด็นนี้ โรงเรียนจีนได้รับผลกระทบด้านนี้จากการออกกฎหมายควบคุมการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดวิธีการทดสอบ เกณฑ์ การให้คะแนน และการประเมิน

ให้มีการสอบโต้พร้อมกันทั่วประเทศด้วยข้อสอบชุดเดียวกัน ประเมินผลโดยการใช้ระบบร้อยละ คิดสินร้อยละ 50.00 ขึ้นไปถือว่าสอบไล่ได้ ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องสอนตามหลักสูตรที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนด มิเช่นนั้นนักเรียนซึ่งได้รับความรู้ไม่เป็นแบบแผนเดียวกัน ย่อมไม่ผ่านการ ทดสอบและประเมินผลจากกระทรวงศึกษาธิการอย่างแน่นอน ครั้นต่อมาในปัจจุบันได้มีการปรับ ระบบการทดสอบและการประเมินผลใหม่ กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้โรงเรียนออกข้อสอบใช้ ทดสอบนักเรียนได้เอง การประเมินผลมีรูปแบบใหม่ให้พิจารณาจากพัฒนาการเรียนรู้อันของผู้เรียน เป็นสำคัญ และประเมินจากสภาพการณ์จริงที่ผู้เรียนเป็นอยู่ตามศักยภาพ โรงเรียนจึงต้องปรับ เปลี่ยนระบบการทดสอบและประเมินผลใหม่ กำหนดให้มีการสอบ 2 ครั้งใน 1 ภาคเรียน คือ สอบ กลางภาคและสอบปลายภาค มีคะแนนเก็บจากภาคปฏิบัติและจากพฤติกรรมการปฏิบัติตัวใน ระหว่างเรียนตลอดทั้งภาคเรียน มีการทดสอบซ่อมและเรียนเสริมความรู้ให้แก่ผู้ที่ไม่ผ่านตามเกณฑ์ นับว่ายืดหยุ่นกว่าแต่เดิมมากเพื่อให้เหมาะกับปัจจุบัน

5. ด้านการรับรองคุณสมบัติของสถานศึกษาและผู้จบการศึกษา (The Accreditation of Education) ประเด็นนี้ โรงเรียนจีนซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนได้รับการควบคุมดูแลเป็น อย่างมากตั้งแต่อดีตมา มีการกำหนดให้ผู้ทำการสอนและเปิดสอนต้องมาจดทะเบียนการขอตั้ง โรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนใดไม่มาจดทะเบียนย่อมเป็นการฝ่าฝืน ระเบียบและปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ส่งผลให้ต้องปิดกิจการไป และผู้ดำเนินการถูกจับกุม ตามกฎหมายเพราะกระทำการไม่ถูกต้อง ดังนั้นโรงเรียนเอกชนต้องได้รับอนุญาตให้จัดตั้งและได้ รับการรับรองวิทยฐานะก่อนจึงจะเปิดทำการสอนได้ และผู้จบการศึกษาจึงได้รับการรับรองคุณวุฒิ ที่ได้ว่าถูกต้องตามระเบียบทุกประการ โรงเรียนเอกชนยังคงต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างเข้มงวด หากการวิจัยพบว่า โรงเรียนยังคงปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา เอกชนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนอยู่อย่างเคร่งครัด แสดงให้เห็นว่ารัฐยังคง กวดขันในเรื่องการรับรองสถานศึกษาอยู่ การออกกฎระเบียบและแนวปฏิบัติออกมาบังคับใช้ยังมี ผลต่อสถานศึกษาเอกชนอย่างมากที่ต้องถือปฏิบัติตาม ถึงแม้ในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มผ่อน คลายลงบ้างบางประการ เพราะเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาลงทุนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชาติ ด้วย แต่ในด้านการตรวจสอบคุณสมบัติและรับรองคุณภาพการดำเนินการ กล่าวได้ว่า ยังมีเกณฑ์ การปฏิบัติอยู่อย่างรัดกุม และจะมีเพิ่มขึ้นเมื่อมีการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินสถาน ศึกษาในอนาคต

6. ด้านผู้เรียน (The Student) ประเด็นนี้ โรงเรียนจีนได้รับผลกระทบด้วย เช่นกัน จากอดีตโรงเรียนจีนตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ต้องการให้ลูกหลานจีนในเมืองไทยได้เรียน

ขัดเกลาความเป็นจีนโดยตรง ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นจีน โดยสมบูรณ์ มีความรักชาติจีนและเทิดทูนบรรพบุรุษจีน นักเรียนเป็นผู้รับการถ่ายทอดโดยตรงจากครู เพราะวิธีการสอนในสมัยนั้นใช้ครูเป็นศูนย์กลางและเนื้อหาเป็นตัวหลักในการถ่ายทอด นักเรียนจึงซึมซับรับคำสั่งสอน ความคิด คำนิยม ความเชื่อที่ครูสอนไปอย่างเต็มที่ก่อให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมขึ้นในหมู่เด็กนักเรียนชาวจีนในประเทศไทย ที่เรียนไปจากโรงเรียนจีน เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองและมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติไทย โรงเรียนจีนได้ถูกลบคลุมโดยการออกกฎหมายจากรัฐทำให้ต้องปรับเปลี่ยนระบบการบริหารและกระบวนการเรียนการสอน การถ่ายทอดคุณลักษณะความเป็นจีนในตัวเด็กจึงลดลง เพราะวิธีการสอนของครู หลักสูตร และแบบเรียนเปลี่ยนไป ผู้ปกครองส่วนหนึ่งส่งลูกหลานไปเรียนโรงเรียนอื่นที่มีใช้โรงเรียนจีนอยู่ระยะหนึ่ง ทำให้เด็กจีนกับเด็กไทยได้รับการผสมผสานกันจนไม่เกิดความแตกแยก เมื่อการเมืองหลายความดังเครียดลงทำให้ระบบการศึกษาในโรงเรียนเปลี่ยนไป ผู้เรียนได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย เมื่อรัฐบาลต้องการปรับปรุงโรงเรียนจีนให้เป็นโรงเรียนสอนภาษา เน้นการสอนภาษาต่างประเทศเพราะเป็นสาขาขาดแคลนและมีความจำเป็นมากในตลาดแรงงาน ผู้เรียนจึงได้รับการถ่ายทอดแบบใหม่ให้ได้เรียนตามศักยภาพของตน ให้ตนเองเป็นศูนย์กลางในการศึกษามีใช้ครูอย่างแต่ก่อน และที่สำคัญนักเรียนในโรงเรียนจีนกลายเป็นผู้ที่ต้องเรียนพร้อมกันถึง 3 ภาษา ซึ่งการเรียนภาษาต่างประเทศพร้อมกัน 2 ภาษา ไม่เป็นปัญหาต่อเด็กที่เรียน เพราะภาษาไทยกับภาษาจีนเด็กได้ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน ได้พูดที่บ้านกับสมาชิกในครอบครัว เมื่อมาที่โรงเรียนได้เรียนกับเจ้าของภาษาและมีสื่อการสอนประกอบการเรียน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และความสนุกสนานไปพร้อมกัน การเรียนหลายภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาร์ ซี ทรอยเก้ (R.C. Troike, 1981 : 498-504) ที่เสนอแนวคิดในการเรียนสองภาษาพร้อมกันของเด็กว่า

“นักเรียนที่มีข้อจำกัดทางด้านภาษาอังกฤษจะไม่มีผลการเรียนต่ำกว่าเพื่อน ๆ ที่พูดภาษาอังกฤษ ถ้าเขาสามารถจะตามเนื้อหาวิชาได้ด้วยภาษาแม่ของเขา ในขณะที่เดียวกับที่กำลังเรียนรู้ภาษาอังกฤษไปพร้อมกัน”

ผลการวิจัยของทรอยเก้ ได้ข้อค้นพบสรุปว่า “เด็กที่เรียนสองภาษาพร้อม ๆ กัน โดยที่หนึ่งในสองภาษานั้นเป็นภาษาแม่ เด็กจะเรียนได้ดีเท่ากับการเรียนภาษาเดียวหรือดีกว่า” ซึ่งเด็กนักเรียนในโรงเรียนจีนก็สามารถเรียนได้ 3 ภาษาพร้อมกัน เพราะภาษาไทยกับภาษาจีนเสมือนเป็นภาษาแม่อยู่ในตัว เด็กพูดได้ 2 ภาษานี้อยู่แล้ว เพราะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ดังนั้นการเรียนภาษาต่างประเทศจึงเรียนภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียวเท่านั้นในการรับรู้ของนักเรียน

นอกจากนี้ แอนเดอร์สัน (Anderson, 1970) cited in Christine J. Bennett,

เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของการเรียน การอ่าน เขียนในภาษาที่หนึ่งควรมาก่อนการอ่านเขียนในภาษาที่สอง” ดังนั้นสำหรับเด็กในโรงเรียนจีนซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน และความเป็นอยู่ในครอบครัวยังคงมีลักษณะแบบจีนอยู่ เด็กจะได้ภาษาพูดติดตัวมาสองภาษาคือ ไทยกับจีน ซึ่งเป็นภาษาที่หนึ่งของเด็กในด้านการพูดส่วนการอ่าน การเขียนได้จากโรงเรียนเป็นหลัก สำหรับภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของเด็กเริ่มเรียนที่โรงเรียนเป็นหลัก ทำให้เรียนไปพร้อมกันอย่างเป็นทางการ 3 ภาษา สนองนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้เด็กไทยรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นได้โดยตรง

7. ด้านผู้สอน (The Instructor) ประเด็นนี้ โรงเรียนจีนได้รับผลกระทบจากนโยบายการเมืองโดยตรง เนื่องจากก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ยังไม่มีกำหนดคุณสมบัติและคุณสมบัติของครูผู้สอน โรงเรียนจีนจึงรับผู้สอนภาษาจีนได้โดยอิสระ ส่งผลถึงการถ่ายทอดความรู้ ความคิดของครูผู้เรียนได้อย่างเสรี ปราศจากการควบคุมดูแลไปด้วย เมื่อประสบปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองขึ้น ทำให้รัฐบาลไทยออกกฎหมายควบคุมโรงเรียนจีนเพื่อป้องกันเสถียรภาพและความปลอดภัยของประเทศชาติ กฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นครูว่าต้องมีคุณวุฒิทางครู มีความรู้ภาษาไทย อยู่ในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย และได้สัญชาติไทยในเวลาต่อมา ทำให้ครูในโรงเรียนจีนต้องศึกษาต่อ อบรมเพิ่มเติม สอบเทียบความรู้ และพัฒนาตนเองทางวิชาการให้มีคุณสมบัติตามข้อกำหนด จึงจะทำการสอนได้และได้รับสิทธิสวัสดิการ ผลประโยชน์ตามระเบียบที่กำหนดไว้ รวมทั้งครูต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของตนเองด้วย เพราะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) ในการเรียนการสอน มิใช่ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) หรือใช้เนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (Content Centered) อย่างแต่ก่อน ทำให้ครูต้องไปเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการเพิ่มเติมและจำเป็นต้องมีประสบการณ์ตรงในต่างประเทศ เพื่อขยายโลกทัศน์และมุมมองด้านวิชาการให้กว้างไกลมากขึ้นกว่าเดิม นับว่าการเมืองมีผลกระทบต่อการศึกษา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมานี้

4.2 การศึกษากับผลกระทบที่มีต่อการเมือง (Education and Impact on Politics)
การศึกษาก็มีบทบาทต่อการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนและเป็นปัจจัยขัดขวางซึ่งกันและกัน ดังประเด็นต่อไปนี้

1. การศึกษากับการกล่อมเกลากองการเมือง (Education as a Political Socialization) เพราะสถานศึกษามีหน้าที่อบรมสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ ความคิดด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนรวมทั้งความคิดทางการเมืองด้วย และโรงเรียนมีหน้าที่สร้างพลเมืองดีในทันที หมายถึง

โรงเรียนจีนจึงถูกกำหนดให้เป็นแหล่งถ่ายทอดความคิดทางการเมือง ค่านิยมในเรื่องรักชาติ รักประเทศจีนและเห็นด้วยกับผู้นำจีนในขณะนั้นทำการปฏิวัติในจีน นักเรียนและผู้ปกครองชาวจีนในขณะนั้นจึงเป็นแหล่งสนับสนุนและช่วยเหลือคณะปฏิวัติโดยตรงดังได้เกิดขึ้นแล้วในประวัติศาสตร์

2. การศึกษากับการสร้างยอมรับทางการเมือง (Education as a Political Legitimation) เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งปลูกฝัง สร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองด้วยหลักวิชาที่ถูกต้องตามแนวคิดและทฤษฎี ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทางวิชาการตามเนื้อหาเมื่อการเมืองในระบบใหญ่ไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปตามหลักวิชาที่เรียนไป ทำให้เกิดการต่อต้านขัดแย้งและไม่เห็นด้วยกับสภาพการณ์อันแท้จริงที่เกิดขึ้น จึงเกิดการเรียกร้องความชอบธรรม ต้องการความถูกต้อง ดังกรณีของโรงเรียนจีนที่เห็นด้วยกับความคิดของคณะปฏิวัติ เพราะต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองใหม่ อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม ค่านิยม ขนบธรรมเนียมเดิมที่สร้างปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวจีนบนผืนแผ่นดินใหญ่ เนื่องจากขณะนั้นจีนมีประชากรมาก มีทรัพยากรน้อยไม่เพียงพอต่อการบริโภค ราชสำนักปกครองราษฎรอย่างกดขี่ข่มเหงและเอารัดเอาเปรียบ สร้างความไม่เป็นธรรมให้แก่คนในสังคม จึงเห็นพ้องต้องกันว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองเสียใหม่ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม ความเหมาะสมในการจัดสรรแบ่งปัน และกระจายผลผลิตทรัพยากรไปสู่ราษฎรคนส่วนใหญ่ของประเทศอย่างพอเพียง เมื่อโรงเรียนจีนถูกกำหนดให้เป็นกลไกขับเคลื่อนความคิดนี้ เขาวิชาและประชาชนจึงเป็นแรงผลักดันที่สนับสนุนสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบอบการปกครองแบบใหม่ สนับสนุนกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจเป็นผู้นำขณะนั้น และช่วยเหลือด้วยความเต็มใจกับคณะบุคคลและรูปแบบของรัฐบาลใหม่ที่จัดตั้งขึ้น

3. การศึกษากับการผลิตกำลังคน (Education as a manpower production) เพราะสถานศึกษาทำหน้าที่ให้ความรู้ ให้ทักษะขั้นพื้นฐาน ให้ประสบการณ์ทางวิชาการและประสบการณ์ชีวิตแก่ผู้เรียน ตลอดระยะเวลาของการศึกษาอยู่ในหลักสูตรตามจำนวนปีที่กำหนดไว้ บุคคลผู้สำเร็จการศึกษาเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานก็คือ กำลังคนที่สำคัญของประเทศชาติที่จะสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในระดับประเทศ ผลผลิตทางการศึกษาคือ ผู้สำเร็จการศึกษาได้กลายเป็นบุคคลสำคัญไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหารประเทศ จึงเปรียบเสมือนสถานศึกษาคือ โรงงานที่ผลิตทุนมนุษย์หรือกำลังคนให้กับสถาบันการเมือง เพราะการที่จะไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือจะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองได้นั้น ย่อมต้องมีคุณวุฒิระดับหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นจึงต้องผ่านการผลิตไปจากกระบวนการของการศึกษา การเมืองได้ใช้การศึกษาเป็นแหล่งผลิตบุคลากรให้ระบบการเมือง และการศึกษาก็ทำหน้าที่ตอบสนองความ

ต้องการดังกล่าว ทั้งสองสถาบันจึงมีผลกระทบต่อกันโดยตรง เพราะโรงเรียนจีนผลิตคนที่มีความรู้ทางภาษาจีน ซึ่งเป็นกำลังคนที่สำคัญของตลาดแรงงานอันเป็นที่ต้องการของหน่วยงานในประเทศ

4. การศึกษากับการคัดสรรและคัดเลือกบุคคล (Education as a Personal Sorting and Selecting) เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีขนาดพื้นที่ จำนวนครู และบุคลากร ความพร้อมด้านต่าง ๆ ในการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถานศึกษาแต่ละแห่งได้ไม่เท่ากัน จึงมีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับการศึกษา และใช้วิธีการในการคัดสรรบุคคลเข้าเรียนในสถานศึกษาตามที่แต่ละแห่งเห็นว่าเหมาะสม โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐบาลที่มักประสบปัญหานี้ตามกระแสค่านิยมในตัวสถาบันที่เคยมีมา สำหรับโรงเรียนจีนซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนในปัจจุบันไม่ประสบปัญหานี้ เพราะสามารถรับเด็กเข้าเรียนได้โดยไม่ต้องสอบแข่งขันเหมือนโรงเรียนรัฐบาล แต่กระบวนการของโรงเรียนมีการสอบวัดความรู้ เพื่อจัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมและความสามารถของเด็กแต่ละคนให้มากที่สุด สำหรับความนิยมในตัวสถาบันนั้นมียุ้งบ้างในอดีต เพราะชื่อเสียงและขนาดของโรงเรียนไม่เท่ากัน อาจารย์ใหญ่ฝ่ายจีนได้ให้ข้อมูลว่า สมัยก่อนโรงเรียนจีนในกรุงเทพฯ ที่มีขนาดใหญ่ มีชื่อเสียงมาก มีความเก่าแก่ตั้งมานาน ผลិតลูกศิษย์ยังออกไปอยู่ในสังคมมากก็มักได้รับความนิยมนอกกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนตั้งใหม่ บางแห่งจัดห้องเรียนไว้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้แล้ว ก็ยังมีผู้ปกครองมาขอให้รับลูกหลานของตนเพิ่มเข้าไปอีก ความนิยมเหมือนโรงเรียนรัฐบาลขนาดใหญ่ของไทยเลย เพราะหากว่าจบจากโรงเรียนเก่าโรงเรียนใหญ่ มีรุ่นพี่อยู่ในวงการค้า การธุรกิจมาก โอกาสที่จะได้งานทำในสถานประกอบการขนาดใหญ่ก็มีมากด้วย หรือจะเข้ากลุ่มทางสังคมทางการเมืองก็มีโอกาส เพราะมีรุ่นพี่ถือเป็นศิษย์ร่วมสถาบัน มีความผูกพันกัน โอกาสจึงดีกว่าจบโรงเรียนใหม่ โรงเรียนเล็ก (ชาญชิต กิตติวิทยานุกูล, สัมภาษณ์, 2542) จึงกล่าวได้ว่า การศึกษามีผลต่อการเมืองด้านคัดสรรตัวบุคคลไว้ในความหมายนี้

5. การศึกษากับการวัดผลและการตีความทางการเมือง (Education as a Political Assessment and Interpretation) เพราะสถานศึกษาให้ความรู้แก่คนในสังคมช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ทางการเมือง ติดตามความเคลื่อนไหวข่าวสารการเมือง ตีความ วิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำ และการกระทำของคณะรัฐบาล วัดและประเมินสถานการณ์และการทำงานของคณะรัฐบาลทั้งคณะและรายบุคคลได้พร้อมกับแสดงเหตุผลและหลักฐานประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ตามที่ตนเองเห็นในฐานะสมาชิกของสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายหรือการบริหารงานของรัฐบาลด้วย บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา สามารถแสดงความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

ยังคงให้ความเคารพครูอาจารย์อยู่ในทางปฏิบัติ ดังนั้นเมื่อทางโรงเรียนหรือคณะครูอาจารย์เสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์หรือขอความร่วมมือ ความช่วยเหลือ เช่น เป็นประธานในงานของโรงเรียน เป็นเจ้าภาพจัดงานที่โรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเชิญเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษตามความเหมาะสม มักได้รับความอนุเคราะห์อย่างดี (ธีรรัตน์ พิทักษ์พนัสกุล, สัมภาษณ์, 2542) แสดงถึงความสัมพันธ์ในด้านนี้โดยตรง

6. การศึกษากับการควบคุมทางการเมือง (Education as a Political Control) เพราะสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองให้แก่เยาวชน ครูอาจารย์และสถานศึกษาสามารถเลือกสรรความรู้ที่จะนำถ่ายทอดให้แก่เด็กได้ตามสมควร เรื่องใดที่เห็นว่าทำให้เกิดความเข้าใจผิด เป็นภัยต่อความคิดและการกระทำอันอาจก่อให้เกิดความแตกแยกและสร้างปัญหาทางการเมืองได้ การศึกษาสามารถแยกเรื่องราวหรือเรื่องเนื้อหาดังกล่าวมิให้เปิดเผยหรือนำเสนอถ่ายทอดต่อได้ เพื่อควบคุมให้สถานการณ์อยู่ในระดับปกติ ไม่เกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นในสังคม ในทางตรงข้ามหากเห็นว่าเรื่องใดสมควรเผยแพร่หรือนำเสนอต่อสาธารณชนเพื่อให้เข้าใจ เห็นด้วย และยอมรับกับนโยบาย หลักการ แนวความคิดของผู้นำ การดำเนินการของคณะรัฐบาลหรือความคิดเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับรัฐบาล การศึกษาก็สามารถเป็นสื่อกลางถ่ายทอดต่อไปให้แก่มวลชนได้ จึงเป็นการควบคุมทางการเมืองได้อย่างหนึ่ง เช่น การใช้ภาษาไทยสอนในโรงเรียนจีน การใช้หลักสูตรของไทยดำเนินการสอนในโรงเรียนจีน การบรรจุครูไทยไปสอนในโรงเรียนจีน การมีครูใหญ่คนไทยดำเนินการบริหารโรงเรียนจีน การสอบด้วยข้อสอบของกระทรวงศึกษาธิการพร้อมกันทั่วประเทศ ล้วนเป็นการใช้การศึกษาควบคุมการเมืองที่มีความแตกต่างกันด้านลักษณะการปกครองที่เคยมีมา

7. การศึกษาเป็นสื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Education as a Political Change) การศึกษาเป็นเสมือนเข็มทิศหรือแสงสว่างชี้ทางส่องนำให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา ทักษะคิด ความคิดและค่านิยม ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างไกลและลุ่มลึก เห็นแนวทางและรูปแบบทั้งในด้านหลักการและวิธีการที่หลากหลายขึ้น นับเป็นสิ่งกระตุ้นและท้าทายให้ผู้เรียนเกิดความต้องการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงข้อบกพร่องในจุดเดิมให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการเมืองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจของผู้นำการบริหารงานของคณะรัฐบาล ความประพฤติ การปฏิบัติตัวของผู้นำและผู้บริหารหากไม่เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ย่อมนำมาซึ่งความคิดที่ต้องการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมไปสู่ระบบใหม่ ดังเช่น ดร.ชุนชัตเตชัน ผู้เป็นปัญญาชนได้รับการศึกษาแบบใหม่จากตะวันตก คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ใหม่แผ่นดินจีนขณะนั้น ส่งผลด้านแนวความคิดดังกล่าว ผ่านโรงเรียนจับคู่ประชาชนชาวจีนให้หันเหเวลาให้เป็นสมัครพรรคพวก

และขอความร่วมมือสนับสนุนจากชาวจีนต่างแดน ให้เห็นด้วยกับการปฏิวัติในประเทศจีน กล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้เช่นกัน

จากการอภิปรายเชิงวิเคราะห์ในประเด็นการศึกษากับการเมือง ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเมืองที่มีผลกระทบต่อกัน และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกันดำเนินมาอย่างต่อเนื่องทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการควรให้การสนับสนุนโรงเรียนสังกัดกองนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์ภาษาสำหรับบุคคลภายนอก และเป็นโรงเรียนสอนภาษาสำหรับเด็กในเวลาปกติได้เรียนภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีกถึง 2 ภาษา

1.2 กระทรวงศึกษาธิการ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีน หรือโรงเรียนจีนได้เปิดสอนให้ครบทุกระดับตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเหมือนเช่นโรงเรียนเอกชนสายสามัญทั่วไป เพื่อเด็กจะได้เรียนภาษาพร้อมกันถึง 3 ภาษาอย่างต่อเนื่อง เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อและเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต

1.3 โรงเรียนราษฎร์สอนภาษาจีน ควรมีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั้งในระดับเดียวกันและต่างระดับกันที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน เพื่อพัฒนาด้านที่โรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ เช่น อบรมครูเรื่องเทคนิควิธีการสอน การวัด การประเมินผลแบบใหม่ การพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพและการประเมินสถานศึกษา การเพิ่มเติมคุณวุฒิของครูประจำการและการร่วมกันผลิตครูคนไทยที่สามารถสอนภาษาจีนได้เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน ภายหลังจากที่ประกาศใช้นโยบายปฏิรูปการศึกษาแล้วว่าดำเนินไปอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไร เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาขึ้นต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนจีน หรือโรงเรียนในสังกัดกองนโยบายพิเศษโรงเรียนอื่น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำไปพัฒนาปรับปรุงให้เป็นโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ ตามนโยบายส่งเสริมการรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมของเด็กไทย หรือเป็นโรงเรียนสอนภาษาตามที่เข้าใจกันในปัจจุบัน เพราะงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีและในสภาพ

ความเป็นจริงขณะนี้คือ โรงเรียนจีนแต่ละแห่งมีระดับความพร้อมไม่เท่ากัน จึงไม่อาจนำผลการวิจัยไปใช้ได้กับทุกโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เอกสารชั้นต้น

กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 7 เพิ่มเติม 84 หมายเลข 18/84 หนังสือ
รายงานข้อราชการของเสนาบดีกระทรวงธรรมการ ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2475.

_____. เอกสารรัชกาลที่ 7 เพิ่มเติม 84 หมายเลข 19/84 สถิติโรงเรียนราษฎรที่ฝ่าฝืนพระราช
บัญญัติตั้งแต่ พ.ศ. 2466-2470.

_____. เอกสารรัชกาลที่ 7 เพิ่มเติม 166 หมายเลข 11/166 หนังสือรายงานราชการของเสนาบดี
กระทรวงธรรมการที่ 33/977 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2472 เรื่อง ลูกจีนเรียนภาษาไทย
คุณวุฒิครูให้มีความรู้ภาษาไทย.

หนังสือ บทความ และรายงานการประชุม

กมล อินทสาร (แปลและเรียบเรียง). อิทธิพลของชาวจีนโพ้นทะเล. พระนคร : รุ่งเรืองรัตน์,
2506.

กระทรวงธรรมการ. รายงานการศึกษากระทรวงธรรมการ ฉบับที่ 21 ประจำปี พ.ศ. 2471. พระนคร
: ธนุกถกิจ, 2472.

_____. รายงานการศึกษาของกระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2471-2475. พระนคร : อักษรนิติ, 2476.

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550.
กรุงเทพฯ : ศรุสภา, 2539.

กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. โรงเรียนราษฎรเพื่อการสอนภาษาจีน เอกสารการศึกษา
ฉบับที่ 7. พระนคร : ช่างพิมพ์พีชรัตน์, 2500.

ขจัตถัย บรูษพัฒน์. ชาวจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2517.

_____. ชนกลุ่มน้อยในไทยกับความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2526.

เจียน ซีววิทย์. จีนผลัดแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

ชนิดา รัชภัทเมือง. พื้นฐานการศึกษา : หลักการและแนวคิดทางสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2534.

ตัน บุญเทียม. กัทธิไตรราษฎร์. พระนคร : อักษรโสภณ, 2495.

ทวน วิริยาภรณ์. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราชาบาท. พระนคร : ธนุกถกิจ, 2475.

นฤมิตร สยตสุข. สัมพันธภาพทางการทูตระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

บุญเดิม พันรอบ. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียง. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2532.

พระเจนจันอักษร (สุโขใจ ดัชนีอากาศ). เรื่อง พระราชไมตรีระหว่างกรุงสยามกับกรุงจีน. พระนคร :
โสภณพิพรรฒธนากรพิมพ์, 2504.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระบรมเทศนามถุณิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : อักษรนิติ, 2481.

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระราชดำรัสคราวเสด็จเยี่ยมโรงเรียนจีน. พระนคร :
ป. พิสนาหะการพิมพ์, 2507.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. กฎหมายรัชกาลที่ 6 ร.ศ. 131 มาตรา 3 พระราชบัญญัติ
สัญชาติ. พระนคร : อนุกุลกิจ, 2455.

_____ . เมืองไทยของต้นเกิด. พระนคร : โสภณพิพรรฒธนากร, 2481.

พรณี คัตกรพวรักษ์ และคณะ (แปล). สังคมจีนในประเทศไทย : ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.

พอดู สุวรรณทัต. “โรงเรียนจีนหรือโรงเรียนราษฎรเพื่อสอนภาษาจีน” ภารภารการศึกษาแห่งชาติ.
ปีที่ 16 ฉบับที่ 5 มิถุนายน - กรกฎาคม 2525.

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร. เมืองไทยในอดีต. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2506.

การดี มหาจันทร์. ประวัติศาสตร์ชลบุรี. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2532.

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร 2461 เล่ม 31. พระนคร : อนุกุลกิจ, 2461.

_____ . พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 เล่มที่ 38 ลงวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2464.

พระนคร : อนุกุลกิจ, 2464.

_____ . พระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร พ.ศ. 2470. ตอนพิเศษ กฤษฎีกา
ภาค 1-2 เล่มที่ 46 ลงวันที่ 5 กันยายน 2470.

โรงเรียนวุฒิวិทยา. โครงการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน. ชลบุรี : โรงเรียนวุฒิวิทยา, 2542.

_____ . ประวัติโรงเรียนวุฒิวิทยา. ชลบุรี : โรงเรียนวุฒิวิทยา, 2540.

_____ . แผนดำเนินการพัฒนาโรงเรียนวุฒิวิทยา. ชลบุรี : โรงเรียนวุฒิวิทยา, 2541.

_____ . แผนปฏิบัติการประกันคุณภาพโรงเรียนวุฒิวิทยา. ชลบุรี : โรงเรียนวุฒิวิทยา, 2542.

_____ . 50 ปี โรงเรียนวุฒิวิทยา. ชลบุรี : ตะวันออกการพิมพ์, 2541.

- เอกสารการติดตามผลการจบการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวุฒิวិทยา. ชลบุรี : โรงเรียนวุฒิวิทยา, 2541.
- ลิขิต ยุนตระกูล. ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างชาติไทยกับชาติจีนยุคโบราณ-สุโขทัย. พระนคร : ไทยสว่างการพิมพ์, 2504.
-
 วัลภา บุรุษพัฒน์. “ความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย” ใน ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ชาวจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2517.
- วิภา อุดมฉันทน์ และคณะ. บทบาทและสถานภาพของหนังสือพิมพ์จีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สมศักดิ์ ชูโต. “ปัญหาคนจีนในเอเชีย”. วิทยาสาร. ปีที่ 24 ฉบับที่ 8-9 วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2512.
- สมาคมโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย. ประวัติการโรงเรียนราษฎร์และทำเนียบโรงเรียนราษฎร์ในประเทศไทย. พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2505.
- สืบแสง พรหมบุญ (แต่ง), กาญจน์ ละอองศรี (แปล). ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535.
- แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2540.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2542.
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารเพิ่มเติมที่ดัดแปลงประเภทโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2470
หนังสือราชการของแขวงจังหวัดธนบุรีเหนือ ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2470.
- เอกสารเลขที่ 21 ประเภทโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2472 เรื่อง หลักสูตรภาษาจีน.
- เอกสารเลขที่ 54 ประเภทโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2473 รายงานการสอบเทียบความรู้ภาษาไทยของครูจีนของกรมสามัญศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. การติดตามผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประจำปี 2541. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2541.
- _____. การติดตามผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประจำปี 2543. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540.
- _____. รายงานการศึกษาเอกชนประจำปี พ.ศ. 2528. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2528.
- _____. โรงเรียนสอนภาษาจีน. กรุงเทพฯ : กองนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540.
- _____. โรงเรียนสอนภาษาจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2541.
- _____. โรงเรียนสอนภาษาจีน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542.
- สำนักงานจังหวัดชลบุรี. จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี : ตะวันออกการพิมพ์, 2542.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชลบุรี. ชลบุรีวันนี้. ชลบุรี : ตะวันออกการพิมพ์, 2542.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.
- สุกลางศ์ จันทวานิช และคณะ. ชาวจีนแต่กำเนิดในประเทศไทยและในภูมิภาคเดนมาร์กเดนมาร์ก สมัยที่ 2 ทำหรือชานโกว ค.ศ. 1860-1949 (พ.ศ. 2403-2490). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อารี ภิรมย์. เบื้องหลังการสถาปนาสัมพันธ์ทวิภาคีใหม่ไทย-จีน. กรุงเทพฯ : มิตรนราการพิมพ์, 2524.
- วิทยานิพนธ์และงานวิจัย**
- เกรียง เอี่ยมสกุล. "ลูกจีนในประเทศไทย". วิทยานิพนธ์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. พระนคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2506.
- จรัสศักดิ์ มุขิตาภรณ์. "การยอมรับราชการพลเรือนจีน". วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหามานเฑียร. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2511.

- ณรงค์ พ่วงพิศ. “นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของคนจีนในประเทศไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว”. ปริยฐานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514.
- ทวี ชีระวงศ์เสรี. “สถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.
- เทพย์ ชีระจันทร์านนท์, พ.ด.ช. (พิเศษ). “วิเคราะห์วิธีการและปัญหาการควบคุมคนต่างด้าวในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.
- พลกุล อังกินันท์. “บทบาทของชาวจีนในประเทศไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว”. ปริยฐานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514.
- พลศักดิ์ จิระไกรศิริ. รายงานการวิจัย เรื่อง บูรณาการเยาวชนจีนในประเทศไทย : กรณีศึกษาเฉพาะเยาวชนจีนในกรุงเทพมหานคร ด้านการเมือง การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- พิชัย รัตนพล. “วิวัฒนาการควบคุมโรงเรียนจีน”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2512.
- พูนเกษ จันทกานนท์. “ประวัติความเป็นมาและการขยายตัวทางการค้าของชาวจีนในกรุงเทพมหานครระหว่าง พ.ศ. 2398-2475”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ภูวดล ทรงประเสริฐ. “นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2475-2500”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ยุพเรศ มิลลิแกน. “บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510.
- ศุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล. “สมาคมลับอั้งยี่ในประเทศไทย พ.ศ. 2387-2453”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- สันหัต สุธธิสารธรรณกร. “ปัญหาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2509.
- สาวิตริ ทัพพะสุด. “ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาวไทย จีน และตะวันตกในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2398-2453”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

- สุชาติ ตันตสุรฤกษ์. “โพยถั่ว : การส่งเงินกลับประเทศจีนของชาวจีนโพ้นทะเล”. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สุวิชัย โกศลยะวัฒน์. “การวิเคราะห์กระบวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวกับการศึกษาในระหว่าง พ.ศ. 2475-2516”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- แสวง รัตน์มงคลมาส. “การบริหารงานของสมาคมแม่โจ้ : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาคมจีนแม่โจ้วแห่งประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2509.

ภาษาอังกฤษ

- Ballentine, Jeanne H. The Sociology of Education : A Systematic Analysis. New Jersey : Prentice-Hall, 1983.
- Banks, James A. Multicultural Education : Theory and Practice. Mass : Allyn and Bacon, 1981.
- Bennett, Christine J. Comprehensive Multicultural Education. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1986.
- Coleman, James S. Report on Equality of Educational Opportunity. Washington : US Government Printing Office, 1966.
- Coughlin, Richard J. Double Identity the Chinese Modern Thailand. Hong Kong : Hong Kong University Press, 1960.
- Durkheim, Emile. Education and Sociology. London : Macmillan, 1956.
- Lynch, James. “An Initial Typology of Perspectives on Staff Development for Multicultural Teacher education” In Sohan Modgil et al. (eds). Multicultural Education : The Interminable Debate. U.K : The Palmer Press, 1986.
- Murray, Thomas R. Politics and Education. Exeter : Pergamon Press, 1983.
- Purcell, Victor. The Chinese in Southeast Asia. London : Oxford University Press, 1965.
- R.C. Troike. “Synthesis of Research on Bilingual Education”. Educational Leadership. 30 March, 1981.

Skinner, William G. The Chinese Society in Thailand. New York : Cornell University Press, 1957.

Thompson, Virginia and Adloff, Richard. Minority Problems in Southeast Asia. California : Stanford University Press, 1955.

Unesco. Reflections on the future development of Education. Vendome : Imprimerie des Press Universitaires de France, 1985.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. รายชื่อผู้ตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
2. รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักและเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญ
3. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม

1. รายชื่อผู้ตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ชื่อ – สกุล (เรียงตามอักษร)	ตำแหน่ง (ขณะตรวจเครื่องมือ)
1. รองศาสตราจารย์กาญจนา มณีแสง	รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และอาจารย์ ประจำภาควิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัศมีพลเมือง	รองคณบดีบัณฑิตศึกษา และอาจารย์ ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นายธีรศักดิ์ เจริญสุข	รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ ประสงค์ประทานพร	หัวหน้าภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และอดีตรองอธิการบดี ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักและเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ – สกุล (เรียงตามอักษร)	ตำแหน่ง (ขณะให้ข้อมูล)
1. อาจารย์กาญจนา พุกภัยพงษ์ศรีคัน	หัวหน้าสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษา ตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. อาจารย์ชาญชิต ถิตติวิทยานุกูล	อาจารย์ใหญ่ฝ่ายจีน โรงเรียนนวมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
3. อาจารย์บังอร ประดิษฐ์	อาจารย์ใหญ่ฝ่ายไทย โรงเรียนนวมวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
4. ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู	รองผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิย์	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม

ชื่อ – สกุล (เรียงตามอักษร)	ตำแหน่ง (ขณะให้ข้อมูล)
1. นายกรกิจ วุฒิสมนบูรณ์	ผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี หัวหน้าสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. อาจารย์กาญจนา พงศ์พงษ์ศรีรัตน์	
3. นายขจิตถัย บุรุษพัฒน์	รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
4. นายจาร์วัตร วิชาญวัตร	ประธานมูลนิธิส่งเสริมการศึกษา โรงเรียนแสงสว่าง จังหวัดชลบุรี
5. นายจ่านงค์ ยอดขำ	ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
6. ดร.จรัส นองมาก	เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
7. ดร.เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่	รองเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ
8. ดร.ฉันทวิทย์ สุตาขานันท์	ผู้อำนวยการสำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย
9. นายเชื้อสิงห์ เนื่องจ่านงค์	ประธานมูลนิธิศิลาธรรมสมาคม (เม่งซิมตั้ว) โรงเรียนจันทน์ จังหวัดชลบุรี
10. นายโชติ แยมแสง	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร	รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
12. นายทนต์ศักดิ์ ไทยธรรม	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัดชลบุรี
13. นายเทอดธรรม อัมราลิขิต	ประธานมูลนิธิบุญญวิทยาการ โรงเรียนบุญญวิทยาการ จังหวัดชลบุรี
14. รองศาสตราจารย์ ทศนีย์ ทานตวงนิข	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
15. นายธนู พิระภิญโญ	ประธานมูลนิธิการศึกษาทุติยวิทยา

16. นายธีรพงศ์ศักดิ์ เจริญสุข รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 12
17. นายบัญชา วงษ์สมบูรณ์ ผู้อำนวยการกองการศึกษา เมืองพัทยา
18. นายประโยชน์ เนื่องจำนงค์ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเฮงฮั่ว
อดีต ส.ส.หลายสมัย จังหวัดชลบุรี
19. ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาสถาบัน
อุดมศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
(SEAMEO RIHED)
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผาสุข กุลละวณิชย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา
21. นายพิชัย รัตนพล รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาญ สว่างวงศ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยบูรพา
23. อาจารย์ถ้ำพู ประยูรหงษ์ รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน อดีตผู้อำนวยการกอง
โรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ
24. ดร.วิชัย ตันศิริ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
อดีตเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ
25. ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ
26. ดร.สงบ ลักยณะ อธิบดีกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
27. รองศาสตราจารย์ เสมชาย เดชะพรหมพันธุ์ ผู้อำนวยการสำนักบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยบูรพา
28. นายเสมอชาย อธิธิไถวัลย์ ศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี
29. นายสุชาติ เมืองแก้ว ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน
ทบวงมหาวิทยาลัย
30. ดร.สุรรัตน์ ไชยชมภู รองผู้อำนวยการสำนักศึกษา จังหวัดชลบุรี

31. นางสาวรงค์ ศิริวัฒน์
หัวหน้าฝ่ายศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิชัย
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
33. ดร.ศุพล โชติวรรณ
กรรมการที่ปรึกษา บริษัท ท็อป โพลีเมอร์
ประเทศไทย จำกัด
34. นายสุวรรณ อาบาดี
ศึกษานิเทศก์อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
35. ดร.อริปต์ย์ คลี่สุนทร
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน
สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ
36. ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนโยบายพิเศษในจังหวัดชลบุรี
กรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนสอนภาษาจีน

คำชี้แจง

ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบคำถามในชุดนี้ทุกข้อตามธรรมชาติของท่าน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ท่านเห็นว่ามีความโน้มหรือโอกาสจะเกิดขึ้นตามระดับคะแนนที่กำหนดไว้ ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีความโน้มหรือโอกาสจะเกิดขึ้นได้มากที่สุด
4 หมายถึง มีความโน้มหรือโอกาสจะเกิดขึ้นได้มาก
3 หมายถึง มีความโน้มหรือโอกาสจะเกิดขึ้นได้ปานกลาง
2 หมายถึง มีความโน้มหรือโอกาสจะเกิดขึ้นได้น้อย
1 หมายถึง มีความโน้มหรือโอกาสจะเกิดขึ้นได้น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อคำถาม	ระดับคะแนน					เหตุผลเพิ่มเติม (ถ้ามี)
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
1. ไทยกับจีนจะมีโครงการความร่วมมือกันทางวิชาการและทางธุรกิจมากขึ้น.....	✓	ไทยกับจีนมีความสัมพันธ์กันมานานขณะนี้ก็มีโครงการความร่วมมือกันอยู่แล้ว

จากตัวอย่างหมายความว่าท่านเห็นว่า ข้อคำถามนี้มีแนวโน้มหรือโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ในระดับมาก เพราะขณะนี้ก็มีโครงการทางวิชาการและทางธุรกิจที่ไทยกับจีนร่วมมือกันดำเนินการอยู่แล้วหลายโครงการ ดังนั้นในอนาคตมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีกมาก

ข้อคำถาม	ระดับคะแนน					เหตุผลเพิ่มเติม (ถ้ามี)
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
<p>3. <u>ด้านพุทธิพิสัย</u></p> <p>3.1 ไทยกับจีนจะมีโครงการแลกเปลี่ยนถิ่นทางการศึกษา วัฒนธรรม วิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ นักเรียน นักศึกษามากขึ้น.....</p> <p>3.2 ภาษาจีนจะเป็นภาษาที่ใช้กันมากขึ้นในวงการธุรกิจ การค้า การท่องเที่ยว การอุตสาหกรรม สำหรับประเทศไทย.....</p> <p>3.3 ภาษาจีนจะได้รับการบรรจุเป็นวิชาเลือกเพิ่มเติมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยที่จะมีการปฏิรูปการศึกษาใหม่.....</p> <p>3.4 รูปแบบและกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน จะมีการพัฒนาให้เหมาะสมขึ้น ถิ่นทักษะการปฏิบัติเพื่อนำไปใช้จริงได้มากขึ้น.....</p> <p>3.5 ขอบเขตของเนื้อหาสาระและองค์ความรู้ทางภาษาจีน จะมีการจัดทำแบบเรียนให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนตามระดับชั้นเรียนและความจำเป็นในการใช้ภาษาของนักเรียนไทยมากขึ้น.....</p>						

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผลเพิ่มเติม (ถ้ามี)
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
3.6 การทำวิจัย ค้นคว้า ศึกษา ความรู้แขนงต่าง ๆ ของจีนจะได้รับ การส่งเสริมให้ทำอย่างกว้างขวาง มากขึ้น.....						
4. ด้านพฤติกรรมวิชาการ						
4.1 สถานศึกษาที่สอนภาษาจีน ยังคงจำเป็นต้องจัดบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมภายในบริเวณให้เป็น แบบจีน.....						
4.2 สถานศึกษาจะมีการจัด กิจกรรมเสริมให้แก่ผู้เรียนภาษาจีน ได้มีส่วนร่วมปฏิบัติ เช่น จัด นิทรรศการ ใ้เว้นสำคัญหรือแข่งขัน ตอบปัญหาเกี่ยวกับประเทศจีนเพิ่ม ขึ้น.....						
4.3 ครูและนักเรียนจะมีโอกาส ทักทายพูดคุยกันด้วยภาษาจีน เมื่ออยู่ นอกห้องเรียนและอยู่ภายในบริเวณ โรงเรียน ได้มากขึ้น.....						
4.4 สถานศึกษาจะมีการเชิญ บุคคลที่เคยเดินทางไปศึกษา ท่องเที่ยวหรือดูงานในประเทศจีนมา บรรยายพิเศษให้แก่ผู้เรียนฟัง ประกอบการเรียนมากขึ้น.....						

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผลเพิ่มเติม (ถ้ามี)
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
4.5 ครูจำเป็นต้องเข้ารับการ เพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา วิธีการ สอน การจัดกิจกรรมและการวัดการ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมา ปรับใช้ในการสอน.....						
4.6 สถานศึกษาจะจัดเตรียม วารสาร เอกสาร หนังสือพิมพ์ สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ทาง ภาษาจีน ไว้สำหรับบริการนักเรียน มากขึ้น เพื่อเสริมทักษะทางภาษา นอกเหนือจากบทเรียน.....						
5. ด้านผลที่ตามมา						
5.1 คนไทยที่มีความรู้ทางภาษา จีน จะมีโอกาสได้ทำงานในวงการ ธุรกิจ การค้า การบริการ การท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้น.....						
5.2 นักเรียนไทยที่เรียนภาษาจีน จะมีโอกาสได้ร่วมโครงการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมทัศนศึกษาหรือรับ ทุนจากประเทศจีนมากขึ้น.....						
5.3 การที่คนไทยรู้ภาษาจีนจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านวิชา การแขนงต่าง ๆ การวิจัยและการ ติดต่อร่วมมือทางวิชาการระหว่าง ไทยกับจีนได้มากขึ้น.....						

ข้อคำถาม	ระดับคะแนน					เหตุผลเพิ่มเติม (ถ้ามี)
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
5.4 การเปิดสัมพันธทางการทูตระหว่างไทยกับจีน ทำให้โอกาสที่ภาษาและวัฒนธรรมไทยจะไปได้เผยแพร่ถึงประเทศจีนมีมากขึ้นด้วย.....						
5.5 การมีโครงการความร่วมมือทางวิชาการกันระหว่างไทยกับจีน ทำให้โอกาสในการสร้างความสัมพันธ์กันด้านอื่น เช่น การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวจะมีเพิ่มมากขึ้นตามมา.....						
5.6 เมื่อฟื้นฟูการสอนภาษาจีนขึ้นใหม่ในประเทศไทย จะมีโอกาสเกิดปัญหาและความขัดแย้งขึ้นอีกเหมือนที่เคยมีมา.....						
6. ด้านประสบการณ์						
6.1 ครูและนักเรียนภาษาจีนจะมีโอกาสไปทัศนศึกษา ดูงาน และฝึกภาษากับเจ้าของภาษาในประเทศจีนมากขึ้น.....						
6.2 การเรียนภาษาจีนในประเทศไทยจำเป็นต้องเรียนกับครูชาวจีนเจ้าของภาษาโดยตรงในโรงเรียน.....						
6.3 การผลิตครูคนไทยเพื่อสอนภาษาจีนได้เพิ่มขึ้น จะทำให้สะดวกในการกำกับดูแลพฤติกรรมการสอน						

ข้อความ	ระดับคะแนน					เหตุผลเพิ่มเติม (ถ้ามี)
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
6.4 ครูและนักเรียนภาษาจีนจะได้รับโอกาสพบบุคคล เข้มชมสถานทูตจีน โรงงาน กิจกรรมที่ดำเนินการโดยชาวจีนในประเทศไทย เพื่อเสริมความรู้จากแบบเรียน.....
6.5 การให้ครูชาวจีนสอนภาษาจีน อาจจะประสบปัญหาเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิการเมือง เหมือนอย่างที่เคยประสบมา.....
6.6 นักเรียนภาษาจีนจำเป็นต้องผ่านการฝึกงานกับหน่วยงานที่ต้องใช้ภาษาจีนในการทำงานก่อนจบการศึกษา.....

ข้อคิดเห็นอื่นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะได้สะดวกในการติดต่อกลับ เพื่อขอบพระคุณหรือขอข้อมูลเพิ่มเติม สำหรับผู้วิจัยเท่านั้น ไม่ใช่อ้างอิง เผยแพร่ หรือกล่าวถึงอันจะทำให้มีผลถึงท่านโดยตรงแต่ ประการใด

ชื่อ - สกุล.....

การศึกษา

ตำแหน่งในปัจจุบัน.....

สถานที่ทำงาน.....

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาจากท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

ผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิชัย โดศัลยะวัฒน์ อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา บางแสน จังหวัดชลบุรี เป็นชาวกรุงเทพมหานครโดยกำเนิด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการมัธยมศึกษา จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโทสาขาพื้นฐานการศึกษา จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาตรี สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลงานทางวิชาการ

ตำรา	-	<u>จริยศาสตร์กับการศึกษา : แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการ.</u>
ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2539.
เอกสารประกอบการสอน	-	<u>จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ.</u>
ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542.
	-	<u>จริยศาสตร์ การศึกษาและวิชาชีพ.</u> ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
เอกสารคำสอน	-	<u>ประวัติศาสตร์การศึกษา.</u> ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
บทความ	-	“การศึกษากับสังคม” มุมมองในกระแสโลกาภิวัตน์.
<u>วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา</u> (พฤศจิกายน, 2537)
	-	“การศึกษากับค่านิยมในสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น พ.ศ. 2325-2394 : ภาพสะท้อนจาเกวรรณคดีร่วมสมัย”. <u>วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.</u> (พฤษภาคม 2538)
	-	“การตั้งกระทู้ถามด้านการศึกษาของ ส.ส. ในสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2475-2516”. <u>วารสารรัฐสภาสาร.</u> (สิงหาคม, 2538)
	-	“อาชีพครูกับวัฒนธรรมและสังคมไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง : บทพิพากษ์เพื่อพัฒนา”. <u>วารสาร</u>

งานวิจัย

- “วิชาพื้นฐานการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์”. วารสารมหาวิทยาลัยบูรพา. (กรกฎาคม, 2540)
- “การศึกษาทั่วไป : เรียนอะไร – ทำไมต้องเรียน”
วารสารศูนย์สนเทศการศึกษารียนการสอน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. (กุมภาพันธ์, 2541)
- “บทบาทของ ส.ส. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับการศึกษาของไทย : กรณีตัวอย่างการตั้งกระทู้ถามในสภาในรอบ 40 ปี (พ.ศ. 2475 - 2516)”. วารสารรัฐสภาสาร. (สิงหาคม 2542)
- “ครูของแผ่นดิน องค์กรุณิพันธ์ของการศึกษาชาติ”
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (พฤศจิกายน 2542)
- “วิชาพื้นฐานการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย : ประสบการณ์จากเมืองเพิร์ธ”. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (สิงหาคม, 2543)
- วิเคราะห์นโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษาและสังคมที่มีต่อการพัฒนาภูมิภาคและบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2475 - 2535. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541. (ทุนงบประมาณแผ่นดิน)
- แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและผลกระทบต่อการศึกษาของไทยในต้นศตวรรษที่ 21 : กรณีศึกษาเฉพาะภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. 2543-2553. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542. (ทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)
- การศึกษาและการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวชนบทในภาคตะวันออกเฉียงใต้. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543. (ทุนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ)

ประสบการณ์ทำงาน

- ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (พ.ศ. 2538-2541)
- ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (พ.ศ. 2542-2545)
- กองบรรณาธิการวารสาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- กรรมการประสานงานและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- กรรมการและเลขานุการศูนย์คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงโครงการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการติดตามประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- กรรมการประชาสัมพันธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- กรรมการพิจารณาโครงการบริการวิชาการ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา
- กรรมการคัดเลือกนิสิตเข้าร่วมโครงการกิจกรรมวิชาการของมหาวิทยาลัยในเครือข่ายอาเซียน (AUN) ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- เลขานุการภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- อบรมและปฏิบัติการแปล คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เมษายน 2531)

ประสบการณ์พิเศษ

166434

รางวัลพิเศษ

- ศึกษาภาษาอังกฤษภาคฤดูร้อน ณ สถาบันสอนภาษา ฟินิกซ์ เมืองเพิร์ธ รัฐออสเตรเลียตะวันตก ประเทศออสเตรเลีย (เมษายน 2539)
- ประชุมและเข้าร่วมโครงการกิจกรรมวิชาการของ มหาวิทยาลัยในเครือข่ายอาเซียน (AUN) ครั้งที่ 2 และ เสนอผลงานวิจัย ณ กรุงฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (พฤษภาคม 2542)
- เสนอผลงานวิจัยและบรรยายพิเศษ ณ มหาวิทยาลัย เดอลาซาด กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ (พฤษภาคม 2543)
- เสนอผลงานวิจัยและบรรยายพิเศษ ณ มหาวิทยาลัย หวินแลนด์ เมืองบริสเบน ประเทศออสเตรเลีย (ตุลาคม 2543)
- นวัตกรรมดีเด่น ปีการศึกษา 2527 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยานิพนธ์ดีเด่น เรื่อง การวิเคราะห์กระชู้ถามของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวกับการศึกษาในระหว่าง พ.ศ. 2475-2516 ปีการศึกษา 2533
- ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ ให้เสนอผลงานวิจัยในงานประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ครั้งที่ 7 (ตุลาคม 2533)
- ได้รับคัดเลือกจากโครงการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ให้เสนอบทความในงานสัมมนาทาง วิชาการ เรื่อง ทิศทางและแนวโน้มของวิชาศึกษาทั่วไป (ตุลาคม 2540)
- ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ให้เสนอผลงานวิจัย ในงานประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 1 (สิงหาคม 2544)